AARETE SAAR_R.L. STEVENSON

Originaali tiitel: Robert Louis Stevenson
Treasure Island Collection of British Authors Tauchnitz Edition. 1884

Tõlkinud
M. Nurme
Illustreerinud
A. Viidalepp

KÕHKLEVALE OSTJALE

Kui vanad meremeeste lood,
torm, seiklus, manner külm või kuum,
kui saared, kuhu röövlid toond
ja peitnud aardeid, kui ka muu
romantika ja meretuul,
mis vestetakse muistsel moel
nii nagu varem, huvi uut
veel äratab ja noorpõlv loeb:
— siis olgu, alakel Kui ei,
kui noored muutunud on nüüd,
ja endiselt ei köida neid
Kingston või Cooper, Ballantyne,
veevood ja haljad metsarüüd:
siis olgu! Kadugu mu lood
piraatidest, mind hauamüür
läind kuulsustega matku koosi

I OSA VANA MERERÖÖVEL

I PEATÜKK VANA MEREKARU «ADMIRAL BENBOW'» VÕÕRASTEMAJAS

Kuna skvaier' Trelawney, dr. Livesey ja teised džentelmenid palusid mind algusest lõpuni kirja panna kõik üksikasjad Aarete saare kohta — ainult saare asupaika nimetamata, ja sedagi vaid sellepärast, et sinna veel aardeid on jäänud —, siis võtan ma issanda aastal 17... sule kätte ja heidan pilgu tagasi aega, mil minu isa «Admiral Benbow'» võõrastemaja pidas ning vana, tõmmu mõõgaarmilise näoga meremees esimest korda meie katuse alla elama asus.
Mäletan, nagu oleks see alles eile olnud, kuidas ta oma taaruval sammul võõrastemaja uksele läheneb — meremehekasti lükati käsikärul ta järel —, pikk tugev tüse pähkelpruun mees, tõrvane juuksepats üle sinise määrdunud kuueõla tolknemas, räpaste rahkunud küüntega kämblad karedad ja rakkus, inetu sinkjashall mõõgaarm risti üle põse. Mäletan teda vaatlevat lahe-soppi ja endamisi vilistavat ning alustavat seejärel vana meremehelaulu, mida ta hiljem nii sageli laulis:
Surnukirstul viisteist meest — hoi-ras-saa, ja pudel rummi!
Seda põristas ta kõrgel, vanadusest väriseval häälel, mis näis olevat omal ajal nii kõlama hakanud kui ka vii-

1 Skvaier (squire) — omaaegne alam aadlitiitel Inglismaal, mõisnik-väikefeodaal.

maks taas kustunud ankrupilli krigina saatel. Siis koputas ta uksele oma antspaagitaolise kepi otsaga ja kui mu isa ilmus, nõudis karedalt klaasi rummi. Kui see oli toodud, rüüpas ta aeglaselt maigutades nagu asjatundja ning vahtis endiselt kaljusid ümberringi ja meie silti.

«Mõnus lahesopp,» lausus ta lõpuks, «ka kõrts on kenal kohal. Kas käib palju võõraid, peremees?»

Mu isa seletas talle, et külastajaid on vähe, milles häda just seisabki.

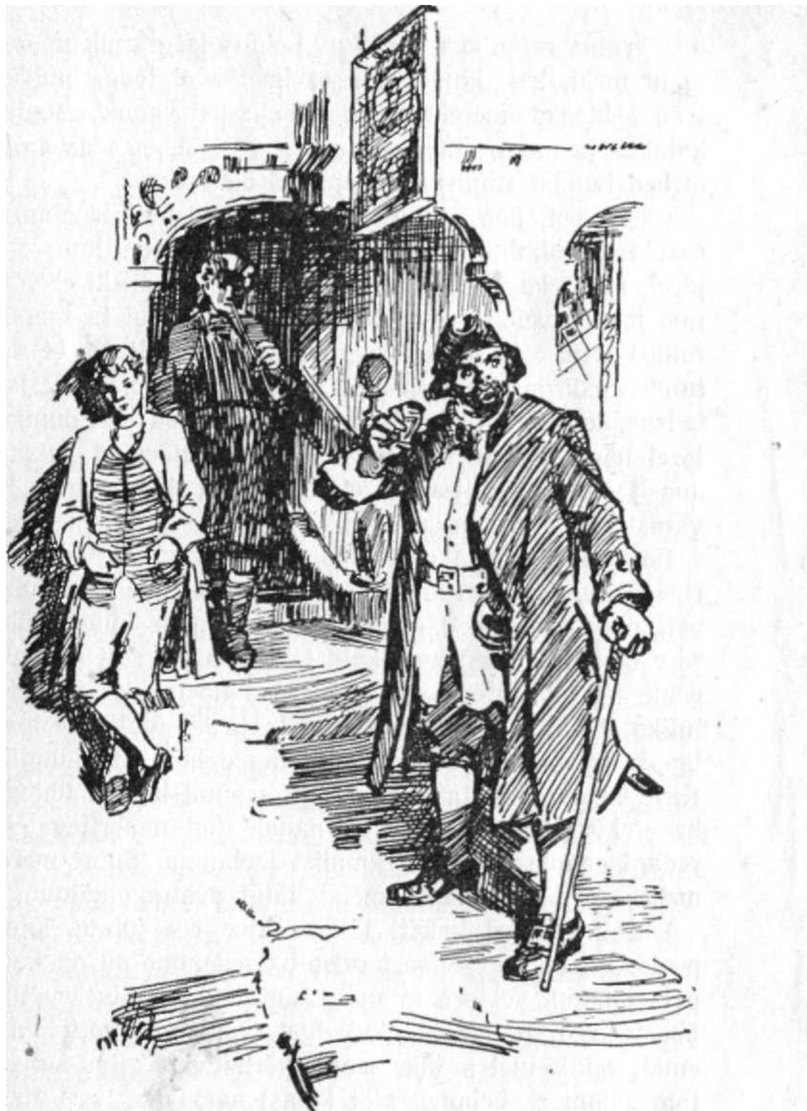
«Olgu,» lausus ta, «siis on mul siin just paras ankrusse jääda. Siia, semu,» hõikas ta kärumehele, «aja ette ja aita kast üles viia. Jään vähekeseks siia,» lisas ta. «Olen lihtne mees. Kõik, mida soovin, on rumm, peekon ja munad ning see kaljutipp seal, et laevu vahtida. Kuidas te mind hüüdma peaksite? Hüüdke kapteniks. Oh näen, milles on asi — sähke,» ja ta viskas lävele kolm või neli kuldraha. «Kui olen need läbi löönud, nimetage mulle,» sõnas ta tähtsalt nagu komandör.

Ja tõepoolest, nii viletsad nagu ta rõivad olidki ning nii labaselt nagu ta ka rääkis, polnud tal ometi lihtmadrusena purjetanud mehe välimust, vaid pigemini paistis ta tüürimehena või kipperina, kes on harjunud käsutama ja karistama. Kärumees jutustas meile, et postvanker oli toonud ta eelmisel hommikul «Kuningliku Georgi» võõrastemaja ette, kus ta oli järele pärinud, millised kõrtsid rannas asuvad, ja ma arvan, et kuuldes meie omast head räägitavat ning kirjeldatavat seda kui üksildast, valis ta selle teiste hulgast endale asukohaks. Ja see oli kõik, mida saime oma võõrast teada.

Ta oli elulaadilt õige vaikne mees. Kogu päeva luusis ta mere ääres või rannakaljudel, vaskkiiker käes, õhtul aga istus kõrtsitoa nurgas koldetule ees ning jõi vett ja rummi hästi kanges koostises. Enamasti ta ei vastanud,

kui teda kõnetati, ainult viskas järsu ja tigeda pilgu ning pinises läbi nina nagu udusarv; niihästi meie kui ka me kõrtsis käiv rahvas õppisime peagi teda rahule jätma. Iga päev, kui ta oma ringkäigult koju tuli, tahtis ta teada, kas teed pidi pole mõni meremees möödunud? Esmalt me mõtlesime, et ta küsib seda omataoliste seltsi igatsedes, kuid viimaks hakkasime taipama, et ta neist hoiduda soovis. Kui kes tahes meremees «Admiral Benbow's» peatus (vahel tegi seda mõni rannateed kaudu Bristoiisse mineja), siis piilus kapten teda läbi ukse eesriide, enne kui kõrtsituppa astus, ja iga säärase juuresolekul oli ta alati kindlasti vait nagu hiir. Minule polnud tema asi siiski saladuseks, sest omamoodi olin ta ärevuses osaline. Ühel päeval oli ta mind kõrvale kutsunud ja lubanud mulle iga kuu esimesel hõbedase nelja-pennise, kui ma ainult «ühe jalaga meremehe suhtes silmad lahti hoian». Üsna sageli aga, kui esimene kuupäev kätte jõudis ja ma talle oma tasu meenutasin, pinises ta ning- vahtis mind vihaselt; aga veel enne, kui nädal läbi sai, vaatas ta sellele asjale juba teisiti, tõi mulle neljapennise ja kordas käsku valvsalt silmas pidada «ühe jalaga meremeest».

Vaevalt tarvitseb mul öelda, kuidas see isik mu unenägudes kummitas. Tormiseil Gil, kui tuul maja iga nelja nurga ümber lõõtsus ja murdlained rannas ning kaljudel mühisesid, nägin ma teda tuhandel kujul, tuhande kuratliku ilmega. Kord oli tal jalg põlvest saadik maha lõigatud, kord puusast saadik, kord oli ta mingi hirmus olevus, kel üldse kunagi polnud olnud rohkem kui see üksainus jalg, mis asetses kesk keha. Mu hirmsaimaks unenäoks oli, kuidas ta kargleb, jookseb ja üle hekkide ning kraavide mind taga ajab. Üldiselt maksin nende jubedate kujutelmade näol igakuuse neljapennise eest õige kallist hinda.

Vahel laskis ta aga klaasid ringi käia ja sundis kogu hirmust värisevat seltskonda oma jutte kuulama või oma lauludele refrääni kaasa laulma.

Aga kuigi ma olin ühejalgse meremehe kujutlusest nii kohutatud, kartsin ,ma kaptenit ennast märksa vähem kui keegi teine, kes teda tundis. Oli öid, mil ta rohkem rummi võttis, kui pea kandis, ja siis võis ta mõnigi kord istuda ning kellestki hoolimata oma nurjatuid vanu metsikuid meremehelaule kriisata. Vahel laskis ta aga klaasid ringi käia ja sundis kogu hirmust värisevat seltskonda oma jutte kuulama või oma lauludele refrääni kaasa laulma. Tihti kuulsin, kuidas «Hoi-ras-saa, ja pudel rummi!» me maja põruma pani, sest kõik naabrid, kel elu kallis, lõid kaasa, kusjuures igaüks püüdis teistest valjemini laulda, et vältida märkusi. Sellises tujus oli kapten ohtlikum seltsiline, kui kunagi kedagi nähtud; ta võis rusikaga lauale põrutada, et kõik vait oleksid, võis mõne küsimuse peale pöörases raevus püsti karata või vastupidi, vihastuda, kui midagi ei küsitud, järeldades, et seltskond tema juttu pole jälginud. Samuti ei lubanud ta kedagi kõrtsist lahkuda, enne kui ta oli end uniseks joonud ja voodisse tuikunud.

Eriti kohutasid inimesi ta jutud. Need olid jubedad jutud — poomisest, üle parda heitmisest, tormidest merel, Dry Tortugasist ja roimadest ning metsikutest paikadest Lõuna-Ameerika põhjarannikul ja Kariibi merel. Ta enese juttudest paistis, et ta pidi olema elanud kõige nurjatumate inimeste seas, keda jumal iial merele on lasknud, ja viis, kuidas, ta neid

lugusid jutustas, vapustas meie lihtsat külarahvast peaaegu samavõrd kui kirjeldatud kuritööd. Mu isa oli alati arvamisel, et võõrastemaja jääb sel moel pankrotti, sest inimesed võisid varsti loobuda käimast meil, kus neid türanniseeriti, alandati ja hirmujudinatega koju magama saadeti, aga mina usun kindlasti, et tema sealolek meile kasu tõi. Inimesed olid küll seks puhuks kohutatud, kuid hiljem kõike seda meenutades see õigupoolest meeldis neile, see oli

tore erutus rahulikus külaelus. Leidus isegi salk nooremaid mehi, kes kinnitasid, et imetlevad teda, hüüdes teda «ehtsaks merekaruks», «tõeliseks vanaks soolakalaks» ja muuks taoliseks, ning väitsid, et seda sorti mehed tegidki Inglismaa merel kardetavaks.

Tõepoolest, ühest küljest pidi ta meid küll laostama, sest ta viibimine meil kestis nädal nädala, kuu kuu järel, nii et kogu raha oli ammu otsas, ja siiski ei võtnud mu isa südant rindu, et lisa nõuda. Kui ta iganes rahast juttu tegi, pinises kapten kohe nii valjusti, et see tundus möirgamisena, ja jõllitas nõnda, et mu vaene isa katsus, kuidas välja sai. Iga sellise järsu keeldumise järel nägin isa käsi laotavat ja olen kindel, et pahandus ja hirm, milles ta elas, märksa kiirendasid ta varast ja kurba surma.

Kogu aja, mis ta meil elas, ei muutnud kapten oma riietust, välja arvatud mõni paar sokke, mis ta rändavalt pudukaupmehelt ostis. Ta kolmnurkse kübara üks serv oli lahti rebenenud, kuid ta laskis sel sest päevast peale ripneda, ehkki see tuule käes lipendades suureks tüliks oli. Mäletan ta kuube, mida ta ise ülal oma toas lappis ja mis lõpuks polnudki muud kui paigahunnik. Kirju ei saatnud ta kunagi ega saanud ka ise ühtegi, ka ei kõnelnud ta millalgi muude kui naabritega ja sedagi enamasti ainult rummist joobnuna. Suurt mere-mehekasti polnud keegi meist iialgi avatuna näinud.

Üksainus kord hakati talle vastu, see juhtus lõpupoole, kui mu vaese isa tervise halvenemine oli nii kaugele jõudnud, et see. ta maha murdis. Dr. Livesey tuli ühel hilisel pärastlõunal haiget vaatama, võttis mu emalt veidi einet ja läks seniks kõrtsituppa piipu suitsetama, kuni ta hobune pidi külast saabuma, sest meil vanas «Benbow's» polnud talli. Ma järgnesin arstile ja mäletan, kuidas märkasin suurt vahet kena targa,

lumivalge paruka, säravate mustade silmade ja meeldivate kommetega arsti ning karmi külarahva, liiati aga meie räpase sünge tuima mereröövlist peletise vahel, kes istus rummist joobnuna küünarnukkidele toetudes laua taga. Korraga ta — meie kapten muidugi — kukkus möirgama oma igavest laulu:

Surnukirstul viisteist meest —
hoi-ras-saa, ja pudel rummi!
Viin ja kurat viisid hinge seest —
hoi-ras-saa, ja pudel rummi!

Ennemalt olin pidanud «surnukirstuks» suurt mere-mehekasti ülal eestoas ja see mõte segunes mu unenägudes viirastuva ühejalgse meremehega. Ent sellal olime kõik juba ammu loobunud laulule mingit erilist tähelepanu osutamast; see polnud sel õhtul enam uudiseks kellelegi peale dr. Livesey ja temale, nagu ma märkasin, ei avaldanud Aee meeldivat muljet, sest ta vaatas hetkeks päris pahaselt üles, enne kui jätkas juttu vana aednik Tayloriga jooksva uue ravimisviisi üle. Vahepeal aga vaimustus kapten üha enam oma laulust ja lõi lõpuks peoga vastu lauda viisil, mida me kõik teadsime tähendavat — vaikust! Jutt vaibus jalamaid, ainult dr. Livesey jätkas endiselt, rääkides lihtsalt ja lahkelt, iga paari sõna järel piipu tõmmates. Kapten jõllitas talle natuke aega otsa, lõi uuesti peoga, jõllitas veel vihasemalt ja pahvatas viimaks riivatult jämedalt vandudes: «Vait seal, vahetekil!»

«Kas see oli minule määratud, sir?» küsis arst ja kui jõhkard uue vandesõnaga kinnitas, et see tõesti nõnda on, vastas ta: «Mul on teile ainult niipalju öelda, sir, et kui te rummi joomist ei jäta, vabaneb maailm varsti ühest õige närusest lurjusest!»

Vanamehe viha oli kohutav. Ta kargas jalule, haaras meremehe suure liigendnoa, avas selle ja õõtsutades nuga peopesal, ähvardas ta arsti seina külge lüüa.
Arst ei liigatanudki. Ta kõneles endiselt üle õla, jätkates samal toonil, üsna valjusti, et kogu saal võiks kuulda, kuid täiesti rahulikult ja kindlalt:
«Kui te silmapilk oma nuga tasku ei pane, siis tõotan oma au juures, et krahvkonna järgmine kohtuistung saadab teid võlla.»
Siis järgnes nende vahel jõukatsumine pilkudega, ent peagi alistus kapten, pani terariista ära ja võttis uuesti istet, urisedes nagu peksasaanud koer.
«Niisiis, sir,» jätkas arst, «kuna ma nüüd tean, et mu jaoskonnas asub selline sell, võite kindel olla, et teid ööd kui päevad silmas pean. Ma pole üksnes arst, vaid ka rahukohtunik ja kui ma saan teie peale vähimagi kaebuse, kas või ainult viisakusetu käitumise pärast nagu täna õhtul, siis võtan ma tarvitusele mõjuvad vahendid, et teid kinni nabitaks ja siit minema kihutataks. Olgu see teil teada!»
Viivu pärast jõudis dr. Livesey hobune ukse ette ja doktor sõitis minema, kapten aga hoidis niihästi sel kui ka paljudel järgmistel õhtutel end vaos.

II PEATÜKK MUST KOER ILMUB JA KAOB

Ei möödunud palju aega, kui juhtus esimene neist saladuslikest sündmustest, mis meid lõpuks kaptenist vabastasid, kuigi mitte temaga seotud sekeldustest, nagu näha saate. Oli käre külm talv kauakestva kõva pakase ja tugevate tuultega; algusest peale oli selge, et mu vaene
14

isa vaevalt näeb kevadet. Ta nõrgenes iga päevaga ja kogu võõrastemaja pidamine lasus mu ema ja minu õlul, nii et meil oli küllalt tegemist ilma oma ebameeldivat külalist tähele panematagi.
Oli varane jaanuarihommik, näpistavalt külm hommik. Kogu lahekäär oli üleni härmas, lainevirved ladisesid tasakesi kividel, päike oli alles madalal, riivates vaid mäeharju ja säratades kauget avamerd. Kapten oli tõusnud tavalisest varem ja läks piki kallast kõndima, lühike meremehemõõk kõikumas vana sinise kuue laiade hõlmade all, messingkiiker kaenlas, kübar viltu kuklas. Mäletan, kuidas hingeaur suitsuna talle järele hõljus, kui ta eemale sammus, ja viimane hääl, mida kuulsin, kui ta suure kalju taha pöördus, oli vali vihaturtsatus, otsekui oleks ta mõte ikka veel dr. Livesey ümber keerelnud.
Heakene küll, ema oli ülal isa juures ja mina katsin kapteni tagasitulekuks lauda, kui saali uks avanes ja sisse astus mees, keda mu silmad iialgi varem polnud näinud. See oli kahvatu rasvunud olend, kelle vasakul käel puudus kaks sõrme, ja kuigi ta lühikest mõõka kandis, ei paistnud ta sugugi riiukukena. Olin alati meremeeste vastu huvi tundnud, ükskõik kas nad olid ühe või kahe jalaga, ja mäletan, et see mees mind hämmeldas. Ta polnud meremehelik ja ometi lõhnas temas midagi mere järele.
Küsisin, millega võin teda teenida, ja ta vastas, et tahab saada rummi; ent kui olin selle toomiseks toast väljumas, istus ta lauaservale ja viipas mind ligemale. Seisatasin sealsamas, kus olin, salvrätik käes.
«Tule siia, poja,» ütles ta, «tule lähemale!»
Liginesin sammu.
«Kas see laud siin on mu sõbra Billi jaoks?» küsis ta kuidagi pahatahtlikult.
15
Vastasin, eit ma ei tunne ta sõpra Billi ning et toit on meie majas peatuvale isikule, keda kutsume kapteniks.
«Hüva,» tähendas ta, «vana Billi võib ka kapteniks kutsuda, miks mitte! Mu sõbral Billil on arm põsel ja eriti kui ta purjutab, on ta suurepärases tujus. Oletame näiteks, et sel teie kaptenilgi on arm ühel põsel, ja oletame, kui soovite, et see on paremal põsel. Ah, olgu! Eks ma öelnud! Niisiis, kas mu sõber Bill on selles majas?»
Vastasin, et ta on väljas jalutamas.
«Kus kohal, poja? Missugust teed ta läks?»

Kui olin osutanud kaljule ja rääkinud talle, kust ning kunas võib kapten tagasi tulla ja vastanud veel mõnele küsimusele, sõnas ta: «Noh, see alles mõjub mu sõber Billile nagu kärakas vüna!»

Seda öeldes polnud ta ilme sugugi meeldiv ja mul olid oma põhjused arvata, et võõras eksis, isegi kui oletada, et ta tõesti mõtles, mida ütles. Aga arvasin, et see pole minu asi ja pealegi oli raske arvata, mida teha. Võõras jäi kõrtsiukse taha tolknema ja luuras alatasa ümber nurga nagu hiirt varitsev kass. Korraks astusin ise välja teele, aga ta kutsus mind kohe tagasi ja kui ma tema arust jalamaid sõna ei kuulanud, muutus ta rasvunud nägu kohutavalt ning ta käsutas mind sisse sellise vandumisega, mis mind lausa võpatama pani. Niipea kui jälle tagasi olin, käitus ta endiselt poollipitsevalt, pool-irvitavalt, patsutas mulle õlale ja ütles, et ma olen tubli poiss, kes talle väga meeldib. «Mul endal on ka poeg,» rääkis ta, «sinuga ühtemoodi nagu kaks tilka vett ja ta on mu südameuhkus. Aga poistel on distsipliin väga tähtis, poja, — distsipliin! Vaata, kui oleksid Billi seltsis purjetanud, siis poleks sa seisnud ja lasknud üht ja sedasama kaks korda ütelda! Ei, seda moodi

16

ei olnud Billil ega ka teistel, kes temaga koos purjetasid! Aga seal tõepoolest ongi mu sõber Bill, kiiker kaenlas, täitsa õige, olgu ta õnnistatud!»

Seda öeldes taganes võõras minuga saali ja surus mu nurka oma selja taha, nõnda et lahtine uks meid mõlemaid varjas. Olin õige murelik ja erutatud, nagu võite kujutella, ja mu kartus suurenes veelgi, kui märkasin, et võõras on ka ise hirmul. Ta haaras mõõga-pideme ja nihutas tera tupest natuke maad välja ning kogu äja, mis me ootasime, neelatas ta, otsekui oleks tal tükk kurgus, nagu öeldakse.

Viimaks astus kapten tuppa ja virutas pahemale või paremale vaatamata ukse enda järel kinni ning marssis otse läbi toa sinna, kus teda ootas hommikueine.

«Bill,» hüüdis võõras häälel, mida ta minu arust püüdis julgeks ja tugevaks teha.

Kapten keeras kannal ringi ja jäi meie ette seisma: viimane kui jumeraas oli ta näost kadunud, isegi ta nina oli sinine ja tal oli ilme nagu mehel, kes näeb tonti või vanakurja ennast või veel pahemat, kui üldse midagi pahemat on, ja ausõna, mul oli hale näha, kuidas ta ainsa hetkega nii vanaks ja hädiseks muutus.

«Kuule, Bill, sa ju tunned mind, kindlasti tunned oma vana laevasemu,» ütles võõras.

Kapten tõmbas kähinal hinge.

«Must Koer!» hüüdis ta.

«Kes siis muu,» kostis teine kergendatult. «Just see-samane Must Koer jah on tulnud «Admiral Benbow'» kõrtsi oma vana laevasemu Billyt vaatama. Ah, Bill, Qill, küll meie kahekesi oleme aegu näinud, sestsaadik kui kaotasin need kaks küünt,» ja ta tõstis oma vigase käe.

«Noh, kuule,» ütles kapten, «sa said mu kätte, siin ma olen. Olgu, räägi siis: milles on asi?»

17

«Bill mis Bill!» vastas Must Koer. «Õigus, asja juurde, Billy! Tahaksin saada klaasi rummi sellelt kallilt lapselt, kes mulle nii väga meeldima on hakanud, ja siis istume õige, kui heaks arvad, ning pajatame otsekoheselt nagu vanad laevasemud kunagi.»

Kui ma rummiga saabusin, olid nad juba teine teisele poole kapteni söögilauda istunud — Must Koer ukse ligi, nii et ta sai üht silma vanal kaaslasel ja teist oma taganemisteel hoida, nagu mulle tundus.

Ta käskis mind ära minna ja ukse pärani jätta. «Teie lukuaugud pole minu piilumiseks, poja,» tähendas ta. Ma jätsin nad omavahele ja kadusin letiruumi.

Ehkki tegin kõik, et paremini kuulda, ei kuulnud ma kaua aega midagi muud kui tasast pominat; viimaks hakkasid hääled siiski valjenema ja ma võisin kinni püüda mõne sõna, peamiselt kapteni vandeid.

«Ei, ei, ei, ei, ja sellega lõpp!» karjus ta kord. Ja uuesti:

«Kui tuleb poomine, ma ütlen, siis las puuakse kõik!»

Siis korraga kajas kohutav sõimurahe ja muu kära — tool ning laud lendasid mürinal ümber, kostis terase tärinat, siis valukarjatus ja järgmisel viivul nägin Musta Koera täies hoos põgenevat, kaptenit ta kannul kihutavat, mõlemal mõõgad välja tõmmatud, kusjuures esimese vasak õlg jooksis verd. Just uksel sihtis kapten põgenejale viimase hirmsa hoobi, mis

kahtlemata oleks lõhestanud mehe pea kuni kaelani, kui «Admiral Ben-bow'» suur silt lööki poleks takistanud. Veel tänini võib raami alumisel äärel salku näha.

See hoop oli löömingus viimane. Teele pääsenud, andis Must Koer haavast hoolimata imekiiresti jalgadele valu ja kadus poole minutiga mäenuki taha. Kapten aga seisis ja vahtis sõgedana meie silti. Siis äigas käega mõned korrad üle silmade ja astus lõpuks tagasi tuppa.

18

«Jim!» hüüdis ta, «rummi!» Rääkides vankus ta veidi ja toetus käega seina najale.

«Kas olete haavatud?» karjusin ma.

«Rummi!» kordas ta. «Ma pean siit lahkuma. Rummi! Rummi!»

Jooksin seda tooma, aga olin juhtunust nii erutatud, et lõhkusin klaasi ja rikkusin kraani ning kuni ma seal koperdasin, kuulsin kõrtsitoas rasket mütsu. Jooksnud sinna, leidsin kapteni siruli põrandal lamamas. Samal hetkertuli kisast ja kaklusest ehmunud ema joostes trepist alla mulle appi. Ühisel jõul tõstsime kapteni pea üles. Ta hingas valjusti ning raskelt, silmad olid suletud ja nägu kohutavat värvi.

«Armas aeg!» hüüdis ema. «Milline teotus meie majale! Ja su vaene isa on haige!»

Vahepeal ei olnud meil aga aimugi, kuidas kaptenile abi anda, me ei osanud mõelda muud, kui et ta kakluses võõralt surmava haava sai. Muidugi tõin ma rummi ja püüdsin seda talle kurku kallata, aga ta hambad olid kõvasti kokku surutud ja lõualuudki kanged nagu rauast. Meie suureks kergenduseks avanes uks ja sisse astus dr. Livesey, kes oli tulnud mu isa vaatama.

«Oh, doktor!» hüüdsime meie. «Mida peame tegema? Kust ta on haavatud?»

«Haavatud? Rumalus!» ütles arst. «Mitte raasugi rohkem haavatud kui teie või mina. Mehel on rabandus, nagu teda hoiatasin. Nüüd, mrs. Hawkins, jookske kohe üles oma abikaasa juurde ja ärge talle sellest midagi rääkige, kui võimalik. Mina omalt poolt pean tegema kõik, mis ma suudan selle selli kolmekordselt tühise elu päästmiseks, ja Jim toob mulle pesukausi.»

Kui ma pesukausiga tagasi tulin, oli arst juba kapteni käise katki käristanud ja ta jämeda soonilise käsivarre

19

paljastanud. See oli mitmest kohast tätoveeritud. «Head õnne», «Pärituult», ja «Billy Bones'i unelmate täitumist» olid käsivarrel õige osavasti ja selgesti välja töödeldud; üleval õla ligidal oli võlla ja seal kõlkuva mehe kujutus — minu arust väga meisterlikult tehtud.

«Prohvetlik!» lausus arst tätoveeringut sõrmega puudutades. «Ja nüüd, isand Billy Bones, kui see on teie nimi, vaatame korraks, mis värvi teie veri õige on. Jim, kas kardad verd?»

«Ei, sir,» vastasin.

«Siis on hästi, hoia pesukaussi!» Nende sõnadega võttis ta lantseti ja avas tõmbsoone.

Palju verd lasti välja, enne kui kapten silmad avas ja ähmaselt enese ümber ringi vaatas. Esiteks tundis ta ära arsti kulmukortsutamisega, mida oli võimatu kaht moodi mõista, siis langes ta pilk minule ja ta paistis kergendatult hingavat. Aga äkitselt ta ilme muutus ja ta püüdis end üles ajada, hüüdes:

«Kus on Must Koer?»

«Pole siin ühtki musta koera peale teie enese!» kostis arst. «Jõite rummi. Teil oli rabandus, täpselt nagu ütlesin; olen teid — ja sealjuures risti vastu oma tahtmist — peadpidi hauast välja kiskunud. Ja nüüd mr. Bones —»

«See pole minu nimi,» katkestas kapten.

«Pole minu asi,» vastas arst. «See on ühe tuntud mereröövli nimi; kutsun teid nõnda lühiduse pärast ning mis ma teile öelda tahan, on järgmine: üks klaas rummi teid ei tapa, aga kui võtate ühe, siis võtate ka veel teise ning kolmanda ja vean oma parukale kihla, et kui te otsekohe joomist ei jäta, siis surete — kas mõistate — surete ja lähete paika, mis teiesugusele kohane, nagu piiblis seisab. Kuulge, võtke ennast kokku. Aitan teid sedapuhku voodisse.»

20

Suuri vaevu õnnestus meil teda kahe vahel trepist üles tirida ja voodisse asetada, kus ta pea padjale vajus, nagu oleks ta lausa nõrkemas.

«Pidage meeles,» ütles arst, «minu südametunnistus olgu sellest puhas: teie jaoks kannab rumm nime — surm.»
Nii öelnud, läks ta mu isa vaatama, võttes mind kättpidi kaasa.
.«Pole midagi,» sõnas ta, niipea kui oli ukse sulgenud. «Lasksin tal küllalt verd välja, et teda mõneks ajaks rahustada; tal tuleb nädal aega lebada ja see on kõige parem, talle ja ka teile, aga uus rabandusehoog teeb talle lõpu.»

III PEATÜKK MUST MÄRK

Keskpäeva paiku seisatasin kapteni uksel, kaasas karastavad joogid ning ravimid. Ta lamas samuti, nagu olime ta jätnud, ainult veidi peatsi pool ja näis nõrk ning ärevil.
«Jim,» lausus ta, «sa oled siin ainus, kes midagi väärt on, ja sa tead, et olen su vastu alati hea olnud. Iga kuu olen andnud sulle hõbedase neljapennise. Aga näed nüüd, sõber, ma olen omadega täitsa läbi ja kõigist maha jäetud ning sellepärast, Jim, tood sa mulle topsikese rummi, eks ole, vana sõber?»
«Doktor,» algasin ma.
Ta hakkas jõuetul häälel, kuid südametäiega arsti kiruma.
«Arstid on kõik nadikaelad,» ütles ta.'«Ja see tohter siin, noh, mis teab tema ka meremeestest? Ma olen

olnud maades, mis on palavad kui pigi, kus Kollane Jack murdis mehi loogu maha ja neetud mullapind lainetas maavärisemisest nagu meri — mis teab tohter sellistest maadest — ja ma ütlen sulle, ma elasin rummist. See oli mul söögi ja joogi, sõbra ning naise eest ja kui ma nüüd rummi ei saa, siis olen nagu vaene vana tuulest kaldale paisatud vrakk ja mu veri tulgu, Jim, sinu ja selle tohtrinäru hinge peale!» — Ja jälle hakkas ta vanduma. «Vaata, Jim, kuidas mu käed värisevad,» jätkas ta siis nuruvalt. «Ma ei saa neid rahus pidada, ei saa. Ma pole tänasel neetud päeval tilkagi võtnud. Usu mind, see tohter on tohman. Kui ma ei saa lonksu rummi, hakkan ma viirastusi nägema: nad hakkavadki juba tulema! Näen vana Flinti seal su selja taga nurgas, näen teda nõnda selgesti nagu pilti ja kui minutaoline karmi elu elanud mees viirastusi nägema hakkab, siis ei löö ta millegi ees risti ette. Tohter ise ütles ju ka, et üks klaasike ei tee mulle midagi! Annan sulle kuldgini topsi rummi eest, Jim!»
Ta ägestus üha enam ja tegi mulle muret isa pärast, kes oli sel päeval õige nõrk ning vajas rahu; pealegi usaldasin arsti sõnu, mida haige nüüd kordas, aga tasu pakkumine solvas mind.
«Ma ei taha teie raha peale selle, mida võlgnete mu isale,» ütlesin. «Toon teile ühe klaasi, aga mitte rohkem!»
Kui tõin klaasi, haaras ta selle ahnelt ja jõi tühjaks.
«Oi-jeh, see kulus marjaks ära!» arvas ta. «Ja nüüd, sõbrake, kas see tohter ütles, kui kaua ma siin vanas kois pean lamama?»
«Vähemalt nädala,» vastasin.
«Välk ja pauk!» karjus kapten. «Nädala! Seda ma ei või: siis läkitavad nad mulle musta märgi. Juba praegugi ajavad need närukaelad mu jäigi. Närakad, ei osanud

hoida, mida said, ja tahavad oma küüsi nüüd teiste vara kallale ajada! Tahaksin teada, kas see on mingi meremehe mood! Aga mina olen kokkuhoidlik inimene. Ma pole kunagi oma kallist raha pillanud ega üle lasknud lüüa ja ma mängin neile jälle ühe vingerpussi. Mina neid ei karda! Heiskan purjed, sõbrake, ja vean neid jälle ninapidi.»
Rääkides oli ta suuri vaevu voodist tõusnud, hoides nii kramplikult minu õlast kinni, et pidin peaaegu karjatama, ja liigutades oma jalgu, nagu oleksid need tohutult rasked. Ta sõnad, nii ägedad kui'nende sisu oligi, olid kurvas vastuolus neid kuuldavale toova hääle jõuetusega. Ta peatus, kui oli jõudnud end voodiäärele istuma seada.
«See tohter on mu hävitanud,» pomises ta. «Mu kõrvad kohisevad. Aita mind tagasi!»
Enne kui jõudsin teda toetada, vajus ta jälle tagasi oma endisesse kohta, kus ta mõnda aega vaikselt lamas.
«Jim, kas nägid täna seda meremeest?» lausus ta viimaks.

«Musta Koera?» küsisin ma.
«Oh! Must Koer!» ütles kapten. «Tema on küll kaabakas, aga need, kes ta läkitasid, on veel hullemad. Kui ma nüüd siit kuhugi ei pääse ja nad mulle' selle musta märgi pihku pistavad, siis pea meeles, see on mu vana meremehekast, mida nad ihkavad. Hüppa hobusele — sellega tuled toime, eks ole — hüva, hüppa siis hobusele Ja kihuta — jah, olgu — selle igavese tohtrinäru juurde ja ütle talle, et ta kutsuks kaasa kõik käed — kohtuvõimud ning muud sihukesed — ja siis ta võib neile kõigile «Admiral Benbow'» juures pardasse ajada — kogu vana Flinti kambale — meestele ja poisikestele, kõigile, kes neist veel järele on jäänud. Ma olin esimene tüürimees, vana Flinti esimene käsilane ja olen ainus,
23
kes teab peidupaika. Ta avaldas selle mulle Savannas, kui oli suremas nagu minagi praegu olen, tead. Aga ära sõnagi lobise, enne kui nad pole mulle musta märki saatnud või kuni sa uuesti pole seda Musta Koera näinud või ühe jalaga meremeest, Jim, teda kõigepealt!» «Kuid mis asi see must märk on, kapten?» küsisin. «See on kohtukutse, sõber. Küll ma ütlen, kui nad selle saadavad. Aga pea silmad lahti, Jim, ja ma jagan sinuga kõik pooleks, ausõna!»
Ta sonis veel veidi, kusjuures ta hääl muutus üha nõrgemaks, ja varsti pärast seda, kui olin talle andnud ravimit, mille ta nagu laps vastu võttis, möördes: «Kui iial ühel meremehel rohtu on vaja läinud, siis olen see mina,» vajus ta lõpuks sügavasse minestusesarnasesse unne, millesse ta jätsin. Ma ei tea, mida oleksin ette võtnud, kui kõik oleks hästi läinud. Võib-olla oleksin kogu loo arstile jutustanud, sest olin surmahirmus, et kapten oma pihtimusi kahetseb ja mulle otsa teeb. Kuid asjad arenesid teisiti; mu vaene isa suri äkitselt selsamal õhtul ja see jättis kõik muud mured tahaplaanile. Meie enesestmõistetav ahastus, naabrite külaskäigud, matuse korraldamine ja võõrastemajatöö, mida tuli jätkata, — selle kõigega oli nii palju tegemist, et mul vaevalt mahti oli kaptenile mõelda, veel vähem teda karta.
Igatahes tuli ta järgmisel hommikul alla ja einetas nagu tavaliselt, ehkki sõi vähe ja võttis rohkem rummi kui harilikult, ma kardan, sest ta tõi seda ise leti tagant, süngelt põrnitsedes ja läbi nina puhkides, ja keegi ei julgenud teda keelata. Matuse-eelsel õhtul oli ta sama joobnud nagu alati ja leinamajas oli otse kohutav kuulda ta vana hirmsat meremeestelaulu. Aga — jõuetu nagu ta oli — tundsime hirmu, et ta võiks surra, ning arst oli ametiasjus mitme miili kaugusele sõitnud ega käinud peale isa surma enam meil. Mainisin, et kapten
24
oli jõuetu, ja tõepoolest näis ta ennem nõrgenevat kui kosuvat. Ta komberdas trepist üles-alla, käis kõrtsitoa ja letiruumi vahet, pistis nina mõnikord uksest välja, et merelõhna nuusutada, seejuures seintelt tuge otsides ja kiirelt ning raskelt lõõtsutades nagu järsul mäel. Kordagi ei kõnetanud ta mind üksikult ja ma uskusin, et ta on oma pihtimused niisama hästi kui unustanud; ometi oli ta tujukam, ja arvestades ta kehalist nõrkust, ägedam kui kunagi varem. Purjuspäi oli tal nüüd ärevusse ajavaks viisiks mõõk tupest tõmmata ja lahtiselt enda ette lauale panna. Sellele vaatamata märkas ta rahvast vä-hem ja näis olevat mõtteisse süvenenud ning hajameelne. Kord näiteks hakkas ta meie ääretuks imestuseks koguni mingit küla armastuslaulu jorutama, mida võis olla õppinud nooruses enne mereleminekut.
Nii möödus aeg, kuni ma päeval pärast matust, vingel udusel külmal pärastlõunal umbes kella kolme ajal hetkeks lävel seisatasin, pea täis kurbi mõtteid isast, ja kedagi silmasiH aeglaselt teed mööda lähenemas. See oli nähtavasti pime inimene, sest ta kobas kepiga maad enda ees ja kandis üle nina ja silmade suurt rohelist sidet; ta oli küürus nagu vanadusest või jõuetusest ja kandis tohutu suurt vana närust peakotiga meremehe-mantlit, mis ta välimust moonutas. Ma polnud kunagi oma elus koledamat kogu näinud. Ta peatus natuke maad võõrastemajast eemal ja tõstes veidralt leelutades häält, rääkis enda ette õhku:
«Kas võiks mõni lahke ligimene öelda vaesele pimedale, kes on kaotanud oma kalli silmanägemise vahvas võitluses kodumaa, Inglismaa, eest, ja jumal õnnistagu kuningas George'i! — kus või mis maakohas ta praegu viibib?»
«Teie, kulla mees, olete «Admiral Benbow'» võõrastemaja ees Black Hiili lahe ääres,» vastasin ma.
25
«Ma kuulen häält — üht noort häält,» ütles ta. «Kas te ei tahaks mulle kätt anda, mu kallis sõber, ja mind sisse juhtida?»
Sirutasin käe ja jube libedasõnaline silmitu olend kahmas sellest otsekohe nagu kruustangidega kinni. Heitusin nii, et püüdsin valla rabelda, aga pime tõmbas mu ainsa käeliigutusega enda juurde.
«Nüüd, poiss, vii mind kapteni juurde,» ütles ta.

«Sir, ausõna, ma ei julge!» kostsin.

«Ah,» irvitas võõras, «või nõnda! Vii mind jalamaid sisse või ma murran su käeluu!»

Seda öeldes väänas ta mu kätt, nii et karjatasin.

«Sir,» seletasin ma, «ütlen seda teie enese pärast. Kapten pole enam nagu ennemalt. Ta istub nüüd lahtise mõõgaga. Keegi teine džentelmen ... »

«Marss, tule nüüd!» katkestas ta ja ma pole iial kuulnud nii õelat, kalki ja vastikut häält nagu sel pimedal. See kohutas mind rohkem kui valu ja ma asusin silmapilk ta käsku täitma, siirdudes üle läve otse saali suunas, kus meie vana haige rummist juhmistunud mereröövel istus. Hoides minust kinni oma raudse rusikaga, surus pime end mu vastu ja lasus mu najal sellise raskusega, et jaksasin vaevalt kanda.

«Vii mind otse kapteni juurde ja kui ma jõuan nähtavale, siis hüüa: «Siin on üks teie sõber, Bill!» Kui sa nii ei talita, siis teen sinuga vaat mida,» ja ta väänas mu kätt, nii et ma mõtlesin, et minestan. Igatahes olin pimedast kerjusest nii ääretult heitunud, et unustasin hirmu kapteni ees, ja avanud saali ukse, hüüdsin väriseval häälel kästud sõnu.

Vaene kapten tõstis silmad ja ainsa puguga lahtus rummi uim ning ta jäi kainena pärani silmi vahtima. Ta ilme ei väljendanud niivõrd hirmu kui surmlikku

tüdimust. Ta liigatas, tahtes tõusta, kuid ma ei usu, et tal oleks selleks jõudu jätkunud.

«Istu aga paigal, Bill,» ütles kerjus. «Ehk ma küll ei näe, võin kuulda sõrme liigutustki. Kaup on kaup. Ulata oma parem käsi. Poiss, võta rannetpidi ta parem käsi ja too mu parema käe ligi.»

Täitsime mõlemad täpselt käsku ja ma nägin, et kerjus libistas keppi hoidvast peost midagi kaptenile pihku, mis selle ümber silmapilkselt sulgus.

«Nüüd on asi korras,» ütles pime ja laskis mu samal ajal lahti ning komberdas uskumatu täpsuse ja väle-dusega saalist välja teele, kust mä, ikka veel liikumatult paigal seistes, võisin kuulda ta kepi kopsimist teel kaugenemas.

Kulus tükk aega, enne kui me kapteniga jõudsime end koguda, viimaks aga, peaaegu ühel ja samal hetkel, vabastasin mina ta randme, mida ikka veel hoidsin, ja tema tõmbas tagasi oma käe ning vaatas kiiresti pihku.

«Kell kümme!» hüüdis ta. «Kuus tundi! Me jõuame neist veel ette!» Ja ta hüppas jalule.

Samal silmapilgul vaarus ta aga, haaras käega kõrist, seisis hetke vankudes ja kukkus siis iseäralikult häälitsedes kogu raskusega silmili põrandale.

Jooksin otsekohe ta juurde, hüüdes oma ema. Kuid ruttamine oli asjatu. Kapten oli surnud äkilisse ajuraban-dusse. Seda on kummaline mõista, sest mulle polnud see inimene õieti kunagi meeldinud, kuigi olin viimaks hakanud talle kaasa tundma, aga niipea kui nägin teda surnuna, puhkesin nutma. See oli teine surmajuhtum, mida olin üle elanud, ja esimene kurvastus oli alles värskelt mu südames.

IV PEATÜKK MEREMEHEKAST

Ma ei raisanud muidugi aega ja jutustasin emale kõik, mida teadsin ning mida oleksin pidanud võib-olla juba ammugi jutustama. Nägime, et oleme raskes ning ohtlikus olukorras. Meil oli kindlasti õigus osale mehe rahast, kui tal seda üldse oli. Polnud aga tõenäoline, et kapteni laevakaaslased, vähemalt need kaks mulle tuttavat tüüpi — Must Koer ja pime kerjus —, oleksid nõustunud surnu võlgade tasumiseks oma saagist loobuma. Kapteni käsk hobuse selga hüpata ja dr. Livešey juurde kihutada oleks mu ema kaitsetult üksinda jätnud, mis polnud mõeldav. Tõepoolest näis meile mõlemale võimatu kauemaks majja jääda: süte kukkumine köögis koldevõrele, isegi kella tiksumine täitis meid hirmuga. Meie kõrvus näis ümbrus kummitavat lähenevatest sammudest ja kui mõelda kapteni laibale saali põrandal ning sellele, et jäle pime kerjus meie läheduses viibis ja igal ajal tagasi võis tulla, siis oli silmapilke, mil ma oleksin, nagu öeldakse, hirmu pärast nahast välja pugenud.

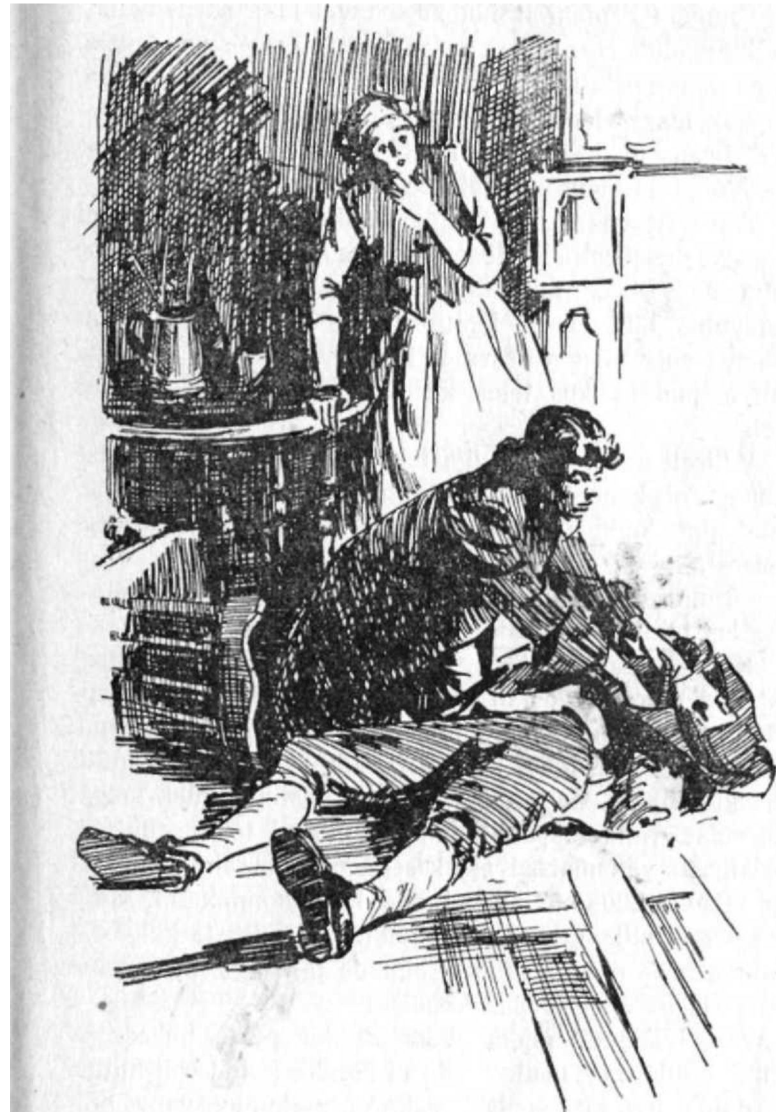
Oli vaja midagi kiiresti ette võtta ja viimaks turgatas meile pähe minna üheskoos naaberkülast abi otsima. Mõeldud, tehtud. Palja päi, nagu olime, jooksime jalamaid välja õhtuhämaruse ja külma udu kätte.

Küla asus mõnisada jardi eemal, ehkki ta polnud nähtaval, asudes järgmise lahesopi teisel kaldal. Mis mind aga eriti julgustas, oli see, et pime kerjus oli ilmunud vastassuunast ja arvatavasti sinna ka tagasi läinud. Me polnud kaua teel, ehkki vahetevahel seisatasime teineteisest kinni haarates ja kuulatades. Aga mingit ebatavalist häält ei kostnud, mitte midagi peale lainete tasase loksumise ja vareste kraaksumise metsas.

Kui külla jõudsime, oli juba küünalde süütamise aeg ja ma ei unusta kunagi, kuidas rõõmustasin, nähes kollast tulekuma ustel ja akendes; aga nagu selgus, oli see ka ainus abi, mida siitkandist üldse leida võisime. Kuigi te ehk arvate, et mehed oleksid pidanud häbenema oma argust, polnud ometi keegi nõus meiega «Admiral Benbow'» võõrastemajja tagasi tulema. Mida rohkem me oma häda kurtsime, seda enam tõmbusid nii mehed, naised kui ka lapsed majadesse varju. Kapten Flinti nimi, ehkki mina seda ei tundnud, oli nii mõnelegi neist hästi tuttav ja tekitas suurt hirmu. Liiatigi mäletas osa mehi, kes teisel pool «Admiral Benbow'd» põllul tööl olid olnud, teel mõnd võõrast näinud olevat ja neid varitse-vaiks salakaubavedajaiks pidanud ning vähemalt üks meestest oli tähele pannud väikest purjekat Kitti urkaks nimetatud kohal. Sellepärast sisendas kapteni iga kaaslane neile surmahirmu. Lühidalt oli asi nii, et kuigi leidus neid, kes olid nõus teises suunas dr. Livesey poole ratsutama, pomud ainsatki, kes oleks tahtnud meile appi tulla võõrastemaja kaitsma.

Argus öeldakse olevat nakkav, kuid teiselt poolt on vaidlemine suureks julgustajaks, ja kui igaüks oli oma arvamise öelnud, pidas mu ema neile väikese kõne. Ta kuulutas, et ta ei tahaks kaotada raha, mis kuulub ta isatule pojale. «Kui teist keegi ei julge,» rääkis ta, «siis julgeme meie Jimiga. Läheme tuldud teed tagasi, ja häbi teile, suured jänesesüdamega mehemürakad! Me avame kasti, tulgu või surm! Ja ma oleksin teile, mrs. Cross-ley, tänulik koti eest, millega saaksin ära tuua raha, rais seaduse järgi on meie.»

Muidugi ütlesin, et ma lähen koos emaga, ja muidugi mõista hädaldasid nad kõik meie hulljulguse üle, kuid isegi siis ei tahtnud ükski mees meiega kaasa tulla. Nad ainult andsid mulle kallaletungi puhuks laetud püs-

Tuhnisin kapteni taskud ükshaaval läbi.

toli ja lubasid saduldatud hobused valmis hoida juhuks, kui meid tagasitulekul peaks jälitatama, kuna üks poistest pidi arsti juurde ratsutama relvastatud abi otsima.
Mu süda põksus tublisti, kui me sel külmal ööl kahekesi ohtlikule ettevõttele asusime. Täiskuu oli tõusmas ja piilus verevalt läbi udukihi pealmise serva. See pani meid üha enam kiirustama, sest oli selge, et enne meie tagasitulekut on ümbrus valge nagu päise päeva ajal ja me oleksime näha igale luurajale. Hiilisime hääletult ja kiiresti aiahekkide varjus edasi ega märganud midagi, mis oleks meie hirmu paisutanud, kuni meie tohutuks rõõmuks «Admiral Benbow'» uks me järel sulgus.
Otsekohe lükkasin riivi ette ja me seisatasime ning hingeldasime viivu pimedas. Olime täiesti üksi surnud kapteni laibaga. Siis tõi ema letilt küünla ja me astusime teineteise käest kinni hoides kõrtsituppa. Ta lamas, nagu olime ta jätnud — selili, pärani silmi, käsi välja sirutatud.
«Tõmba eesriie alla, Jim,» sosistas ema. «Nad võivad tulla ja väljast piiluda. Ja nüüd,» ütles ta, kui olin käsu täitnud, «peame s e 1 1 e 1t võtme saama. Aga tahaksin teada, kes teda puudutama peab!» ja ta nuuksatas seda lausudes.
Laskusin kohe põlvili. Põrandal kapteni käe lähedal oli väike ümmargune ühelt poolt söega mustaks tehtud paberitükk. Kahtlemata oli see must märk, ja tõstnud selle üles, leidsin teisel küljel ilusa selge käekirjaga kirjutatud lühikese teate: «Sul on aega kella kümneni õhtul!»
«Ema, talle anti aega kella kümneni,» ütlesin ma ja vaevalt olin seda lausunud, kui meie vana

seinakell lööma hakkas. See ootamatu hääl ehmatas meid pööraselt, kuid uudis oli hea, sest kell lõi alles kuus.
«Noh, Jimi, otsi võti üles,» sõnas ema.
30
Tuhnisin kapteni taskud ükshaaval läbi. Mõned tühised mündid, sõrmkübar, pisut niiti, paar suurt nõela, jupp hammustatud põsktubakat, kõvera peaga nuga, taskukompass ja tulekivikarp olid kõik, mis nad sisaldasid, ja ma hakkasin juba meelt heitma.
«Võib-olla ripub see tal kaelas,» oletas ema.
Tugevast vastikusest jagu saades kiskusin kapteni särgikaeluse valla ja tõepoolest sealt leidsimegi võtme pigitraadi otsast, mille ta oma noaga katki lõikasin. See saavutus täitis meid lootusega ja viivitamatult ruttasime trepist üles väiksesse tuppa, kus kapten nii kaua oli elanud ja kus tema kast saabumispäevast alates seisis.
Väliselt oli see nagu iga teinegi meremehekast, tulise rauaga oli kaanele põletatud täht «B», nurgad olid kulunud ning katki nagu kunagi kauasest hooletust kasutamisest.
«Anna võti siia,» ütles ema ja kuigi lukk oli roostes, keeras ta selle silmapilk lahti ning avas kaane.
Kange tubaka ja tõrva hais lõi seest vastu, kuid peal polnud näha muud kui hoolsasti harjatud ja kokkupandud hea ülikond. Ema arvas, et seda pole üldse kantud. Allpool oli igasugust kraami: kvadrant, tinakruus, mitu pakki tubakat, paar õige nägusat püstolit, tükk selget hõbedat, vana hispaania uur ja mõned teised tühised, enamasti välismaised asjakesed, paar messingkompassi ja viis või kuus huvitavat Lääne-India konnakarpi. Mind on sageli hiljemgi mõtlema pannud, et miks ta küll neid konnakarpe oma rändude, roimade ja saagiretkede poo-lest rikkas elus kaasas kandis.
Me ei leidnud midagi väärtuslikku peale hõbeda ja tühja-tähja, mis meile korda ei läinud. Põhjas oli mitme sadamaparri meresoolast valgeks parkunud vana pre-sentkuub. Ema heitis selle kannatamatult kõrvale ja
32
viimaste asjadena tulid nähtavale õliriidesse mähitud pakk, mis näis sisaldavat pabereid, ja purjeriidest kott, millest puudutamisel kostis kulla kõlinat.
«Näitan neile nurjatuile, et olen aus naine,» ütles ema. «Võtan, millele mul on õigus, aga mitte üht veeringut rohkem. Ulata mrs. Crossley kott siia!» Ja ta asus lugema kapteni võlga meremehekotist minu käes olevasse kotti.
Töö oli aegaviitev ja keeruline, sest mündid olid mitmes väärtuses ja õige mitmelt maalt — dubloonid, luidoorid, ginid, piastrid ja ma ei tea, mis veel. Liiati oli ginisid kõige vähem, mu ema aga oskas arvet pidada ainult nendega.
Kui olime lugemisega umbes poole peal, kahmasin äkitselt kinni ema käsivarrest, sest kuulsin väljas vaikses jäises õhus häält, mis pani mind võpatama — pimeda kepp kõpsis külmunud teel. Kopsimine jõudis lähemale ja lähemale, meie aga istusime hinge kinni pidades. Siis löödi kõvasti vastu võõrastemaja ust ja oli kuulda, kuidas lõngutati linki ning riiv krigises selle peletise sisse-tungikatsest; sellele järgnes nii sees kui väljas pikk vaikus. Viimaks algas kepikopsimine uuesti ja vaibus meie kirjeldamatuks rõõmuks ja meeleheaks aegamööda, kuni seda polnud enam kuulda.
«Ema, võta kõik kaasa ja lähme!» Olin kindel, et rii-vistatud uks pidi näima kahtlasena ja võis terve herilasepesa meile kaela tuua, ometi ei suuda keegi, kes pole seda hirmsat pimedat meest näinud, hinnata mu rõõmu, et olin ukse riivi pannud.
Aga hirmust hoolimata polnud mu ema nõus raasugi rohkem võtma, kui tal võlga saada oli, ega tahtnud kangekaelselt ka vähemaga leppida. Kell pole veel seitse, ütles ta;" ta teadvat, mis tal saada ja sellest ta ei loobuvat. Kui ta minuga veel vaidles, kuuldus korraga eemalt
33
mäekingult tasane vile. Sellest oli meile mõlemale enam kui küllalt.

I

«Võtan, mis mul käes,» ütles ta jalule karates.
«Ja mina võtan arve tasategemiseks selle,» lisasin ma, kahmates õliriidest paki.
Hetke pärast läksime mõlemad kobamisi trepist alla, jättes küünla tühja kasti juurde, silmapilk hiljem avasime ukse ning põgenesime suure kiiruga. Oli ka viimane aeg lahkuda. Udu oli kiiresti hajumas, juba paistis kuu üsna heledasti mõlemale poole küngastele ja ainult all oru põhjas ja võõrastemaja läve ees hõljuv õhuke udu-loor varjas meie põgenemise esimesi samme. Varem kui poolel teel külla pidime oru põhjast välja jõudes sattuma kuupaistele. See polnud aga veel kõik, juba kostiski mitme mehe jooksumüdin me kõrvu ja kui selles suunas tagasi vaatasime, näitas siia-sinna hüplev ning kiiresti liginev tuluke, et üks saabujaist laternat kandis.
«Kullake,» lausus ema äkki. «Säh, võta raha enda kätte ja jookse edasi! Ma minestan.»
Arvasin, et see on kindlasti meie mõlema lõpp. Kuidas needsin naabrite argust, kuidas süüdistasin oma õnnetut ema ta aususe ja ahnuse, äsjase hulljulguse ja praeguse nõrkuse pärast! Õnneks olime just väikese silla ligidal ja ma aitasin vaaruva ema kalda äärde, kus ta ohates mu õla najale vajus. Ei tea, kust ma selleks üldse jõu võtsin, ja kardan, et see sai toorelt tehtud, kuid mul õnnestus ema mööda kallast edasi silla võlvi alla vedada. Kaugemale ei suutnud ma teda tirida, sest sild oli nii madal, et mahtusin hädavaevu ta alla roomama. Nii tuli meil sinna jääda — ema peaaegu päris nähtaval ja me mõlemad ainult kuuldekaugusel võõrastemajast.

V PEATÜKK PIMEDA MEHE VIIMNE TUND

Mu uudishimu oli siiski kartusest tugevam, sest ma ei püsinud paigal, vaid ronisin uuesti kaldale, kus pead leetpõõsa taha varjates võisin majaesist teed valvata. Vaevalt olin ma kohal, kui meie vaenlased, seitse või kaheksa meest, müdinal mööda teed joostes kiiresti lähenesid, laternakandja paar sammu teistest ees. Kolm meest jooksid käsikäes ja isegi läbi udu aimasin ma, et keskmine selles kolmikus oli pime kerjus. Järgmisel hetkel osutas ta hääl, et mul oli õigus.
«Lööge uks sisse!» karjus ta.
«Just nii, sir,» vastasid kaks-kolm häält ja kohe toimus rünnak «Admiral Benbow'le». Laternakandja järgnes teistele. Aga siis nägin neid peatuvat ja jutt muutus tasasemaks jahmatusest, et uks polnudki kinni. See oli siiski põgus peatus, sest pime hakkas jälle käsu-tama. Ta hääl kostis nüüd selgemini ja valjemalt, otsekui oleks temas süttinud ägedus ja viha.
«Ruttu sisse! Sisse, sisse!» käsutas ta ja kirus mehi viivitamise pärast.
Neli või viis neist kuulasid kohe sõna, kuna kaks jäid koleda kerjusega teele. Tekkis vaikus, siis kostis äkiline ehmatushüüe ja üks hääl karjus majast:
«Bill on surnud!»
Aga pime vandus neid uuesti viivitamise pärast. «Otsige ta läbi, logelejad lurjused, ja teised minge üles, tooge kast ära,» karjus ta.
Kuulsin jalgade trampimist vanal trepil, nii et kogu maja vappus. Otsekohe selle järel kostsid uued üllatus-hüüded, kapteni toa aken paisati prauhti puruneva klaasi klirisedes pärani ja keegi kummardus aknast välja kuupaistele, pöördudes pimeda kerjuse poole all teel.

«Pew,» hõikas ta, «meist on ette jõutud! Keegi on kasti põhjani läbi puistanud.»
«Kas see on alles?» möirgas Pew.
«Raha on alles!»
Pime saatis raha põrgusse.
«Flinti sirgeldused, saad aru,» vastas mees.
«Me ei leia neid siit kusagilt,» vastas mees.

«Kuulge, teie seal saalis, kas paberid on Billil põues?» hõikas pime uuesti.
Seepeale ilmus võõrastemaja lävele nähtavasti sama mees, kes oli alla kapteni laipa läbi otsima jäänud. «Billiga on samuti puhas töö tehtud,» vastas ta, «seal pole enam midagi.»
«See oli kõrtsi pererahvas — see oli see poisijõmpsikas! Oleksin ma tal ometi silmad välja pistnud!» sajatas pime Pew. «Nad on ilmselt just alles siin olnud — uks oli neil riivis, kui ennist proovisin. Puistake, poisid, ja otsige nad üles!»
«Tõsi jah, oma tulegi on nad siia jätnud,» hüüdis mees aknalt.
«Otsige ja nabige nad kinni! Pöörake maja pahupidi!» nõudis Pew kepiga vastu teed põrutades.
Meie vanas võõrastemajas algas suur sagimine. Rasked sammud trampisid sinna-tänna, mööbel tõugati ümber, uksed löödi sisse, nii et kaljudki sellest kaikusid, kuni mehed taas ükshaaval välja teele astusid, seletades, et meid polevat kusagilt leida. Just siis oli jälle selgesti läbi öövaikuse kuulda sama vilet, mis mind ja ema ennist kapteni raha lugemisel oli ehmatanud, ainult nüüd korrati seda kahel korral. Esmalt olin pidanud vilistamist pimeda tööks, nii öelda märguandeks rünnakule, aga nüüd taipasin, et see oli märguanne küla-poolselt mäeveerult, ja mereröövlitele avaldatud mõjust paistis, et see oli läheneva ohu hoiatus.
36
«Jälle Dirk!» ütles keegi. «Kaks korda! Kaome, poisid!»
«Või kaome, te nahahoidjad!» hüüdis Pew. «Dirk on alati loll argpüks olnud — teda ei tasu tähele panna! Nad ei või olla kaugel, vaid siinsamas ligidal ega pääse peost. Puistake ja otsige neid, koerad! Oh, olgu ma neetud,» sajatas ta, «kui mul vaid silmad oleksid!»
See üleskutse näis mõjuvat, sest kaks meest hakkasid siin-seal kila-kola seas nuuskima, kuid mu meelest poo-lelduvastu tahtmist ja kogu aeg oma ohule mõeldes, kuna osa mehi otsustusvõimetult maanteel seisid.
«Narrid, tuhanded on teil niisama hästi kui peos ja te kõhklete! Saaksite rikkaks nagu kuningad, kui selle kätte leiaksite, teate küll, et see on siin kusagil, aga vahite nagu juhmid. Ükski teist ei riskinud Billile oma nägu näidata peale minu — pimeda! Ja nüüd läheb mu elu soodsaim juhus teie pärast luhta! Pean jääma vaeseks küürutavaks, rummi nuruvaks kerjuseks, kuna aga võiksin tõllas kihutada! Kui teil oleks niigi palju pealehakkamist kui tõugul kuivikus, te nabiksite nad veel kinni!»
«Pagana pihta, Pew, dubloonid on meil ju käes!» urises keegi.
«Võib-olla peitsid nad selle neetud paberi ära,» arvas teine. «Võta kullatükid, Pew, ja ära märatse!»
«Märajse» oligi õieti öeldud, sest vasturääkimine paisutas Pew' viha nii meeletuks raevuks, et lõpuks ta vehkis pimedast peast vasakule ja paremale ja ta kepp laksatas nii mõnelegi pihta. Mehed omakorda sõimasid riivatut pimedat, ähvardasid teda hirmsate sõnadega ja katsusid tagajärjetult haarata ta keppi ning seda tal käest kiskuda.
Kaklus päästiski meid, sest sel ajal kui see veel ikka möllas, kaikus külapoolselt mäeharjalt teine hääl —
37
traavivate hobuste kabjaplagin. Üsna samial hetkel sähvatas heki varjust püstolilasu leek ja kõlas pauk. Ilmselt oli see viimaseks märguandeks hädaohust, sest mereröövlid pöördusid silmapilk ümber ja jooksid igas suunas laiali, kes piki randa mere poole, kes kummargil üle mäe või mujale, nii et poole minuti pärast polnud kohal enam kedagi peale Pew'. Nad olid ta hüljanud, ma ei tea, kas lihtsalt kabuhirmust või kättemaksuks sõimu ja hoopide eest, kuid maha ta teistest jäi ja koperdas raevunult kõpsides ja kaaslasi hõikudes pimesi edasi-tagasi mööda teed. Viimaks võttis ta vale suuna ja jooksis minust ainult mõne sammu kauguselt mööda küla poole, hüüdes:
«Johnny, Must Koer, Dirk!» — ja muid nimesid, «ega te, sõbrad, ometi vana Pew'd maha jäta — oma vana Pew'd!»

Siis jõudis hobuste kabjaplagin kinguni ja neli või viis ratsanikku tulid kuupaistel nähtavale, kihutades nõlvalt täies galopis alla.
Pew taipas oma eksitust, pöördus karjatades ja jooksis otse kraavi poole, kuhu ta sisse veeres. Silmapilk oli ta uuesti jalul ja sööstis nüüd juba täiesti segasena otse esimese hobuse jalgade alla.
Asjata püüdis ratsanik teda veel päästa. Pew kukkus, ta karjatus kaikus kaugele öhe ja neli temast üle kihutavat kapja tallasid ning tõukasid teda. Ta vajus küljeli, langes siis lõdvalt kummuli ega liigutanud enam.
Hüppasin jalule ja hõikasin ratsanikke. Need peatasidki juba õnnetusest kohkunutena kõigest väest hobuseid ja peagi tundsin nad ära. Kõige taga ratsutas poiss, kes oli külast dr. Livesey järele läinud, teised olid piirivalvurid, keda ta oli teel kohanud ja kellega tal oli taipu olnud kiiresti koos tagasi tulla. Mõningad teated Kitti urkas viibivast purjekast olid piirivalveülem Dance'i
38
kõrvu ulatunud ja ta sel õhtul meie kanti toonud. Just sellele seigale võlgnesimegi emaga tänu endi surmast pääsmise eest.
Pew oli surnud, surnud mis surnud. Mis puutub mu emasse, siis toibus ta külas, kuhu me ta viisime, varsti külma vee ja nuusksoola abil. Hirm polnud talle suurt häda teinud, kuigi ta ikka veel puudujäänud raha taga kurtis. Sellal sõitis piirivalveülem nii kiiresti kui sai Kitti urka poole, aga et kitsasse orgu teed kobades pidid mehed sadulast maha tulema, talutama ja vahe! isegi toetama hobuseid, pealegi veel alatasa varitsemist kartes, siis polnud ime, et kui nad jõudsid Kitti urkani, oli purjekas juba teel, ehkki alles kalda ligidal. Piiri-valveülem hõikas laeva. Kellegi hääl vastas ja soovitas tal end kuupaistelt koristada, kui ta ei taha tükki tina keresse saada, ja sealsamas vihiseski kuul ta käsivarre juurest mööda. Peatselt sõitis purjekas ümber neeme-tipu ja kadus. Mr. Dance seisis seal kui kala kuival nagu ta ise ütles, ega saanud midagi muud teha, kui saatis ühe mehe B-sse piirivalvekutrile teatama. «Aga see on niisama hea kui mitte midagi,» ütles ta. «Nad pääsesid minema ja asi sellega. Olen ainult rõõmus,» lisas ta, «et sain Pew'-isanda konnasilmadele astuda,» sest siis oli piirivalveülem juba mu lugu kuulnud.
Läksime tagasi «Admiral Benbow'sse» ja te ei või kujutella sealset segadust — need sulid olid mind ja mu ema otsides pöörase vihaga isegi seinakella maha paisanud, ja kuigi õieti midagi peale kapteni rahakoti ja letilaekast võetud peenraha polnud ära viidud, tundsin ma siiski kohe, et olime laostatud. Mr. Dance ei mõistnud kogu lugu millegagi seletada.
«Nad said raha kätte, nagu ütlete? Kui nõnda, Hawkins, mida nad siis veel otsisid? Võib-olla veel enam raha?»
39
«Ei, sir, arvatavasti mitte raha,» vastasin ma. «Õigupoolest ma arvan, et see otsitud asi on minu põuetaskus ja tõtt öelda toimetaksin selle meeleldi kindlasse kohta.»
«Muidugi, poiss,» ütles ta. «Kui soovid, võtan selle enda kätte.»
«Mõtlesin, et võib-olla dr. Livesey...» algasin ma.
«Täiesti õige,» katkestas ta mind heatahtlikult. «Täiesti õige — dr. Livesey on džentelmen ja rahukohtunik. Mul tuli just praegu mõte, et ma võiksin ise sinna ratsutada ja talle või skvaierile loost teatada. Isand Pew on surnud ja asi sellega, mul pole temast kahju, kuid ta on ikkagi surnud ja inimesed võivad mind kui tema majesteedi piirivalveametnikku süüdistada. Niisiis, Hawkins, kui soovite, tulge kaasa!»
Tänasin teda südamest pakkumise eest ja me läksime tagasi külla, kus hobused ootasid. Seni, kuni jutustasin emale oma kavatsusest, olid kõik juba sadulas.
«Dogger,» hõikas mr. Dance, «teil on hea hobune, võtke poiss enda taha sadulasse!»
Kohe, kui hobuse selga sain ja Doggeril vööst kinni haarasin, hakkas kogu salk ülema käsu peale teed mööda dr. Livesey maja poole traavima.

VI PEATÜKK KAPTENI PABERID

Kogu tee kihutasime tuhat-nelja, kuni peatusime dr. Livesey läve ees. Maja esikülg oli pime. Mr. Dance käskis mind maha hüpata ja koputada, Dogger lükkas mulle jaluse hobuselt mahatulemiseks. Peaaegu samas avas teenijatüdruk ukse.
«Kas dr. Livesey on kodus?» küsisin ma.
40

«Ei,» vastas tüdruk. Doktor olevat pärast lõunat kodus käinud, aga läinud siis härrastemajja skvaieriga lõunatama ja õhtut veetma.
«Siis lähme sinna, poisid,» ütles mr. Dance.
Et sinna oli vähe maad, ei läinud ma seekord enam hobuse selga, vaid jooksin jaluserihmast hoides Doggeri kõrval mõisa väravateni ja edasi mööda pikka kuuvalget raagus puiesteed, kus mõlemat kätt helendas valge hoo-neterida vanade avarate rohtaedade ääres. Siin tuli mr. Dance maha, võttis mind kaasa ja kohe lasti meid sisse.
Teenija saatis meid läbi vaibaga kaetud koridori ja juhatas lõpuks suurde raamatukogutuppa, kus seisid reas raamaturiiulid neil asuvate büstidega, ning kus skvaier ja dr. Livesey, piibud käes, heleda kaminatule ääres istusid.
Ma polnud skvaierit varem nii lähedalt näinud. Ta oli suur, üle kuue jala pikk kogukas mees, otsekohese jämedakoelise, paljudest reisidest karmistunud, parkunud ja kortsunud näoga. Ta kulmud olid süsimustad ja ta kergitas neid sageli, mille tõttu näis loomult mitte just halvana, kuid äkilise ja suurelisena.
«Astuge sisse, mr. Dance,» ütles ta õige väärikalt ja armulikult.
«Tere õhtust, Dance!» sõnas arst pead noogutades. «Ja tere õhtust, kallis Jim! Mis hea tuul teid siia toob?»
Piirivalveülem seisis sirgelt ja jäigalt ning jutustas kogu loo nii soravalt nagu päheõpitult, ja oleksite te vaid näinud, kuidas mõlemad džentelmenid teineteise otsa vaadates ligemale nihkusid ja üllatusest ning põnevusest isegi suitsetamise unustasid. Kuuldes, kuidas mu ema võõrastemajja tagasi läks, lõi dr. Livesey endale lõbusalt plaksu vastu kintsu, kuna skvaier hüüdis: «Braavo!» ning põrutas oma piibuvarre vastu kaminaäärt
41
pooleks. Mr. Trelawney (nagu mäletate, oli see skvaieri nimi) tõusis juba enne loo lõppu toolilt ja käis pikil sammel saalis edasi-tagasi, kuna arst otsekui selleks, et paremini kuulda, oli võtnud peast oma puuderdatud paruka ja näis nüüd paljakspöetud musta peaga tõepoolest üsna naljakas.
Viimaks lõpetas mr. Dance oma loo.
«Mr. Dance, te olete tore poiss,» lausus skvaier. «Ja mis puutub sellesse, et te sellele räpasele jultunud röövlile otsa kihutasite, siis on see minu meelest kiiduväärt tegu, sir, niisama hea kui prussaka purukstallamine. Näen, et ka Hawkins on täitsa poiss. Hawkins, kas helistaksite kella? Mr. Dance'ile kulub natuke õlut ära!»
«Nõnda siis, Jim, asi, mida nad otsisid, on sinu käes, eks ole?» küsis arst.
«Siin see on, sir!» vastasin ma ja ulatasin õliriidest paki.
Arst silmitses seda igast küljest, nagu kibeleksid ta sõrmed seda avama, kuid sellele vaatamata pistis ta paki rahulikult põuetasku ja ütles: «Skvaier, kui' Dance saab oma õlle joodud, peab ta loomulikult minema tagasi ametikohuste täitmisele; aga Jim Hawkinsi jätaksin ma enda juurde ööbima ja kui lubate, siis arvan, et võiksime lasta talle õhtusöögiks külma pirukat tuua.»

«Nagu soovite, Livesey,» kostis skvaier. «Hawkins on ära teeninud paremat kui külma piruka!»
Niisiis toodigi suur tuvilihapirukas ja asetati väikesele lauale; sõin tubli õhtusöögi, olingi näljane kui hunt, kuna aga mr. Dance'i edasi ülistati ja ta viimaks minema lasti.
«Ja nüüd, skvaier!» sõnas arst.
«Ja nüüd, Livesey!» sõnas samal ajal kohtunik.
«Kordamööda, kordamööda!» naeris Livesey. «Arvatavasti olete kuulnud sellest Flintist?»
42
«Kuulnud!», hüüdis skvaier. «Kuulnud — te veel küsite! Ta oli kõige verejanulisem mereröövel, kes iial ringi purjetanud. Musthabe oli Flinti kõrval lapsuke. Hispaanlased kartsid teda nii kohutavalt, et ausalt öeldes, sir, olin vahel lausa uhke, et ta oli inglane. Olen nendesamade silmadega Trinidadi lähedal ta purjesid näinud ja joomarist argpüks, kelle laeval sõitsin, keeras tagasi, keeras Port of Spaini tagasi, sir!»
«Hüva, olen minagi temast siin Inglismaal kuulnud,» tähendas arst. «Aga küsimus on selles, kas tal oli raha?»
«Raha!» hüüdis skvaier. «Kas te ei kuulnud seda lugu? Mida need kaabakad muud otsisid kui raha! Millest muust nad hooliksid kui rahast! Mille muu kui raha pärast oleksid nad oma viletsa nahaga riskeerima hakanud?»
«Seda saame kohe teada,» vastas arst. «Aga te olete nii pagana tuisupäine ja läbematu, et mul pole mahti sõnagi vahele öelda. Nimelt tahaksin teada seda: kui oletada, et muljun taskus on mingi juhtnöör selle kohta, kuhu Flint oma varanduse peitis, kas siis see varandus on kuigi suur?»
«Kuigi suur!» hüüdis skvaier. «See on nii ilmatu suur, et kui meil tõesti oleksid juhised, millest räägite, siis varustaksin Bristoli sadamas laeva, võtaksin teid ja Hawkinsi siit seltsi ja otsiksin selle varanduse üles, mingu kas või aasta.»
«Suurepärane,» ütles arst. «Kui nüüd Jim nõus on, avame paki,» ja pani selle enda ette lauale. Komps oli kinni õmmeldud ja doktor pidi oma arsti-riistadekasti lagedale tooma ja õmbluse arstikääridega lauti lõikama. Komps sisaldas kaks asja — kaustiku ja pitseeritud kirja.
«Eelkõige lehitseme kaustikut,» tähendas arst.
Vahtisime mõlemad skvaieriga üle ta õla kaustiku
43
avamist, sest dr. Livesey oli mind laua äärest, kus sõin, lahkesti lähemale viibanud, et ma nendega avastuse lõbu jagaksin. Esimesel leheküljel olid ainult tühised kriipseldused, nagu inimene sulge kätte võttes vahel ajaviiteks või prooviks teeb. Seal leidusid samad sõnad, mis olid kapteni käsivarrele tätoveeritud: Billi Bones'i unelmate täitumist, siis oli seal Mr. W. Bones, tüürimees, Ei iial enam rummi!, Ta sai selle Palm Keyst ja mõned teised katkendid, enamikus üksikud ja arusaamatud sõnad. Tahtmatult imestasin, kes võis olla see, kes «sai selle» ja mis see «see» oli, mis ta. sai. Võib-olla — noaga selga.
«Siit suurt targemaks ei saa,» arvas dr. Livesey edasi lehitsedes.
Järgmised kümme-kaksteist lehekülge olid täidetud iseäralikkude sissekannetega. Rea algul oli kuupäev ja lõpus rahasumma nagu tavalisis arveraamatuis, kuid seletust asendasid kuupäeva ja summa vahele märgitud ristid, millede arv vaheldus. Näiteks oli 12. juunil 1745. a. kellegi arvele lihtsalt kirjutatud seitsekümmend naelsterlingit ja seletuseks polnud muud kui kuus risti. Mõnel harval juhul oli siiski lisatud kohanimi, nagu Caraccasi lähedal, või ainult laius ja pikkuskraadid nagu 62°17'20", 19°2'40".
Arvet oli peetud ligemale paarkümmend aastat, kuna sissekantud summad aegamööda kasvasid ja lõpuks oli peale viit või kuut väära arvestust kogu suur summa kokku võetud ning alla kirjutatud: Bones'i ports.
«Sellest ei saa ma aru ega otsa,» sõnas dr. Livesey.

«Asi on päevaselge!» hüüdis skvaier. «See on selle nurjatu krantsi arveraamat. Need ristid asendavad laevade ja linnade nimesid, mida nad põhja ajasid või riisusid. Summad on kaabaka osa saagist ja kus ta eksitust kartis, sinna, näete, lisas ta mingi selgituse,
44
näiteks «Caraccasi lähedal». Vaadake, selle kalda lähedal kaaperdati mõni õnnetu laev. Jumal halastagu vaestele hingedele, kes laeval asusid — ammugi surnud ja korallideks saanud.»
«Tõepoolest,» ütles arst. «Vaat, mis tähendab olla reisija. Tõepoolest! Ja summad, näe, aina suurenevad sedamööda, kuidas ta tähtsamatesse ametitesse tõusis.»
Kaustikus polnud enam muud midagi kui viimastel puhastel lehtedel mõned kohanimed ja tabel Prantsuse, Inglise'ja Hispaania rahade ümberarvestamiseks.
«Kokkuhoidlik mees!» hüüdis arst. «Temataoline juba ei lasknud end tüssata.»
«Aga nüüd,» sõnas skvaier, «vaatame seda teist.»
Kiri oli mitmest kohast pitseeritud, kusjuures pitsatiks oli olnud sõrmkübar, tõeline sõrmkübar, võib-olla just seesama, mille ma kapteni taskust leidsin. Arst avas väga ettevaatlikult pitserid ja ümbrikust kukkus välja mingi saare kaart, kuhu olid märgitud laius- ja pikkus-kraadid ja veesügavus, saare kõrgendikkude, lahtede ja abajate nimed ning iga üksikasi, mida vaja teada, et laev võiks selle saare juures ohutult randuda ja ankrusse heita. Saar oli umbes üheksa miili pikk ja viis lai ning kujult, võiks öelda, paksu lendmao sarnane, seal asus kaks varjulist sadamat ning keset saart «Kiikri» nimega märgitud mägi. Kaardile oli hiljem märkusi lisatud, kõigepealt kolm punase tindiga tehtud risti — kaks saare põhja- ja üks edelaosas ja selle viimase juurde oli tollesama punase tindiga kirjutatud kapteni varesejalgadest täiesti erineva peene ilusa käekirjaga:
Hulk aardeid on siin.
Teisele küljele oli sama käsi kirjutanud järgmise lähema seletuse:
45
Suur puu. Kiikri nõlv, peiling üks rumb NNO-st N poole.
Luukere saar OSO ja O. Kümme jalga.
Hõbedakangid on põhjapoolses peidupaigas, mille leiate võttes suuna idapoolsele nõlvale; näo kujutusega mustast kaljust kümme sülda lõuna pool.
Relvi on kerge leida liivakünkast põhjapoolse neeme N tipus, peiling O ja veerand N.
J. F.

See oli kõik, aga nii vähe kui seda ka oli, ja nii arusaamatu nagu see mulle ka näis, vaimustas see ometi skvaierit ja dr. Liveseyd.
«Livesey,» ütles skvaier, «jätke otsekohe oma vilets amet siiapaika. Hommepäev sõidan Bristolisse. Kolme nädala — mis kolme! — kahe nädala — ei, kümne päeva pärast on meil parim laev, sir, ja valituim meeskond Inglismaal. Hawkins sõidab laevapoisina. Sinust saab tore laevapoiss, Hawkins! Teie, Livesey, olete laevaarst, mina — admiral. Me võtame kaasa Redruthi, Joyce'i ja Hunteri. Meil on kindlasti soodsad tuuled ja me teeme kiiret sõitu ning koha leidmine ei tee ju vähimatki raskust, ja siis on meil raha jalaga segada, nii et kas või püherda sees ja viska müntidega lutsu!»
«Trelawney,» ütles arst, «tulen teiega ja ma võin oma pea selle asja eest panti panna, Jim samuti. Ainult üht meest ma kardan.»
«Kes see on?» hüüdis skvaier. «Ütelge selle koera nimi, sir!»
«Teie,» vastas arst, «sest teie ei suuda suud pidada. Meie pole ainukesed, kes teavad sellest paberist. Need sellid, kes täna õhtul võõrastemaja ründasid — kindlasti julged metsikud kõrilõikajad — samuti ka ülejäänud, kes sel ajal purjeka pardal olid, ning, ma usun, veel pal-
jud

nende sõbrad on viimne kui üks valmis tulest ja veest läbi minema, et seda raha kätte saada. Keegi meist ei või mereleminekuni üksinda liikuda. Jim ja mina hoiame esialgu ühte, teie võtate Joyce'i ja Hunteri kaasa, kui Bristolisse sõidate, ning peaasi, ükski meist ei tohi sõnagi hingata sellest, mis me leidsime.»
«Dr. Livesey, teil on alati õigus,» kostis skvaier. «Vaikin nagu haud.»

II OSA LAEVA KOKK

VII PEATÜKK LÄHEN BRISTOLISSE

Kulus hoopis kauem aega, kui skvaier oli arvanud, kuni reisuvalmis olime, ja ühtki meie esialgseist plaanidest, isegi mitte dr. Livesey kavatsust mind oma seltsis hoida, ei saanud teostada nii, nagu tahtsime. Doktor pidi minema Londonisse otsima arsti, kes oleks ta praktika oma hoolde võtnud, skvaieril oli Bristolis rängalt tööd ja mina elasin härrastemajas vana metsavahi Redruthi hoole all, küll. peaaegu vangina, aga siiski tulvil unistusi merest ja kõige veetlevamaid võõraste saarte ning seikluste ootusi. Mõtisklesin tundide viisi kaardi kohal, mida teadsin peast viimase kui peensuseni. Maja-pidajanna toas kaminatule ääres istudes lähenesin oma kujutluses saarele igast võimalikust suunast, uurisin maa viimse kui sammuni läbi, ronisin tuhandel korral sellele kõrgele künkale, mida kutsuti Kiikriks, ja tundsin selle harjal rõõmu imeilusaist vahelduvaist vaateist. Mõnikord kubises saar metslasist, kellega lahinguid lõime, teinekord meid jälitavaist ohtlikest metselajaist, kuid siiski ei osanud ma kujutleda midagi nii kummalist ja traagilist nagu meie tõelised seiklused. " Nii veeresid nädalad, kuni ühel heal päeval saabus dr. Liveseyle kiri, mille aadressi täiendas märkus: Tema äraoleku juhul avagu Torn Redruth või noor Hawkins. Seda korraldust järgides leidsime — või õieti mina leid-
51
sin, sest metsavaht ei saanud muust kui trükikirjast suurt jagu — järgneva tähtsa teate:

«Vana Ankru» võõrastemajas Bristolis, 1. märtsil, 17....
Kallis Livesey! Kuna ma ei tea, kas olete lossis või alles Londonis, läkitan .selle kirja mõlemale poole.

Laev on ostetud ja varustatud. Ta seisab ankrus ja on valmis merele minema. Kenamat kuunarit ei suuda Te iial kujutleda — lapski võiks teda juhtida — kahe-sajatonnine, nimi «Hispaniola».

Sain ta oma vana sõbra Blandly kaudu, kes näitas, et on läbi ja läbi üllatavalt tubli poiss. See haruldane mees töötas lausa orjana mu huvides ja ma võin öelda, et seda tegi Bristolis igaüks, niipea kui sai haisu ninna, missugusesse sadamasse me purjetame — ma mõtlen aardeid!

«Redruth,» ütlesin lugemist katkestades, «dr. Liveseyle see asi ei meeldi. Skvaier on kõigele vaatamata ikkagi lobisenud.»

«Ah tühja, kellel on selleks rohkem õigust?» porises metsavaht. «Tore nali küll, kui skvaier ei tohiks doktor Livesey pärast enam suudki lahti teha.»

Seepeale hoidusin igasuguseist märkusist ja lugesin edasi:

Blandly leidis isiklikult «Hispaniola» ja sai selle hiilgava juhuse tõttu poolmuidu. Bristolis on teatud inimesi, kes Blandly vastu on pööraselt pahatahtlikud. Nad koguni kinnitavad, et see aus isik olevat raha pärast kõigeks valmis, et «Hispaniola» olnud ta enda oma ja ta müünud selle mulle päratu kallilt — kõige puhtam laim. Sellele vaatamata ei julge keegi neist laeva voorusi eitada.

52

Niikaua arenes asi libedasti. Töölised — taageldajad ja mis nad kõik olid — venisid küll tüütult, aga läks aega mis läks, asja sai. Peamiseks mureks oti ikkagi meeskond.

Soovisin ümmarguselt kakskümmend meest — juhuks kui tuleks tegemist metslaste, röövlite või vaenulike prantslastega — ja nägin kuradi kombel vaeva, et leida poolt tosinatki, kuni tähelepanuväärselt õnnelik juhus viis mind just selle mehe juurde, keda mul vaja oli. Seisin doki juures, kui sattusin täiesti juhuslikult temaga juttu ajama. Kuulsin, et ta on vana madrus, peab kõrtsi ja tunneb Bristolis kõiki meremehi, on kuival maal põdema jäänud ja otsib soodsat koka kohta, et taas merele pääseda. Sel hommikul, nagu ta ütles, komberdanud ta randa, et soolast tuult nuusutada.

Olin pööraselt liigutatud — nagu oleksite Teiegi olnud — ja otsemaid palkasin ta puhtast kaastundmusest laeva kokaks. Teda hüütakse pikaks John Silveriks ja ta on ühe-jalaga, aga seda võtan ma kui soovitust, sest ta kaotas oma jala teenides kodumaad surematu Hawke'i all. Ta ei saa pensioni, Livesey. Kujutlege, millisel jälgil ajal me elame!

Hüva, sir, arvasin, et leidsin üksnes koka, kuid olin avastanud terve meeskonna. Silveriga kahekesi kogusime mõne päevaga salga kõige sitkemaid vanu merekarusid, keda võib kujutleda, — pealt vaadata pole nad küll just kenad, aga näo järgi kõige kangema loomuga poisid Ma ütlen, et me saaksime kas või fregatist jagu.

Pikk John koguni kihutas paar tükki neist kuuest-seitsmest minema, kes olid mul juba palgatud. Ainsa hetkega tegi ta mulle selgeks, et need olid sedalaadi mageda vee lupardid, keda nii tähtsas ettevõttes ei või usaldada.

53

Olen kõige parema tervise ja tuju juures, söön kui härg, magan kui kott, aga täit rõõmu ei tunne enne, kui kuulen oma vanu merekarusid ankrupilli ümber tram-pimas. Oh-oi, merele! Kuradile aarded! Mere kuulsus on see, mis mu pea pööritama paneb. Nüüd siis, Livesey, tulge ruttu, ärge tundigi raisake, kui minust hoolite.

Las noor Hawkins läheb Redruthi saatel korraks oma ema vaatama ja siis tulge mõlemad jalamaid Bristolisse.

John Trelawney.

P. S. Mul jäi ütlemata, et Blandly, kes muuseas lubab meile abilaeva saata, kui me augusti lõpuks tagasi pole, leidis toreda poisi kapteniks, kahjuks range, aga muidu igati kuldaväärt mees. Pikk John Silver tõi päevavalgele kõigiti asjatundliku Arrow'-nimelise tüürimehe. Ka

pootsman on olemas, kes vilet annab. Nõnda, Livesey, arenevad asjad meie tublil laeval «Hispaniolal» nagu ehtsal sõjalaeval.
Unustasin Teile öelda, et Silver on jõukas mees; tean omast käest, et tal on pangaarve, mida kunagi veel pole kuivaks pumbatud. Ta jätab oma naise kõrtsi pidama ja kuna ta naine on värviline, siis andestatagu kahele niisugusele vanapoisile nagu Teie ja mina, kui arvame, et see on täpselt niisama palju naine kui tervis, mis Silveri jälle kodunt välja merele kihutab.
J. T.
P. P. S. Hawkins võib üheks ööks oma ema juurde jääda.
J. T.

Võite kujutella, millisesse ärevusse see kiri mind ajas. Olin õnnest poolsegane ja kui iganes olen üht inimest põlastanud, siis on see vana Tom Redruth, kes aina torises ja hädaldas. Iga talle alluv metsavaht oleks meeleldi
54
temaga osad vahetanud, kuid see polnud skvaieri tahe, aga skvaieri tahe oli neile kõigile otsekui seadus. Mitte keegi peale vana Redruthi poleks julgenud alalõpmata toriseda.
Järgmisel hommikul asusin tema seltsis jalgsi teele «Admiral Benbow'sse» ning leidsin oma ema heas tujus ja tervena. Kapten, kes meile nii kaua tüliks oli olnud, oli läinud sinna, kus patune enam kedagi ei pahanda. Skvaier oli lasknud kõik parandada ja võõrastetoad ning sildi üle värvida, lisaks oli ta veidi mööblitki saatnud, eelkõige mu emale leti taha kena tugitooli. Samuti oli ta mu emale õpipoisi hankinud, nii et tal minu äraolekul abi ei puuduks.
Alles seda poissi nähes taipasin esimest korda oma olukorda. Seni olin mõtelnud ainult eelolevatele seiklustele ega mitte põrmugi kodule, kust pidin lahkuma, alles nüüd, silmates ema kõrval kohmakat võõrast, kes pidi jääma siia minu asemele emale abiks, tungisid mul esimest korda pisarad silmi. Kardan, et lasksin sel poisil tunda lausa koerapõlve, sest kuna ta veel töös vilunud polnud, oli mul sada juhust teda õpetada ja alandada, mida ma muidugi nobedasti kasutasin.
Öö möödus ja järgmise päeva pärastlõunal olime Redruthiga jälle teel. Jätsin hüvasti ema ja lahe, mille ääres olin sündimisest saadik elanud, samuti ka vana armsa «Admiral Benbow'», mis värskelt värvituna siiski polnud nii armas kui varem. Üks mu viimaseid mõtteid oli kapten, kes oli nii sageli hulkunud piki lahekallast, kolmenurgeline kübar peas, mõõgaarm põsel ja vana messingkiiker kaelas. Hetke pärast pöördusime ümber nurga ja kodu kadus silmist.
Postitõld võttis meid videviku paiku nõmmel «Kuningliku George'b ees peale. Mind kiiluti Redruthi ja ühe vana tüseda isanda vahele, kuid hoolimata kiirest sõi
55
dust ning öö jahedusest pidin ma olema kohe tukkuma jäänud ning põõnanud hiljem kui kott, veeredes jaamast jaama, orust mäkke ja mäest orgu, sest kui ma viimaks ribide vahele antud hoobist virgusin ja silmad avasin, leidsin, et me seisame suure hoone ees kuskil linnatänaval ja et päike on ammu tõusnud.
«Kus me oleme?» pärisin ma.
«Bristolis,» vastas Torn. «Tule maha!»
Mr. Trelawney oli valinud oma asukohaks dokkide külje all asetseva võõrastemaja, et valvata tööd kuunaril. Sinna tuli meil nüüd minna ja mu suureks rõõmuks lookles meie tee piki kaisid, mööda päratu paljudest laevadest — igas suuruses, igas taglases ja igasuguste maade laevadest. Ühe pardal laulsid madrused töö juures, teise pardal rippusid nad kõrgel mu pea kohal köitel, mis ei paistnud jämedamad kui ämblikuvõrgu niidid. Kuigi olin kogu oma elu elanud rannas, tundus mulle, nagu poleks ma iial varem merele nii ligidal olnud. Tõrva ja soola lõhn oli kuidagi uudne. Nägin imelikke laevaninadesse nikerdatud kujusid, mis kõik

olid käinud kaugete merede taga. Nägin ka palju vanu madruseid kõrvarõngastega, rulli keeratud põskhabemetega, tõrvatatud juuksepatsidega ja taaruva kohmaka meremehekõnnakuga, ja kui ma oleksin näinud niisama palju kuningaid või peapiiskoppe, poleks see mind rohkem vaimustanud.
Ning ma pidin ju ka ise merele sõitma — merele kuunariga, koos vilet andva pootsmani ja laulvate, patse kandvate madrustega, merele — tundmata saare poole ja veel peidetud aardeid otsima!
Hõljusin veel oma hurmavas unelmas, kui ootamatult suure võõrastemaja ette jõudsime ja kohtasime skvaier Trelawneyd, kes oli nagu laevaohvitser pealaest jalatallani riietatud uhkesse sinisesse mundrisse ning para-
56
jasti naerataval näol ja täielikult meremehe vaaruvat kõnnakut jäljendades uksest väljus.
«Oletegi päral,» hüüdis ta, «ka doktor saabus eile öösel Londonist. Braavo! Laevameeskond on koos!»
«Oh, sir, millal me merele purjetame?» hüüdsin.
«Purjetame!» kinnitas ta. «Homme purjetame merele!»

VIII PEATÜKK «KIIKRI» KÕRTSIS

Kui olin hommikust söönud, saatis skvaier mu kirja viima John Silverile «Kiikri» kõrtsi, juhatades, et leian selle kergesti, kui piki dokkide rida edasi lähen ja hoolega otsin väikest kõrtsi, mille sildiks on suur messingist kiiker. Asusin teele suure rõõmuga võimaluse üle veel rohkem laevu ning madruseid näha. Rühkisin rahvamurrus veovankrite ning kaubapallide vahel edasi, sest dokis kihas parajasti kõige elavam tegevus, kuni viimaks leidsin soovitud kõrtsi.
See oli väike mugav lõbustuskoht. Silt oli värskelt värvitud, aknail olid nägusad punased eesriided ja põrandale oli riputatud puhast liiva. Maja asus kahe tänava vahel ning mõlemale poole viiv uks seisis pärani, nii et suur madal ruum oli tubakasuitsupilvedest hoolimata õige valge.
Külastajad olid peamiselt meremehed ja nad kõnelesid nii valjusti, et ma peatusin uksel, peaaegu kartes sisse astuda.
Kuna viivitasin, ilmus kõrvalruumist mees ja ainsa pilguga veendusin, et see oli Pikk John. Ta vasak jalg oli puusani maha lõigatud ja karku, mida ta vasaku kaenla all hoidis, käsitses ta imesteldava osavusega,
57
hüpeldes sellega nagu lind. Ta oli õige pikk ja tugev, lai nägu, mis oli suur nagu seasink, oli ilutu ja jumetu, kuid siiski taibukas ja naeratav. Ta näis kahtlemata olevat kõige paremas tujus, kui ta seal vilistades laudade vahel liikus, eelistatud külalistele mõne lõbusa sõna hõigates või käega õlale patsutades.
Tõtt öelda, kui skvaier Trelawney oma kirjas Pikka Johni mainis, oli mind vallanud kartus, et võib-olla tema just ongi see «ühe jalaga meremees», keda nii kaua olin vanas «Benbow's» valvanud. Aga piisas ainsast pilgust mehele mu ees. Olles näinud kaptenit, Musta Koera ja pimedat Pew'd, arvasin teadvat, mismoodi piraat välja näeb, minu meelest igatahes hoopis teistsugune, kui see korralik lahkeloomuline kõrtsmik.
Muutusin kohe julgemaks, astusin üle läve ja sammusin otse sinna, kus mees kargule toetudes ühe külalisega vestles.
«Kas mr. Silver, sir?» küsisin kirja ulatades.
«Jah, mu poiss,» vastas ta, «täitsa õige, nii on mu nimi. Aga kes siis sina oled?» Skvaieri kirja silmates näis ta otsekui võpatavat.

«Ah!» hüüatas ta valjusti ja sirutas mulle käe. «Selge! Sa oled meie uus laevapoiss, väga rõõmustav sind näha.»
Ja ta surus mu kätt oma suure tugeva kämblaga.
Samal silmapilgul tõusis teise seina äärest üks külastajaist ja kiirustas ukse poole. Uks oli lähedal ja ta kadus silmapilkselt tänavale. Aga ta rutt torkas mulle silma ja ma tundsin ta kohe ära. See oli sama kahe sõrmeta rasvanägu, kes esimesena oli ilmunud «Admiral Benbow'sse».
«Oi, pidage ta kinni! See on Must Koer!» hüüdsin ma.
«Ei huvita mitte krossi eest, kes ta on,» hüüdis Sill-
58
ver. «Aga ta jättis oma arve maksmata! Harry, jookse ja püüa ta kinni!»
Keegi uksele kõige lähemal istunud meestest hüppas püsti ja tõttas teda taga ajama.
«Olgu ta kas või admiral Hawke, ta peab tasuma oma arve,» hõikas Silver ja küsis siis, vabastades mu käe: «Mis sa ütlesid, kes ta on? Mis Must?»
«Koer, sir,» kostsin. «Kas mr. Trelawney teile mereröövlitest ei jutustanud? See oli üks neist.»
«Ah nõnda?» hüüdis Silver. «Minu majas! Ben, jookse Harryle appi. Kas see tõesti oli üks neist kaabakaist? Kas sina jõid temaga koos, Morgan? Tule siia.»
Morganiks hüütud vana hallijuukseline mahagon-pruuni näoga madrus astus närimistubakat nätsutades üsna alandlikult ligemale.
«Kuule, Morgan,» ütles Pikk John väga karmilt, «see Must — Must Koer pole varem ilmaski su silma alla sattunud, kas nõnda, noh?»
«Mitte ilmaski, sir,» vastas Morgan kätt kõrva äärde tõstes.
«Sa ei teadnud, mis ta nimigi on, kas nõnda?»
«Ei, sir.»
«Pagana pihta, täna õnne, Torn Morgan, et see nii on!» hüüatas kõrtsmik. «Kui sa oleksid segatud millessegi säärasesse, siis ei tohiks sa enam iialgi oma jalga mu majja tõsta, võid kihla vedada! Ja mida ta sulle rääkis?»
«Ei tea õieti, sir,» kostis Morgan.
«Kas sul on pea otsas või puunui?» karjus Pikk John. «Ah sa ei tea õieti! Aga võib-olla ei juhtu sa ka seda õieti teadma, kellega sa üldse rääkisid, mis? Silmapilk, saad aru, too lagedale, millest ta lobises — kas reisidest, kaptenitest, laevadest? Lao välja! Millest?»
«Rääkisime meeste kulutamisest,» vastas Morgan.
59
«Kulutamisest, kas tõesti? Kohane kõneaine, pole midagi öelda! Käi tagasi, kus su mühaka koht on, Torn!»
Ja kui Morgan taas oma toolile vajus, sosistas Silver mulle usalduslikult kõrva, nii et see lausa meelitusena tundus:
«Tom Morgan on läbini aus mees, ainult pisut ogar. Ja nüüd,» jätkas ta valjusti, «mõtleme järele — Must Koer? See nimi on mulle tundmatu. Siiski, väga võimalik, tõsi jah, olen näinud seda närukaela. Ta käis siin harilikult pimeda kerjusega.»
«Kindlasti tegi ta seda,» kinnitasin ma. «Tean seda pimedatki. Ta nimi oli Pew.»
«Seesama jah!» hüüdis Silver erutatult. «Pew! Just nii oli ta nimi. Oi, oli sel aga kõrilõikaja nägu! Kui me selle Musta Koera kinni nabime, saab kapten Trelawney uudiseid! Nii head jooksjat kui Ben leidub harva madruste seas. Lööme käed, ta saab ta kätte, pagana pihta! Või ta rääkis kulutamisest? Küll ma teda veel kulutan!»
Kirudes kargas ta kogu aeg kargu najal kõrtsis edasi-tagasi, tagus rusikaga vastu laudu ja ilmutas nii siirast erutust, et oleks võinud uskuma panna isegi Oid Bailey ' kohtuniku või Bow Streeti2 politseiniku. Musta Koera «Kiikris» nähes olid mu kahtlused taas tärganud ja ma silmitsesin kokka õige teraselt. Aga ta oli liiga kaval, liiga ettenägelik ja liiga tark minu jaoks ja kui mõlemad mehed lõõtsutades tagasi jõudsid ja seletasid, et olid rahvamurrus jäljed

kaotanud ja et neid oli hurjutatud nagu vargaid, oleksin pea pandiks pannud Pika Johni süütuse eest.
«Vaata nüüd, Hawkins,» ütles ta, «millises täbaras olukorras olen, eks ole? Mida kapten Trelawney nüüd minust mõtlema peab? Minu oma majas istus see nee-

1 Old Bailey — endine Londoni kiimiiiaalkohtuhooiu'.
2 Bow Street — Londoni peapolitseikohtu asupaik.

tud võllaroog ja jõi mu oma rummi! Sina tuled ja ütled mulle selge sõnaga, kuidas asi on, aga siin ma nüüd lasksin ta otse oma silma alt minema lipsata! Kosta nüüd, Hawkins, minu eest kapteni ees. Sa oled küll alles poisike, aga terane nagu nõel. Taipasin seda kohe, kui tulid. See'p see on: mis ma võisin parata selle vana puukolakaga ringi komberdades? Oleksin ma endine vahva kipper, poleks ta mu käest pääsenud, lööme käed, oleksin talle alles näidanud, aga nüüd — »
Ta peatus korraga ammuli sui, nagu oleks talle midagi meenunud.
«Arve!» pahvatas ta. «Kolm napsi rummi! Tuhat ja tuline, kui ma poleks unustanud arvet!»
Ja pingile laskudes naeris ta, nii et pisarad veeresid ta põskedele. See nakatas minugi ja me naersime laginal koos, nõnda et kõrts kajas.
«Küll ma olen üks vana hüljes!» ütles ta viimaks põski pühkides. «Me sobime toredasti, Hawkins, võin vanduda, et minustki saaks veel laevapoiss. Aga nüüd, kuule, tule lähemale! Pole parata! Kohustus on kohustus, vanad sõbrad! Panen pähe oma vana kolmenurgelise kübara ja tulen sinuga kapten Trelawney juurde sellest asjast teatama. Sest pea meeles, noor Hawkins, asi on tõsine: see lugu ei tee meile põrmugi au. Isegi sulle mitte, näed sa — meist kummastki polnud asja. Aga, pagana pihta, oli see vast nali mu arvega!»
Ta puhkes jälle naerma ja nii südamest, et kuigi ma ei leidnud selles midagi naljakat nagu tema, pidin ma jälle ta rõõmuga ühinema. Lühikesel teekonnal piki kaisid osutus ta väga huvitavaks kaaslaseks, mitmesugustest laevadest möödudes kõneles ta mulle nende taglasest, tonnaažist ja võõramaisest päritolust, seletas ümberringi käsil olevaid töid, kuidas üht laeva tühjendati, teist lastiti, kolmandat meresõiduks klaariti, aeg-ajalt

poetas ta vahele mõne väikese anekdoodi laevadest või madrustest või kordas jälle mõnd merenduslikku oskussõna, kuni see mul täiesti meelde jäi. Hakkasin temas nägema parimat laevakaaslast.
Kui võõrastemajja jõudsime, istusid skvaier ja dr. Livesey lauas ja tühjendasid õllekannu, mille järel pidid minema kuunari pardale ülevaatust toimetama.
Pikk John jutustas oma loo julgesti ja täpselt algusest lõpuni. «Nii see oli, Hawkins, eks?» küsis ta aegajalt ja ma võisin alati seda täiesti kinnitada.
Mõlemad džentelmenid kahetsesid, et Must Koer oli minema pääsenud, kuid me nõustusime, et sinna polnud midagi parata, ja kui Pikka Johni oli kiidetud, võttis ta oma kargu ning lahkus.
«Kella neljaks õhtupoolikul olgu kõik mehed laeval,» hõikas skvaier talle järele.
«Justament, sir,» hüüdis kokk koridorist.
«Noh, skvaier, mul üldiselt pole suurt usku teie avastustesse, aga möönan, et see John Silver mulle meeldib,» ütles dr. Livesey.
«Haruldane pärl!» kinnitas skvaier.
«Ja nüüd,» lisas arst, «võiks Jim meiega koos laevale tulla, kas pole?»
«Muidugi võib,» kostis skvaier. «Võta kübar, Hawkins, ja lähme laeva vaatama.»

IX PEATÜKK PÜSSIROHI JA RELVAD

I

«Hispaniola» seisis natuke maad kai äärest eemal ja me sõitsime mitme teise laevaninasse nikerdatud kuju alt läbi või ahtri ümbert ringi, kusjuures nende trossid kord
62
meie paadi kiilu all krigisesid, kord meie pea kohal õõtsusid. Lõpuks ometi jõudsime oma laeva juurde ning kui me pardale astusime, tuli meile tervitades vastu tüürimees mr. Arrow, tõmmu vana kõõrdsilmne kõrvarõn-gastega meremees. Tema ja skvaieri vahel valitses otse südamesõprus, kuid peagi märkasin, et kapteniga ei olnud mr. Trelawney samal järjel.
Too oli käremeelne mees, kes millegagi laevas rahul ei paistnud olevat, mille põhjuse ta meilegi varsti ütles, sest'vaevalt saime alla kajutisse, kui üks madrustest meile järgnes.
«Sir, kapten Smollett soovib teiega kõnelda,» teatas ta.
«Olen alati kapteni teenistuses. Juhata ta siia,» sõnas skvaier.
Kapten, kes oli otse käskjala selja taga, sisenes otsekohe ja sulges enda järel ukse.
«Noh, kapten Smollett, mis uudist? Loodetavasti on kõik tip-top korras ja sõiduvalmis?»
«Teate, sir,» kostis kapten, arvan, et parem on avameelselt rääkida, isegi kui see peaks kedagi solvama. Mulle ei meeldi see reis, ei meeldi meeskond, ei meeldi tüürimees. See oleks lühidalt kõik.»
«Võib-olla ei meeldi teile laev, sir?» küsis skvaier märgatava vihaga.
«Ei saa öelda enne, kui pole proovinud,» arvas kapten. «Näib olevat hästiistuv laev, muud ei tea öelda.»
«Võimalik, et te pole rahul ka oma peremehega, sir?» tähendas skvaier.
Aga siis katkestas teda dr. Livesey.
«Pidage, pidage! Pole vaja selliseid küsimusi, mis ainult pahameelt põhjustavad. Kapten ütles kas liiga palju või liiga vähe ja pean tunnistama, et nõuan ta sõnadele seletust. Tähendasite, et meie merereis teile ei meeldi. Miks?
63
«Sir, mind palgati täitma korraldusi, mida ma alles hiljem teada saan, mul tuleb selle džentelmeni laev juhtida, kuhu ta käsib,» vastas kapten. «Hea küll. Aga nüüd leian, et iga lihtmadrus teab minust enam. Ma ei pea seda õigeks, või peate teie?»
«Ei, mina küll mitte,» vastas dr. Livesey. «Teiseks,» jätkas kapten, «saan teada, et sõidame varanduse jahile — kuulen seda oma madrustelt, kujutlege! Paraku, varandusega on täbar asi — varanduse-retked ei meeldi mulle ühelgi juhul, liiatigi kui need on salajased ja — vabandage mr. Trelawney — kui saladus on usaldatud papagoile.»
«Silveri papagoile?» küsis skvaier. «See on niisama öelda,» rääkis kapten. «Ma mõtlen lobisemist. Minu arvates ei tea kumbki teist, džentelmenid, mis teid ootab, aga ma ütlen teile oma arvamise — võitlus elu ja surma peale ning suur risk.»
«Selge, ja ma ei salga, teil on tõesti õigus,» vastas arst. «Riskime, aga me pole siiski nii võhikud, kui te arvate. Peale selle ütlesite, et teile ei meeldi meeskond. Kas nad pole tublid laevamehed?»
«Nad ei meeldi mulle, sir,» kinnitas kapten Smollett. «Ja mõtlen, et meeste valik oleks pidanud minu asi olema, kui te just teada tahate.»
«Vist küll,» kostis arst. «Võib-olla oleks mu sõber pidanud seda teiega koos tegema, kuid solvamine, kui siin midagi niisugust on, polnud kavatsetud. Ja te pole rahul mr. Arrow'ga?»
«Ei, sir! Loodetavasti on ta hea meremees, kuid käitub meeskonnaga liiga vabalt, et olla hea ohvitser. Tüürimees peab hoidma tooni, ta ei tohi madrustega seltsis juua!»
«Heidate talle ette joomist?» hüüdis skvaier.
64
«Ei, sir,» vastas kapten, «ainult et ta käitub meestega liiga koduselt.»
«Noh hästi, ja kokkuvõttes, kapten?» küsis doktor. «Teatage, mida te soovite?»
«Hüva, džentelmenid, kas teil on kindel nõu merele minna?»
«Kaljukindel,» vastas skvaier.

«Väga hea,» möönis kapten. «Kuna te kannatlikult kuulasite, lastes mul rääkida asjust, mida ma ei saa tõestada, siis kuulake veel mõni sõna. Esiteks, püssirohi -ja relvad laaditakse vööri. Teil on ruumi kajuti all, miks mitte sinna? Teiseks, teatavasti võtate kaasa neli oma inimest ja räägitakse, et osa neist paigutatakse ruhvi. Miks mitte anda neile koid kajuti kõrvale?»
«Ons veel midagi?» küsis Trelawney.
«Veel üks asi,» ütles kapten. «Lobisetud on liiga palju ... »
«Rohkem kui liiga,» nõustus arst.
«Räägin, muda olen oma kõrvaga kuulnud,» jätkas kapten Smollett, «teil olevat ühe saare kaart, kuhu on ristidega märgitud aarete peidupaik, ja et see saar asub...» Siis nimetas ta täpselt laius- ja pikkuskraadid.
«Seda ei ole ma kunagi rääkinud!» hüüdis skvaier.
«Ometi mehed teavad seda, sir,» väitis kapten vastu.
«Livesey, see olite teie või Hawkins!» karjus skvaier.
«Pole oluline, kes see oli,» vastas arst. Ja ma nägin, et ei tema ega kapten hoolinud põrmugi mr. Trelawney protestist. Ka mina mitte, sest skvaier oli tõepoolest suur lobasuu. Ometi arvan nüüd, et tal oli seekord tõesti õigus ja et saare asukohast polnud rääkinud keegi.
'«Olgu, džentelmenid,» jätkas kapten, «ma ei tea, kellel on kaart, aga ma nõuan, et see jääks saladuseks isegi mulle ja mr. Arrow'le. Või muidu lubage mul ametist loobuda.»
65
«Taipan,» lausus arst. «Soovite, et me seda asja saladuses hoiaksime ja et me omad mehed ning kõik pardal olevad relvad ja püssirohu kindlustamise mõttes ahtrisse koondaksime. Teiste sõnadega, te kardate mässu.»
«Sir,» ütles kapten Smollett, «ma ei ole solvunud, kuid te ei tohi mulle omavoliliselt sõnu suhu panna. Ühelgi kaptenil, sir, pole õigust üldse merele sõita, kui tal on alust mässu karta. Mis puutub mr. Arrow'sse, siis usun, et ta on läbi ja läbi aus mees, mõned madrused samuti, kui mitte kõik — kes teab. Aga mina vastutan nii laeva kui ka iga mehe elu eest pardal. Näen, et asjad pole minu arvates päris korras. Palun teid ettevaatusabinõusid tarvitusele võtta või lasta mul kohalt lahkuda. See on kõik!»
«Kapten Smollett,» algas arst naeratades, «kas olete kuulnud lugu mäest ja hiirest? Vabandage, kuid te meenutasite mulle seda lugu. Vean oma parukale kihla, et te siia tulles kavatsesite rohkem öelda, kui ainult seda.»
«Doktor, te olete tähelepanelik,» kostis kapten. «Tulin siia, et kohta üles öelda. Mul polnud üldse lootust, et mr. Trelawney poolt sõnagi kuulda võtab.»
«Küllalt!» hüüdis skvaier. «Poleks Liveseyt siin, oleksin teid ammu kuradile saatnud. Nüüd aga olen teid ära kuulanud. Teen teie tahtmist, aga head ma teist ei arva.»
«Nagu soovite, sir. Võite kindel olla, et täidan oma kohust,» ütles kapten.
Ja nende sõnadega ta lahkus.
«Trelawney, vastupidi kõigile mu arvamustele usun nüüd, et teil on õnnestunud kaks ausat meest pardale saada — need on kapten ja John Silver,» sõnas arst.
«Silver, minugi poolest,» hüüdis skvaier. «Aga mis puutub sellesse talumatusse sõnalõksutajasse, siis kinnitan, et ta käitumine pole ei aumehelik, meremehelik ega ka sugugi mitte inglaslik.»
66
«Noh, eks me näe,» arvas arst.
Kui me tekile läksime, olid mehed juba rõkkava hii-hopi saatel relvi ja püssirohtu laadima hakanud, kuna kapten ja mr. Arrow tööd juhatasid.
Uus paigutus oli mulle väga meeltmööda. Kogu kuunar tuli üle vaadata. Kuus koid seati korda ahtris laa-dungiruumi taga, neid ühendas kambüüsi ja ruhviga ainult kitsas suletav käik parda äärt mööda. Algul kavatseti neisse kuude koisse mahutada kapten, tüürimees, Hunter, Joyce, doktor ja skvaier. Nüüd saime meie Redruthiga neist kaks endale ja mr. Arrow ning kapten

läksid tekikajutisse, mida laiendati igapidi, nii et seda oleks võinud peaaegu vahimajaks nimetada. Kuigi see oli õige madal, võis sinna kaks võrkvoodit üles riputada ning isegi tüürimehele näis see korraldus meeldivat. Võib-olla isegi tema kahtlustas meeskonda, aga see on paljas oletus, sest nagu kuulete, ei saanud me kuigi kaua kasutada tema arvamusi.
Olime kõik kibedasti püssirohu ja koide ümberpaigutamisega ametis, kui paadiga saabusid paar viimast madrust ja Pikk John.
Kokk ronis ahviosavusega laevale ja nähes, mida tehti, hüüdis:
«Tohoh, sõbrad, mis siin lahti?»
«Viime püssirohu uude kohta, vennas,» vastas keegi.
«Milleks, pagana pärast!» karjus Pikk John. «Nõnda laseme hommikuse mõõna mööda minna.»
«Minu käsul! Võite alla minna. Mehed tahavad õhtust süüa,» ütles kapten lühidalt.
«Kuulen, sir!» kostis kokk ja kadus kätt kõrva äärde tõstes silmapilk kambüüsi suunas.
«See on tubli mees, kapten,» märkis arst.
«Väga võimalik, sir,» vastas kapten Smollett. «Ettevaatust, mehed, ettevaatust!» hõikas ta meestele, kes
67
püssirohutünni veeretasid, ja korraga märgates, et ma tekil pikka üheksatollist messingkahurit uurisin, hüüdis ta: «Hõi, laevapoiss! Käi koka juurde ja otsi endale mingit tööd!»
Minema tõtates kuulsin, kuidas ta arstile üsna valjusti ütles:
«Pailapsi pole mul laevale tarvis!»
Kinnitan teile, et olin skvaieriga täielikult ühel meelel ja vihkasin kaptenit südame põhjast.

X PEATÜKK REIS

Kogu öö käis kibe askeldus — lastisime laadungit ja skvaieri sõbrad, mr. Blandly ning teised, käisid paaditäite kaupa talle head reisi ja õnnelikku tagasijõudmist soovimas. Kunagi polnud mul «Admiral Benbow's» ühelgi ööl pooltki nii palju tööd olnud ning olin koera kombel väsinud, kui koidu eel pootsmani vile kajas ja meeskond ankrupilli juurde kohtadele asus. Isegi kaks korda väsinumana poleks ma tekilt lahkunud, sest kõik oli mulle nõnda uus ja huvitav — lühidad käsklused, lõikav vile, laevalaternate kumal kohtadele rühkivad mehed.
«Noh, Praehärg, löö laul lahti!» hüüdis kellegi hääl. «Mõni vana laul!» hõikas teine.
«Kuulen, kuulen, sõbrad,» vastas Pikk John, kes seisis teiste seas, kark kaenla all, ja korraga kajas mulle nii tuttav viis ja sõnad:
Surnukirstul viisteist meest,
ja kogu meeskond kordas koori:
hoi-ras-saa, ja pudel rummi!
68
«Hoi-ras-saa» juures vajutasid nad täie hooga poomile.
Hetke põnevusest hoolimata meenus mulle silmapilk vana «Admiral Benbow» ja tundus, nagu kuuleksin koori hulgas surnud kapteni häält. Kuid pea oli ankur hiivatud, juba rippus ta nõretades laevaninas, varsti võtsid purjed tuult ja maa ning sadamas olevad laevad hakkasid kuunari külgedest mööda libisema. Veel enne kui jõudsin pikali heita, et tunnikski suigatada, oli «Hispaniola» alustanud teekonda Aarete saarele.
Ma ei hakka reisist üksikasjaliselt jutustama. See oli suurepärane. Laev osutus heaks, meeskond oli kogenud ja kapten tundis oma ala põhjalikult. Aga enne Aarete saare lähedale jõudmist juhtus paar-kolm märkimisväärset sündmust.
Esiteks osutus mr. Arrow koguni pahemaks, kui kapten oli kartnud. Tal polnud autoriteeti meeste seas; need tegid temaga, mis arvasid. Kuid see polnud veel kõige halvern, sest alates

teisest-kolmandast meresõidu-päevast hakkas ta ilmuma tekile ähmaste silmade,- punetava näo, kokutava keele ja muude joobnud oleku tunnustega. Korduvalt tuli teda tekilt häbiga ära ajada. Vahel vigastas ta end kukkudes, vahel lamas päeva läbi oma väikeses kois kajutitrepi kõrval, mõnikord aga oli päeva või paar peaaegu kaine ja töötas üsna korralikult.
Kust ta juua sai, oli meile täiesti arusaamatu. See oli laeva saladus. Valvasime kuidas tahes, lahendada seda me aga ei suutnud ja kui talt otse küsisime, siis ta kas naeratas, kui oli purjus, või kui ta oli kaine, siis kinnitas pühalikult, et ta pole iial maitsenud midagi muud kui vett.
Ta polnud mitte üksnes kasutu kui ohvitser ja halvaks eeskujuks meestele, vaid oli ka selge, et sel viisil
69
jätkates ta lausa tapab enese. Seepärast ei üllatunud ega kahetsenud keegi suuremat, kui ta ühel tormisel pimedal ööl jäljetult kadunuks jäi.
«Üle parda,» arvas kapten. «Noh, džentelmenid, nüüd vähemalt pole meil vaja tema raudupanemisega vaeva näha.»
Nii me siis olime tüürimeheta ja loomulikult oli tarvis üht meestest edutada. Pootsman Job Anderson oli pardal tüürimeheks vast sobivaim ja kuigi ta säilitas oma endise tiitli, hakkas ta tüürimehe aset täitma. Mr. Trelawney oli varem merd sõitnud ja ta teadmised tegid ta väga kasulikuks, sest sageli võttis ta ilusa ilmaga vahi enda peale. Paadivanem Israel Hands oli hoolikas kaval vilunud vana meremees, kellele hädakorral peaaegu iga tööd võis usaldada. Ta oli Pika John Silveri suur usaldusalune ja kuna juba mainisin Silverit, siis räägin pikemalt meie laeva kokast ehk Prae-härjast, nagu mehed teda kutsusid.
Laeval kandis ta karku köiejupiga kaelas, et käed oleksid võimalikult vabad. Tasus vaadata, kuidas ta karguotsa vastu seina toetades ja selle najal laeva õõtsumisele kaasa kukudes nii kindlalt toitu valmistas nagu mõni teine kuival maal. Veelgi imepärasem oli vaadata, kuidas ta kõige halvemate ilmade ajal üle teki läks. Tema jaoks oli ohtlikumais paigus üles tõmmatud paar nööri — neid hüüti Pika Johni kõrvarõn-gasteks —, mida mööda tal oli kombeks käte abil ühest kohast teise liikuda, ja kord karku kasutades, kord seda köitpidi kaelas vedades ei jäänud ta kiiruses teistest põrmugi maha. Siiski kahetsesid varemalt temaga seltsis purjetanud mehed, et ta polevat enam endine.
«Praehärg pole sugugi tavaline mees,» rääkis mulle paadivanem. «Teda on noorelt tublisti koolitatud ja ta võib kõnelda nagu raamatust, kui tal on tuju. Ja vahvuselt
70
pole lõvi Pika Johni kõrval midagi. Nägin, kuidas ta ühegi relvata kord nelja mehega kähmles ja neil päid kokku tagus.»
Kogu meeskond austas teda ja kuulas isegi ta sõna. Ta oskas igaühe meeltmööda rääkida ja igamehe heaks midagi teha. Minu vastu oli ta lõpmata lahke ja rõõmustas alati, kui läksin kööki, mis säras puhtusest. Seinale riputatud vasknõud hiilgasid ja nurgas puuris oli ta papagoi.
«Tule jah siia, Hawkins,» tavatses ta öelda, «tule ja puhu Johniga juttu! Keegi pole rohkem teretulnud kui sina, mu poeg! Istu ja kuula uudiseid! Siin on Kapten Flint — kutsun oma papagoid kuulsa mereröövli järgi Kapten Flintiks — Kapten Flint ennustab meile head reisi. Eks, Kapten?»
Ja papagoi pistis suure kiiruga kisama: «Piastrid! Piastrid! Piastrid!» korrates seda, kuni imestasin, et tal ikka veel võhmu jätkub või kuni John oma taskurätiku üle puuri viskas.
«See lind võib olla oma paarsada aastat vana, Hawkins, — nad elavad igivanaks — ja kui keegi on temast rohkem kurjust näinud, siis küll üksnes vanakurat ise. Ta purjetas Englandiga, kuulsa mereröövli kapten Englandiga. Ta on käinud Madagaskaris, Malabaris, Surinamis, Providence'is, Portobellos. Ta oli kaasas, kui hukkunud kullalaevu veest välja vinnati, sealt ongi ta õppinud «piastrid» ja polegi ime, sest neid leiti kolmsada viiskümmend tuhat, Hawkins! Ta oli kaasas, kui Goa juures «India Asekuninga» pardale tungiti — kuid pealtnäha

võiks teda beebiks pidada. Aga sina juba oled püssirohtu nuusutanud, eks ole, Kapten»? rää-kis ta.
«Rünnakule!» kisendas papagoi.
«Ah, ta on tore sell, eks ju,» tavatses kokk kiita, andes
71
talle taskust suhkrutüki, mispeale lind hakkas nokaga puurivarbu taguma ning ennekuulmatut kurja vanduma. «Näe,» lisas John harilikult, «pigi puudutades ei saa puhtaks jääda, poiss. Siin see minu vaene vana süütu lind vannub tulist kurja, kuid kindlasti ei tea ta ise sellest midagi. Nõndasamuti vannuks ta ka preestri ees, just nagu ajaks juttu.» Ja John puudutas käega nii pühalikult otsaesist, et pidasin teda parimaks inimeseks.
Skvaieri ja kapten Smolletti vahekord oli endiselt jahe. Skvaier ei teinud sellest saladust, ta põlgas kaptenit. Kapten omakorda rääkis ainult siis, kui teda kõnetati, ning selgi puhul teravalt, lühidalt ja kuivalt, ainsagi ülearuse sõnata. Kui just peale käidi, möönis ta, et oli meeskonna suhtes eksinud, sest mõned mehed olid tublimad, kui ta oskas arvata, ja kõik olid käitunud üldiselt korralikult. Laeva aga ta lausa armastas. «Tema peale võib kindlam olla kui mees oma laulatatud naisele. Ometi,» armastas ta lisada, «ütlen, me pole veel tagasi kodus ja mulle see reis ei meeldi.»
Seepeale pööras skvaier harilikult selja ja käis nina püsti tekil edasi-tagasi.
«Veel natuke,» ütles ta, «ja mu kannatus selle mehega katkeb!» i
Oli ka halbu ilmu, kuid need ainult kinnitasid «His-paniola» häid omadusi. Kõik laeval näisid olevat rahul ja olekski pidanud olema ülinõudlik, et seda mitte olla, sest minu arust pole iial ühtki laevameeskonda nõnda hellitatud sellest ajast peale, kui Noa läks merele. Igal tühisel põhjusel kahekordistati grokiportsjonit; ühel kui teisel puhul — nii näiteks kui skvaier kuulis, et mõnel mehel on sünnipäev, — anti rosinapudingit; ka asetses alati lahtiselt keset tekki õunatünn, kust võis võtta igaüks, kel aga tahtmist oli.
72
«Sellest ei tule iial head,» lausus kapten dr. Live-seyle. «Madruseid hellitada — kuradeid kasvatada! Olen selles veendunud!»
õunatünnist oli siiski kasu, nagu järgnevalt kuulete, sest selleta poleks meid miski ettevaatusele hoiatanud ja me kõik oleksime võinud reetmise läbi hukkuda.
See juhtus järgmiselt.
Kasutasime passaattuuli, et leida saart, mida otsisime — täpsemaid andmeid anda ma ei tohi — ja nüüd olime sellele lähenemas, valvates teraselt nii ööd kui päevad. Kõige tagasihoidlikumate arvestuste järgi oli see umbes meie viimane reisipäev ja samal ööl või hil-jemalt järgmisel ennelõunal pidi Aarete saar paistma hakkama. Sõitsime kursil SSW, meil oli tasane briis traaversis' ja meri oli rahulik. «Hispaniola» rullas kindlalt, vahetevahel raapuuga pritsmete pahvakusse sukeldudes. Kõik purjed olid täies mastis ja kõik mehed ülevas meeleolus, sest olime jõudmas oma ürituse esimese osa sihile.
Pidin peale päikeseloojangut, kui mu töö lõppes, just koisse magama minema, kui mul tekkis isu õuna järele. Jooksin tekile. Kogu vahtkond seisis vööris, otsides saart. Mees tüüril silmitses tuulest pingul purjesid, endamisi tasa vilistades, ja see oli ainus hääl peale laevanina ja külgede vastu pritsiva vee vihina.
Ronisin õunatünni ja leidsin, et sinna polnud jäänud järele rohkem kui vaid paar õuna. Aga seal pimedas kükitades olin vee kohinast ning laeva õõtsutamisest magama jäänud või tukastanud, kui äkitselt keegi tüse mees tünni vastu mütsatades maha istus. Tünn kõikus, ktfi ta õlad selle vastu najatas, ja ma pidin parajasti välja hüppama, kui mees kõnelema hakkas. See oli Sil-

Traavers — ristsuund laevakiilule.
73

I

veri hääl ja ma ei olnud kuulnud veel tosinat sõnagi, kui ma ei tahtnud end enam mingi hinna eest näidata, vaid konutasin seal värisedes ja äärmise hirmu ning uudishimuga kuulatades, sest neist tosinast sõnast mõistsin, et iga ausa mehe elu pardal sõltus praegu ainult minust.

XI PEATÜKK MIDA MA ÕUNATÜNNIS KUULSIN

«Ei, mitte mina,» rääkis Silver, «kapten oli Flint, mina oma puujalaga olin roolimees. Kaotasin jala samas lahingus, kus vana Pew oma silmavalguse. See oli vilunud laevaarst, kes mu jala maha lõikas, — ülikooli lõpetanud ja puha, ladina keel sula ning teab mis veel, aga temagi poodi kui koer Corso Castle'is ja ta pleekis päikese käes nagu kõik teised. Need olid Robertsi mehed ja selle kõige põhjuseks oli, et nad oma laevad ümber ristisid — nagu «Kuninglik Fortuna» ja nõnda edasi. Tõesti, seda ma ütlen, mis nimi laevale on pandud, see talle ka jäägu! Nii oli «Cassandraga», mis meid pärast seda, kui England «India asekuninga» vallutas, terve nahaga Malabarist koju tõi, samuti oli lugu ka Flinti endise laeva vana «Merihobusega», mida ma olen näinud üleni punase verega koos ja nii raske kullalastiga, et ta hädavaevalt vee peal seisis.»

«Oi,» hüüdis noorim madrus, kelle hääl oli märgatavalt imestusest tulvil, «Flint oli selle salga kroon!»

«Davis oli ka igapidi vahva mees,» jätkas Silver, «kuid ma pole tema seltsis purjetanud. Algul Englandiga, hiljem Flintiga, see on minu lugu, ja nüüd tegutsen siin nii öelda iseseisvalt. Englandi päevil panin ma
üheksasada kõrvale ja Flinti ajal kaks tuhat. See pole

halvasti lihtsa ruhvimehe kohta — kõik kindlalt panka hoiule pandud. Loomulikult pole mulle tähtis mu teenistus, vaid säästud. Aga kuhu on kõik Englandi mehed jäänud? Ei tea! Kuhu Flinti omad? Noh, enamjagu neist on siin laeval ja rõõmustavad rosinapudingi üle, sest mõned neist seni lausa kerjasid. Vana Pew, kes kaotas nägemise, ei võtnud aru pähe, vaid lõi läbi tuhat kakssada naelsterlingit aastas nagu mõni parlamendi lord. Kuhu ta jõudis? Noh, ta on surnud ja mulla all, kuid tuhat ja tuline, kaks viimast aastat ta nälgis. Kerjas, varastas, lõikas kõrisid ja kõigele vaatamata siiski nälgis, pagana pihta.»

«Noh, lõppude-lõpuks pole sellestki suurt tulu,» ütles noor madrus.

«Lollidel sellest suurt tulu ei ole, ei sellest ega millestki muust, lööme kas või käed!» hüüdis Silver. «Aga kuule nüüd: oled veel noor, aga terane kui naaskel. Taipasin seda kohe esimesest pilgust ja räägin sinuga kui mees mehegaJ»

Võite kujutella, mida tundsin, kuuldes, et see nurjatu vana kelm kellelegi teisele just samu meelitusi ütles, mida minu juures oli kasutanud. Usun, kui ma oleksin vaid saanud, oleksin ta kas või läbi tünni tapnud! Tema aga jätkas samal ajal juttu, aimamata, et teda kuuldakse.

«Jah, nii on lugu õnneküttidega. Nende elu on karm ja neid ähvardab võllas, aga nad söövad ja joovad nagu meeletud ning kui retk tehtud, on neil mõnesaja veerandpenni asemel mõnisada naela taskus. Noh, enamik sellest kulub rummile ja priiskamisele ning siis minnakse jälle särgiväel merele. Aga see ei ole minu mood. Mina panen kõik paigale, pisut siia, pisut sinna, mitte kuskile liiga palju, et kahtlust ei tekiks. Olen viiekümne aastane, pane tähele, ja pärast seda reisi

hakkan tõeliselt härraks. Ongi juba aeg, ütled sina! Oh, aga ma olen vahetevahel ka head elu elanud, tegin, mis süda soovis, magasin sulgpadjul ja sõin iga päev head-paremat, välja arvatud meresõitudel. Ja kuidas ma algasin? Ruhvis nagu sinagi!»

«Noh,» sõnas teine, «nüüd läheb kõik su senine raha kaotsi, eks? Peale seda siin ei või sa oma nägu Bristolis näidata.»

«Hüva, kus see raha su arust siis on?» küsis Silver pilkavalt.
«Bristolis, pankades ja muudes kohtades,» vastas kaaslane.
«Jah, seal see oli,» pajatas kokk, «oli küll, kui ankru hiivasime. Nüüd aga on see kõik mu eide käes. «Kiikri» kõrts on müüdud rendilepingu, nime ja kogu kupatusega, nii öelda mastide ja plaguga, ja naisuke sõitis minema, et minuga mujal kohtuda. Võiksin sulle öelda ka selle koha, sest ma usaldan sind, aga see teeks teised poisid kadedaks.»
«Aga kas võid oma naist usaldada?» küsis teine.
«Muidugi, õnnekütid tavaliselt ei usalda üksteist ja ses suhtes on neil õigus, lööme kas või käed,» vastas kokk. «Aga minuga on iseasi. Kui mõni kambamees sõlme sisse lööb — mõni, kes minu asju teab, ma mõtlen — noh, see juba ei jää vana Johniga ühte ja samasse maailma! Mõned kartsid Pew'd ja mõned Flinti, aga Flint ise kartis mind. Kartis ja oli mulle uhke. Flinti omad olid kõige metsikumad mehed vee peal, saatan isegi poleks julgenud säärastega merele minna! Noh hea küll, tead, ma pole hoopleja, oled ise oma silmaga näinud, kui libedasti ma kõigiga hakkama saan, aga kui olin roolimees, siis Flinti vanad mereröövlid olid mul taltsamad kui talled. Ah, vana Johni laevas võib kindel olla!»
76
«Olgu,» ausalt öelda, ei meeldinud see ots mulle enne sinuga rääkimist põrmugi, John, aga nüüd, säh, võta mu käsi selle peale!» vastas poiss.
«Oled tubli ja terane poiss,» kiitis Silver, raputades nii tugevasti teise kätt, et tünn vabises. «Pole mu silma puutunud toredamat õnnekütti kui sina!»
Pikapeale hakkasin nende väljendustest juba täiesti aru saama. «Õnnekütt» ei tähendanud enamat ega vähemat kui tavalist mereröövlit ja kuuldud kõnelus oli lõppvaatus ühe ausa madruse eksiteele meelitamisest — võib-olla oli see viimane aus mees, kes oli veel pardale jäänud. Selles punktis sain aga peagi selgust, sest Silver vilistas tasakesi, mispeale lonkis juurde kolmas mees ning istus nende kõrvale maha.
«Dickiga on asi joones,» teatas Silver. «Oh, arvasin kohe, et Dick on täitsamees,» vastas paadivanem Israel Handsi hääl. «Dick pole loll!» Ta pööras põses närimistubaka junni ja sülitas. «Aga kuule, Praehärg,» jätkas ta, «vaat, mis ma tahaksin teada: kui pikalt peame siin konutades parajat silmapilku peale passima? Mul on kapten Smollettist ammugi isu täis, ta on mind juba küllalt taga ajanud, pagana pihta! Tahan juba kord nende kajutisse marssida ja nende suupisteid ja veine maitsta!»
«Israel, oma peanupuga pole sa just kunagi hiilata võinud,» ütles Silver. «Aga sa oled suuteline kuulama, ma arvan, igatahes on su kõrvad selle jaoks küllalt suured. Jäta siis meelde: sa magad ruhvis, teed ränka tööd, räägid alandlikult ega võta nina täis, kuni ma märku annan, ja selle peale võime kas või käed lüüa, mu poeg!»
«Noh, ega ma ju vastu ei räägigi,» urises paadiva-nem. «Küsisin ainult, millal? See oligi kõik.»
78
«Millal! Susi sind söögu!» hüüdis Silver. «Olgu, kui just teada tahad, siis võin sulle öelda, millal. Viimasel minutil, kui asi end veel seada laseb, vaat millal! Seni las juhib esmajärguline meremees kapten Smollett meie eest seda õnnistatud laeva! Siin on skvaier ja arst kaardi ja muu säärasega — mina ei tea ju, kus see on. Sina ei tea ka paremat midagi. Hüva, minu arust las skvaier ja arst otsivad raha välja ja aitavad pardale tuua. Siis vaatame! Kui ma teid neetud värdjapoegi usaldada võiksin, siis laseksin kapten Smolletti meid vähemalt poole teed tagasi sõidutada, enne kui pihta annaksin.»
«Aga noh, minu meelest oleme me siin pardal kõik meremehed,» ütles noor Dick.
«Me oleme kõik ruhvimehed, tahtsid vist öelda,» nähvas Silver. «Me võime kursi järgi tüürida, aga kes määrab kursi? Sellega sõidate, džentelmenid, kõik karile. Kui see oleks minu teha, laseksin kapten Smolletti meid vähemalt passaatideni tagasi tuua, et meil ei tuleks neetud valearvestusi ega juhtuks asja, et peab lusikatäie veega päevas leppima. Aga tean, mis

sorti sellid te olete! Pean neile saare juures, kui nodi on laevale toodud, otsa peale tegema, kahju küll! Aga te pole iial enne rahul, kui olete lakku täis. Kurat võtaks, aga mu süda valutab teietaolistega purjetades!»

«Ära muretse, Pikk John,» hüüdis Israel. «Kes siis su vastu on?»

«Noh, mis te arvate, kui paljude suurte laevade kaaperdamist ma olen näinud? Ja kui palju toredaid poisse olen ma näinud võllas päikesepaistel kuivamas?» hüüdis Silver. «Ja kõik ainult sellesama pärast, et oli kiire ja kiire ja kiire! Kas kuulete? Olen mõndagi merel näinud! Kui te õiget kurssi tunneksite ning tasa ja targu pärituult purjetaksite, siis sõidaksite tõllas! Aga kus

79

teie! Tean teid juba. Teie ihkate juba homme lonksu rummi rüübata — ja jõuate võlla!»

«Igamees teab, et sa oskad jutlustada, John, aga on olnud teisigi, kes mõistsid samuti kui sina juhatada ja tüüri pidada,» ütles Israel. «Nad armastasid ka natuke lusti, jah. Nad polnud hoopiski nii vagad ja karsked, vaid lasksid käia nagu heade semude komme!»

«Või nõnda?» vastas Silver. «Noh, hüva, ja kus nad nüüd on? Pew oli säärane ja suri kerjusena, Flint samuti — ja suri Savannas rummi kätte. Oi, see oli tore kamp — ainult, kus nad nüüd on?»

«Aga kui me need kord oma pihku saame, mis nendega siis teha?» küsis Dick.

«Vaat, kus on mulle meeltmööda mees,» hüüdis kokk imetledes. «Seda juba nimetan ma tehinguks! Noh, mis sa arvad? Kas tühjale saarele jätta? See oleks Englandi viisi. Või tõmbame kõrid maha nagu sigadel? See oleks Flinti ja Billy Bonesi moodi.»

«Billy oli selle peale mees,» kinnitas Israel. ««Surnud ei hammusta,» olid ta sõnad. Noh, nüüd on ta ise ka surnud ja asjaga lähemalt kursis. Ega teist nii toorest meest küll pole sadamasse jõudnud kui Bill!»

«Jah, sul on õigus — oli kare ja käre,» vastas Silver. «Aga pange tähele: mina olen mõnus mees, päris džentelmen. Võib öelda, kuid seekord on asi tõsine. Kohustus on kohustus, sõbrad! Hääletan surma poolt! Kui ma parlamendis olen ja oma tõllaga sõidan, siis ma ei taha, et mõni neist kajutisakstest ootamatult esile kerkiks nagu kurat palve ajal. Peab ootama, vaat mis ma ütlen, aga kui on paras aeg, siis — kiirelt ja käratult!»

«John, sa oled täitsamees!» hüüdis paadivanem. «Küll näed, et sa seda veel ütled,» arvas Silver. «Ainult üht nõuan — nimelt Trelawneyd, oma käega

80

tahan ta vasikapea otsast väänata! Dick,» katkestas ta järsku, «ole kena poiss, hüppa õige püsti ja võta sealt mulle üks õun, et saaksin veidi oma kuiva kurku karastada.»

Võite kujutleda mu hirmu. Oleksin välja karanud ja jooksu pistnud, oleks mul olnud jõudu, kuid süda ja ihuliikmed otsekui tardusid. Kuulsin, kuidas Dick hakkas tõusma ja kuidas keegi teda nähtavasti peatas ning kuidas Handsi hääl hüüdis:

«Ab, lase olla! Mis sa neist nässidest imed, John! Anna meile parem rummi!»

«Dick, usaldan sind. Mul on mõõduvarras vaadi küljes, tead. Siin on võti, täida tops ja too siia!»

Kuigi olin hirmu täis, pidin paratamatult mõtlema, et küllap mr. Arrow'gi sealt sai seda vägijooki, mis ta hukutas.

Kuni Dick ära oli, kõneles Israel tasakesi kokale kõrva sisse. Püüdsin ainult mõne sõna, aga siiski tabasin tähtsa teamte, sest peale üksikute sõnade, mis käisid selle sama asja kohta, kuuldus nende jutust lause: «Ükski ei löö enam kampa!» Järelikult oli pardal veel ustavaid mehi.

Kui Dick tagasi tuli, tõstsid kõik kolm järgemööda topsi ja jõid — kes õnne peale, kes vana Flinti terviseks ja Silver lisas riimides: «Endi terviseks joome, kuid pidagem suud, palju kulda sealt toome, siis jätkub ka muud.»

Just sel hetkel langes tünni mingi valgus ja üles vaadates nägin, et kuu oli tõusnud ja hõbetas besaanmasti tippu ning helkis tuulest pingul fokkpurjel, ning peaaegu samal hetkel kostis vahimadruse hääl: «Maa, ahoi!»

XII PEATÜKK SÕJANÕU PIDAMINE

Tekil kajas raske sammude müdin. Kuulsin kajutist ja ruhvist mehi laevalaele ruttavat, ja hüpanud väledasti tünnist välja, lipsasin fokkpurje varju, hiilisin ahtri poole ning ilmusin tekile just parajal silmapilgul, et ühes Hunteri ja dr. Liveseyga laevanina tuulepeal-sesse äärde tõtata.

Kõik mehed olid juba sinna kogunenud. Kuu tõustes oli uduvöö haihtunud. Kaugel edelas nägin kaht madalat küngast umbes paari miili kaugusel teineteisest ja nende taga kolmandat kõrgemat mäge, mille tipp veel uttu mattus. Kõik kolm näisid koonusetaoliselt teravad.

Nägin seda nagu unes, sest ma polnud veel toibunud minut või paar tagasi läbielatud jubedast hirmust. Kuulsin kapten Smollettit käske jagavat. «Hispaniola» lasti kihvata vastu tuult, nii et ta võttis kursi saare idaranda.

«Kuulge, mehed,» hõikas kapten, kui soodid olid klaarid, «kas keegi teist on varem seda saart näinud?»

«Mina, sir,» vastas Silver. «Võtsime sealt vett, kui olin kokaks ühel kaubalaeval.»

«Ankruplats on vististi lõunas ühe laiu taga?» küsis kapten.

«Jah, sir, seda hüütakse Luukere saareks. Siin oli kord mereröövlite peamine pesa ja üks mees meie kaubalaeval teadis kõiki siinseid kohanimesid. Põhjapoolset küngast kutsutakse Fokkmasti künkaks, seal on üldse kolm küngast reastikku põhjast lõunasse — Fokk, Groot ja Besaan, sir. Aga seda teistest kõrgemat, keskmist — Grooti ·— seal pilve varjus, kutsuti harilikult Kiikriks, kuna seal vahti peeti, kui ankruplatsil laevu klaariti,

sest vabandage, sir, siin klaarisid mereröövlid oma laevu.»

«Mul on kaart,» ütles kapten. «Vaadake, kas see on sama koht?»

Põlevi silmi haaras Pikk John kaardi, kuid paberi värskest välimusest mõistsin, et see valmistab talle pettumuse. See polnud Billy Bonesi kastist leitud kaart, vaid selle täpne ja igati täielik ärakiri nimede, kõrguste ja veesügavustega, välja arvatud ainult punased rtstid ja märkused. Kui suur ta pahameel ka võis olla, igatahes jätkus Silveril meelekindlust seda peita.

«Jah, sir,» ütles ta, «see on õige koht ja pealegi väga ilusti joonistatud. Huvitav, kes seda võis teha? Minu arust olid röövlid selleks liiga rumalad. Ah-ah, siin see on: Kapten Kiddi ankruplats — täpselt nõnda nimetas seda mu kaaslane. Sealt hoovab tugev vool lõuna poole ja siis ümber läänekalda põhja poole, õieti tehtud, sir, et rehvite purjesid ja lähenete saarele alttuule. Igatahes, kui teil oli nõu minna ja ankrusse heita, sest selleks ei leidu siinsetes vetes paremat paika.»

«Tubli, madrus,» sõnas kapten Smollett. «Kui vaja, kutsun teid pärast appi. Võite minna.»

Mind üllatas, kui külmavereliselt John avaldas oma teadmisi saarest, ja pean tunnistama, et ma pooleldi kohkusin, kui nägin teda endale liginemas. Muidugi ei aimanud ta, et olin õunatünnis nende nõupidamist pealt kuulanud, aga siiski oli mind vallanud säärane hirm ta julmuse, kahekeelsuse ja võimu ees, et suutsin vaevu võpatust varjata, kui ta pihk mu käsivart puudutas.

«Oi,» rääkis ta, «see saar on tore koht — paras paik ühel poisil maale minna! Kui tahad, supled, tahad, ronid puude otsa, püüad kitsi või jooksed ise mööda künkaid nagu kits! Tead, see teeb mindki nooreks! Palju

ei puudu, et oleksin oma puujala sootuks unustanud. Usu, tore on olla noor ja kümne varba omanik! Kui tahad saart uurima minna, siis küsi vanalt Johnilt, ta annab sulle suupistet kaasa.»
Ja patsutanud mulle kõige sõbralikumal kombel õlale, komberdas ta vööri suunas minema ja kadus alla.
Kapten Smollett, skvaier ja dr. Livesey vestlesid kvartertekil ja kuidas ma ka kibelesin neile oma uudiseid jutustada, ei söandanud ma kõigi nähes nende juttu katkestada. Otsisin parajasti mõnd sündsat vabandust, kui dr. Livesey mu enda juurde kutsus. Ta oli oma piibu alla unustanud ja tubaka ori nagu ta oli, kavatse? ta mind piipu tooma saata, ent niipea kui olin küllalt lähedal, et mu sõnu kõrvalt ei kuuldaks, purskasin jalamaid: «Doktor, pean teiega kõnelema! Kutsuge kapten ja skvaier alla kajutisse ja saatke mingil ettekäändel minu järele. Mul on kohutavaid uudiseid!»
Arsti ilme muutus veidi, kuid hetke pärast valitses ta end taas.
«Ole tänatud, Jim, see oli kõik, mida teada tahtsin,» lausus ta valjusti, otsekui oleks ta mult midagi küsinud.
Ta pöördus uuesti oma kahe kaaslase juurde tagasi ja nad kõnelesid omavahel veidi aega. Ehkki keegi neist ei jahmunud, häält ei kõrgendanud ega vilistanud, oli ilmne, et arst neile minu soovi teatas, sest kuulsin, kuidas kapten tegi Job Andersonile mingi korralduse ja seejärel vilistati kõik mehed tekile.
«Poisid, tahan teile paar sõna öelda,» ütles kapten Smollett. «Maa, mida näete, on koht, kuhu tahtsimegi purjetada. Mr. Trelawney, kes, nagu teame, on väga heldekäeline džentelmen, küsis minult just praegu ühtteist, millele võisin vastata, et iga mees pardal on täitnud oma kohust nii hästi, et paremini ei või soovidagi.
84
Noh, tema ja mina ja doktor läheme alla kajutisse teie terviseks ja õnneks klaasi tõstma, kuna teile tuuakse grokki, et võiksite meie terviseks ja õnneks juua. Ma ütlen teile, mis ma sellest arvan: minu meelest on see tore. Kui te samuti arvate, siis laske kuulda üks õige meremehe hurraa peremehe auks, kes nii on korraldanud!»
Loomulikult järgnes hurraa-hüüe, mis kajas nii täiest kõrist ja südamlikult, et pean tunnistama — ma suutsin vaevalt uskuda, et needsamad mehed meie elu vastu vandenõu sepitsevad.
«Veelkord hurraa kapten Smolletti auks!» hüüdis Pikk John, kui esimene oli vaibunud.
Ja seegi kord hõisati meeleldi.
Kui hõiskamine oli haripunktil, läksid kolm džentelmeni alla ja vähe hiljem saadeti vööri sõna, et Jim Hawkinsit kutsutakse kajutisse.
Leidsin nad kolmekesi laua ääres istumas, rosinad ja pudel hispaajiia veini ees. Arst suitsetas, parukas süles, ja see oli minu teada tema juures erutuse tundemärk. Et öö oli soe, oli ahtriaken lahti ja laeva kiiluveel võis näha virvendamas kuuvalgust.
«Noh, Hawkins, sul oli midagi teatada. Lase kuulda!» ütles skvaier.
Tegin nagu kästi ja andsin võimalikult lühidalt ja üksikasjaliselt Silveri jutu edasi. Keegi kolmest ei katkestanud mind, enne kui olin lõpetanud, ükski neist, ei liigatanud, nad ainult vahtisid mulle kogu aeg näkku.
«Jim, võta istet,» pakkus dr. Livesey.
Nad panid mind endi keskele laua äärde istuma, valasid mulle klaasi veini, täitsid mu peod rosinatega ja jõid kõik kolm kordamööda kummardades mu õnne ja julguse terviseks.
85
«Kapten, teil oli õigus ja mina eksisin. Tunnen, et olen täielik eesel, ja ootan teie käske,» ütles skvaier.
«Te pole sugugi suurem eesel kui mina, sir,» kostis kapten. «Esmakordselt kuulen, et meeskond plaanitseb mässu, nii et midagi märgata ei ole ja et igamees, kel silmad peas, hädaohtu ei näe ning vastavaid samme ei tea astuda. Aga see jõuk vedas mind sisse,» lisas ta.

«Kapten, lubage, see on Silveri töö! Väga tähelepanuväärne mees!» sõnas arst.
«Raa küljes kõikudes näiks ta veel tähelepanuväärsemana,» vastas kapten. «Aga see on niisama öelda, see ei vii meid kuhugi. Kui mr. Trelawney lubab, esitan kolm või neli punkti.»
«Sir, teie olete kapten. Teie õigus on kõnelda,» vastas mr. Trelawney väärikalt.
«Esiteks,» algas mr. Smollett, «peame edasi sõitma, sest tagasi ei saa enam pöörata. Kui ma käsiksin seda teha, hakkaksid nad otsekohe vastu. Teiseks on meil veel aega — vähemalt, kuni leiame varanduse. Kolmandaks on nende hulgas ka ustavaid mehi. Varem või hiljem läheb löömingukss, sir, ja mina soovitangi sellepärast parajat juhust tabada ja ühel ilusal päeval, kui nad seda kõige vähem ootavad, neile kallale tungida. Eks ole, teie teenijaid võib arvestada, mr. Trelawney?»
«Nagu mind ennast,» kinnitas skvaier.
«Kolm,» loendas kapten, «meiega kokku seitse, kui Hawkins juurde arvata. Nüüd aga — kui palju on ausaid madruseid?»
«Tõenäoliselt need mehed, keda Trelawney ise palkas, enne kui ta Silveri peale sattus,» arvas arst.
«Ei noh, Hands oli üks minu omadest,» vastas skvaier.
«Minagi arvasin, et Handsi võib usaldada,» lisas kapten.
86
«Kui mõtelda, et nad kõik on inglased!» hüüatas skvaier. «Mul oleks tahtmine kogu laev õhku lasta, sir!»
«Jah, džentelmenid, palju head pole mul öelda,» lausus kapten. «Peame ootama ja valvel olema. Tean, see on närvesööv. Parem oleks võitlust alata. Aga enne kui me ei tea oma mehi, pole midagi teha. Viivitada ja oodata parajat juhust, see on minu seisukoht.»
«Jim võib meid aidata rohkem kui keegi muu,» arvas arst. «Mehed teda ei pelga ja Jim on taibukas poiss.»
«Hawkins, ma panen sulle suuri lootusi,» lisas skvaier.
Hakkasin lausa meelt heitma, sest tundsin end täiesti abituna ja ometi tuligi sündmuste iseäraliku käigu tõttu pääsemine minu läbi. Paraku aga, rääkisime me mis tahes, teadsime kahekümne kuuest mehest ikkagi ainult seitset, keda võisime usaldada, ja neistki seitsmest oli üks poisike, nii et nende üheksateistkümne vastu seisis meie poolel ainult kuus täismeest.

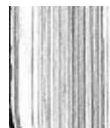
III OSA MINU SEIKLUSED MAAL

XIII PEATÜKK KUIDAS ALGASIN OMA SEIKLUSI MAAL

Kui ma järgmisel hommikul tekile tulin, paistis saar hoopis teistsugusena. Vaatamata tuule vaibumisele olime öö jooksul tüki maad edasi liikunud ja seisime nüüd tuulevaikuse tõttu paigal umbes pool miili saare madalast idarannast kagu pool. Suurt osa saarest katsid hallid metsad. Seda ühetoonilist varjundit läbistasid nõgude kollased liivajooned ja kõrged männi laadi puud, mis sirutusid kord üksikult, kord salguti üle teiste, aga üldine värving oli siiski üksluine ja nukker. Üle roheluse kerkisid küngaste paljad kaljuteravikud. Need olid kujult veidrad ja Kiiker, mis oli kolme-nelja-saja jala võrra teistest kõrgem, oli veel kõige kummalisema kujuga — ta tõusis järsult peaaegu igast küljest, tipp aga oli tal nagu maha murtud, otsekui alus mõne kuju püstitamiseks.
«Hispaniola» õõtsus ühele küljele vajunult kallakil lainetes. Poomid tõmbasid plokke, rool peksis edasi-tagasi ning kogu laev kriiksus, ägas ja vabises nagu vabrik. Pidin tugevasti vantidest haarama ja maailm kõikus segaselt mu silmade ees, sest kuigi olin olnud küllalt tubli

meremees, niikaua kui laev liikus, pole ma säärast veerleva pudelina paigalpüsimist iial südame iivelduseta taluma õppinud, liiati hommikul tühja kõhuga.
Võib-olla iiveldustunne, võib aga ka olla, et saare vaade hallide melanhoolsete metsade, kõledate kalju-
91
tippude ja vastu järsku kallast vahutavate ning mühisevate murdlainetega oli süüdi selles, et mu süda nii öelda saapasäärde vajus, kuigi päike paistis heledalt ning kuumalt, rannalinnud tiirlesid kalu püüdes ja kisades meie ümber ja arvatavasti igaüks oleks pidanud pärast nii pikka meresõitu maast rõõmu tundma. Mina aga hakkasin esimesest pilgust Aarete saart vihkama.
Sel hommikul seisis ees vaevaline töö, sest polnud tuuleõhkugi ja paadid meestega tuli alla lasta ning laev köite abil kolm-neli miili ümber saare tipu läbi kitsa väina Luukere saare taha vedada. Muidugi hüppasin ma vabatahtlikult paati, ehkki mul seal midagi teha polnud. Oli lämmatavalt kuum ja mehed kirusid vihaselt tööd. Anderson oli minu paadi juht, kuid selle asemel, et mehi vaos hoida, vandus ta ise kõige väge-vamini.
«Noh, see ei kesta enam kaua!» ütles ta ja lisas paar sõimusõna.
Minu arust oli see õige halb tundemärk, sest siiani olid mehed alati agaralt ja meeleldi töötanud, nüüd aga lõdvendas juba üksnes saare silmapiirile kerkimine igasugust distsipliini.
Pikk John seisis kogu tee roolimehe kõrval ja juhatas laeva tüürimist. Ta tundis sissepääsu nagu viit sõrme ja kuigi loodija vee kõikjal sügavama leidis, kui oli kaardile märgitud, ei kõhelnud John kordagi.
«Mõõn uhab siin tugevasti,» ütles ta, «ja see sissekäik on siin nii öelda nagu labidaga kaevatud.»
Peatusime just kaardil märgitud kohal, umbes kolmandik miili kummastki kaldast, Aarete saar ühel ja Luukere saar teisel pool. Oli sile liivapõhi. Ankru sulp-satus peletas lendu terved parved linde, kes kisades metsa kohale tõusid, kuid hetke pärast laskusid nad taas ning uuesti jäi kõik vaikseks.
92
Meie ankrukoht asus metsadesse mattunud saarte varjus. Madalail kaldail ulatusid puud kõrgvee piirini ja ümberringi kerkisid amfiteatrina siin-seal künka-nõlvad. Paar väikest jõge või õigemini mudasoont suubusid sesse tiiki, kui lahte nii nimetada, ja lehestik kaldal eretas lausa mürkroheliselt. Laevalt ei paistnud mingit maja ega tara, kuna need olid puude varjus, ja kui randumine poleks sündinud kaardi järgi, oleksime võinud väga hästi olla esimesed, kes iial siin on ankru heitnud, sestsaadik kui saar merepõhjast tõusis.
Oli tuulevaikus ja polnud kuulda muud häält kui pool miili eemal vastu kallast ja kaljusid peksvate murdlainete mühinat. Ankruplatsil tundus erilist roiskumise lehka — repetanud lehtede ja kõdunenud puutüvede lehka. Nägin, kuidas arst kärsutas nina nagu mädamuna haistes.
«Aaretest ei tea ma midagi, aga et siin palavikku on, selle peale võin pantida oma paruka!» laugus ta.
Kui juba paadis võis märgata meeste rahulolematust, siis pärast nende tagasitulekut laevale läks asi päris ähvardavaks. Nad vedelesid tekil, omavahel rühmiti sosistades. Lihtsamatki käsku kuulati sünge pilguga ja täideti vastu tahtmist ning hoolimatult. See nakatas isegi ausaid mehi, sest pardal polnud ühtki, kes teiste meelt oleks talitsenud. Oli selge, et mäss rippus äike-sena me peade kohal.
Ning mitte ainult meie, kajuti rahvas, ei märganud hädaohtu. Agarasti oli tööl ka Pikk John, kes käis salkade vahel head nõu jagades — paremaks eeskujuks poleks võinud keegi olla. Ta lausa ületas end lahkuses ja viisakuses, kogu aeg igaühele naeratades. Anti mingi käsk, oli John kohe oma karguga jaol, vastates kõige rõõmsamini maailmas: «Kuulen, kuulen, sir.» Ja
93

kui midagi muud teha polnud, üürgas ta ühe laulu teise järel, otsekui selleks, et teiste rahulolematust varjata.
Selle sünge õhtupooliku süngetest meeleoludest mõjus Pika Johni ilmne ärevus kõige masendavamalt. Pidasime kajutis nõu.
«Sir, kui riskin veel üheainsa käsuga, siis tungib kogu jõuk meile kallale,» ütles kapten. «Näete seda isegi. Kas ei vastata mulle jultunult? Noh, kui ma vastu ütleksin, haaraksid nad kohe piigid pihku, aga kui ma ei vasta, siis taipab Silver,'et selle taga peitub midagi, ja mäng on läbi. Paraku on meil ainult üks mees, kellele võib lootusi panna.»
«Kes nimelt?» küsis skvaier.
«Silver,» kostis kapten. «Ta on asja summutamise pärast niisama mures nagu teie või mina. Neil on omavahel väike tüli, ta lepitaks mehed endaga kohe, kui leiduks sobiv juhus, ja ma soovitaksin talle selle juhuse anda. Lubame mehed seks õhtupoolikuks randa. Lähevad nad kõik — noh, siis on laev meie päralt. Ei lähe ükski, siis jääb meie varjupaigaks kajut ja jumal kaitsku õigust; lähevad mõned — pange tähele, Silver toob nad taltsate talledena pardale tagasi.»
Nõnda jäigi. Laetud püstolid jagati igale ustavale mehele. Hunterile, Joyce'ile ja Redruthile teatati olukorrast ja nad suhtusid sellesse märksa väiksema üllatusega ja julgemalt kui lootsime, ja siis läks kapten tekile ning pöördus meeskonna poole.
«Poisid, täna oli meil kibe tööpäev, oleme kõik väsinud ja tujust ära!» rääkis ta. «Maal käimine ei teeks vist kellelegi viga — paadid on ka alles vees, võite võtta kõige väiksemad ja igaüks, kes soovib, võib õhtupoolikuks maale minna. Pool tundi enne päikeseloojangut annan kahuripauguga märku.»

Ma arvan, kohtlased mehed vist mõtlesid, et komistavad kohe maandudes kullahunnikule, sest tusk haihtus silmapilkselt ja hüüti hurraa, nii et kauged künkad vastu kajasid ja lendu ehmunud linnud kisades uuesti ankruplatsi ümber keerlesid.
Kapten oli liiga arukas, et tekile jääda. Ta kadus jalamaid alla, jättes Silveri väljasõitu korraldama ja nähtavasti tegi ta hästi. Tekil olles poleks ta saanud kauemini teeselda, et ta mitte midagi ei märka. Kõik oli päevaselge. Mitte tema, vaid Silver oli kapteniks sellele mässulisele meeskonnale. Ausad mehed — varsti selgus, et neid laeval leidus, — pidid olema kaunis juhmid. Ma arvan, õieti oli nii, et kõik madrused olid mässajate mõjul rahulolematud, üks rohkem, teine vähem, kuid väheseid täiesti ausaid mehi ei suudetud siiski kaugemale minema ahvatleda ega sundida. Uks asi on logelda ja tööst kõrvale hiilida, aga sootuks teine — laev vallutada ning mitu süütut inimest tappa.
Lõpuks oli salk koos. Kuus meest jäid pardale, teised kolmteist, Silver nende hulgas, hakkasid paati laskuma.
Just siis turgataski mulle pähe esimene neist meeletutest mõtetest, mis suuresti aitasid meie elu päästa. Kui Silver jättis kuus meest pardale, oli selge, et me ei saa laeva oma võimusesse võtta, ja et neid ainult kuus jäi, siis oli samuti selge, et kajuti rühm mind eriti ei vajanud. Otsekohe tuli mul pähe minna maale. Silmapilkselt olin üle reelingu, tõmbusin kerra ligema paadi ninas ja peaaegu samal hetkel paat eemaldus.
Keegi ei pannud mind tähele, ainult paadininas sõudja ütles:
«Kas sina, Jim? Hoia pea madalamale!» Aga teisest paadist vaatas Silver teraselt meile järele ja hõikas, et teada' saada, kas see tõesti olen mina, ning alles siis hakkasin oma tegu kahetsema.

I

Mehed sõudsid võidu ranna poole, kuid paadil, kus asusin mina, oli veidi edumaad, pealegi oli ta kergem ja paremate sõudjatega, niisiis jõudis ta oma võistle-jäist kaugele ette ja paadinina oli ammu kaldaäärrete puude vahele põiganud ning mina oksast haarates välja hüpanud ja lähemasse tihnikusse pugenud, kui Silver ja teised ikka veel sada jardi meist taga olid.
«Jim, Jim!» kuulsin teda hõikavat.
Aga enesestki mõista ei jäänud ma kuulama, vaid putkasin hüpates, sumades ja ronides otse edasi, nii kaua kui vähegi jaksasin.

XIV PEATÜKK ESIMENE HOOP

Heast meelest, et sain Pika Johni eest minema lipsata, muutusin rõõmsaks ja hakkasin üsna huviga vaatama tundmatut maad, mille pinnale olin astunud.
Läbinud pajude, roo ja kummaliste võõraste puudega soise ala, jõudsin umbes miilipikkuse lageda lainelise liivaseljandiku äärde, millel kasvasid siin-seal üksikud männid ning hulk jändrikke, kasvult tammesarnaseid, ent pajutaoliselt hallilehelisi puid. Teisel pool lagendikku kerkis veider kivirahnuline küngas, mis kahe tipuga päikesepaistel helendas.
Esmakordselt tundsin avastamisrõõmu. Saar oli asustamata, laevakaaslased olin maha jätnud ja mu ümber polnud muid elusolendeid kui tummad metsloomad ja linnud. Uitasin puude vahel ringi. Siin-seal õitsesid mulle tundmatud taimed, vahetevahel silmasin madusid ja üks tõstis pea kaljurahnult ning sisistas mu peale keerleva vurrivõrina taolise häälega. Mul polnud
96
aimugi, et see oli surmavaenlane, latsutaja madu, ning see hääl ta sabarõngaste võrin.
Siis jõudsin suurde tammetaoliste puude tihnikusse, hiljem kuulsingi neid igihaljasteks tammedeks hüütavat. Tammed olid madalad ja roomasid mööda liiva nagu põldmarjad, nende oksad olid kummaliselt väändunud ja lehestik tihe otsekui õlgkatus. Üha laienedes ja kõrgenedes ulatus tihnik liivaseljandikult alla suure kõrkjasoo äärde, kust esimene väike jõeke ankru-platsi poole nirises. Soo auras kõrvetavas päikeses ja Kiikri piirjooned värelesid läbi vina.
Äkitselt lõi roog elama, metspart tõusis prääksudes lendu, teine talle järele ja varsti hõljus kogu soo kohal kisades tiirlev linnuparv. Järeldasin sellest kohe, et nähtavasti mõni mu laevakaaslastest läheneb sooäärt mööda. Ma ei eksinud, sest üsna varsti kuulsingi eemalt inimeste tasaseid hääli, mis kõrva järgi otsustades üha val-jenesid ning lähenesid.
See kohutas mind ja ma pugesin tammepuhmastiku varju, kükitades ja kuulatades seal, vait nagu hiir.
Teine vastas midagi ja siis alustas jälle esimene, milles tundsin ära Silveri hääle, omakorda juttu, lastes sel pikalt-laialt voolata, kuna teine teda aeg-ajalt katkestas. Kõla järgi pidid nad rääkima tõsiselt ja üsna ägedalt, aga ühestki sõnast ei saanud ma aru.
Viimaks näisid kõnelejad vaikivat või võtsid nad istet, igatahes lakkasid hääled liginemast ja isegi linnud hakkasid rahunema ja tagasi sohu laskuma.
Mulle hakkas tunduma, et ajan oma asja hooletult, sest kui ma juba nii hulljulge olin olnud, et nende roimaritega randusin, siis pidin vähemalt püüdma nende sepitsusi pealt kuulata. Mu ilmseks ja otseseks kohustuseks oli neile madalate puude varjulise lehestiku all võimalikult lähedale hiilida.
97
Teadsin täpselt suunda, kus kõnelejad asusid, mitte üksi nende häälte, vaid ka mõne linnu käitumise järgi, kes ikka veel ärevalt sissetungijate kohal tiirlesid.

Neljakäpakil roomasin aegamööda, kuid kindlalt nende poole, viimaks pistsin pea lehestiku avausest välja ja võisin vaadata otse sooserval asetsevasse väikesse rohelisse orgu, mis oli tihedalt ümbritsetud puudega ja kus Pikk John ühe laevamehega nelja silma all kõneles.
Päike kõrvetas neid. Silver oli kübara enda kõrvale maha visanud ja ta priske sile punetav higist läikiv nägu oli otsekui meelitavalt kaaslase poole pööratud.
«Sõber, see on seepärast, et ma sind kullaga ühte väärtusse sean — kullaga, usu mind!» rääkis ta. «Kui ma ei ripuks su küljes kui pigi, arvad, et hakkaksin siis sind hoiatama? Kõik on otsas, sul pole enam parata, räägin vaid, et su nahka päästa, sest kui keegi neist püörastest seda teaks, mis minust siis saaks, Tom — noh, mis minust saaks?»
«Silver,» sõnas teine mees ja märkasin, et ta mitte ainult ei punetanud näost, vaid et ta rääkis kähinal nagu vares ja ta hääl värises kui pingul köis.
«Silver, sa oled vana ja aus, või vähemalt ausaks peetud, pealegi on sul raha, mida suurel hulgal vaestel madrustel pole, ja kui ma ei eksi, oled ka vapper. Kas tahad öelda, et lasid end sesse kelmide kampa meelitada? Ei või olla! Nii tõesti, kui jumal mind näeb, raiuksin ennem oma käe otsast. Kui tõrguksin oma kohust täitmast...»
Äkitselt katkestas juttu mingi kära. Olin leidnud ühe ausa mehe ja just nüüd tuli ootamatult teade teisest. Eemalt soost kaikus järsku vihane sajatus, millele kohe vastati, ja siis kostis pikk kohutav hädakisa. Kiikri kaljud kajasid mitmekordselt vastu ja soolindude parv
98
tõusis taas taevast tumestades vihinal lendu. Veel kaua pärast seda kõlas see surmakarjatus mu kõrvus, ehkki uuesti valitses vaikus ja ainult laskuvate lindude tiiva-kahin ning kaugete murdlainete müha häirisid õhtupooliku rahu.
Torn kargas karjatust kuuldes püsti nagu kannustatud hobune, kuid Silver ei pilgutanud silmagi. Ta püsis mugavalt kargule nõjatudes paigal ja luuras oma seltsimeest nagu hüppevalmis madu.
«John!» hüüatas madrus kätt välja sirutades.
«Käed küljest!» käratas Silver ja mulle näis, et ta treenitud võimleja väleduse ja osavusega sammu võrra taganes.
«Käed küljest, kui soovid, John Silver,» lausus teine. «Su südametunnistus pole puhas, et sa mind kardad. Aga taeva nimel, ütle, mis see o!i?»
«See?» vastas Silver naeratades kavalamalt kui kunagi ja ta nööpnõelapeana väikesed silmad laias näos kilasid otsekui klaasikillud. «See? Oh, arvatavasti Alan!»
Vaene Tom võttis sellest tuld kui kangelane.
«Alan!» hüüdis ta. «Siis puhaku rahus ausa meremehe hing! Mis puutub aga sinusse, John Silver, siis sina olid küll kaua mu seltsimees, aga siitpeale mitte enam! Kui ma pean koera kombel surema, siis suren ma ustavalt. Lasid tappa Alani, eks ole? Tapa ka mind, kui saad! Aga ma ei löö su kampa!»
Siis pööras see vapper mees kokale järsult selja ja hakkas randa minema. Kuid ta ei jõudnud kaugele. Röögatades haaras John puuoksast kinni, kahmas Kaenla alt kargu ja heitis selle veidra viskerelva vuhinal läbi õhu. Hämmastava jõuga tabas see õnnetut Tomi just keset selga. Käed haarasid õhku ja ta langes kähisedes maha.
99
Kui raskelt või kergelt ta vigastada sai, on teadmata. Kui oige järgi otsustada, on üsna võimalik, et selgroog hoobilt murdus. Talle ei jäetud toibumisaega. Silver, isegi jala ning karguta väle kui ahv, oli silmapilk jaol ja torkas kahel korral noa kuni pidemeni kaitsetusse kehha. Oma luurekohast kuulsin, kuidas ta hoope jagades valjusti lõõtsutas.
Mul pole aimu, mis on minestamine, aga tean, et kogu maailm mõnda aega mu silme ees uduna keerles, virvendas ja niihästi Silver, linnud kui Kiikri tipp, kõik käis aina pahupidi ning mu kõrvus kumisesid mingid kellad ning kajasid segased hääled.

Kui teadvusele tulin, oli see peletis kõigega valmis, kark kaenla all, kübar peas. Tom lebas liikumatult ta ees murul, aga mõrtsukat ei häirinud see põrmugi, ta puhastas rohututiga verist nuga. Muidu polnud miski muutunud, endiselt halastamatult põletas päike auravat sood ning kõrget mäetippu ja ma suutsin vaevalt uskuda, et mõrv oli tõesti toimunud ja et alles hetke eest lausa mu silmade all inimelu toorelt kustutati.
Nüüd aga võttis John taskust vile ja puhus sellel paar tooni, mis kõrvetavas õhus kaugele kajasid. Muidugi ei teadnud ma signaali tähendust, kuid kohe hakkas mul hirm. Siia võis veel mehi tulla, mind võidi tabada! Juba olid nad tapnud kaks ausat meest. Kas ei võinud Torni ja Alani järel kord minu käes olla?
Jalamaid tegin minekut, roomates nii kiiresti ja käratult kui suutsin kaugemale, hõreda metsa alla. Liikudes kuulsin vana mereröövli ja ta kaaslaste hõikeid, mis mulle lausa tiivad selga kasvatasid. Niipea kui jõudsin tihnikust välja, panin jooksu, nagu ma iial varem pole jooksnud, — hoolimata sellest, mis suunas ma jooksin — peaasi et pääseksin mõrtsukatest eemale.
100
Joostes kasvas mu hirm üha suuremaks ja suuremaks, kuni olin kui meelest ära.
Tõepoolest, kas võis keegi lootusetumalt kadunud olla kui mina? Kuidas julgeksin minna paatide juurde verest veel auravate vaenlaste sekka, kui kahurilask kõlab? Esimene, kes mind näeb, väänaks mu pea kaela otsast nagu kõrvitsa! Kas juba minu kadumi-negi ei tõenda, et neid kardan ja kõike tean. Mõtlesin, et mu laul on lauldud, hüvasti «Hispaniola», jumalaga skvaier, arst ja kapten! Mul ei jäänud muud üle kui surra kas nälga või mässuliste käe läbi.
Nagu öeldud, jooksin üha edasi ja jõudsin märkamatult kahe tipuga kalju jalale, kus igihaljad tammed harvenesid ning suurteks sirgeteks metsapuudeks muutusid. Nendega segunesid üksikud harvad männid, mõni viiskümmend, mõni ligi seitsekümmend jalga kõrge, õhkki oli siin värskem kui all soo ääres.
Siis pani uus ehmatus mind peksleval südamel peatuma.

XV PEATÜKK SAARE ELANIK

Järsult ja kiviselt mäeveerult varises kruusa ja veeres rabinal puude vahelt alla. Vaistlikult pöördusid mu silmad sinnapoole ja ma nägin üht kogu väledasti männitüve taha lipsavat. Ma ei seletanud, kas see oli karu, inimene või ahv. Ta näis mustana ja karvasena, muud ma ei taibanud. Aga kartus selle aue viirastuse ees naelutas mu paigale.
Nüüd ei pääsenud ma kummalegi poole, taga olid roimarid, ees luurav lummutis. Hakkasin kohe eelistama
102
tuntud hädaohtu tundmatule. Isegi Silver ei paistnud nii kohutavana kui see metselukas. Pöörasin kannal ringi ning hakkasin hoolega tagasi vahtides paatide poole ruttama.
Kuid see kogu ilmus kohe jälle nähtavale ning jõudis laia kaart tehes minust ette. Igatahes olin väsinud, aga mõistsin, et isegi täiesti puhanult voodist tõustes poleks ma säärase vastasega väleduses võistelda suutnud. Hirvena vilksatas ta puu tagant puu taha, joostes kui inimane kahel jalal, aga ometi ei sarnanenud ta ühelegi seni nähtud inimesele, liikudes kummargil ligi maad. Ent polnud siiski enam kahtlust, et ta oli inimene.
Püüdsin meenutada, mida inimsööjaist olin kuulnud. Pidin peaaegu appi karjuma. Kuid see paljas fakt, et ta oli ikkagi inimene, ükskõik kui metsik, rahustas mind natuke ja kartus Silveri ees hakkas taas ülevõimu võtma. Jäin seisma ja juurdlesin, mil viisil pääseda, ja kui jna seal niiviisi mõtlesin, turgatas mulle meelde püstol. Niipea kui teadsin, et ma kaitseta pole, süttis mu südames uuesti julgus ja otsustavalt pöörasin ma palge saare elaniku poole, astudes talle vaprasti vastu.

Ta oli parajasti puutüve varjus peidus, aga nähtavasti jälgis ta mind hoolega, sest niipea kui talle lähenesin, väljus ta ja astus sammu mulle vastu. Siis ta kõhkles, taandus, ligines taas ja viimaks langes mu imestuseks ning hämmelduseks põlvili, tõstes ristis käed paluvalt mu poole.
Peatusin uuesti.
«Keš sa oled?» küsisin ma.
«Ben Gunn,» vastas ta häälega, mis kõlas kähedalt ja kohmakalt nagu roostes lukk. «Olen vaene Ben Gunn ega ole enam kolmel aastal ristiinimesega kõnelnud.»
108
Nägin nüüd, et ta oli samasugune valge inimene nagu minagi ja et ta näojooned olid isegi meeldivad. Ta nahk, nii palju kui seda paistis, oli päikesest põlenud, huuledki lausa mustaks kõrbenud ja heledad silmad tundusid võõrastavad nii tumedas näos. Kõigi mõeldavate kerjuste kõrval oli ta otse kaltsukuningas. Ta kandis seljas vanu purjetükke ja riideräbalaid ning seda haruldast närupundart pidas koos eriskummaline kohatu kinnitusvahendite süsteem nagu vasknööbid, puupulgad ja tõrvatud nöörijupid. Vööl kandis ta vana vaskpandlaga nahkrihma, mis oli ainus korralik ese kogu ses varustuses.
«Kolm aastat!» hüüdsin ma. «Kas oled laevahukust pääsenud?»
«Ei, sõber, mind marooniti,» vastas ta.
Olin kuulnud seda sõna ja teadsin, et see tähendas mereröövlite hirmsat ja sageli kasutatavat karistusviisi: jätta ohver vähese püssirohu ja haavlitega mõnele tühjale saarele.
«Kolme aasta eest jäeti mind siia,» jätkas ta. «Olen elanud kitsedest, marjadest ja austritest. Kuhu inimene iganes satub, igal pool saab ta hakkama. Aga, sõber, mu süda igatseb ristiinimese toitu. Ega sul ei juhtu tükikest juustu kaasas olema? Ega? Oh, kui paljudel pikkadel öödel olen juustust und näinud — eriti juustust röstitud leiva peal — aga ärkan jälle üles ja olen siinsamas.»
«Kui ma veel kunagi laevale pääsen, saad juustu palju tahes!»
Kogu aja katsus ta mu kuue kalevit, silitas mu käsi, silmitses saapaid ja väljendas jutu vahel kaasinimese nägemise üle lapselikku rõõmu. Mu viimased sõnad äratasid ta huvi, ta kuulas kuidagi üllatunult ja kavalalt.
104
«Ütled, kui veel kunagi laevale pääsed?» kordas ta. «Aga kes sind takistab?» «Sina muidugi mitte,» vastasin.
«Täitsa õige!» hüüdis ta. «Kuule, sõber, kuidas su nimi on?»
«Jim!» ütlesin talle.
«Jim, Jim,» kordas ta ilmse rõõmuga. «Kuule, Jim, olen elanud nii näruselt, et häbi rääkida. Näiteks, kas võiksid mind vaadates mõelda, et mul oli vaga ema?» küsis' ta.
«Raske öelda!» kostsin.
«Noh, näed! Aga ta oli tõesti silmapaistvalt vaga naine. Ja minagi olin viisakas vaga poiss ning võisin katekismuse nii sorinal ette võristada, et sõnadel vahet polnud. Aga vaata, millest kõik algas — see algas lihtsalt rahaga kulli-kirja mängimisest kirikuaia õnnistatud hauakividel! Jah, nii see algas, aga sellega see ei jäänud. Mu ema keelas mind ja kuulutas kõike ette, oh mu vaga emakga see oli saatus, mis mu siia tõi! Olen siin üksikul saarel kõige üle järele mõelnud ja jälle vagaks muutunud. Mind ei saa enam meelitada rummi lakkuma, aga terviseks võtaksin loomulikult esimesel juhusel sõrmkübaratäie. Olen tõotanud kõik uuesti heaks teha ja mul on ka võimalus selleks, Jim.» Ja hoolega ringi vaadates alandas ta hääle sosinaks: «Olen rikas!»
Arvasin kindlalt, et õnnetu mees on üksindusest hullunud, ja nähtavasti peegeldus see mõte mu näol, sest Gunn kordas kirglikult:
«Rikas! Rikas! Usu mind. Ja vaata, mis ma ütlen: teen sinust mehe, Jim! Ah, Jim, täna õnne, et mu esimesena leidsid!»

Korraga libises sünge vari üle ta näo ja ta pigistas tugevasti mu kätt, tõstes ähvardavalt oma nimetissõrme.
105

«Kuule, Jim, kõnele õigust: ega see ole Flinti laev?» küsis ta.
Mul tuli õnnelik mõte. Hakkasin arvama, et olen leidnud liitlase ja vastasin kõhklemata:
«See pole Flinti laev, Flint on surnud; aga ma ütlen sulle tõtt, nagu soovisid, — laeval on meie õnnetuseks Flinti mehi.»
«Ega ometi ühe jalaga mees?» ähkis ta.
«Silver?» küsisin.
«Ah, Silver, just seesama!» hüüdis ta. «Ta on kokk ja mässu ninamees!» Hoides ikka veel mu randmest, pigistas ta seda ägedasti.
«Kui sind Pikk John saatis, siis olen muidugi niisama hästi kui surnud,» lausus ta. «Aga kuhu siis sinagi oma arvates jõuad?»
Tegin kiiresti otsuse ja jutustasin vastuse asemel kogu meie reisiloo ning oma kimbatuse. Ta kuulas mind põnevusega ja kui olin lõpetanud, silitas mu pead.
«Oled hea poiss, Jim,» arvas ta. «Ja te olete niisiis kõik omadega puntras? Noh, aga usaldage Ben Gunni — Ben Gunn on selleks just õige mees. Mis sa arvad, kas skvaier on heatahtlik mehe vastu, kes teda aitab, kui ta ise on omadega puntras, nagu sa ütled?»
Kinnitasin, et skvaier on kõige heatahtlikum inimene. «Kuule, vaata,» rääkis Ben Gunn, «ma ei mõelnud, et ta peaks mulle väravavahi koha ja teenri livree või midagi selletaolist andma, Ginna ma ei sihi, Jim. Mõtlesin, kas skvaier on nii vastutulelik, et nõustuks andma tuhat naela rahast, mis on juba kõik niisama hästi kui minu?»
«Muidugi,» kinnitasin ma. «Iga mees pidi oma osa saama!»
«Ja kojusõidu?» lisas ta nutikalt.
106
«Muidugi,» hüüdsin, «skvaier on džentelmen! Ja pealegi, kui me mässajaist lahti saame, vajame kojusõidul su abi.»
«Jah, seda oleks teil muidugi vaja,» vastas ta silmanähtava kergendusega ja jätkas:
«Nüüd jutustan sulle midagi. Nii palju, ja mitte rohkem. Olin Flinti laeval, kui ta varandust mattis, tema ja veel kuus meest, kuus tugevat meremeest. Nad olid ligikaudu nädala saarel ja meil tuli oodata vanal «Merihobudel». Ühel heal päeval kostis signaal ja Flint tuli üksi väikese paadiga, pea sinisesse salli mähitud. Päike parajasti tõusis ja ta oli näost surmkahvatu. Aga seal ta oli ja teised kuus viimseni surnud — surnud ja maetud. Kuidas ta sellega hakkama sai, seda ei mõistnud ükski pardalolijaist. Ükskõik, kas seal oli taplus, mõrv või järsk surm, ta oli ikkagi üksi kuue vastu! Billy Bones oli tüürimees ja Pikk John roolimees, nad küsisid temalt, kus varandus on. Aga Flint vastas neile: «Noh, kui tahate, võite maale minna ja sinna jääda, aga mis laevasse puutub, läheb see uut saaki tooma, tulise pihta!» nõnda ta ütles.
Noh, hästi, kolme aasta eest olin ühel teisel laeval, kui silmasime seda saart. Poisid, rääkisin, seal on Flinti varandus, läheme maale ja otsime üles! Kaptenile polnud asi meeltmööda, aga ruhvikaaslased olid kõik nõus ja me randusime. Kaksteist päeva otsisime varandust ja iga päevaga hakkasid nad mind ikka enam ja enam kiruma, kuni ühel heal hommikul läksid kõik mehed tagasi laevale. Minule aga ütlesid nad: «Mis sinusse puutub, Benjamin Gunn, siis siin on püss, labidas ja kirka,» just nii nad ütlesid! «Jää siia ja otsi ise oma Flinti kulda!»
Noh, Jim, kolm aastat olen siin olnud ja mitte palagi ristiinimese toitu pole ma sestsaati näinud. Noh, vaata,
107
silmitse mind! Kas ma näen välja kui madrus? Ei, ütled sa. Aga, tead, ma pole seda kunagi olnudki.»

Seejuures pilgutas ta mulle silma ja näpistas mind tugevasti.
«Just seda ütle skvaierile, Jim,» jätkas ta. «Pole seda kunagi olnudki — just samad sõnad. Kolm aastat on ta olnud ainus inimene saarel, päevavalgel ja ööpimeduses, päikesepaiste ja sajuga. Mõnikord ta ehk palvetas — ütle — ja mõnikord ehk mõtles, kas ta vana ema veel elab — ütle — aga enamjao aega kulutas Gunn hoopis millegi muu peale — seda lisa tingimata! Ja siis näpista teda, nagu mina sind.»
Ta näpistas mind taas õige usaldavalt.
«Siis,» jätkas ta, «ütle talle veel: Gunn on tubli mees — seda kinnita — ja et ta usaldab päratu palju, päratu palju enam — pea meeles — üht sündinud džentelmeni kui seiklejaid õnnekütte, kuna ta ise seesugune on olnud.»
«Noh, ma ei taipa midagi su jutust,» vastasin, «aga see on ka ükskõik, sest kuidas ma üldse enam laevale pääsen?»
«Näh, see on muidugi üks umbsõlm!» sõnas ta. «Noh, mul on paat, oma kätetöö. Ta seisab mul valge kalju all. Häda korral võime sellega pimedas katsetada. Hei,» hüüatas ta äkki, «mis nüüd lahti on?»
Sest just siis, kuigi päikeseloojanguni jäi veel paar tundi, lajatas ja kaikus kogu saar kahurimürinast.
«Lahing on alanud!» hüüdsin ma. «Tule kaasa!»
Kõik mu hirm ununes, pistsin jooksu anknjplatsi poole, kuna saare elanik oma kitsenahkades kiirelt ja kergelt mu kõrval traavis.
«Kurakätt, kurakätt, hoia kurakätt, Jim!» õpetas ta. «Hoidu puude varju! Siin tapsin oma esimese kitse. Nüüd ei tule nad enam alla, vaid elavad mäeharjul,
108
sest nad kardavad Benjamin Gunni. Oh, ja seal on kalmistu. Kas näed kääpaid? Vahel tulin ja palvetasin siin, kui arvasin, et võiks olla pühapäev. See polnud küll nagu kirikus, aga tundus siiski pühalikuni. Sa muidugi ütled, Ben Gunnil puudus paljugi — nii jutlus, piibel kui altar!»
Nii jätkas ta juttu, kui ma jooksin, ning ta ei oodanud ega saanudki mingit vastust.
Kahurilasule järgnes mõne aja pärast püsside pragin. Jälls jäi vaikseks ning siis silmasin eespool umbes veerand miili kaugusel Briti lippu metsa kohal lehvimas.

IV OSA TARA

XVI PEATÜKK JUTUSTUST JÄTKAB ARST: LAEVA LOOVUTAMINE

Kell oli umbes pool kaks — kolm klaasi meremeeste keeli — kui need kaks paati «Hispaniolalt» saarele läksid. Kapten, skvaier ja mina pidasime kajutis aru. Vähimagi tuulehinguse korral oleksime rünnanud kuut pardale jäetud mässajat, vallandanud ankruköie ja sõitnud merele. Aga tuul vaikis ja meie nõutuse krooniks tuli Hunter teatega, et Jim Hawkins olevat lipsanud paati ja teistega maale läinud.
Kellelgi meist ei tulnud pähe kahtlustada Jim Hawkinsit, aga me kartsime ta elu pärast. Teades, kui üleskõetud on mehed, võisime ainult haruldase õnne korral poissi taas näha.
Jooksime tekile. Tõrv sulas laua-pragude vahel, ümbruskonna vastik lehk pani mu iiveldama — kui iial kuskil haises palaviku või düsenteeria järele, siis just selles koledas sadamas. Kuus kaabakat istusid nurisedes vööris purje varjus ja rannast jõesuudme lähedalt paistis kaks kinniseotud paati, kummaski istus mees. Üks neist vilistas «Lillibullerot».
Ootamine oli talumatu ja otsustati, et Hunter ja mina läheme Juliaga saarele teateid hankima. Paadid seisid paremat kätt, aga meie Hunteriga sõudsime otse kaardil märgitud tara suunas. Kaht paa-divahti näis meie saabumine üllatavat, «Lillibullero» katkes jä ma nägin neid omavahel arutlevat, mida teha. Oleksid nad läinud Silverile teatama, oleks kõik või-

113
nud kujuneda teisiti, aga minu arvates olid neil omad korraldused ja nad pidasid paremaks kohale jääda ja «Lillibullerot» jätkata.
Rand tegi väikese kääru ja tüürides hoidusin selle varju, nii et Juba enne maandumist kaotasime paadid silmist. Kargasin kaldale, ja kui olin asetanud suure siidtaskuräti kübara alla, et oleks jahedam, ning pannud paar püstolit laskevalmis, ruttasin võimalikult kiiresti edasi.
Ma polnud sadat jardigi astunud, kui jõudsin tarani. Taras oli lugu nii, et üsna künka tipul jooksis selge allikas. Künkale oli ehitatud tugev tahumata palkidest hoone, nii et allikas sinna sisse jäi. Hoonel olid laskeavad igas seinas ja ta võis mahutada hädakorral ligi nelikümmend inimest. Ümbrus oli lagedaks raiutud ja kaitstud kuue jala kõrguse teivastest püst-aiaga, millel polnud väravat ega avaust. Aed oli liiga tugev, et seda lühikese aja või vähese vaevaga maha kiskuda, ja mitte nii tihe, et piirajaid varjata. Majas olijad olid kõigiti paremas olukorras, nad asusid rahulikult varjus ja põmmutasid teisi nagu põldpüüsid. Üksnes toit ja hea valve oli vajalik, muidu, kui just täiesti ootamatult ei rünnatud, võis seal kas või rügemendile vastu panna.
Mis mind eriti vaimustas, oli allikas. Kuigi meil «Hispaniola» kajutis jätkus kõike küllalt, relvi ning laskemoona, toitu ja peeni veine, oli üks asi jäänud siiski silmapaari vahele —meil polnud vett. Parajasti kui sellele mõtlesin, kaikus saar äkitselt inimese surmakarja-tusest. Vägivaldne surm polnud mulle tundmatu — olen teeninud tema kuningliku kõrguse Cumberlandi hertsogi väes ja sain ise Pontenoy all haavata. Ometi jäi mu süda seisma. «Jim Hawkins on kadunud!» oli mu esimene mõte.
114
See loeb palju, kui oled vana sõdur, aga veelgi rohkem tähendab see, kui oled arst. Meie töö ei anna aega targutada. Sellepärast tegin silmapilk otsuse, pöörasin kohe tagasi kaldale ja hüppasin jullasse.
Hunter oli õnneks hea sõudja. Otsekui lennates jõudsime laeva juurde ja ma läksin pardale. Loomulikult olid seal kõik ärevil. Skvaier istus kahvatuna nagu paberileht ja ahastas, et meid hätta oli saatnud, — kuldne hing! Aga ka üks kuue lihtmadruse nulgast polnud paremal järjel.
«See mees seal on säärases asjas alles vilumata,» viitas kapten Smollett peaga madruse poole. «Karjatust kuuldes pidi ta peaaegu minestama, doktor. Vee! teine selline tõuge ja ta on meie mees!»
Avaldasin kaptenile oma kava ja me arutasime üksikasjaliselt selle teostamist.
Saatsime vana Redruthi kajuti ja ruhvi vahelisse koridori vahti pidama, andes talle kaitseks kolm-neli laetud püssi jä madratsi. Hunter tõi julla ahtrisse ja meie Joyce'iga asusime kohe tööle, laadides sinna püssirohutoose, püsse, kuivikukotte, lihapütte, konjaki-ankru ja minu väärtusliku arstimitepauna.
Skvaier ja kapten jäid sellal tekile ning viimane hõikas enda juurde paadivanema, kes oli pardale jäänud madruste ülemaks.
«Mr. Hands!» lausus ta. «Oleme kapteniga kahekesi, kummalgi meist on paar püstolit. Kui keegi teist kuuest mingisugust signaali või märku annab, on ta tunnid loetud!»
Nad olid tublisti jahmunud ja pärast lühidat nõupidamist ruttasid kõik ülepeakaela vööritrepist alla, kahtlemata lootes meid seljatagant haarata. Ent silmates seal kitsas koridoris ootavat Redruthi, taganesid nad kohe ja üks pistis pea jälle tekile.
115
«Alla, koer!» karjus kapten.
Ja pea kadus jalamaid ning kaua polnud kuuest arast meremehest midagi kuulda. Sellal laadisime julla kraami täis, loopides asju kuidas juhtus ning palju aga mahtus. Ronisime Joyce'iga ahtriluugist välja ja kihutasime jälle ranna poole, kuidas aerud võtsid.

See teistkordne ots äratas kaldal juba paadivahtide tõsisemat tähelepanu. «Lillibullero» lakkas taas ja just enne, kui kaotasime nad kääru taga silmist, sumas üks neist maale ja kadus. Pidime peaaegu oma kava muutma ja nende paadid hävitama, aga kartsin, et Silver koos teistega liiga lähedal on ja suur tükk niiviisi suu lõhki võiks ajada.
Maandusime samal kohal kus ennegi ja asusime varustust majja kandma. Esimesel käigul kandsime kõik kolmekesi raskeid koormaid ja loopisime need üle aia. Siis jätsime Joyce'i kraami valvama ja kuigi ta oli üksi, jäi talle siiski pool tosinat musketeid, meie Hunteriga aga käisime julla vahet, jätkates tassimist. Hinge tõmbamata töötasime, kuni kogu laadung oli kohal, siis jäi maja kahe teenri hooleks, kuna mina kõigest väest tagasi «Hispaniolale» aerutasin.
Jullat teist korda laadida näis riskantsem, kui see tõeliselt oli. Muidugi oli neil arvuline ülekaal, aga relvade poolest olime meie neist üle. Kaldal polnud neil ühelgi mehel musketit ja enne kui nad oleksid püstoli laskekaugusele jõudnud — hellitasime lootust —, oleksime suutnud vähemalt poole tosinaga hakkama saada.
Skvaier ootas mind ahtriaknal. Ta nõrkus oli otsekui pühitud. Ta püüdis visatud köie, kinnitas selle ja me hakkasime lausa elu eest Juliat laadima. Sealiha, püssirohi ja kuivikud olid me laadung, lisaks musketid ja lühikesed meremehemõõgad skvaieri, minu, Redruthi ja kapteni jaoks, igaühele üks. Ülejäänud relvad
116
ja püssirohu heitsime üle parda põhja kahe ja poole sülla sügavusse, nii et nägime all puhtal liivasel põhjal läikivat terast päikese käes sätendamas.
Vahepeal oli alanud mõõn ja laev tiirles ümber ankru. Kahe paadi poolt rannast kajasid nõrgad hüüded ja kuigi see meid Joyce'i ja Hunteri suhtes rahustas, sest need olid märksa ida pool, manitses see meid siiski lahkumisega kiirustama.
Redruth lahkus oma kohalt koridorist ja hüppas paatL, millega me siis ümber ahtri sõudsime, et ta kapten Smollettile käepärasem oleks.
«Hei, mehed, kas kuulete mind?» hüüdis kapten. Ruhvist ei vastatud.
«Kuulge, Abraham Gray, kuulge, ma räägin teiega!» Ikka ei tulnud vastust.
«Gray,» kordas kapten Smollett valjemini, «lahkun laevalt ja käsin teid oma kaptenile järgneda. Tean, et tegelikult olete tubli mees ja julgen väita, et keegi teie kambast po!em nii halb, nagu püüab näida. Mul on praegu kell käes, annan teile kolmkümmend sekundit aega kaasatulekuks.»
Paus.
«Olge mõistlik, vennas,» jätkas kapten. «Ärge kõi-kuge kahevahel. Riskin iga hetk oma ja teiste džentelmenide eluga!»
Äkki kostis rüselus ja löögimütsud, siis sööstis Abraham Gray välja, noahaav põsel, ja jooksis kapteni juurde nagu koer vile peale.
«Jään teiega, sir,» ütles ta.
Hetke pärast olid nad kapteniga paadis, me tõuka-sfme julla ahtrist eemale ja panime minema.
Pääsesime küll laevalt õnnelikult, aga me polnud siiski veel kaldal oma taras.
117

XVII PEATÜKK ARST JÄTKAB JUTUSTUST: JULLA VIIMNE REIS

Viies ots erines märksa eelmistest. Esiteks, meie väike toosisuurune paat oli rängalt üle koormatud. Viis täismeest, neist kolm — Trelawney, Redruth ja kapten — üle kuue jala pikad, oli juba üksi rohkem, kui paadile ette nähtud. Sellele lisaks püssirohi, liha ja leivakotid. Paadipära ujus ääreni vees. Tihti tuli vett üle ääre, nii et juba enne sadat jardi olid mu põlv-püksid ning kuuehõlmad läbimärjad.
Kapten laskis meil paati trimmida ', nii et saime ta pisut tasakaalu. Sellest hoolimata usaldasime vaevalt hingata.

Teiseks oli mõõn haripunktil. Käre vool jooksis läbi sadama lääne poole ja siis lõunasse avamerele, läbides väinu, kustkaudu hommikul olime saabunud. Isegi lainevirvendus oli ohtlik meie ülekoormatud väikesele paadile, kuid kõige halvem oli, et õigest kursist kõrvale ja maanuki taga asuvast maandumiskohast eemale kandusime. Voolust kantuna oleksime randunud paatide juures, kuhu iga hetk võisid tulla mereröövlid.
«Ma ei suuda paadinina tara suunas hoida, sir,» kaebasin kaptenile. Pidasin tüüri, kuna tema ja Redruth kui kaks värsket meest sõudsid. «Mõõn veab meid kõrvale. Kui te katsuksite natuke tugevamini tõmmata?»
«Ei, siis ajame paadi põhja,» vastas kapten. «Pidage vastu, sir, pidage vastu, kuni näete, et hakkame maale lähenema.»
Proovisin ja nägin, et mõõn meid niikaua läände vedas, kuni sain paadinina otse itta pööratud umb-

1 Trimmima — laeva laadungit korraldama.

kaudu täisnurga alla selle sihiga, mida mööda «meil oleks tulnud minna.
«Nõnda ei jõua me iial randa,» ütlesin ma.
«Kui see on ainus kurss, mida pidada saame, siis peame seda kurssi hoidma,» kostis kapten. «Tuleb vastu voolu hoida,» jätkas ta. «Tõsi küll, kui triivime maandumiskohast allatuule mööda, siis on raske öelda, kus võime randuda, liiati kui on karta, et paadid meid ründavad. Aga ükskõik kuhu me tee ka viib, vool peab varsty raugema ja siis võime piki randa tagasi sõuda.»
«Vool nõrgenebki, sir,» ütles Gray, kes paadininas istus. «Juba võite natuke kurssi muuta.»
«Tänan,» vastasin, nagu poleks üldse midagi juhtunud, sest olime vaikselt kokku leppinud kohelda teda kui omasugust.
Äkki hüüdis kapten, ja minu arvates oli ta hääl natuke muutunud: «Kahur!»
«Minagi mõtlesin sellele,» vastasin, sest olin kindel, et ta mõtleb meie kindluse pommitamisele. «Nad ei jaksa kunagi kahurit maale tuua ja kui jaksavadki, siis ei jõua nad seda ikkagi läbi metsa vedada.»
«Heitke pilk tagasi, doktor,» kostis kapten.
Olime suurtüki hoopis unustanud ja paraku —meie ehmatuseks askeldasid viis lurjust just selle kallal, vabastades teda kuuest, nagu kutsuti suurt presentkatet, mis oli kahuri peale laotatud. Pealegi turgatas mul meelde, et kahurikuulid ja püssirohi olid jäänud laeva ja kurjategijad võisid ainsa kirvehoobiga selle kätte saada.
«Israel oli Flinti suurtükimees,» tähendas Gray kähinal.
Kõigega riskides pöörasime paadinina otse maandumiskoha poole.

Olime nüüd voolust sedavõrd välja jõudnud, et isegi nii ettevaatlikult sõudes, nagu olime sunnitud, sai hästi tüürida ja hoida õiget kurssi. Aga häda oli selles, et uut kurssi pidades pöördusime paadi pära asemel küljega «Hispaniola» poole ja olime niisama heaks märklauaks nagu küüniuks.
Võisin kuulda ja näha, kuidas see viinaninast võlla-roog Israel Hands kahurikuuli prantsatades tekile veeretas.
«Kes on meist parim laskur?» küsis kapten.
«Kahtlemata mr. Trelawney,» vastasin.
«Mr. Trelawney, olge lahke ja kõmmutage üks neist maha! Hands, kui saate!» ütles kapten. Trelawney oli külm kui jää. Ta vaatas, kas püss on laetud.
«Aga hoidke püssi ettevaatlikult,» hüüdis kapten, «muidu ajate paadi põhja. Pidage kõik tasakaalu, kui ta sihib!»
Skvaier tõstis püssi palge, lakati sõudmast ja tasakaalu säilitamiseks toetusime teisele äärele. Kõik toimus nii õnnelikult, et tilkagi vett ei tulnud sisse.

Kahur oli seni ringi pööratud ja Hands, kes laadimisvarvaga toru otsa ees seisis, oli kahtlemata kõige parem märklaud. Aga meil polnud õnne, sest parajasti, kui Trelawney tulistas, kummardus Hands, laeng vihises temast üle ja langes üks ülejäänud neljast.
Tema karjatust saatis kisa mitte üksi pardal, vaid ka rannas ja sinna vaadates nägin teisi mereröövleid puude vahelt välja sööstvat ning ülepeakaela paatidesse hüppavat.
«Paadid tulevad, sir,» teatasin.
«Pressige siis peale,» hüüdis kapten. «Ei maksa hoolida, kui julla nüüd põhja ajame. Kui me kaldale ei saa, oleme omadega läbi!»
120
«Nad tulevad ainult ühe paadiga, teise paadi meeskond tuleb ilmselt randa mööda meile teed sulgema!» arvasin ma.
«Siis tuleb neil joosta, nii et higi tilgub, sir,» kostis kapten. «Madrus kuival maal, noh, teate! Neist ma ei hooli, küll aga teeb mulle kahur muret. Viska kui palliga! Mu naise toatüdrukki ei laseks mööda. Öelge skvaier, kui süütamist näete, siis teame hoida!»
Siiski edenes tee jõudsasti nii täiskiilutud paadi kohta ja vett tuli vaid veidi üle ääre. Olime juba üsna kalda lähedal, veel kolm-nelikümmend aerutõmmet ja me oleksime olnud rannas, kus puudesalga varjus mõõn oli paljastanud kitsa liivavöödi. Mereröövlite paati polnud enam karta, väike maanina oli juba varjanud selle meie silmade eest. Mõõn, mis meid varem nii kiusakalt pidurdas, hüvitas nüüd seda ja takistas me jälitajaid. Ainus hädaohuallikas oli kahur.
«Kui riskiksin, peatuksin ja kõmmutaksime mõne neist veel maha,» arvas kapten.
Aga oli ilmne, et pardalolijad ei lasknud oma sihtimist millestki segada. Nad ei hoolinud isegi langenud kaaslasest, ehkki see polnud veel surnud, sest ma nägin, kuidas ta katsus eemale roomata.
«Valmis olla!» hüüdis skvaier.
«Valvel!» hüüdis kapten kiiresti nagu kaja.
Kapten ja Redruth tõmbasid aerudega nii ägedasti tagasi, et paadipära vette kadus. Ja just samal hetkel lajatas kahuripauk. Seesama oligi, mida Jim kuulis, sest skvaieri püssipauk temani ei ulatunud. Kuidas kuul möödus, ei tea keegi meist õieti, aga arvan, et ta lendas üle meie peade ja et õhusurve meie õnnetusele kaasa aitas.
Igatahes vajus julla ilusasti pärapidi põhja kolme jala sügavusse ning mina ja kapten jäime teineteisele
121
näkku vahtides püsti. Teised kolm aga kukkusid pea ees vette ja tõusid puristades ja veest nõretades üles.
Siiani polnud suurt häda. Ükski polnud elu kaotanud ja me võisime tervelt kaldale sumada. Ainult kõik meie varud olid põhjas ja asja tegi hullemaks see, et viiest püssist jäi ainult kaks kasutamiskõlblikuks. Olin vaistlikult haaranud sülest oma püssi ja tõstnud selle pea kohale. Teine püss aga rippus kaptenil rihmaga üle õla ja nagu arukal mehel kunagi, lukk ülevalpool. Ülejäänud kolm olid paadiga koos põhja vajunud.
Et meie mure veelgi suureneks, kuulsime rannametsa mööda lähenemas kõnekõminat ja meid ei ähvardanud üksnes oht saada pooleldi võitlusvõimetutena, nagu olime, tarast lahutatud, vaid samuti oli karta, kas Hunteril ja Joyce'il jätkub seal oskust ja vaprust vastu panna, kui neid pool tosinat mereröövlit ründab. Et Hunter on vankumatu, seda me teadsime, Joyce'iga aga oli asi kahtlane — ta sobis küll peeneks viisakaks toapoisiks ja riiete harjajaks, aga mitte hästi sõjameheks.
Kõige selle pärast ärevil olles sumasime nii ruttu kui suutsime kaldale, jättes oma vaese julla ja ligi pool püssirohtu ning toidumoona sinnapaika.

XVIII PEATÜKK ARST JÄTKAB JUTUSTUST: ESIMESE LAHINGUPÄEVA LÕPP

Läbisime metsatuka, mis meid tarast lahutas, nii ruttu kui jalad kandsid ja iga sammuga, mis me edasi liikusime, kostis mereröövlite kära lähemalt. Varsti kuulsime nende jooksumüdinat ja okste praginat, kui nad läbi tihniku teed murdsid.
122
Aimasin, et meil tuleb tõsine kokkupõrge ja seadsin püssi laskevalmis.
«Kapten, Trelawney on täpsuskütt. Andke talle oma püss, sest ta enda oma on rikutud,» sõnasin ma.
Nad vahetasid püssid ja Trelawney, kes oli sekelduste algusest saadik ühtviisi rahulik, peatus hetkeks, et vaadata, kas püss on laskevalmis. Märgates, et Gray on relvastamata, ulatasin talle samal ajal oma meremehemõõga. Kõigi tuju paranes, nähes, kuidas ta pihku sülitas, kulme kortsutas ja teral läbi õhu laskis vuhiseda. Kogu tema olekust oli selge, et see uus mees on oma leiba väärt.
Neljakümne sammu järel jõudsime metsa servale ja nägime püstaeda enda ees. Sööstsime sinna lõunaküljest, kuna peaaegu samal ajal tormasid täie hooga edelapoolse nurga juurde seitse mässajat, kõige ees pootsman Job Anderson.
Nad seisatasid jahmunult, ja enne kui nad suutsid midagi ette võtta, tulistasid peale skvaieri ja minu ka Hunter ja Joyce majast. Neli lasku kajasid ühe valanguna ja täitsid oma ülesande: üks vaenlastest langes ning teised putkasid viivitamatult puude taha.
Laadisime uuesti püssid ja sammusime tara äärt pidi langenud vaenlast vaatama. Ta oli surnud mis surnud, laeng oli tabanud südamesse.
Juba rõõmustasime oma edu üle, kui just parajasti põõsastikus püstol paukus, kuul mu kõrvust mööda vihises ja õnnetu Torn Redruth vaarus ning siruli kukkus. Meie skvaieriga ei jäänud vastust võlgu, kuid lasksime umbropsu ja arvatavasti ainult raiskasime püssirohtu. Laadisime taas ja pöörasime siis tähelepanu vaesele Tomile.
Kapten ning Gray olid juba ta juures ja esimesest pilgust oli selge, et kõik on läbi.
123
Arvatavasti peletas meie välkkiire vastutulistamine mässajad eemale, sest meil õnnestus tülitamatult vaene vana korisev ning verine metsavaht üle tara tõsta ja palkmajja kanda.
Õnnetu vana sõber, meie vintsutuste algusest peale polnud ta ühegi sõnaga oma imestust, kurtmist, hirmu ega isegi asjaga päriolekut avaldanud, kuni me tema nüüd tarre surema tõime. Troojalasena oli ta valvanud madratsi taga koridoris; sõna lausumata, ustavalt ning hästi oli ta alati täitnud iga käsu; meist kõigist oli ta paarikümne aasta võrra vanem, ja nüüd pidi see elatanud, tõsine ja kohusetruu teener surema.
Skvaier põlvitas ta kõrvale, suudles ta kätt ja nuuksus nagu laps.
«Kas ma suren, doktor?» küsis Tom.
«Tom, vana sõber, sa lähed koju,» vastasin ma.
«Oleksin tahtnud neile enne püssiga põrutada,» lausus ta.
«Tom, ütelge, kas annate mulle andeks?» palus skvaier.
«Mina — teile, kas olen seda au väärt, skvaier?» oli vastus. «Aga sündigu teie tahtmine, aamen!»
Pärast hetkelist vaikust ütles ta, et keegi võiks lugeda palvet.
«Nii on kombeks, sir,» lisas ta vabandavalt. Viivuke hiljem suri ta sõna lausumata.
Siis ladus kapten põuest ning taskuist, mis olid kummaliselt pungil, välja väga mitmesugust kraami — Briti lipu, piibli, puntra tugevat köit, sulepea, tindi, logiraamatu ja tubakapakke. Aiast leidis ta pika kuuse-ridva, mille ta Hunteri abil kinnitas majanurga külge, kus palgid ristusid. Roninud katusele, köitis ning heiskas ta siis oma käega lipu.
124

See näis teda rahustavat. Ta tuli tagasi majja ja hakkas tagavaru loendama, nagu ei läheks miski muu talle korda. Aga ka Tomi jaoks oli tal silma, sest niipea kui kõik oli möödas, tõi ta teise lipu ja laotas selle austavalt üle surnukeha.

«Ärge kurvastage, sir,» ütles ta skvaieri kätt surudes. «Temal on nüüd hea, ei maksa muretseda mehe pärast, kes on langenud, täites oma kohust kapteni ja peremehe vastu. See pole võib-olla küll usukommetega koos-kõlas, aga nii see on.»

Siis kutsus ta mu kõrvale.

«Dr. Livesey, mitme nädala pärast ootate teie ja skvaier abilaeva?» küsis ta.

Seletasin, et see pole nädalate, vaid kuude küsimus, ja et alles siis, kui me augusti lõpuks tagasi pole, saadab Blandly laeva meid otsima, aga mitte varem ega hiljem. «Arvestage siis ise!» ütlesin.

«Noh, muidugi,» kostis kapten pead kratsides. «Ja arvestades kur tahes kõrgelt saatuse heldust, pean ütlema, et oleme üsna plindris.»

«Kuidas?» küsisin ma.

«Kahju, et teisest paaditäiest ilma jäime, selles on häda,» vastas kapten. «Püssirohtu ja laskemoona jätkub. Aga toitu on vähe, väga vähe — nii vähe, dr. Livesey, et võib-olla on paremgi, et üks suu on vähem!»

Ja ta viitas lipuga kaetud laibale.

Just siis lendas kahurikuul mürinal ning vihinal üle palkmaja katuse ning kukkus kaugele metsa.

«Oh-hoo!» arvas kapten. «Paugutage aga peale! Püssirohtu pole teil kuigi palju, poisid!»

Järgmine katsetus oli täpsemalt sihitud, kuul kukkus aeda, paisates üles liivapilve, sünnitamata mingit kahju.

126

«Kapten, laevalt maja ei paista. Küllap nad sihivad lipu pihta. Kas poleks targem see alla lasta?» lausus skvaier.

«Lipp langetada?» hüüdis kapten. «Ei, sir, mina keeldun!» Ja niipea, kui ta oli need sõnad öelnud, nõustusime vist kõik temaga. See polnud üksnes meremehe uhkuse ja au küsimus, vaid ka hea taktika näidata vaenlasele, et me nende kanonaadi naeruks paneme.

Nad kõmmutasid kogu õhtu. Kuul kuuli järel lendas üle või ei küündinud meieni või kukkus aeda, tolmu õhku paisates. Et nad pidid laskma nii kõrges kaares, läksid kõik kuulid tühja, kaevudes pehmesse liiva. Rikošetti polnud karta, ja ehhki üks kuul prantsatas läbi katuse majja ja läbi põranda jälle välja, harjusime peagi säärase jämeda naljaga ega hoolinud sest rohkem kui ritsika hüppamisest.

«Meil on sellest kasugi,» tähendas kapten, «ümberkaudne mets on nüüd loodetavasti puhas! Mõõn on juba tükk aega kestnud ja meie kraam peaks olema kuivale jäänud. Vabatahtlikud mingu ja toogu sealiha ära!»

Gray ja Hunter astusid kohe ette. Hästi relvastatult hiilisid nad tarast välja, kuid üritusest ei tulnud midagi. Mässajad olid julgemad kui kujutlesime, või usaldasid nad Israeli pommitamiskunsti rohkem kui meie. Igatahes tassisid neli-viis meest meie varusid ja sumasid nendega oma paadi juurde, mida sealsamas aerude abil paigal peeti, et veevool seda minema ei kannaks. Silver käsutas pärapingilt ja kõik mehed olid varustatud musketitega, mis neile ilmselt mõnest nende enda salalaost olid jagatud.

Kapten istus logiraamatu taha ja siin on ta sissekande algus:

«Alexander Smollett, kapten; David Livesey, laevaarst; Abraham Gray, puusepa abi; John Trelawney,

126

laevaomanik; John Hunter ja Richard Joyce, laevaomaniku teenrid, maismaamehed, — kõik, kes laeva-meeskonnast truuks jäid — maandusid täna napi kümnepäevase toidumoonaga,

heisates Aarete saarel palkmaja kohal Briti lipu. Thomas Redruth, laevaomaniku teener, maismaamees, lasti mässajate poolt maha; James Hawkins, laevapoiss ... »
Juurdlesin just vaese Jim Hawkinsi saatuse üle. Maa poolt kuuldus huige.
«Koegi hüüab meid,» teatas Hunter, kes oli valves.
«Arst! Skvaier! Kapten! Hei, Hunter, kas teie olete seal?» kostsid hõiked.
Jooksin uksele ja nägin parajasti Jim Hawkinsit tervena ja vigastamatuna üle tara ronimas.

XIX PEATÜKK JIM HAWKWS ALUSTAB UUESTI JUTUSTUST: TARA GARNISON

Lippu märgates seisatas Ben Gunn, võttes mul käest kinni, ning istus maha.
«Ennäe, seal ongi su sõbrad!» sõnas ta.
«Tõenäolisem, et mässajad,» arvasin mina.
«Mis, need!» hüüdis Ben. «Ei, säärases paigas, kuhu ainult seiklejad satuvad, heiskaks Silver tingimata mereröövlite lipu. Ei, need on su sõbrad. Siin on isegi lööming olnud ja ma mõtlen, et su sõpradel läks hästi. Nüüd on nad kaldal vanas taras, mille Flint kord aastaid tagasi ehitas. Ah, oli see Flint alles kavalpea! Kui joomine välja arvata, siis pole tema väärilist veel keegi näinud. Ja kedagi ta ei kartnud, mitte kedagi, või ehk ainult Silverit — Silver oli peenike poiss!»
127
«Noh, olgu mis on, seda enam on mul põhjust rutata ja sõpru üles otsida,» laususin.
«Oota, sõber, veel mitte,» vastas Ben. «Oled tore poiss, kui ma ei eksi, aga sa oled lõppude lõpuks siiski alles poisike. Noh, Ben Gunn pole rumal! Rummgi ei meelitaks mind kaasa tulema — ei, isegi mitte rumm, enne kui ma pole näinud seda tõelist džentelmeni ja talt ausõna saanud. Ära unusta mu sõnu: kindlamat tagatist, pea meeles, kindlamat tagatist, — ja siis näpista teda.»
Ning ta näpistas mind kolmandat korda endisel kavalal ilmel.
«Ja kui Ben Gunni vaja on, siis tead, kust teda leida, Jim. Sealtsamast, kust sa ta täna leidsid! Ja tulijal olgu midagi valget käes ning ta tulgu üksi. Oh! Ütle neile: Ben Gunnil on omad põhjused.»
«Hästi, usun, et taipan. Sul on mingi ettepanek ja sa soovid skvaierit või arsti kohata ja sind võib leida sealt, kust mina su leidsin. Kas see on kõik?»
«Aga kui küsitakse, millal, siis noh, alates keskpäevast kuni kuuenda klaasini,» lisas ta.
«Hästi, ja kas võin nüüd minna?» küsisin.
«Ega sa ei unusta?» kinnitas ta murelikult. «Kindlamat tagatist ja omad põhjused, nõnda ütle. Omad põhjused — see on peaasi, ja nelja silma all. Noh, siis,» — kuna ta mind ikka veel paigal pidas — «arvan, võid minna, Jim. Aga kui sa Silverit näed, Jim, ega sa Ben Gunni ei reeda? Ka viimses hädas mitte? Ütle, ega? Kui röövlid rannas laagris on, Jim, siis pole muud, kui et mõnda neist jääb hommikuks lesk leinama.»
Teda katkestas kõva kärgatus ning kahurikuul lendas raginal läbi puuokste, kaevudes liiva vähem kui saja jardi kaugusel sealt, kus me kahekesi rääkisime. Järg-
misel hetkel lasksime teine teisale jalga.
128
Tubli tunni põrutasid sagedased mütsud saart ja kuulid prahvatasid metsa. Vahetasin peidukohti ning mulle näis, nagu jälgiksid need hirmsad lasud mind igal pool. Pommituse lõpuks kogusin küll uuesti julgust, kuigi ma ei söandanud veel liikuda tara poole, kuhu kuule kõige tihedamini sadas. Alles pika ringiga hiilisin viimaks ida poolt välja kaldaäärsete puude alla.

Päike oli just loojunud, kerge meretuul kõigutas kohinal metsi ja pani ankrukoha halli veepinna loksuma. Vesi oli mõõna järel kõvasti alanenud, laiu liiva-joomi lagedale jättes, ja päevasele kuumusele järgnenud jahedus ajas mul läbi kuuegi judinad peale.
«Hispaniola» seisis vanal kohal ankrus, aga Jolly Roger — mereröövlite must lipp — lehvis mastis. Kui ma seda vaatasin, sähvatas taas punane tuleleek ja kõmatas mitmekordselt kajav kärgatus ja veel kord vihises kuul läbi õhu. See oli viimne lask.
Lamasin hetke vaikselt paigal, jälgides rünnakule järgnenud askeldust. Rannal tara lähedal lõhkusid mehed midagi kirvestega. Nagu hiljem teada sain, oli see meie vaene julla. Eemal jõesuudme lähedal leegitses puude all suur lõke ja laeva ning lõkke vahet käis paat edasi-tagasi. Mehed, keda varem olin näinud nii süngetena, trallitasid nüüd aerudel nagu lapsed. Aga miski nende hääles vihjas rummile.
Lõpuks mõtlesin, et nüüd võiksin ehk taas minna tara poole. Olin küllalt kaugel madalal liivasel maaninal, mis idast ankruplatsi varjas ja mõõna ajal Luukere saarega ühines. Kui ma püsti tõusin, nägin maaninast veidi edasi madalate põõsaste keskel üksikut üsna kõrget ja harukordselt valget kaljut. Mulle meenus, et see võib-olla ongi Ben Gunni nimetatud valge kalju ja et kui kord paati vaja läheb, siis tean, kust seda otsida.
129
Sammusin siis mööda metsi, kuni rannapoolsest küljest uuesti tara taha jõudsin, ja varsti tervitas mind soojalt ustav sõprade ring.
Oma loo kiiresti ära jutustanud, hakkasin ringi vaatama. Maja oli üleni, nii katus, seinad kui ka põrand, ehitatud tahumata männipalkidest. Põrand tõusis maapinnast kohati jalg või poolteist kõrgemale. Läve ees oli tuulekoda ja selle all voolas väike allikas õige kentsakasse kunstlikku basseini, milleks oli vana suur äralöödud põhjaga rauast laevakatel. See oli kaevatud liiva sisse, «õieti peilituna», nagu ütles kapten.
Peale nelja seina polnud seal muud kui ühte nurka koldeks asetatud kiviplaat ja vana roostetanud raud-korv, kuhu tehti tuli.
Künkanõlv ja kogu tara olid maja ehitamisel lagedaks raiutud ja kändudest võis näha, et siin oli laastatud tore ja võimas mets. Enamiku mullast oli vesi pärast puude mahavõtmist minema uhtunud ja ainult katlast niriseva ojakese ääres rohetas liival paks samb-lasäng, sõnajalad ja väikesed roomavad puhmad. Tara taga, nii lähedal, et ta oma ligidusega kaitsmist raskendas, lokkas kõrge tihe mets, maa pool kuused, mere pool osalt igihaljad tammed.
Õhtune külm tuul, millest juba rääkisin, vihises läbi algelise ehituse iga seinaprao, puistates põrandale peenikest liivapihu. Silmad, suud ja õhtusöök, kõik oli täis liiva, isegi allika katla põhjas tantsiskles liiv täpselt nagu keema minev puder. Korstnaks oli meil vaid neljakandiline auk katuses ja sel teel pääses välja ainult pisut suitsu, kuna ülejäänud osa ruumis ringles, läkastama ajas ning silma läks.
Pealegi oli meie uuel kaaslasel Grayl pea sidemes haava tõttu, mille oli mässajatest lahku lüües saanud,
130
ja vaene vana Tom Redruth lamas veel matmata kangelt ning jäigalt seina ääres Briti lipu all. Kui meid oleks lastud tegevuseta olla, oleksime kõik norutanud, aga kapten Smollett polnud säärane mees. Kõik mehed kutsuti ette ja jaotati valvesse. Ühte vahtkonda said arst, Gray ja mina, teise — skvaier, Hunter ning Joyce. Kuigi olime väsinud, saadeti kaks meest kütet muretsema, teised kaks pandi Redruthile hauda kaevama, arst määrati kokaks, mind seati valvepostiks uksele ja kapten ise käis ühe juurest teise juurde, julgustades ja aidates, kus vaja.
Vahetevahel tuli arst uksele värsket õhku hingama ja suitsust pimestatud silmi puhkama ning alati leidus tal minu jaoks mõni sõna.
«Smollett on väärtuslikum mees kui mina,» lausus ta kord. «Ja kui juba mina seda ütlen, siis see tähendab palju, Jim!»
Teine kord vaikis ta mõne aja ning vaatas siis pead kallutades mulle otsa:

«Kas see Ben Gunn on tubli mees?» küsis ta. «Ma ei tea, sir,» vastasin. «Kahtlen, kas ta on täie mõistuse juures.»
«Kui see kahtlane näib, küllap ta siis ikka on,» arvas arst. «Mehelt, kes on kolm aastat hüljatud saarel küüsi närinud, ei või oodata, et ta paistaks nii täiearulisena kui meie, Jim. See on loomuvastane! Oli see juust, millest ta unistas?»
«Jah, sir, juust!» vastasin.
«Hüva, Jim, näe, mis head tuleb sellest, kui toidu suhtes nõudlik ollakse!» ütles arst. «Oled sa näinud mu nuusktubakatoosi? Aga sa pole mind kunagi märganud nuusktubakat tarvitavat. Asi seisab selles, et mul on nuusktubakatoosis tükk parma juustu — hästi
131
toitvat Itaalias tehtud juustu. Noh, selle saab Ben Gunn.»
Õhtusöögi eel matsime vana Torni liiva, seistes hetkeks paljapäi meretuules tema ümber. Majja oli juba hulk põletuspuid toodud, kuid kapteni meelest polnud sellest veel küllalt: ta raputas pead ja manitses, et peame homme palju usinamalt jätkama. Kui olime sealiha söönud ja igaüks klaasi kanget grokki saanud, läks juhtkond kolmekesi nurka tulevikuplaane arutama. Paistis, et nemadki ei osanud enam midagi peale hakata. Toidumoona oli nii vähe, et ammu enne abi päralejõudmist pidi nälg sundima meid alla andma. Meie peamiseks lootuseks jäi hävitada nii palju meretöövleid, et nad kas alistuvad või põgenevad «Hispa-niolaga». Üheksateistkümnelt oli nende arv langenud juba viieteistkümnele, neil oli kaks haavatut ja vähemalt üks neist kahest, see, kes sai pihta kahuri juures, oli haavatud raskesti või isegi surmavalt. Pidime kasutama iga juhust, et neid tulistada, hoides sealjuures aga suurima hoolega oma .elu. Ja peale selle oli meil kaks tublit liitlast — rumm ja kliima.
Mis puutub esimesse, siis poolemiilisest vahemaast hoolimata kuulsime mehi hilisööni määratsemas ning laulmas, ja mis puutub teise, siis pani arst oma paruka pandiks, et kuna nad soos laagris on ja neil arstimeid pole, siis enne nädala möödumist on neist pooled pikali.
«Noh,» lisas ta, «kui me neid kõiki ei suuda hävitada, on nad õnnelikud, kui pardale pääsevad. See on ikkagi laev ja arvan, nad hakkavad jälle merd röövima.»
«Ma pole kunagi ühtki laeva kaotanud — see on esimene,» ütles kapten Smollett.
Olin surmani väsinud, nagu võite arvata, ja kui ma lõpuks pärast pikka vähkremist uinusin, magasin raskelt kui kott. Kõik teised olid hommikul ammu platsis,
132
einestanud ja puuriita poole võrra suurendanud, kui mind askeldus ja kära äratas.
«Vaherahulipp!» kuulsin kedagi ütlevat ja seejärel kohe imestushüüet:
«Silver ise!»
Hüppasin üles ja jooksin silmi hõõrudes seina äärde laskeava juurde.

.XX PEATÜKK SILVER SAADIKUKS

Tõepoolest, tara taga seisid kaks meest, üks lehvitas valget riiet, teine aga, kes seisis rahulikult ta kõrval, polnud ei rohkem ega vähem kui Silver ise.
Aeg oli veel varane ja hommik oli kõige külmem hommik, mida ma tean. Külm lõikas lausa üdini. Laotus pea kohal oli selge ja pilvitu ning puuladvad õhe-tasid päikeses. Koht, kus Silver oma leitnandiga seisis, asetses veel varjus, ja nad olid põlvini tihedas valges uduaurus, mis öösel oli soost välja roomanud. Külm ja udu koos jutustasid, et saarega olid lood viletsad. See oli ilmselt niiske palavikku levitav ebatervislik kolgas.
«Jääge sisse, mehed,» ütles kapten. «Kümme ühe vastu, see on mingi riugas.» Siis hüüdis ta mereröövlile: «Kes tuleb? Paigal seista, või me tulistame!» «Vaherahulipp!» hõikas Silver. Kapten seisis tuulekojas, hoidudes igaks juhuks hoolega varju reetliku kuuli eest. Pöördudes meie poole ütles ta:

«Arsti vahtkond valvesse. Dr. Livesey, palun võtke põhjapoolne külg, Jim ida ja Gray lääs. Eelmise vaht-
133
konna mehed musketeid laadima! Ruttu, mehed, ja ettevaatlikult.»
Ja taas pöördus ta mässajate poole.
«Mida te tahate oma vaherahulipuga?»
Seekord vastas teine mees:
«Kapten Silver tuleb kokkulepet sobitama, sir,» hõikas ta.
«Kapten Silver? Ei tunne sellist. Kes see on?» hüüdis kapten. Kuulsime, kuidas ta endamisi lausus: «Või kapten? Jumaluke, on see alles aukõrgendus!»
Pikk John vastas isiklikult:
«Mina, sir. Need vaesed poisid valisid mind pärast teie deserteerimist kapteniks, sir.» Ta toonitas eriti sõna «deserteerimist». «Kui saavutame kokkuleppe, alistume heameelega ja ilma suurema tülita. Ainult paluks teie ausõna, kapten Smollett, et mind tervelt ja puutumatult tarast lahkuda lastakse ja vähemalt enne minutit mulle järele ei tulistataks.»
«Madrus,» ütles kapten Smollett, «mul pole vähimatki soovi teiega kõnelda. Aga kui teie minuga rääkida soovite, siis võite tulla, see on kõik. Kui võib reetmisest juttu olla, siis ainult teie poolelt, ja sel juhul hoidku teid issand ise.»
«Sellest on küll, kapten,» hüüdis Pikk John rõõmsalt. «Paljast teie sõnast jätkub. Lööme kas või käed, tunnen, kes on džentelmen.»
Nägime, kuidas vaherahulippu kandev mees püüdis Silverit tagasi hoida. See polnud ka ime, arvestades kapteni järsku vastust. Aga Silver naeris ta valjusti välja ja patsutas talle selga, nagu oleks mõttetu rahustust tunda. Siis lähenes ta tarale, viskas kargu üle, upitas jala järele, ronis suure jõu ja vilumusega aiale ja hüppas sealt viga saamata alla.
Tunnistan ausalt, et olin kõigest toimuvast liiga huvi-
135
tatud, et minust kui vahist natukenegi kasu oleks olnud. Tõepoolest, jätsin oma idapoolse laskeaugu sinnapaika ja pugesin kapteni selja taha, kes istus künnisel küünarnukid põlvil, pea kätel, ja silmitses ainiti vett, mis vanast raudkatlast liivasse voolas. Endamisi vilistas ta «Tulge tüdrukud ja poisid» viisi.
Silveril oli päratu raske künkale jõuda. Sel järsul kallakul kesk jämedaid kände ja pehmet liiva oli ta oma karguga abitu kui laev taagis. Aga ta rühkis visalt kannatliku mehe kombel ja lõpuks kapteni ette saabudes tervitas ta teda ülima viisakusega. Ta oli oma parimas riietuses, paljude vasknööpidega sinine kuub ulatus alla põlvini ja tore tressidega kübar oli lükatud kuklasse.
«Niisiis olete päral, madrus,» ütles kapten pead tõstes. «Võib-olla võtate istet!»
«Kas teil polegi nõuks mind sisse lasta, kapten?» kaebas Pikk John. «On tõepoolest liiga külm hommik väljas liival istumiseks.»
«Noh, Silver, kui oleksite olnud aus mees, võiksite praegu oma kambüüsis istuda,» lausus kapten. «See on teie oma teha. Emb-kumb, kas olete minu laeva kokk ja teid koheldakse hästi, või olete kapten Silver, tavaline mässaja ning piraat, ja võite võlla minna.»
«No-noh, kapten,» kostis kokk, istudes liivale nagu pakutud. «Pärast ehk aitate mind maast üles ja asi sellega. See on teil siin õige kena kohake. Ah, seal on Jim! Tere varahommikust, Jim! Minu aupaklikud tervitused teile, doktor! Noh, olete kõik koos, kuidas öeldakse, nagu õnnelik perekond.»
«Madrus, kui teil midagi öelda on, siis laske kuulda,» ütles kapten.
«Sulaselge, kapten Smollett,» vastas Silver. «Tõega, kohustus on kohustus. Noh, kuulge, ei saa salata, see
136

oli teil peen võte täna öösel. Pole salata, peen võte. Keegi teist oskab antspaagi otsa õige osavalt käsitseda ja ma ei salga, et muist minu mehi olid vapustatud — võib-olla koguni kõik ja ma isegi võib-olla olin kohkunud, ja võib-olla sellepärast tulingi lepitust otsima. Kuid teadke, kapten, seda korrata te enam ei saa, pagana pihta! Paneme tunnimehe postile ja vähendame rummi annust. Vahest mõtlete, et olime täiesti purjus. Kinnitan teile, et olin kaine, aga väsinud kui koer, ja oleksin ma sekundi võrra varem ärganud, oleksin teid teolt tabanud, tõesõna. Ta polnud veel surnud, kui juurde jõudsin!»
«Või nõnda?» ütles kapten Smollett võimalikult külmalt.
Silveri jutt oli kaptenile mõistatuseks, kuid ta toon ei lasknud seda põrmugi aimata. Aga mina hakkasin siiski asja taipama. Mulle meenusid Ben Gunni viimased sõnad. Arvasin, et küllap ta külastas piraate, kui neeb joobnult, tule ääres lamasid, ja arvutasin rõõmuga, et meil oli veel ainult neljateistkümne vaenlasega tegu.
«Olgu, kuulge siis,» rääkis Silver. «Me tahame seda varandust ja me saame ta, selles on kogu meie asi. Teie asi aga on, et tahate oma elu päästa, nagu ma arvan. Teil on kaart, eks ole?»
«Võib-olla on, võib-olla mitte,» vastas kapten.
«Ah, hästi, tean isegi, et on,» jätkas Pikk John. «Pole mõtet minu vastu nii järsk olla! Sellest pole kübetki kasu, lööme selle peale käed! Ütlen otsekoheselt, et tahame ainult teie kaarti, teile enestele pole ma iialgi paha soovinud.»
«Mind te ei peta, madrus,» katkestas kapten. «Me teame täpselt, mida kavatsesite, kuid me ei tunne sellest muret, sest näete, te ei saa seda teha!»
137
Ja kapten vaatas talle külmalt otsa ning jätkas piibu toppimist.
«Võib-olla Abe Gray ... » algas Silver.
«Stopp!» hüüdis mr. Smollett. «Gray ei rääkinud mulle midagi ega ole ma temalt ka miskit küsinud ja üldse näeksin ma meelsamini, et teid ja teda ja kogu seda saart meri neelaks ja põrgutuli võtaks! Niipalju on mul teile selles suhtes ütelda, madrus.»
See tusapurse näis Silverit kainestavat. Ta oli hakanud ägedaks minema, aga nüüd talitses ta end.
«Väga tõenäoline,» vastas ta. «Nagu asjalugu on, ma ei taha tõmmata piire selle kohta, mis ühe džentelmeni arust on tip-top kombes, või mis mitte. Aga kuna ma näen, et teete piipu, kapten, siis julgen enesele sama lubada.»
Ta toppis piibu ja pani põlema, siis istusid nad kahekesi kaua aega vaikselt suitsetades, vahel teineteise otsa vaadates, vahel tubakat vajutades, vahel pead ettepoole kallutades, et sülitada. Neid võis vaadata nagu mingit näitemängu.
«Kuulge nüüd, milles asi,» alustas Silver uuesti. «Te annate meile kaardi aarete leidmiseks ja jätate vaeste madruste tulistamise ega löö päid une pealt puruks. Kui sellega nõustute, siis laseme teid valida. Emb-kumb, kas tulete meiega koos pardale, kui varandus on laeval, ja ma annan teile vandekirja ausõnaga, et panen teid tervelt kuskil kaldale. Või kui see pole teile meeltmööda, sest mõned mu meestest on toored ja neil on teiega aasimise pärast vanu arveid õiendada, siis võite ka siia jääda, seda te võite. Jaotame moona võrdselt iga mehe peale ja ma annan teile jällegi kirjaliku vande, et saadan esimese silmapiirile kerkiva laeva siia teid üles korjama. Peate isegi tunnistama, et see on väärt jutt. Paremat ei võinud te loota, ega ju? Ja
138
usun,» kõrgendas ta häält, «et kõik siinsed mehed mu sõnu kaaluvad, sest mis on üteldud ühele, on üteldud kõigile.»
Kapten Smollett tõusis oma kohalt ja koputas piibu-tuha vasakusse peopessa. «Ons see kõik?» küsis ta.
«Need on mu viimased sõnad, tulise pihta!» vastas John. «Kui te sellest ära ütlete, ei näe te enam mind, vaid püssikuule.»

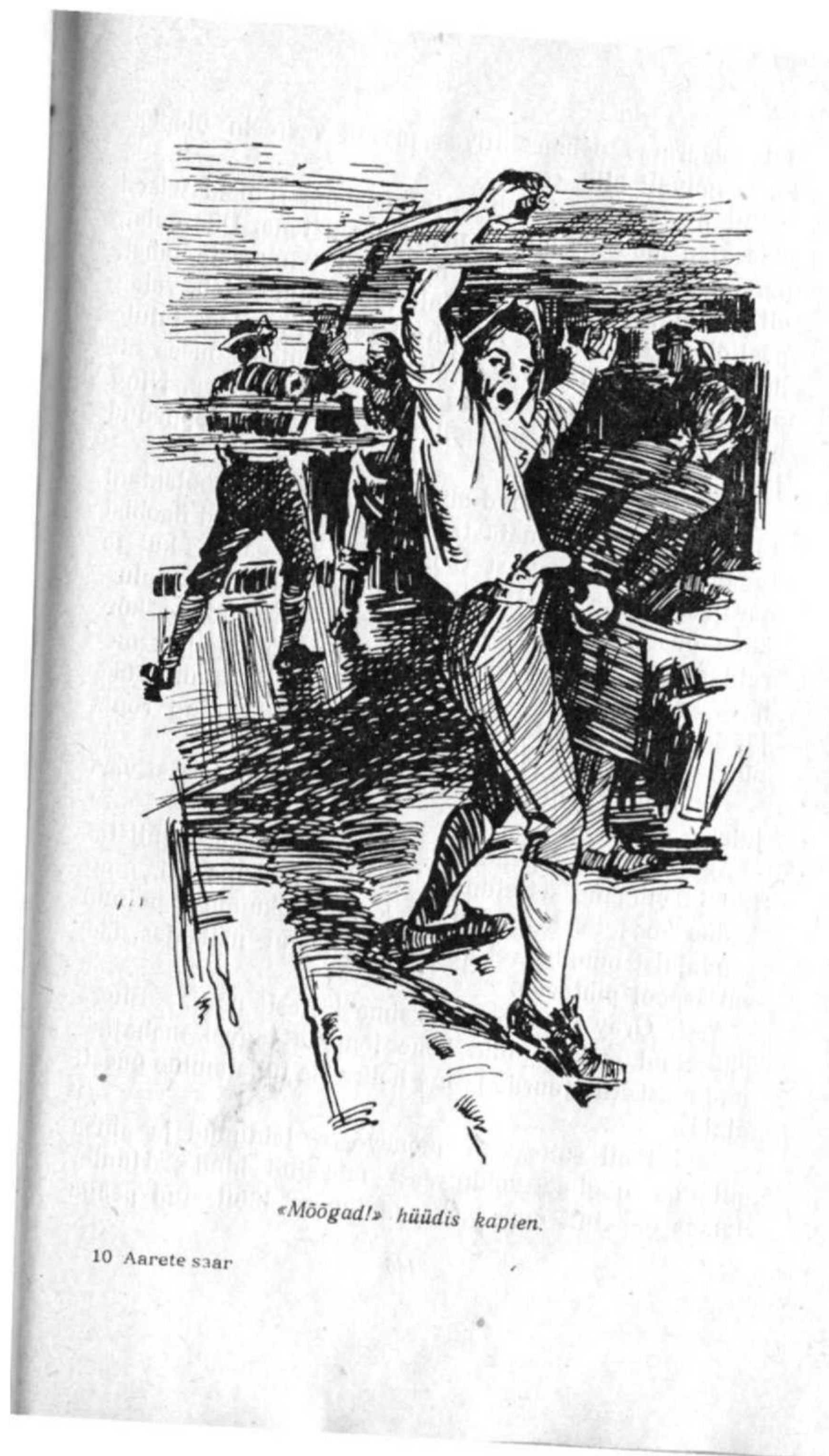
«Väga ilus,» lausus kapten. «Nüüd kuulake mind! Kui te relvad maha panete ja ükshaaval siia tulete, siis on mu kohus teid kõiki raudu panna ja õiglaseks kohtumõistmiseks koju, Inglismaale, viia. Kui te ei taha, siis — nii tõesti, kui mu nimi on Alexander Smollett ja ma oma kodumaa lipu heiskasin, saadan teid kõiki kus kurat. Teie ei suuda leida varandust. Teie ei saa ka laevaga minema, sest keegi teist ei oska laeva juhtida. Teie ei suuda meid võita — Gray, näete, vabastas end viie teie mehe käest. Teie laev ei liigu paigast. Isand Silver, te olete hädas ja hätta te jäätegi. Mida ma teile ütlen, selle juurde ka jään, ning need on mu viimased head sõnad, sest taeva nimel, kui teid veel kord kohtan, saadan teile kuuli kuklasse. Koristage end nüüd siit minema, poiss! Palun, tehke et kaote, ja kiiremini kui muidu!»
Silveri nägu pakkus alles pilti, silmad tahtsid raevuga peast välja tungida. Ta raputas tule piibust. «Aidake mind maast üles!» hüüdis ta. «Mina mitte,» vastas kapten.
«Kes annab käe ja aitab mind üles?» möirgas Silver.
Ükski meist ei liigutanud. Pomisedes kõige koledamaid needusi, roomas ta mööda liiva edasi, kuni sai tuulekojast kinni haarata ja end kargu najale upitada. Siis sülitas ta allikasse.
139
«Näete, seda ma mõtlen teist!» karjus ta. «Enne kui tund möödub, purustan teie majalogu nagu rummivaadi. Naerge, tulise pihta, naerge! Küll nutate, enne kui tund möödas. Kes surevad, on veel õnnega koos!»
Ja hirmsa sajatusega komberdas ta minema, karku vaevaliselt läbi liiva vedades, ronis siis pärast nelja-viit äpardumist vaherahulipukandja abil üle tara ja kadus hetk hiljem puude varju.

XXI PEATÜKK RÜNNAK

Niipea kui Silver kadus, pöördus kapten, kes teda teraselt oli jälginud, tagasi majja, kuid ei leidnud peale Gray ühtki meest oma postilt. Esmakordselt nägin, et ta vihastus.
«Kohtadele!» möirgas ta ja kui me igaüks oma postile hiilisime, lausus ta: «Gray, kannan teie nime laeva-päevikusse, sest jäite tubli meremehena oma kohustele truuks. Mr. Trelawney, te panete mind imestama. Doktor, arvasin, et olete kuninglikku sõjaväemundrit kandnud! Kui te Fontenoy all niimoodi teenisite, sir, siis oleksite võinud parem püsida oma koikus paigal.»
Arsti vahetus ruttas tagasi laskeavadele, teised tegelesid varumusketite laadimisega ja teadagi, et igaüks oli näost punane pärast tublit peapesu, nagu tavatsetakse ütelda.
Kapten jälgis mõne aja vaikides, siis ta rääkis: «Mehed, andsin Silverile nii ütelda kogupaugu. Ajasin vahekorra meelega tuliseks ja enne kui tund möödub, nagu ta ütles, rünnatakse meid. Oleme vähemuses,
140
see on ju selge, kuid võitleme varjus ja minuti eest oleksin öelnud, et meil on ka distsipliin. Mul pole vähematki kahtlust, et me nad läbi kolgime, kui te vaevaks võtate.»
Siis käis ta ringi ja leidis enda ütlust mööda kõik korras olevat.
Maja ida- ja läänepoolses otsaseinas oli kaks laske-auku; lõunaküljel, kus asus tuulekoda, samuti kaks, ja vastu põhja viis. Meil oli ümmarguselt kakskümmend musketit seitsme peale. Et laudu polnud, laoti küttepuud nelja riita, iga seina äärde üks riit, ja igale säärasele lauale pandi kaitsja käeulatusse laskemoona ning neli laetud püssi. Keskele asetati mõõgad.
«Kustutage lõke, külm on möödas ja pole vaja suitsu silma,» sõnas kapten.
Mr. Trelawney kandis raudkorvi kõige sütega välja ja söed kustusid liivas.
«Hawkins pole veel einet võtnud. Hawkins, vaata, mis kätte saad ja mine tagasi oma kohale, kus võid süüa,» jätkas kapten Smollett. «Tee kähku, poiss, muidu jääd ilma. Hunter, lase konjak ringi käia!»
Kuni seda tehti, koostas kapten endamisi kaitseplaani.

«Arst, te valvake ust,» määras ta. «Vaadake ette, et end hädaohtu ei saada, olge varjus ja tulistage läbi koja. Hunter, teie võtke idapoolne külg, Joyce kaitsku läänt. Mr. Trelawney kui parim laskur, teie ja Gray võtke pikk viie laskeavaga põhjakülg, kus on kõige ohtlikum. Kui nad selle juurde pääsevad ja neist avaustest meid endid tulistama hakkavad, läheb asi täbaraks. Hawkins, vist kumbki meist ei tooks laskmisega suurt käsu, sellepärast jääme püsse laadima ja paneme käed külge, kus vaja.»
141
Külm oli möödas, nagu kapten ütles. Niipea kui päike üle ümbritseva metsatuka kerkis, langesid ta kiired täies hiilguses lagendikule ja neelasid uduauru ainsa sõõmuga. Varsti oli liiv kõrvetavalt kuum ja vaik sulas maja palkides. Pluusid ja kuued heideti ült, särgikaelused avati, käised kääriti üles ja kuumuse ning erutuse palavikus seisime oma kohal.
Tund möödus.
«Pagan neid võtaks,» kirus kapten. «Täpselt niisama igav kui ekvatoriaalne tuulevaikus! Gray, vilista tuult.»
Just siis saabus esimene teade rünnakust.
«Vabandage, sir, kui ma kedagi näen, kas pean tulistama?» küsis Joyce.
«Nii ma ju käskisin!» hüüdis kapten.
«Tänan, sir,» vastas Joyce endise vaikse viisakusega.
Otsekohe midagi ei juhtunud, kuid see märkus muutis meid siiski valvsaks. Kõrvu teritades, pilk pinevil hoidsid musketimehed oma tuliriistu käes ja kapten seisis keset meie kindlust, huuled kokku surutud ning kulmud kortsus.
Nõnda kulus mõni sekund, kuni äkitselt Joyce musketi palge tõstis ja tulistas.
Paugu kaja oli vaevalt vaibunud, kui sellele vastas igast küljest läbi oru tärisev kuulirahe, pauk paugu järel nagu haned reas. Paljud kuulid tabasid palkmaja, kuid ükski ei tunginud sisse, ja kui suits haihtus, näisid tara ja ümbritsev mets niisama vaiksed ning tühjad nagu ennegi. Ükski oks ei liikunud, ühegi musketiraua läigatus ej ilmutanud vaenlase lähedust.
«Kas tabasite?» küsis kapten.
«Ei, sir, arvatavasti mitte,» vastas Joyce.
«Õiguse rääkimine on ka hea,» pomises kapten Smollett. «Laadi ta püss, Hawkins. Kas võite ütelda, palju neid teie pool küljes oli, doktor?»
142
«Tean täpselt,» vastas doktor Livesey. «Siit küljest lasti kolm pauku. Nägin kolme leeki — kaht ligistikku ja üht eemal lääne pool.»
«Kolm!» kordas kapten. «Ja kui palju sealtpoolt, mr. Trelawney?»
Kuid seda polnud kerge vastata. Põhjast oli lastud ägedasti — skvaieri arvates seitse, Gray arvates kaheksa või üheksa korda. Idast ja läänest oli tulnud ainult üksainus lask. Seega oli ilmne, et rünnak toimub põhjast, kuna teistest külgedest püüti meid ainult häirida näilise vaenutegevusega. Aga kapten Smollett ei muutnud oma korraldusi. Ta kaalutles, et kui mässajail õnnestuks taraaeda ületada, siis hõivaksid nad kõik kaitseta laskeavad ja tapaksid meid meie eneste kantsis nagu rotte.
Meile ei antud palju mõtlemisaega. Äkki sööstis põhjapoolsest metsast väike röövlijõuk valju hurraaga otse pihtaiale. Samal hetkel avati metsast jälle tuli ja üks püssikuul tuli vingudes üle läve ning lõi arsti musketi tükkideks.
Ründajad ronisid üle aia nagu ahvid. Skvaier ja Gray tulistasid uuesti ja uuesti, kolm meest langes, üks aeda, kaks väljapoole. Aga üks neist oli tõenäoliselt rohkem kohkunud kui haavatud, sest ta kargas kohe jalule ning kadus puude varju.
Kaks olid surnud, üks põgenenud ja neli vaenlast olid kanda kinnitanud meie kaitse-alal, metsast aga tulistasid samal ajal mitme musketiga varustatud seitse-kaheksa meest kogu aeg ägedalt, kuigi kasutult meie palkmaja.

Neli sissetungijat tormasid suure kisaga otse maja peale ja teised mehed julgustasid puude alt neid oma hüüetega. Tulistasime kõvasti, kuid meie laskureil oli nii suur rutt, et nähtavasti ükski ei saavutanud taga-

«Mõõgad!» hüüdis kapten.

järgi. Kiiresti ronisid neli piraati künkale ja olidki meil kallal.

Keskmisse laskeavasse ilmus pootsman Job Ander-soni pea.

«Jaole, poisid, kõik jaole!» möirgas ta kõuena.

Samal hetkel kahmas teine mereröövel Hunteri püssitorust kinni, kiskus tal läbi laskeaugu relva käest ja lõi ainsa määratu hoobiga vaese mehe oimetult põrandale. Kolmas jooksis

vahepeal vigastamatult ümber maja ja ilmudes äkitselt uksele, tungis oma mõõgaga arstile kallale.
Meie seisund oli nüüd täiesti vastupidine. Hetke eest tulistasime varjatuna kaitsetut vaenlast, nüüd olime ise kaitseta ega saanud vastulööki anda.
Palkmaja oli täis suitsu, millele võlgnesime tänu oma suhtelise julgeoleku eest. Kisa-kära, püstolite paugud ning kellegi raske oigamine kostis mulle kõrvu.
«Välja, poisid, välja, ja sõdime lagedal! Mõõgad!» hüüdis kapten.
Kahmasin puuriidalt mõõga ja keegi teine, kes parajasti sedasama tegi, lõikas mul sõrmenukkidesse, kuid vaevalt tundsin seda. Sööstsin üle läve heledasse päikesepaistesse. Keegi oli mul tihedalt kannul, ma ei tea, kes. Otse mu ees jälitas arst künkaveerul oma vaenlast ja parajasti kui neid silmasin, sai ta vaenlasest jagu ja lõi selle ristseliti, virutades talle hoobi näkku.
«Maja taha, poisid, maja taha!» hüüdis kapten ja tohuvabohust hoolimata märkasin muudatust ta hääles.
Kuulasin masinlikult sõna, pöördusin ja jooksin ümber idapoolse majanurga, mõõk püsti peos. Järgmisel hetkel sattusin silm-silma vastu Andersoniga. Ta röögatas valjusti ja kõver mõõk vaikus ta pea kohal päikesepaistel. Mul polnud aega kohkuda, hüppasin sammu kõrvale, kuna hoop veel mu pea kohal ähvardas.
144
Jalg vääratas pehmes liivas ja ma veeresin ülepeakaela nõlvalt alla.
Kui ma ennist uksest välja sööstsin, ronisid teised mässajad juba üle aia, et meile lõppu teha. Üks neist, punane öömüts peas, lühike mõõk risti hammaste vahel, oli just aia otsa jõudnud ja jala üle tõstnud. Noh, vahepeal oli kõik toimunud nii kiiresti, et kui ma taas jalule hüppasin, oli kõik endine, punase öömütsiga mees oli alles aia otsas ja teise pea kerkis just üle tara. Ning ometi oli sellesama silmapilgu vältel lahing lõppenud ja võit oli meie.
Gray, kes oli jooksnud mu kannul, oli pika pootsmani tümaks teinud, andmata talle aega nurjaläinud hoobist toibuda. Teist vaenlast tabas kuul laskeaval, kui ta parajasti majja tulistas, ja nüüd lamas ta surmavalus, kuna püstol tal alles käes suitses. Kolmandaga korraldas arst asja ühe hoobiga, nagu nägin. Neljast mehest, kes olid üle tara sisse roninud, jäi ainult üks järele ja see jättis mõõga lahinguväljale ning ronis nüüd kabuhirmus jälle välja.
«Tuld, tuld majast!» hüüdis arst. «Poisid, tagasi varjule!»
Aga ta sõnu ei pandud tähele, ühtki lasku ei tulistatud ja viimane sissetungija tegi, et minema sai, ning kadus koos teistega metsa. Kolme sekundiga polnud ründajaist muud järel kui viis langenut, neli aias, ükn väljaspool pihtaeda.
Arst, Gray ja mina jooksime kiiresti majja. Eluga pääsenud mehed pidid kohe jõudma tagasi mahajäänud musketite juurde ja iga hetk võis tulistamine uuesti alata.
Majas oli suits seni mõnevõrra lahtunud ja ainsa pilguga nägime võidu eest makstud hinda. Hunter lamas oimetult oma laskeava juures, läbilastud peaga
146
Joyce liikumatult tema kõrval, kuna keset onni skvaier kaptenit toetas, üks kahvatum kui teine.
«Kapten on haavatud,» ütles mr. Trelawney.
«Panid nad plehku?» küsis mr. Smollett.
«Kõik, kes said, — võite rahul olla!» vastas arst. «Aga viis neist ei jookse enam iialgi.»
«Viis!» hüüdis kapten. «Kuulge, see on tubli! Viis langenut kolme vastu, seega jääb meid neli üheksa vastu. Väljavaated on paremad kui algul. Olime siis seitsmekesi üheksateistkümne vastu, vähemalt oma teada, ja seda oli hoopis raske taluda.» [1]'

[1] Mässajate arv oli siis juba ainult kaheksa,sest mees purjeka pardal, keda mr. Trelawney tulistas, oli samal õhtul surnud. Muidugi saime sellest alles hiljem kuulda.

V OSA MINU SEIKLUSED MEREL

XXII PEATÜKK KUIDAS ALGASIN OMA SEIKLUSI MEREL

Mässajad ei tulnud enam tagasi ega kostnud metsast ainsatki pauku. Nagu kapten ütles, olid nad «seks päevaks oma osa saanud», ümbrus oli jälle meie päralt ja võisime rahus haavatuid ravida ning lõunastada. Hädaohust hoolimata keetsime skvaieriga kahekesi õues toitu, aga isegi seal saime vaevalt vajalikke sõnu vahetada, sest arsti patsientide valjud oiged olid kohutavad.

Lahingus langenud kaheksast mehest olid kolm veel hinges — laskeaval pihtasaanud piraat, Hunter ning kapten Smollett ja neistki kaks esimest niisama hästi kui surnud. Mässaja suri õigupoolest küll arsti noa all ja Hunter ei tulnudki enam teadvusele, kuigi tegime, mis suutsime. Kogu päeva hingeldas ta raskelt nagu vana mereröövel mu kodus, kui tal oli rabandushoog; aga ta ribid olid sisse löödud, kolp kukkumisest murtud ja märkamatult ning hääletult läks ta järgmisel ööl oma looja juurde.

Kapteni haavad olid küll ka tõesti rängad, kuid siiski mitte elukardetavad. Ükski elund polnud surmatoovalt vigastatud. Andersoni kuul — Job nimelt laskis teda esimesena — oli purustanud abaluu, riivates kergelt kopsu, kuna teine laeng oli vaid rebinud ja väänanud sääremarja lihaseid. Ta võis kindlasti paraneda, nagu ütles arst, kuid ta ei tohtinud mitu nädalat käia ega

151

kätt liigutada ja isegi mitte kõnelda, kui ta vähegi suutis sellest hoiduda.

Mu enda juhuslik sõrmenukkide kriimustus oli kui kirbuhammustus. Dr. Livesey kleepis plaastri peale ja sakutas mind kõrvust veel pealekauba.

Pärast lõunasööki istusid skvaier ja arst kapteni juurde nõu pidama ja kui nad oma südameid olid küllalt puistanud, siis —see oli veidi pärast keskpäeva — võttis arst oma kübara ning püstolid, pani mõõga vööle, pistis kaardi tasku ja ronis, musket õlal, põhja poolt üle tara ning eemaldus kiiresti puude vahele.

Meie Grayga istusime maja teises nurgas, et mitte pealt kuulata juhtkonna nõupidamist. Gray võttis arsti väljumise puhul piibu suust ning oli nii rabatud, et unustas seda uuesti suhu panna.

«Mis vanakuradi pärast? Ons doktor Livesey hull?» imestas ta.

«Oh ei, mulle näib, et tema on viimane, kes meist hulluks läheb,» vastasin.

«Noh, sõber,» ütles Gray, «võib-olla pole ta hull, aga kui tema seda pole, pane mu sõnu tähele, siis olen mina!»

«Ma arvan, et arstil on mingi kavatsus, ja kui ma ei eksi, läheb ta Ben Gunni vaatama,» kostsin ma.

Hiljem selgus, et mul oli õigus. Kuna aga majas oli lämmatavalt kuum ja taras kitsas liivalapike kesk-päevapäikesest hõõgus, siis tärkas mu peas uus mõte, mis üldiselt polnud kuigi õige. Hakkasin nimelt kadestama arsti, kes võis jahedas metsavilus lindude laulu ning meeldiva männilõhna keskel jalutada, kuna mina siin praadisin. Mu riided kleepusid sula vaiguna ihu külge ja minu ümber oli nii palju verd ning õnnetuid laipu, et kogu see paik minus lausa vastikust äratas, mis pii peaaegu niisama tugev kui hirm väljaspool tara.

152

Sellal kui ma maja koristasin ja sööginõusid pesin, kasvas see vastikus ning kadedus üha suuremaks, kuni ma leivakoti ligidal olles, kui keegi mind ei jälginud, oma kergemeelse vembu teostamiseks esimese sammu astusin ja mõlemad kuuetaskud kuivikutega täitsin.

Olin rumal, kui soovite, ja kavatsesin muidugi võimatut, hulljulget tegu, kuid olin otsustanud seda suure ettevaatusega teostada. Need kuivikud, mis nagunii minu osaks oleksid saanud, võisid mind paar päeva vähemalt näljasurmast eemal hoida.

Järgmiseks võtsin paar püstolit. Rohusarv ja kuulid olid mul juba varem olemas, ja nii tundsin end hästi relvastatuna.
Plaan, mida haudusin, polnudki iseendast paha. Tahtsin minna liivasele maaninale, mis idas ankruplatsi ulgumerest lahutas, et eelmisel õhtul nähtud valge kalju üles otsida ja kindlaks teha, kas Ben Gunni paat oli sinna peidetud; kõik see oli iseendast teostamisväärne, nagu mulle praegugi näib. Aga kuna teadsin kindlasti, et mind tarast lahkuda ei lubata, sellepärast võtsin nõuks minema lipsata, kui keegi ei näe, kuigi see halb talitusviis muutis kogu ürituse vääraks. Kuid olin vaid poisike ning selle plaani kord pähe võtnud.
Hüva, pealegi kujunes lõpuks nii, et leidsin haruldase võimaluse. Skvaier ja Gray aitasid kaptenil sidemeid korraldada ning kedagi polnud väljas. Panin üle aia jooksu paksu tihnikusse ja enne kui mu puudumist märgati, olin juba liiga kaugel, et kaaslaste hüüdeid kuulda.
See oli mu teine rumalus, märksa pahem esimesest, sest jätsin maja ainult kahe terve mehe hooleks, kuid nagu esimesest, nii oli sellestki abi me kõigi päästmiseks.
153
Siirdusin otseteed saare idarannikule, sest otsustasin minna mööda maanina ulgumerepoolset äärt, et mind ankruplatsilt ei nähtaks. Oli juba hiline, kuid siiski alles soe ning päikesepaisteline õhtupoolik. Kui ma kiira-käära läbi suure metsa- läksin, kostis vastu peale murdlainete mühina ka valjenevat lehtede kohinat ja okste ägamist, mis kinnitas, et meretuul on paisunud harilikust tugevamaks. Varsti lõid karged tuulehood mulle vastu ja mõne sammuga jõudsin lagedale metsaservale ning nägin silmapiiril sinist päikesepaistelist merd ja kallast peksvaid ning vahtu pritsivaid murdlaineid.
Ma pole Aarete saare ümber üldse rahulikku merd näinud. Päike võis pea kohal põletada, õhk olla liikumatu, veepind sile ja sinine, ometi need kõrged rulluvad lained jooksid vastu ulgumerepealset kallast, päevad ja ööd lakkamatult möirates. Ja ma usun, et saarel ei leidunud kohta, kuhu see mühin poleks ulatunud.
Suure rõõmuga sammusin murdlainete ääres edasi, kuni näis, et olen juba küllalt palju lõuna poole jõudnud, siis ronisin ettevaatlikult tihedate põõsaste varju hoidudes neemel asuvale künkale.
Mu selja taga oli ulgumeri, ees ankruplats. Meretuul hakkas raugema, otsekui oleks end äsjase ägedusega ära väsitanud, ja talle järgnesid kerged heitlikud puhangud lõunast ning kagust, mis laotasid tihedaid udutompe, ja ankruplats Luukere saare varjus oli tinajas ning vaikne nagu siis, kui siia saabusime. See mõ-ratu peegel kujutas «Hispaniolat» täpselt lipuvarda-nupust veepinnani, mereröövlite lipp vardas lehvimas.
Parda ääres seisis paat, mille pärapingil istus Silver — tundsin ta alati otsekohe —, kuna paar teist madrust üle ahtrireelingu kummardusid. Üks neist oli punase mütsiga — seesama võllaroog, keda mõne tunni
154
eest kaksiratsa meie tara otsas olin silmanud. Ilmselt jutlesid ning naersid nad, aga nõnda kaugelt — ligikaudu miili tagant — ei võinud ma muidugi ühtki sõna kuulda. Samas puhkes kohutav ebainimlik kriiskamine, mis mind algul hirmsasti ehmatas, ehkki mulle kohe meenus Kapten Flinti hääl ja ma isegi eraldasin linnu eredat sulestikku, kui ta oma peremehe käerandmel istus.
Siis lükati paat eemale ja sõuti ranna poole ning punasemütsimees läks koos oma seltsilisega alla kajutisse.
Parajasti vajus päike Kiikri taha ja kuna udu kiiresti tihenes, hakkas otsekohe pimenema. Taipasin, et ma ei või viivitada, kui tahan paati veel sel õhtul leida.
Valge kaljuni, mis paistis selgesti üle põõsastiku, oli neeme pidi ligi kaheksandik miili maad, mille läbimine võttis üsna hulk aega, sest enamasti roomasin neljakäpakil läbi padriku. Kui ma käega kalju karedat külge kobasin, oli juba peaaegu pime. Otse kalju varjus oli üsna rohelise muruga kaetud lohk, mida ümbritsesid rahnud ja paks põlvekõrgune lopsakas

põõsastik, keset orgu aga seisis tõesti väike kitsenahkne telk, säärane nagu mustlased Inglismaal neid endaga kaasas kannavad.
Pugesin lohku, kergitasin telgiäärt ja seal otigi Ben Gunni paat — tehtud käsitsi mis käsitsi, algelist sitkest puust tahumata raamistikku kattis sissepoole karvaga kitsenahk. See oli isegi minutaolisele äärmiselt väike ja ma ei suutnud kujutella, et ta täiskasvanud meest vee peal võis kanda. Istelaud oli asetatud nii madalate kui võimalik, ninas oli mingisugune jalatugi ja edasisõudmiseks kahe labaga aer.
Ma polnud siis veel näinud muistsete britlaste süsta, aga hiljem olen üht vaadelnud ja ma ei suuda teile
155
Ben Gunni paadist teisiti selgemat kujutlust anda, kui öeldes, et ta sarnanes esimesele, kõige algelisemale süstale, mida inimene iialgi valmistanud. Kuid kindlasti olid tal süsta suured eelised, sest ta oli äärmiselt kerge ja kantav.
Noh, nüüd, kui mul paat käes oli, mõtlete muidugi, et mul seks korraks hulkumisest jätkus; aga vahepeal tärkas mul teine mõte ja vaimustas mind nii väga, et oleksin selle arvatavasti kas või kapten Smolletti nina all teostanud. Mul tuli mõte öövarjus merele hiilida, ankrutross läbi lõigata ja lasta «Hispaniolal» triivida randa, kus juhtub. Olin veendunud, et pärast hommikust vastulööki pole mässajatel muud soovi südamel, kui ankur hiivata ja merele purjetada. Mõtlesin, et oleks kena seda takistada, ja kuna teadsin, et nende valvurid paadita pardale jäid, siis polnud selle teostamine minu meelest kuigi riskantne.
Istusin maha pimedust ootama ja sõin suure isuga kuivikuid. Kümnest tuhandest ööst poleks võinud minu ettevõtteks kohasemat leida. Kogu laotus mattus uttu. Kui viimased kiired nõrgenesid ning kadusid, laskus pilkane pimedus Aarete saarele. Ja kui ma viimaks süsta õlale upitasin ja lohust, kus olin õhtust söönud, kobamisi teele läksin, ei paistnud kogu ankruplatsilt muud kui kaks valgustäppi.
Üks oli suur lõkketuli rannas, mille ääres lüüasaa-nud mereröövlid purjutasid. Teine nõrk valguskuma pimeduses näitas ankrus laeva asukohta. Mõõn oli pööranud laeva ninaga minu poole. Ainult kajutis põlesid tuled ja mida ma nägin, oli vaid ahtriaknast voogava heleda valgusjoa kuma udus.
Mõõn oli juba mõnda aega kestnud ja ma pidin hulk maad läbi tüma märja liiva sumama, kohati üle poole sääre sisse vajudes, enne kui taandunud vee äärde jõudsin, ja kahlanud veel ka vees veidi maad edasi, asetasin teatava jõu ja osavusega süsta, kiil alaspidi, veepinnale.

XXIII PEATÜKK MÖÖNAVOOD

Süst, nagu mul oli alust enne proovimist arvata, oli päris kindel paat minu kasvu ja kaaluga inimesele ning ujus kiirelt liueldes, ainult juhtida oli seda kiusakat ja lopergust sõiduriista raske. Tee mis tahes, ikka triivis ta allatuult ja ringiratast tiirlemine oli tal kõige paremini käes. Koguni Ben Gunn ise tunnistas, et temaga on «keeruline ümber käia, kuni tema vigureid ei tunne».
Mina muidugi tema vigureid ei tundnud. Ta pöördus igale poole, ainult mitte sinna, kuhu ma tahtsin, suurema osa ajast asetsesime laevaga paralleelselt ja ma olen päris kirrdel, et ainult mõõna abil parda äärde jõudsin. Sõudsin ma kuidas tahes, õnneks kandis mõõn mind ikka edasi ja «Hispaniola» seisis lihtsalt teel ees, nii et raske oleks olnud temast mööda sõita.
Algul tuli ta mu ees pimeduses nähtavale tumedama koguna, siis hakkasid raad ja laevakere kuju võtma ning hetk hiljem — sest mida kaugemale jõudsin, seda ägedamaks paisus mõõna vool — olin juba ankrutrossi juures ja sellest kinni haaranud.

Ankrutross oli vibunöörina pingul — nii tugevasti vedas laev edasi. Pimeduses laevakere ümber kees ja villises vesi nagu väike mägioja. Ainus tõmme pussiga — ja vood oleksid «Hispaniola» vuhinal kaasa kandnud..
Siiamaale oli kõik hästi, aga siis meenus mulle, et järsku katki lõigatud pingul tross on niisama ohtlik
157
nagu tagant üles lööv hobune. Kui ma «Hispaniola» ankrutrossi hulljulgelt läbi oleksin lõiganud, oleksin üheksal juhul kümnest süstaga koos lihtsalt veest välja paiskunud.
See pani mind peatuma ja kui õnn poleks mind jälle eriliselt soosinud, oleksin pidanud oma kavatsusest loobuma. Kuid kerged iilid, mis olid hakanud lõunast ja kagust puhuma, pöördusid öö hakul edelasse. Parajasti kui kaalutlesin, tuli iiling ja tõukas «Hispaniolat» tagasi vastu voolu ning oma suureks rõõmuks tundsin ankruköit peos lõdvenevat ja mu käsi, mis trossi hoidis, vajus hetkeks vette.
Kiiresti otsustades võtsin noa, avasin ta hammastega ja lõikasin trossi keere keerme haaval katki, kuni laeva hoidis ainult kaks keeret. Siis,ootasin rahulikult uut pinget lõdvendavat iili, et lõigata läbi ka need viimased.
Kajutist kostis kogu aeg vali kõnehääl, aga ma olin õigupoolest muude mõtetega nii ametis, et ma seda peaaegu üldse ei kuulnud. Alles nüüd, mil mul muud teha polnud, hakkasin hääli rohkem tähele panema.
Ühes tundsin ära paadivanema Israel Handsi, Flinti kunagise kahurilaskuri hääle. Teine oli enesestki mõista minu sõber punase öömütsiga. Mõlemad mehed olid ilmselt maani täis ning purjutasid edasi, sest parajasti kui ma kuulasin, avas üks neist joobnult larinates ahtriakna ning viskas välja midagi, mida pidasin tühjaks pudeliks. Ent nad polnud ainult purjus, oli selge, et nad on ka metsikult vihased. Vandesõnu sadas kui rahet ja vahetevahel puhkes säärane kära, et mõtlesin: asi läheb löömaks. Aga iga kord jäi kaklus tulemata, teatavaks ajaks vaibusid hääled tasaseks torinaks, kuni kõik algas uue hooga ja omakorda ilma mingi tagajärjeta möödus.
158
Rannast puude vahelt paistis suure rõõmsalt loitva laagritule kuma. Keegi laulis vana igavat ja põrisevat madruselaulu, mille iga salm lõppes madala ning käriseva kordusega ja nähtavasti polnudki sel lool lõppu, ehk olgu siis, kui laulja kannatus katkes. Reisu kestel olin seda mitu korda kuulnud ja mäletasin selliseid sõnu:
Laevameeskonnast ellu jäi ainult üks,
kuigi merele seitsmekümne viiega läks.

Ja ma mõtlesin, kui kurvalt see laul sobis jõugule, kes hommikul nii raskeid kaotusi kandis. Aga minu kogemuste järgi olid need piraadid niisama tundetult kalgid nagu meri, millel nad purjetasid.
Viimaks tuli tuulehoog, kuunar liikus pimeduses küljetsi ligemale, nii et tundsin köit uuesti lõdvenevat, ja ma lõikasin viimased kiud ühe ropsuga läbi.
Tuul süstale suurt ei mõjunud ja peaaegu silmapilkselt lükkas vool mind vastu «Hispaniolat». Samal ajal hakkas laev otsa ringi pöörama, keerates end aegamööda põiki voolu.
Nägin pöörast vaeva, sest kartsin iga hetk põhja minna, ja leides, et ma ei suuda süsta laevast eemale tõugata, aerutasin ahtri poole. Lõpuks pääsesin ohtlikust naabrist eemale, aga just viimasel aerutõmbel puutus mulle pihku peen köis, mis ahtrireelingult alla rippus. Silmapilk kahmasin sellest kinni.
Oskan vaevalt öelda, miks ma seda tegin. See toimus esmalt puhtvaistlikult, aga et kord juba köis peos oli ja kindlalt kinnitatuks osutus, siis hakkas uudishimu minus ülekaalu saama ning ma otsustasin korraks, pilgu kajutiaknast sisse heita.

Kätega end köitpidi edasi tõmmates, kuni leidsin, et olen süstaga küllalt ligidal, tõusin määratu riskiga pool-
159
kummargile, nii et võisin näha kajuti lage ja osa sisemust.
Sellal libisesid kuunar ja tema väike saatelaev üpris kiiresti üle vee, tõepoolest, juba jõudsime laagritule kohale. Laev lobises valjusti, nagu ütlevad madrused, lõigates lakkamatu pladinaga loendamatuid laineid, ja kuni ma polnud pilku sisse heitnud, ei mõistnud ma, miks vahimehed hädakisa ei tõsta. Piisas igatahes ainsast pilgust ja ainult ühe pilgu julgesingi oma kõikuvast süstast kajutisse heita. Nägin, et Hands ja ta kaaslane heitlesid elu ja surma peale, teineteist kõrist kägistades.
Vajusin tagasi sõudepingile. Selleks oligi viimane aeg, sest muidu oleksin paadi asemel vette kukkunud. Hetkeks ei näinud ma muud, kui neid kaht punetavat vihast nägu, mis suitseva lambi all koos taarusid, ja ma sulgesin silmad, et need uuesti pimedusega harjuksid.
Rannas oli lõputu ballaad viimaks ometi lõppenud ja kaugeneva lõkke ääres oli jõuk kooris laulma hakanud laulu, mida nii sageli olin kuulnud:
Surnukirstul viisteist meest —
hoi-ras-saa, ja pudel rummi!
Viin ja kurat viisid hinge seest —
hoi-ras-saa, ja pudel rummi!
Mõtlesin just, kuidas viin ja kurat sel hetkel «His-paniola» kajutis oma tööd teevad, kui mind üllatas süsta äkiline kaldumine. Ühtaegu ta pöördus ja muutis järsult kurssi. Vool oli vahepeal ootamatult kiirenenud.
Kohe avasin silmad. Väikesed lained ümberringi murdusid terava pahura kohinaga ja helendasid nõrgas vosvorivalguses. Ka «Hispaniola», mille kiiluvees ma paari jardi kaugusel ikka edasi keerlesin, näis oma
160
kurssi muutvat, ööpimeduse taustal nägin ta raasid pisut kõikuvat, pikemal silmitsemisel selgus koguni, et ka tema kaarega lõunasse pöördus.
Vaatasin üle õla tagasi ja mu süda võpatas rinnus. Laagritule kuma jäi paremale selja taha. Vool oli keeranud täisnurga võrra, kiskudes kaasa niihästi suure kuunari kui ka väikese tantsiskleva süsta, mida kandis nüüd üha kiirenedes, üha tugevamini lainetades, üha valjemalt kohisedes ja keereldes läbi kitsuse ulgumere poole.
Äkki nõksatas kuunar mu ees ja vajus paarikümne kraadi võrra kaldu, pardal aga kaikus peaaegu samal hetkel kaks teineteisele järgnevat hüüdu. Kuulsin ka-jutitrepil sammude tüminat ja taipasin, et kaks joomarit olid lõpuks lakanud tülitsemast ning oma häda märganud.
Laskusin selili oma armetu sõiduki põhja ja usaldasin hinge looja hooleks. Kitsuse suudmel pidime kindlasti mässavatele murdlainetele sattuma, kus kõik mu mured kiire otsa leiaksid. Ent kuigi oleksin võib-olla talunud surma, ei suutnud ma ometi lähenevale hukule vastu vaadata.
Nõnda pidin ma olema lamanud tundide kaupa, pidevalt paisatuna laineharjalt laineharjale, aeg-ajalt veega üle uhutuna ja igal uuel sukeldusel surma oodates. Vähehaaval võttis siiski väsimus võimust ja hoolimata hirmust summutas mingi tuimus ning tardumus mu teadvuse, kuni viimaks saabus uni, ja lamades lainetest pillutatud süstas, nägin unes oma kodu, vana «Admiral Benbow'd».

XXIV PEATÜKK SÜSTA RISTLEMINE

Oli juba päev, kui virgusin ja leidsin end hulpimas Aarete saare edelapoolse otsa lähedal. Päike oli tõusnud, kuid minu eest varjas teda Kiikri suur kogu, mille kohutavad kaljupangad siinpool küljes alla ligi mereni ulatusid.

Laevaveo nukk ja Besaanmasti küngas olid käega katsuda; küngas oli tume ja lage, nuki moodustasid nelja-viiekümne jala kõrgused kaljurüngad, mida palistas tohutu hulk murdunud rahne. Olin vaevalt veerand miili kaldast eemal ja mu esimene mõte oli randa sõuda ning maale minna.
Kuid varsti loobusin sellest. Murdunud rahnude ümber pritsisid mürisevad murdlained, lajatades paiskusid rasked veejoad kõrgele, üksteise jälil veeredes, ja ma nägin, et kui riskiksin läheneda, siis kas pekstakse mind vastu metsikut kallast surnuks või raiskan asjatult jõudu, suutmata merre ulatuvaile rahnudele ronida.
Kuid see polnud veel kõik, sest märkasin lamedatel kaljudel roomavaid või valjude sulpsatustega merre viskuvaid tohutuid limaseid koletisi, otsekui uskumatult suuri pehmeid tigusid, kes mitmekümnekaupa koos olles panid kaljud oma haukumisega kajama.
Praegu ma tean, et need olid täiesti süütud merilõvid. Kuid nende nägemisest, millele lisandus ohtlik rand ja kõrgelt käivad murdlained, oli enam kui küllalt, et panna mind seda maandumiskohta jälestama. Meelsamini oleksin merel nälga surnud, kui säärasele surmaohule vastu läinud.
Siis aga näis mulle avanevat parem juhus. Põhja pool Laevaveo nukki ulatus maa kaugele, paljastades mõõna aegu pika kollase liivajoome. Veelgi põhja pool
162
tuli teine maanina, mis oli Metsaneemena kaardile märgitud ja mida katsid kõrged haljad mereni ulatuvad männid.
Mäletasin, et Silver oli midagi rääkinud voolust, mis piki Aarete saare läänekallast põhja suundub, ja nähes oma asukoha järgi, et olin juba selle mõju all, eelistasin Laevaveo nukki seljataha jätta ning hoida oma jõudu katseks randuda heatahtlikuma ilmega Metsa-neemel.
Merel oli suur ühtlane lainetus. Lõunast puhus tasane mahe tuul, mis voolu suunaga uhtus, ja lained tõusid ning vajusid sujuvalt.
Igal muul juhul oleksin pidanud juba ammu hukkuma, aga nüüd oli lausa ime, kui kärmelt ja kindlalt mu väike kerge paat võis liuelda. Lamades endiselt selili paadi põhjas ja vaevalt üle ääre vaatama küündides, võisin alatihti näha suurt sinist veemäge enda kohale tõusvat, aga süst ainult hüples pisut, tantsis kui vedrudel ja libises siis lainest üle kergelt nagu lind.
Läksin varsti üpris julgeks ja tõusin istuli, et proovida oma sõudmisosavust. Ent pisemgi muudatus raskuse paigutuses teeb süsta liikumise hoopis teiseks. Vaevu sain end liigutada, kui süst kohe katkestas oma sujuva tantsu ja langes nii äkki laineveerult alla, et see ajas mu pea pööritama, siis tungis ta pritsmete tuisates ninaga otse järgmisse lainesse.
Olin üleni märg ja heitunud ning vajusin silmapilkselt endisesse asendisse, mille järel süst näis taas oma kindluse leidvat, kandes mind lainetel niisama tasaselt nagu varem. Ilmselt ei sallinud ta minu vahelesegamist ja mis lootust mul oligi randa pääseda, kui ma teda üldse juhtida ei saanud.
Tundsin küll pöörast hirmu, kuid ei kaotanud siiski pead. Esiteks kühveldasin, end ettevaatlikult liigutades,
163
madrusemütsiga aegamööda vee välja, siis heitsin pilgu uuesti üle paadi ääre, juureldes endamisi, millest see tuli, et ta nii sujuvalt lainetel liugles.
Leidsin, et iga laine, mis rannalt või laevatekilt vaadates suure sileda läikiva mäena näis, oli õieti igapidi samasugune nagu mäeahelik mandril, koosnedes tippudest ning orgudest. Omapead jäetuna hulpis süst sinna-tänna, nii öelda loovis tasaseid kohti mööda ning vältis niihästi järske veerge kui ka kõrgeid teravaid laineharju.
«Noh, olgu,» mõtlesin endamisi, «on selge, et pean tasakaalu häirimata paigal lamama, kuid samuti on selge, et võin aeru üle ääre pista ja vahetevahel tasasematel kohtadel ranna suunas mõne tõuke anda.» Mõeldud, tehtud. Lamasin kõige pingutavamas asendis küünarnukil ja andsin aeg-ajalt aeruga mõne nõrga löögi, et süsta nina ranna poole pöörata.

See oli väga väsitav ja visa töö, kuid siiski jõudsin silmanähtavalt edasi, ja kuigi Metsaneemele liginedes märkasin, et sellest paratamatult mööda lähen, olin ometi mõnisada jardi ida poole nihkunud. Olin tõepoolest lausa ranna ääres. Nägin rahulikke rohekaid puu-delatvu tuules õõtsumas ja uskusin, et pääsen äparduseta järgmisele neemele.
Oligi viimane aeg, sest juba hakkas mind janu vaevama. Päikesehõõgus ülalt, selle tuhatkordne peegeldus voogudelt, peale selle kaela valgunud ja siis kuivanud merevesi, mis kattis isegi huuled soolakorraga — kõik see tekitas kurgus kõrvetust ja peas valu. Nähes puid nii ligi-lähedal, tundsin valusat igatsust, aga juba viis vool mind maaninast mööda ja kui avameri jälle mu ees seisis, sattusin vaatele, mis mu mõttekäiku põhjalikult muutis.
Lausa mu ees, vähem kui poole miili kaugusel
164
silmasin «Hispaniolat» täies purjes. Muidugi ei kahelnud ma, et mind nüüd tabatakse, kuid janu piinas mind nii väga, et ma isegi ei teadnud, kas selle üle rõõmustada või kurvastada. Aga enne kui jõudsin mingile otsusele, valdas mind täielik jahmatus ja ma ei saanud muud kui vahtida ning imestada.
«Hispaniolal» olid heisatud suurpuri ja kaks kliivrit ning ilus valge lõuend helkis päikesepaistel nagu lumi või hõbe. Kui ma laeva esmalt silmasin, olid kõik pur-jed,pingul, kurss loodesse ja ma arvasin, et mehed sõidavad ümber saare tagasi ankruplatsile. Sealsamas aga hakkas laev üha enam ning enam läände tüürima, nii et ma mõtlesin, et nad on mind märganud ja tulevad mind püüdma. Ent lõpuks pööras laev risti vastu tuult ja jäi hulgaks ajaks laperdavate purjedega täiesti abitult seisma.
«Armetud mehikesed, nad on vist praegugi alles maani täis,» ütlesin endamisi ja mõtlesin, kuidas kapten Smollett neile säru teeks.
Vahepeal liikus laev tasapisi allatuult, võttis siis jälle uue suuna, sõitis paar minutit kiiresti edasi ning jäi uuesti liikumatult vastu tuult seisma. Nõnda kordus pidevalt. Siia-sinna, edasi-tagasi, põhja, lõunasse, itta ja läände tegi «Hispaniola» äkilisi sööste ning võnkeid ja iga kord peatus ta tühjalt laperdavate purjedega, nagu oli alustanud. Paistis selgesti, et kedagi polnud roolil. Aga kui nõnda, kus siis mehed olid? Emb-kumb, kas nad olid täis kui tina, või olid nad laeva üldse maha jätnud. Mõtlesin, et kui mul õnnestub pardale pääseda, saan võib-olla laeva kaptenile uuesti üle anda.
Vool kandis nüüd nii süsta kui ka purjekat ühtviisi lõunasse. Kuunar purjetas huupi ja vahelduva kiirusega, enne iga uut pööret seisis ta hulk aega paigal, nii et tal purjedest mingit kasu polnud, vaid pigem
165
kahju. Oleksin ma vaid söandanud istuli tõusta ja aerutada, siis oleksin talle kindlasti järele jõudnud. See plaan tõotas uut seiklust, mis mind vaimustas, ja mõte vööri trepi kõrval asetsevale veevaadile kahekordistas mu vahvust.
Kui istuli tõusin, lõi mulle kohe veejuga vastu, aga seekord olin lainet arvestanud ja hakkasin kõigest jõust ning ettevaatlikult sõudma triivivale «Hispaniolale» järele. Kord lõi vesi nii tugevasti üle, et ma linnuna peksleva südamega pidin peatuma ja vett kühveldama, aga vähehaaval harjusin ometi oma süsta lainete vahel juhtima, nii et ainult harva vesi üle paadinina mulle näkku paiskus.
Kihutasin nüüd kiiresti kuunarile järele, juba nägin pöörduval tüüripinnil messingit säravat, aga ikka veel ei ilmunud ühtki hinge tekile. Ma ei osanud muud arvata, kui et kuunar on hüljatud. Või kui mitte, siis pidid mehed lamama joobnult all kajutis, kuhu neid võib-olla saan sulgeda ning teha laevaga, mis tahan.
Ajuti valmistas laev mulle suurt tuska sellega, et seisis paigal. Ta nina pöördus enam-vähem lõunasse, muidugi kogu aeg suunda muutes. Iga kord, kui ta tagasi tõmbus, võtsid purjed tuult ja ta pöördus hetkeks jälle pärituult. Nagu tähendasin, oli see mulle halvim, mis üldse võimalik, sest kuigi ta selles asendis kahuritena paukuvate purjede ning laevalael veerevate ja

prantsa-tavate plokkidega abituna näis, jätkas ta siiski mu eest põgenemist mitte üksi voolu kiiruse, vaid ka tuule-jõuga, mis loomulikult suur oli.
Ent nüüd viimaks avanes mul hea juhus. Tuul vaibus viivuks, vool pööras «Hispaniola» vähehaaval ringi ja lõpuks asetses ahter mu vastas. Kajutiaken oli veel lahti ja laua kohal rippus lamp, mis hoolimata päevast ikka veel põles. Suurpuri ripnes lipuna alla. Laev
166
seisis täiesti liikumatult, kui mitte arvestada voolu mõju.
Viimaste hetkede jooksul olin laevast veidi maha jäänud, aga nüüd, kui kahekordistasin oma pingutusi, hakkasin talle uuesti järele jõudma.
Ei puudunud rohkem kui vaevalt sada jardi, kui tuli laksatades uus iiling, purjed paisusid vasakul halsil ja jälle sööstis laev pääsukesena liueldes edasi.
Esiteks puhkes minus meeleheide, siis aga rõõm. Purjekas tegi kaare, kuni pöördus küljega minu poole — mulle kaarega lähenedes kattis ta pool, siis kaks kolmandikku, siis kolmveerand meie vahemaast. Nägin laineid laevanina ees valgelt vahutavat. Madalast süstast vaadatuna näis ta mulle määratu suurena.
Ja siis äkitselt hakkasin alles taipama. Vaevalt sain mahti mõelda, vaevalt mahti midagi teha ja end päästa. Olin ühel laineharjal, kui kuunar juba teisele sööstis. Pukspriit oli mu pea kohal. Kargasin jalule ja hüppasin, vajutades sellega süsta vee alla. Kahmasin ühe käega kliiverpoomist, asetades jala taagi ja prassi vahele, ja kui ma seal alles hingeldades rippusin, teatas tume müts, et kuunar on süstale otsa sõitnud ja selle põhja ajanud ja et mina olen ilma igasuguse tagasipääsemisvõimaluseta jäänud «Hispaniolale».

XXV PEATÜKK TÕMBAN MEREröövlite LIPU MAHA

Vaevalt olin end pukspriidile tõmmanud, kui kliiver plaginal teisele halsile lendas ning kahurina mürtsudes uuesti tuult võttis. Purjekas värises pöördel mastitip-pudest kiiluni, kuid hetke pärast — ülejäänud purjed
168
tõmbasid veel teises suunas — plaksatas kliiver tagasi ning jäi lõdvalt rippu.
See oleks mu peaaegu merre virutanud ja nüüd ronisin viivitamatult pukspriiti pidi edasi ning lendasin uperkuuti tekile.
Olin vööri tuulealusel poolel ja pingul suurpuri varjas mu eest osa ahtritekist. Ühtki hinge polnud näha. Teki laudpõrand, mida mässust saadik polnud küüritud, oli täis poriseid jalajälgi ja mahalöödud kaelaga tühi pudel kukerpallitas veerennides elusolendina ringi.
Järsku pöördus «Hispaniola» otse allatuult. Klüvrid mu selja taga raksusid valjusti, tüür prantsatas, kogu laev kerkis valusalt võpatades ning samal hetkel lendas suurpoom teise külge, purjesoodid rägisesid plokkides ja ahtriteki tuulealune pool tuli nähtavale.
Ennäe, seal olidki kaks vahimeest: punamütsimees ristseliti, sirge ja kange kui antspaak, käed õieli kui ristilöödul ning hambad irevil. Israel Hands oli vajunud reelingu najale, lõug vastu rinda, käed tekil laiali, nägu kõigest oma pargist hoolimata kahvatu nagu rasvaküünal.
Nagu peru hobune lõi laev viivuks eest ja takka üles ning liikus külgepidi edasi, pingul purjed viskusid kord ühele, kord teisele poole ja poom viibutas edasi-tagasi, nii et mast pingutusest valjusti ägas. Vahetevahel pritsis veetuisk üle reelingu ja lainetus laksus raskelt vastu laevarinda, sest sellelt suure taglasega purjekalt näis ilm palju tormisemana kui käsitsi tehtud, vildakate külgedega süstalt, mis nüüd oli mere põhjas.
Kuunari igal vappumisel lohises punamütsimees siia-sinna, aga — mida oli õudne vaadata — see toores kohtlemine ei muutnud põrmugi ta asendit ega tardunud irevilhambulist irvitust. Laeva iga vappumisega
169

paistis Hands samuti järjest enam kokku varisevat, ta vajus röötsakile, jalad libisesid üha rohkem laiali, keha naaldus vastu ahtrit, nii et nägu vähehaaval mu eest varjule jäi ja lõpuks ei näinud ma midagi muud kui ta kõrvalesta ja põskhabeme narmendavat käharat.
Ühtlasi märkasin nende ümber maas tumedaid vereloike ja hakkasin taipama, et nad olid joobnult vihahoos teineteise ära tapnud.
Kuna ma nii vahtisin ja imestasin, pööras Israel Hands end ühel rahulikumal viivul, kui laev paigal püsis, pooleldi ringi ja kägardus siis tasase oigega uuesti endisesse asendisse, nagu teda alguses olin näinud. Valu ja surmarammestust väljendav oie ning see, kuidas ta lõug ripakile oli vajunud, läksid mulle südamesse. Aga kui mulle meenus õunatünnis kuuldud jutt, polnud mul temast enam kahju.
Sammusin ahtrisse peamasti juurde.
«Olen ilmunud pardale, mr. Hands,» ütlesin pilkavalt.
Ta pööritas vaevaga silmi, aga oli liiga otsas, et üllatust avaldada. Ainuke, mis ta teha suutis, oli pomiseda: «Viina!»
Mulle tundus, et sellega ei või viivitada, ning põigates kõrvale poomi eest, mis jälle üle teki lendas, lipsasin ahtrisse ning trepist alla kajutisse.
Te ei või kujutella, milline segadus seal oli. Kõik lukud olid kaarti otsides lahti murtud. Paks pori kattis põrandat. Kelmid olid siin pärast laagriäärses soos hulkumist purjutades või nõu pidades istunud. Helevalgeks värvitud ja kullaga ääristatud vaheseinad olid täis räpaste käte jälgi. Laeva rullates veeres klirinal nurkadesse kokku tosinate kaupa tühje pudeleid. Üks doktori arstiteaduslikest raamatuist vedeles lahtiselt laual, pooled lehed olid sealt arvatavasti piibuläiteks
170
välja käristatud. Kõige selle üle heitis kastanpruuniks tahmunud lamp ikka veel ähmast kuma.
Läksin laoruumi, kust vaadid olid kadunud ning pudeleist rabavalt palju tühjendatud ning minema visatud. Mässu algusest saadik polnud kindlasti ükski meestest kaine olnud.
Ringi tuhnides leidsin pooliku konjakipudeli Hand-sile ja kuivikuid, puuviljahoidist, suure virna rosinaid ning tüki juustu enesele. Ruttasin nendega tekile, panin oma tagavara tüüripuu taha, paadivanema ulatusest võimalikult kaugele maha, tõttasin veeaami juurde ja jõin pika sügava sõõmu ning alles siis, mitte varem, andsin Handsile konjakit.
Ta jõi küll terve kortli, enne kui pudeli suult võttis.
«Jah, tulise pihta, see kulus marjaks ära!» lausus ta.
Olin juba oma nurka istunud ja sööma hakanud.
«Kas olete raskesti haavatud?» küsisin.
Ta mõmises või õigemini öeldes, köhis.
«Oleks see arst laeval, paraneksin ropsupealt, aga näed, mul pole kunagi õnne, vaat milles on häda,» seletas ta. «See raisk on surnud mis surnud,» lisas ta siis punasemütsimehele osutades. «Ükstakõik, ega ta polnudki miski meremees! Ja kust siis sina siia said?»
«Kuulge, mr. Hands,» kostsin ma, «tulin pardale, et laeva oma valdusse võtta, ja palun edaspidise korralduseni arvestada minu kui oma kapteniga.»
Hands vaatas mulle mõrult otsa, aga ei lausunud sõnagi. Ta põskedesse oli tulnud veidi jumet, ehkki ta paistis veel õige hädisena ja endiselt iga kord libises ning maha kukkus, kui laev teisele küljele prantsatas.
«Muuseas,» jätkasin, «ma ei kannata seda lippu, mr. Hands,~ja teie loal lasen ta alla. Parem ärgu olgugi lippu!»
171
Ja uuesti poomi eest kõrvale põigates jooksin lipunööri juurde, tõmbasin maha nende neetud musta plagu ja viskasin üle parda.
«Jumal kaitsku kuningat,» hüüdsin mütsi lehvitades. «Sellega on Silveri kapteniks olemisel lõpp!»

Ta jälgis mind teraselt ja kavalalt, lõuga rinnalt tõstmata.
«Minu arvates,» ütles ta viimaks, «minu arvates, kapten Hawkins, teil nagu oleks tahtmine randa pääseda. Võib-olla räägime läbi?»
«Jah muidugi, suurima heameelega, mr. Hands! Rääkige edasi!» vastasin ma ja jätkasin isuga oma söömaaega.
«See mees,» algas ta, noogutades jõuetult laiba poole, «O'Brien oli ta nimi ·— vastik iirlane —, see mees ja mina hiivasime purjed, et tagasi purjetada. Noh, tema on nüüd surnud, ta on elutu nagu pilss ja kes seda laeva peab juhtima, ma ei tea. Minu juhatuseta sinust küll selleks meest pole, niipalju kui ma tean. Kuula siis: sa annad mulle süüa ja juua ning vana salli või ninaräti haavade sidumiseks ja ma ütlen sulle, kuidas sõita ja minu arvates oleme siis tasa.»
«Aga seda ma ütlen, ma ei lähe enam tagasi kapten Kiddi ankruplatsile,» vastasin. «Kavatsen Põhja lahte sõita ja seal laeva rahulikult randa ajada.»
«Muidugi teed, mis tahad,» hüüdis ta. «Noh, lõppude lõpuks pole minagi nii kuradi mühakas. Ma taipan ka midagi, eks ole? Püüdsin oma jõudu proovida ja kaotasin ja nüüd oled sina minust üle. Põhja laht? Noh, mul pole mingit valikut. Aitaksin sind kas või Hukkamispaigale sõita, tulise pihta, seda ma teeksin!»
Noh, minu meelest oli see mõistlik jutt. Leppisime kohe kokku. Kolme minuti pärast purjetasin «Hispa-niolaga» sujuvalt pärituules piki Aarete saare randa,
172
lootes enne keskpäeva ümber põhjapoolse nuki käänata ja laveerida võimalikult kaugele Põhja lahte enne vee-tõusu, millal laeva vigastamatult randa võiks lasta ja oodata, kuni mõõn meid maale lubab minna.
Siis sidusin tüüripuu kinni ja ruttasin alla oma kasti juurde, kust võtsin ema antud pehme siidtaskurätiku. Sellega sidus Hands mu abil oma suure verise noahaava reiel kinni. Kui ta oli pisut söönud ning veel mõne lonksu konjakit rüübanud, toibus ta märksa, istus sirgemini, rääkis valjemalt ja selgemini ning näis igapidi teise inimesena.
Kerge tuul teenis meid oivaliselt. Liuglesime linnuna pärituult, saare rand vilksatas mööda ja vaade vaheldus iga minut. Peagi oli kiltmaa selja taga ja me libisesime piki madalat liivast kallast, kus kohati kasvasid üksikud kidurad männid. Pea möödusime sellestki ning pöördusime kaljunuki taha, mis on saare põhjapoolseks otsaks.
Olin oma uue juhiameti üle üliuhke ja nautisin selget päikesepaistelist ilma ning vahelduvaid rannavaa-teid. Nüüd oli mul küllalt vett juua ja häid asju süüa ning südametunnistus, mis mind põgenemise pärast algul ägedalt nuhtles, rahunes mu suure vallutuse tõttu. Midagi ei jäänud soovida, poleks vaid olnud paadi-vanema silmi, mis mind tekil mõnitavalt jälgisid, ning iseäralikku muiet, mis tal järjest näkku ilmus. Ta naeratuses oli niihästi valu kui jõuetust. See oli kurnatud vanamehe naeratus, aga sellele lisaks peitus ta ilmes mõnituse ja reetlikkuse varjund, kui ta mind lakkama-tult'ja valvsalt mu töö juures silmas pidas.

XXVI PEATÜKK ISRAEL HANDS

Tuul pöördus nüüd lausa meie soovi kohaselt läände. Seda hõlpsamini sõitsime ümber saare kirdenurga Põhja lahe suhu. Aga kuna meil polnud ankruheitmise võimalust ega julgenud me ka enne veetõusu laeva randa lasta, siis oli meil aega laialt. Paadivanem õpetas, kuidas laeva paigal pidada, paljude katsete järel õnnestus see mul ja siis istusime mõlemad vaikselt jälle sööma.
«Kapten,» sõnas Hands lõpuks oma ärritava muigega, «siin on mu vana seltsimees O'Brien, sa võiksid ta üle parda heita. Ma pole küll tavaliselt peenetundeline jä ma ei süüdista end sugugi, et talle otsa tegin, aga laevale mingiks ilustuseks ma teda küll ei pea, või pead sina?»
«Mul pole nii palju jõudu ja mulle ei meeldi see töö, minust jääb ta sinnapaika,» vastasin ma.

«Küll see «Hispaniola» on õnnetu laev, Jim,» jätkas ta silmi pilgutades. «Suur hulk mehi on tapetud — terve rodu vaeseid meremehi on looja karja läinud sestsaadik, kui Bristolis laevale tulime. Kunagi pole mul nii närust õnne olnud, ei kunagi. Siin oli see O'Brien, noh, kas pole ta nüüd surnud? Olgu, ma pole kirja-tark, aga sa oled poiss, kes oskab lugeda ja arvutada, ja kui otsekoheselt küsida, mis sa arvad, kas surnud inimene on jäädavalt surnud või tõuseb ta taas ellu?»
«Võite surmata ihu, mitte hinge, mr. Hands, peaksite seda isegi teadma. O'Brien võib-olla jälgib meid teisest ilmast,» vastasin ma.
«Tõesti!» hüüdis Hands. «Vaat kus õnnetus — paistab, et tapmine on asjatu ajaraiskamine. Ükstakõik, hinged ei loe palju, nagu olen märganud. Hingedega
174
tulen toime, Jim. Nüüd aga, et sa minuga korraks nii avameelselt rääkisid, oleks kena, kui läheksid alla kajutisse ja tooksid mulle — noh, tuhat ja tuline, mitte ei tule nimi keelele — noh, tooksid pudeli veini, Jim — mu pea ei kannata nii kanget konjakit.»
Paadivanema kõhklus näis tehtuna ja märkust, nagu eelistaks ta veini konjakile, ei uskunud ma põrmugi. Kogu see jutt oli paljas ettekääne. Ta soovis, et ma tekilt kaoksin — niipalju oli ilmne; aga millisel eesmärgil, seda ei mõistnud ma kuidagi kujutleda. Ta ei vaadanud mulle kordagi silma, vaid ikka rändas ta pilk siia-sinna, üles-alla, kord taevalaotusse, kord vilksatas surnud O'Brienile. Ta aina muigas ja limpsas keelt nii süüdioleval ning piinlikkust tundval moel, et isegi laps oleks märganud ta tüssamishimu. Igatahes oli mul kohe vastus valmis, sest tundsin oma üleolekut, ja nii pururumala mehikese ees võisin hõlpsasti oma kahtlusi varjata.
«Veini? Seda parem. Kas valget või punast?» laususin ma.
«Noh, minu arvates on see ükstakõik, vennas,» vastas ta. «Peaasi et kanget ja palju, mis siis muud?»
«Hea küll, toon teile portveini, mr. Hands. Aga seda annab otsida!» vastasin.
Siis trampisin kajutitreppi mööda võimalikult suure kolinaga alla, võtsin kingad jalast, jooksin käratult pardaäärset koridori pidi ruhvitrepist tagasi üles ja pistsin pea luugist välja. Teadsin, et ta mind seal ei looda näha, aga olin siiski nii ettevaatlik kui võimalik, ja tõesti, mu kõige pahemad kahtlused osutusid tõeks.
Ta oli neljakäpuli tõusnud ja lohistas end oivalise kiirusega üle teki, kuigi võis märgata, et jalg talle liikumisel teravat valu tekitas, sest võisin kuulda teda oiet summutavat. Poole minutiga jõudis ta vasakpoolsete
175
veerennideni ja tõmbas mingist köiepuntrast välja kuni käepidemeni verise pika noa või õigemini lühikese pistoda. Hetkeks silmitses ta seda, alumist huult ja lõuga ette tõugates, proovis käel tera, pistis selle siis kiiresti jaki põue ja roomas tagasi reelingu äärde vanale kohale.
Rohkem ma ei tahtnudki teada. Israel võis liikuda, oli relvastatud, ja et ta minust vabanemiseks niipalju vaeva oli näinud, oli ilmne, et ohver pidin olema mina. Mida ta hiljem tahtis teha — kas Põhja lahekäärust otse üle saare soos asetseva laagrini roomata või kahurit lasta, lootes, et ta kaaslased talle esimestena appi tulevad, seda ma enesestmõistetavalt ei teadnud ütelda.
Siiski olin kindel, et võisin teda usaldada vähemalt ühes asjas, sest selles ühtusid meie mõlema huvid, ja see oli laeva kohaletoimetamine. Me mõlemad soovisime «Hispaniolat» veatult mõnes varjulises kohas randuda lasta, kust teda parajal ajal jälle võimalikult hõlpsalt ning ohutult lahti võiks saada, ja ma arvasin, et kuni seda teostame, seni on mu elu kindlasti väljaspool hädaohtu.
Nõnda endamisi asja juureldes polnud ma siiski tegevusetult laiselnud. Olin hiilinud tagasi kajutisse, pistnud jälle kingad jalga, kahmanud umbropsu esimese ettejuhtuva veinipudeli pihku ja ilmusin selle kui vabandava põhjusega uuesti tekile.

Hands lösutas nagu varemgi kössivajunult, silmad vidukil, nagu oleks ta liiga jõuetu, et valgust taluda. Minu tulekul vaatas ta siiski üles, lõi pudelikaela vilunud käega maha ja rüüpas tubli sõõmu, öeldes harjunud kombel: «Terviseks!» Siis lamas ta vähekese vaikselt, tõmbas taskust tubakarulli ja palus mind sealt endale tombukese lõigata.
176
«Lõika mulle siit tükike,» ütles ta, «mul pole nuga ega õieti jõudugi. Oh, Jim, Jim, minuga on kõik otsas! Lõika mulle tombuke närimistubakat, see on tõenäoliselt viimane, pojuke, sest hakkan siit ilmast ära minema igavese kodu poole, tõesõnal»
«Noh, lõikan teile natuke tubakat, aga kui ma teie asemel oleksin ja end nii pahasti tunneksin, siis pai-' vetaksin nagu ristiinimene kunagi,» vastasin ma.
«Milleks seda? Noh, ütle mulle, milleks?» sõnas ta.
«Milleks?» hüüdsin ma. «Just praegu küsisite ise mult surnute üle. Olete vannet murdnud, olete patus, vales ning veres elanud, praegugi lamab mees, kelle tapsite, teie jalge ees, ja te küsite veel, milleks? Jumala halastuse pärast, mr. Hands, vaat milleks.»
Rääkisin veidi ägedalt, sest mõtlesin ta põuetasku peidetud verisele pistodale ja ta meeles mõlkuvale kurjale kavatsusele mind surmata. Tema . omakorda võttis tubli lonksu viina ja rääkis haruldase pühalikkusega.
«Kolmkümmend aastat olen merd purjetanud, näinud head ja halba, paremat ning pahemat, ilusat kui ka tormist ilma, reisumoona lõppemist, nugade välkumist ja teab mis veel! Noh, ma ütlen sulle, ma pole veel kunagi näinud, et headusest oleks abi. See, kes esimesena lööb, on minu meele järgi; surnud ei salva, need on minu vaated — ja nõnda nad jäägu, aamen! Ning nüüd pane tähele,» lisas ta äkki tooni muutes, «aitab tobedusest. Veetõus on nüüd paras. Tee nüüd, kuidas ma ütlen, kapten Hawkins, siis sõidame praksti randa ja asi.tahe.»
Meil oli jäänud vaevalt paar miili sõita, ent laeva juhtimine . oli keerukas, sest sissepääs põhjapoolsele ankruplatsile polnud üksnes kitsas ja madal, vaid ka itta ja läände looklev, nii et pidi laeva hästi käsitsema.
177
Arvan, et olin tubli ning kärmas käsutäitja ja polnud kahtlust, et Hands oli oivaliselt hea loots, sest me loovisime sinna-tänna ja möödusime põigeldes liivaseljan-dikest ligi-lähedalt sellise osavusega ning kindlusega, et lausa rõõm näha.
Vaevalt jõudsime mööda neemedest mõlemal pool, kui juba maa meid ümbritses. Põhja lahe kaldad olid metsarikkad nagu lõunapoolsel ankruplatsilgi, ent veeala oli siin pikem ning kitsam, sarnanedes jõesuud-mele, mida ta tõeliselt ka õli. Otse enda ees, lahe lõunapoolses otsas silmasime vana, viimases lagunemisast-mes vrakki. See oli suur kolmemastiline laev, kuid juba nii kaua kaitsetult ilmastiku tujude käes olnud, et teda ümbritsesid suured veest nõretavad meretaimede võrgud, ta laele olid põõsad juurdunud ning lokkasid üleni õites. Vaade oli kurb, kuid näitas, et laht oli tüüne.
«Noh, vaata,» ütles Hands, «see koht seal on kui loodud randumiseks. Ilus sile liiv, mitte tuuleõhkugi, ümberringi kenad puud ja seal vana laeva peal õitseb kui lilleaias.»
«Kuidas me laeva uuesti lahti saame, kui ta on kord kaldale aetud?» küsisin ma.
«Vaata nii,» vastas ta, «viid köie madalvee ajal sinna vastaskaldale, tõmbad ringi ümber suure männi, tood siis tagasi, tõmbad ringi ümber püstvinna ja ootad veetõusu. Kui meri on tõusnud, tirivad kõik mehed köiest ja laev pääseb ilusasti nagu iseenesest lahti. Ja nüüd, poiss, käed külge! Oleme just parajas paigas, aga kiirus on liiga suur. Hoia rohkem tüürpoordi — nii — tasa — tüürpoordi — nüüd pakpoordi — tasa — tasa!»
Nii andis ta käske, mida ma hinge kinni pidades täitsin, kuni ta äkitselt hüüdis: «Nüüd, kullake, luhva!» Ja ma pidasin tugevasti tüüri ning «Hispaniola»
178
pöördus kiiresti ja jooksis vöörtääviga madalale metsavarjulisele kaldale.

Nende viimaste manöövrite põnevus oli mõneti kahandanud mu senist küllalt terast valvsust paadi-vanema suhtes. Olin ikka veel nii suure huviga ootel, millal laev põhja puudutab, et unustasin hoopis enda kohal rippuva hädaohu ja kummardusin üle tüürpoordi reelingu ning jälgisin, kuidas lainevirvendus laeva rinna ees laiali valgus. Oleksin võinud langeda oma elu eeet võitlemata, kui korraga poleks mingi rahutus mind haaranud ja pannud pead pöörama. Võib-olla kuulsin naginat või nägin silmanurgast tema liikuvat varju, võimalik ka, et see oli instinkt nagu kassil, ent igatahes kui ma tagasi vaatasin, oli Hands juba poolel teel, pistoda paremas käes.
Vististi karjatasime mõlemad, kui me pilgud kohtusid, aga minu karjatus oli läbilõikav hädakisa, kuna tema möirgas raevust nagu kallaletungiv pull. Samal hetkel sööstis ta edasi, mina aga hüppasin tagasi laevanina poole. Ühtlasi lasksin lahti tüüripinni, mis sedamaid kargas tuulealusesse külge, ja usun, et see päästis mu elu, sest ta lõi Handsile rindu ja paiskas ta hetkeks maha.
Enne ta toibumist pääsesin terve nahaga nurgast, kuhu ta mind oli lõksu ajanud, ning võisin nüüd ta eest kogu teki ulatuses põigelda. Peatusin alles grootmasti all, haarasin taskust püstoli, sihtisin külma rahuga, ehkki ta oli juba ümber pöördunud ja järgnes mulle, ning surusin päästikule. Kukk langes, kuid välgatust ega pauku ei järgnenud — püssirohi oli märjaks saa- nu"d. Kirusin oma hooletust. Miks polnud ma juba ammugi oma ainsaid kaitseriistu järele vaadanud ja uuesti laadinud? Siis poleks ma nüüd olnud nagu lihuniku eest põgenev lammas.
179
Haavast hoolimata võis Hands hämmastavalt ruttu liikuda. Hallid juuksed rippusid tal sassis üle näo, pale oli pingutusest ning vihast tulipunane. Mul polnud mahti oma teist püstolit proovida ja sellel poleks olnud mõtetki, sest olin päris kindel, et see oleks tühi töö. Üks oli mulle selge — ma ei võinud lihtsalt taganeda ta ees, sest siis oleks ta mind hõlpsasti laevaninna kitsikusse ajanud, nagu ta alles äsja pidi mind ahtris nurka suruma. Kord lõksu püütud, oleks üheksa või kümme tolli verist pistoda olnud mu viimaseks elamuseks siinpool igavikupiiri. Ma toetasin peod vastu jämedat grootmasti ja ootasin, iga erk pinevil.
Nähes, et kavatsen kõrvale põigelda, peatus ta samuti ja teeskles hetk või paar, nagu sööstaks ta mind haarama, kusjuures mina iga kord eest ära hüppasin. See oli selline mäng nagu tihti kodus Black Hiili lahe kaljude vahel olin mänginud, kuid kindlasti polnud ma seda kunagi enne nii tormiliselt põksuva südamega teinud. Ometi oli see poisikeste mäng ja ma mõtlesin, et suudan vanale haavatud reiega meremehele vastu panna. Mu julgus tõusis päris tõesti niivõrd, et võisin põgusalt mõelda sellest, milliseks võiks kujuneda loo lõpp, aga kuigi leidsin, et võin mängu pikale venitada, ei näinud ma mingit lõplikku väljapääsu.
Noh, sellal kui asjalood niisugused olid, vappus äkitselt «Hispaniola», kõikus, krigises hetkeks liivas ja langes siis täie hooga vasakule küljele, nii et tekk jäi neljakümne viie kraadise nurga alla ning vee äravoolu-rennidest purskas ligi aamitäis vett, mis jäi lombina reelingu ning teki vahele.
Kukkusime mõlemad kummuli ja veeresime koos veerenni, surnud punamütsimees oma õieli kätega lohises jäigalt meile järele. Olime tõesti nii ligistikku, et ma sellise raksuga peadpidi paadivanema jalgade vastu
180
lendasin, et hambad plaksusid. Siiski olin otsekohe jälle esimesena jalul, sest Handsi segas surnukeha. Laeva äkiline küljelivajumine tegi lael jooksmise võimatuks. Pidin jalamaid leidma uue pääsetee, sest vaenlane peaaegu puudutas mind. Välkkiirelt haarasin besaanmasti vantidest kinni, ronisin käte varal üles ega tõmmanud enne hinge, kui istusin saalingutel. Väledus päästis mu, pistoda lendas vaevalt pool jalga allpool minust mööda, kui ma üles põgenesin, ja Israel Hands vahtis ammuli sui mulle järele, näides seejuures ise üllatuse ning pettumuse täiusliku kehastusena.

Kuna ma nüüd mahti sain, ei viivitanud ma enam värske püssirohu süütepannile puistamisega: kui üks püstol oli laskevalmis, tõmbasin teiselgi laengu välja ning laadisin ta uuesti, et end kahekordselt kindlustada.
Mu uus tegevus masendas Handsi, ta märkas, et täring osutub tema kahjuks. Pärast silmnähtavat kõhklemist hiivas ta endki vaevaga vantidesse ning hakkas, pistoda risti hambus, aeglaselt ning piinarikkalt üles ronima. Haavatud jala lohistamine nõudis talt lõpmatult palju vaeva ning oigeid. Olin. rahulikult oma ettevalmistused lõpetanud, kui ta polnud jõudnud läbida veel kolmandikkugi teest. Siis, püstol kummaski käes, kõnetasin teda.
«Veel üks samm, mr. Hands, ja ma kihutan teile kuuli pähe! Surnud ei salva, teate ju!» tähendasin naeru kihistades.
Ta peatus jalamaid. Nägin ta pingul ilmest, et ta püüdis nõu leida, kuid mõtlemisprotsess toimus nii aeglaselt ning vaevaliselt, et ma oma vastsel kindlal positsioonil valjusti naerma puhkesin. Viimaks neelatas ta korda paar ja hakkas samal äärmiselt nõutul ilmel kõnelema. Et rääkida, pidi ta pistoda suust võtma, kuid muidu püsis ta liikumatult.
181
«Jim,» lausus ta, «minu arvates oleme mõlemad kimpus, nii sina kui ka mina, ning peame kokku leppima. Sa oleksid olnud mul peos, poleks tulnud seda uperkuuti lendamist: aga mu! pole eluilmaski õnne, mitte iialgi, ja minu arvates, näe, kuigi see on ränk vanale vilunud meremehele, pean ma alla andma sinusugusele noorele laevapoisile, Jim.»
Joobusin ta sõnadest ja naeratasin muretult, olles ennast täis nagu kukk aia otsas, kui äkki ta käsi silmapilkselt üle õla kerkis ja miski noolena läbi õhu vihises. Tundsin lööki ning lõikavat valu ja sealsamas olin õlgapidi masti külge naelutatud. Hirmsa valu ja äkilise ehmatusega läksid mul mõlemad püstolid käes lahti — vaevalt see küll sündis mu omal tahtel või teadliku sihiga — ja mõlemad langesid peost. Aga nad ei kukkunud üksi. Summutatud karjatusega laskis paadiva-nem vantidest lahti, ja pea alaspidi, sulpsatas ta vette.

XXVII PEATÜKK «PIASTRID»

Laeva kallaku asendi tõttu ulatusid mastid kaugele vee kohale ja kõrgel saalingul istudes ei näinud ma enda all muud kui veepinda. Hands, kes nii kõrgele polnud jõudnud, oli järelikult laevale ligemal ja libises minu ning reelingu vahel vette. Ta kerkis veel kord vere ning veemullide vahus pinnale ja vajus siis jäädavalt põhja. Kui vesi selgis, nägin teda laeva varjus puhtal heledal liival kägaras lamamas. Kala või paar lipsasid temast mööda. Vahel vee virvendades näis ta liigutavat, nagu püüaks tõusta. Aga muidugi oli ta täiesti surnud, lasust tabatud ning uppunud ja läks
182
kalade roaks just samal kohal, kus kavatses mind tappa. Veel enne, kui ma sellest selgesti aru sain, läks mul süda pahaks ning ma tundsin nõrkust ja hirmu. Soe veri nõrgus mööda mu selga ja rinda. Pistoda, mis oli mind õlgapidi masti külge löönud, tundus põletavat tulise rauana, siiski ei pannud mind niivõrd ahastama valu, mida tundsin — sest seda, nagu mulle näis, oleksin võinud hädaldamata taluda —, kui hirm, et kukun saalingult alla tüünesse rohekasse vette paadi-vanema laiba kõrvale.
Hoidsin mastist mõlema käega kinni, nii et küüned valutasid, ja sulgesin silmad, et mitte näha ohtu. Vähehaaval kogusin end taas, mu pulss rahunes ning uuesti sain tagasi enesevalitsuse. Mu esimeseks mureks oli pistoda välja tõmmata, kuid emb-kumb, kas pidas see liiga tugevasti või ütlesid mu närvid üles, igatahes ma loobusin sellest ägeda külma-judinaga. Kummaline küll, just seesama judin tegi, mis vaja. Nuga oli tõepoolest mind õige vähe riivanud, hoides mind ainult tükikest nahka pidi ja judinaga rebenes see lahti. Muidugi hakkas veri ägedamalt jooksma, kuid olin nüüd jälle iseenda peremees ja ainult kuube-ning särkipidi masti küljes.

Ühe ropsuga vabastasin end lõplikult ja laskusin tüürpoordi vante mööda tekile. Olin nii vapustatud, et poleks mingi hinna eest julgenud tulla mööda vee kohal rippuvaid pakpoordi vante, kust Israel oli äsja merre kukkunud.
Läksin alla ja hoolitsesin oma haava eest, kuidas sain. Ta valutas kõvasti ja jooksis ikka veel verd, ent te polnud sügav ega kardetav, pealegi ei seganud ta suurt, kui kätt liigutasin. Siis vaatasin ringi, ja et laev nüüd teatud mõttes mulle kuulus, kavatsesin vabaneda viimasest reisijast — surnud O'Brienist.
183
Nagu mainisin, oli ta kiilutud vastu reelingut, kus ta lamas jubeda puise nukuna — küll elusuurune, aga ometi nii erinev jumekast ja nägusast elavast inimesest. Tal oli niisugune asend, et tulin temaga hõlpsasti toime, ja et traagiliste sündmustega harjumine oli hajutanud täiesti mu kartuse koolnute ees, siis kahmasin tal pihast, nagu oleks ta jahukott, ja korraks tugevasti hoogu võttes tõukasin ta üle parda. Ta kukkus sulpsa-tades vette, punane müts tuli peast ning jäi pinnale ujuma ja kui vesi uuesti selgis, nägin neid Israeliga kõrvuti lamamas. Mõlemad värisesid veevirvenduses. O'Brien oli oma noorusele vaatamata kiilaspäine. Nüüd ta siis lamas seal, paljas pea selle mehe põlvil, kes oli ta tapnud, ja väledad kalad saalisid edasi-tagasi neist üle.
Olin nüüd üksi laeval. Mõõn oli just alanud. Päike oli juba nii madalas, et läänekalda mändide varjud üle ankruplatsi ulatuma hakkasid ja oma mustri laevalaele vajutasid. Tõusis õhtutuul ja kuigi idas kahe tipuga kalju iile varjas, hakkas köiestik tasakesi häälitsema ja tühjad purjed siia-sinna laksuma.
Märkasin, et laev on ohus. Lasksin kliiverpurjed kiiresti alla ja tirisin nad ülepeakaela tekile, kuid suur-purjega oli lugu halvem. Loomulikult oli laeva küliti kaldudes poom üle parda lennanud ja poomi ots ning paari jala võrra purjegi loksus vee all. Mõtlesin küll, et see teeb asja veelgi ohtlikumaks, aga trossid olid nii pingul, et ma kartsin neid puutuda. Viimaks siiski võtsin noa ja lõikasin purjeköied katki. Kahvlipiik langes kohe alla, suur punsuv lahtine puri laotus veele laiali ja tirisin kuidas tahes, ma ei suutnud seda pai-galtki liigutada, nii et ma ei võinud ta heaks rohkem midagi teha. Edasi tuli «Hispaniolal» nagu mul eneselgi saatuse hooleks jääda.
184
Seniks oli kogu ankruplats varju vajunud. Nagu mäletan, langesid viimased kiired metsalagendikule ja sätendasid kui kalliskivid vraki lillekattel. Läks külmaks, meri alanes ja kuunar vajus üha enam küliti.
Ronisin vööri ja vaatasin üle parda. Vesi paistis olevat päris madal. Pidades läbilõigatud ankruköiest igaks juhuks kahe käega kinni, libisesin tasa üle parda. Vesi ulatus vaevalt vööni, liiv oli kõva ja laineliselt joo-meline. Ülevas meeleolus sumasin kaldale, kuna «His-paniola» veepinnal ujuva suurpurjega küliti vette jäi. Peaaegu samal ajal loojus päike ja õõtsuvate mändide vahel hämaruses vilistas kerge tuul.
Vähemalt merelt olin ma viimaks pääsenud ega saabunud tühjade kätega. Seal oli laev — lõpuks ometi mereröövlitest puhas — ja ootas meie oma mehi pardale, et taas merele minna. Mul polnud nüüd suuremat soovi kui koju tarasse jõuda ja oma vägitegudega hoobelda. Võib-olla et mulle ringikolamise pärast etteheiteid tehakse, aga «Hispaniola» vallutamine oli jalustrabav vastus ja ma lootsin isegi kapten Smollettilt leida tunnustust, et ma polnud asjatult aega raisanud.
Selliste mõlgutuste ja suurepärase enesetundega pöördusin otse kodu poole, oma kaaslaste juurde palk-majja. Mäletasin, et kõige idapoolsem jõgi, mis Kapten Kiddi ankruplatsile suubus, algas kahe tipuga kaljult, mis asetses kurakätt, ja ma võtsin kursi sinnapoole, et ületada jõge enne, kui tõus ta üle kallaste ajab. Harvas metsas ruttasin mööda madalat mäeharu ja keerasin siis ümber kaljunurga ning sumasin peatselt poolest säärest märjaks saades läbi jõe.

Jõudsin umbkaudu sinna, kus olin saareelanikku Ben Gunni kohanud, ja ettevaatlikult ringi luurates sammusin edasi.~Kui ma tihedas pimeduses kaljutippude vahelisest lõhest väljusin, silmasin taeva taustal leegitsevat
185
tulekuma. Arvasin seal saareelanikku lõõmava lõkke ääres õhtusööki keetvat. Imestasin endamisi, kuidas ta võis nii ettevaatamatu olla, sest kui mina tulekuma nägin, kas ei võinud see siis silma puutuda ka Silverile, kes kaldal soos laagris oli.
Vähehaaval öö üha pimenes, võisin vaid umbkaudu sihtkohale läheneda. Kaheharaline kalju selja taga ja Kiiker paremat kätt mustendasid järjest tuhmimalt, paistis üksikuid kahvatuid tähti ja madalat maad mööda rännates komistasin põõsastele ja libisesin liiva-lohkudesse.
Äkki lõi mu ümber heledaks. Vaatasin üles, kahvatu kuupaiste valgustas Kiikri tippu ja veidi aja pärast märkasin taevarannal puude taga liikumas midagi laia ning hõbedast ja mõistsin, et kuu on tõusnud.
Seetõttu möödus mu ülejäänud teekond kiiresti. Vahel käies, vahel joostes lähenesin kärsitult tarale. Viimast salu läbistades polnud ma siiski ettevaatamatu, vaid aeglustasin sammu ja muutusin tähelepanelikuks. See oleks olnud vilets lõpp mu seiklustele, kui mu kaaslased oleksid mu eksikombel maha lasknud.
Kuu kerkis järjest kõrgemale ja ta paiste langes siinseal metsaalusele, aga otse mu eest puude vahelt tõusis teist värvi kuma. See oli punane ning kuum ja nõrgenes puhuti, nagu oleks seal suure lõkketule söed hõõgunud.
Hingestki ei teadnud ma arvata, mis see oli.
Viimaks jõudsin raiestiku äärde. Tara läänepoolne külg oli lausa kuuvalgel, muu aga, ka kindlus ise, asus veel pimeduse peidus, millest vöötlesid läbi pikad hõbedased valgustriibud. Teisel pool maja oli suur tulease, mis laotas tasast hõõguvpunast helki vastandina kuu õrnale kahvatule särale. Ükski hing ei liikunud ega kostnud ühtki häält peale tuule kohina.
186
Seisatusin ülima hämmastusega ja võib-olla koguni hirmuga. Tavaliselt ei teinud me suurt tuld, tõepoolest — olime kapteni käsul puudega isegi mõnevõrra kitsid ja ma hakkasin tundma muret, et minu äraolekul midagi halba on juhtunud.
Hiilisin saiakesi ümber tara idapoolse nurga, hoidudes kogu aeg varju, ja ronisin sobivas, kõige pimedamas kohas üle aia.
Et vähematki kahtlust kõrvaldada, roomasin nelja-käpuli hääletult majanurga poole. Pärale jõudes kergenes mu süda korraga märksa. Iseenesest polnud see küll mingi meeldiv hääl ja ma olen muul ajal selle üle sageli nurisenud, aga praegu tundus mulle kui muusika kuulda oma sõpru läbi une valjusti ja rahulikult norskavat. Vahivahetuse kaunis hüüd: «Kõik korras!» pol-nud merel iialgi mulle usaldusväärsemalt kõrvu kajanud.
Igatahes ühes asjas polnud kahtlust: nad pidasid võimatult halvasti valvet. Kui minu asemel nüüd Silver oma poistega oleks ligi hiilinud, poleks neist enam ükski hing koidikut näinud. See tuleb kõik sellest, et kapten on haavatud, mõtlesin ma ja noomisin end jälle teravalt, et jätsin nad ohu kätte nii väheste meestega, kes suutsid vahti pidada.
Siis jõudsin lävele ja tõusin püsti. Sees oli pime, nii et ma midagi ei eraldanud. Aga häältest kostis ühetasane põrisev norin ja mingi katkendlik heli, toksimine või nokkimine, mida ma millegagi seletada ei osanud.
Käsikaudu kobades astusin tasakesi sisse. Heidan ifiaha oma endisele asemele, mõtlesin vaikse naerukihi-naga, ja tunnen lõbu nende nägudest, kui nad mind hommikul leiavad. Komistasin millelegi pehmele — see oli ühe magaja
187
jalg. Mees pööras teise külje ning ägises, kuid ei ärganud.
Siis äkitselt kõlas pimedusest kriiskav hääl:
«Piastrid! Piastrid! Piastrid! Piastrid! Piastrid!» ja nii lakkamatult edasi nagu tatraveski.

Kapten Flint, Silveri roheline papagoi! Teda ma olingi kuulnud kooretükikese kallal nokitsemas, see oli tema, kes paremini vahti pidades kui ükski inimolevus, mu saabumisest oma vastiku kisaga teatas.
Mul polnud mahti toibuda. Papagoi terav, kime hääl äratas ja ajas jalule magajad ning Silveri hääl hõikas vägeva vandumisega:
«Kes seal käib?»
Tahtsin minema joosta, põrkasin hooga kellegi vastu, kargasin tagasi ja sööstsin otse kellegi teise käte vahele, kes mind kinni haaras ja tugevasti paigal pidas.
«Too tõrvik, Dick,» ütles Silver, kui olin neil pihus. Üks meestest väljus palkmajast ja pöördus otsekohe põleva tukiga tagasi.

VI OSA KAPTEN SILVER

XXVIII PEATÜKK VAENLASE LAAGRIS

Kui tõrviku punane hõõgus maja sisemust valgustas, ilmnes", et mu halvimad kartused osutusid tõeks. Maja ja moon olid mereröövlite võimuses: endiselt asetses siin konjakiankur, samuti liha ja leib, aga mitte ainsatki elumärki vangidest, mis mu hirmu kümnekor-distas. Võisin vaid arvata, et kõik olid hukkunud ja mu süda lõhkes valust, et ma polnud siin ega hukkunud nendega koos.
Seal oli kuus varem mainitud mereröövlit, teistest polnud ükski ellu jäänud. Viis meest olid jalul, kõik punetavad ning ponsunud, joomajärgsest unest äkki äratatud, kuues oli end ainult küünarnukkidele upitanud: see oli surmkahvatu ja verine side pea ümber viitas hiljutisele haavata saamisele ning veelgi hilisemale rohitsemisele. Mäletasin meest, keda suure rünnaku ajal tulistati ning kes metsa jooksis, ega kahelnud, et see on tema.
Papagoi istus sulgi puhastades Pika Johni õlal. John ise näis mu meelest kahvatum ja karmim kui tavaliselt. Ta kandis endiselt peenest mustast kalevist ülikonda, milles ta oli saadikuna esinenud, kuid nüüd oli see nii savine ja kibuvitstest rebitud, et kõlbas hädavaevalt selga panna.
«Niisiis,» lausus ta, «tuhat ja tuline, siin on Jim Hawkins! Kas kukkusid sisse, mis? Noh, tule, ma võtan asja sõbralikult!»
Siis istus ta konjakiankrule ja hakkas piipu toppima.
191
«Anna tõrvikust tuld, Dick,» ütles ta ja kui tal piip tossas, lisas: «Sellest aitab, poiss, torka tungal otsapidi puuhunnikusse ja teie, džentelmenid, heitke magama — mr. Hawkinsi ees pole vaja püsti seista, küllap tema teid vabandab, olge mureta. Ja tead mis, Jim» — ta vajutas tubaka kinni — «siin sa siis oled, ja päris meeldivaks üllatuseks vanale vaesele Johnile. Esimese pilguga nägin, et oled nutikas poiss, kuid praegu ma sinust aru ei saa.»
Muidugi mõista ei vastanud ma midagi. Nad olid pannud mind seisma, selg vastu seina, ja loodetavasti vaatasin Silverile väliselt õige südikalt näkku, kuigi endal oli südames must meeleheide.
Silver tõmbas külma rahuga paar mahvi ja jätkas siis:
«Noh, vaata, Jim, kuna sa nüüd siin oled, tahan sinuga mõtteid vahetada. Sa oled alati mulle meeldinud kui arukas poiss ja justkui pilt minust endast, kui ma alles noor ja nägus olin. Soovisin ammugi, et sa meiega ühineksid, oma osa saaksid ja džentelmenina hauda läheksid, ning nüüd, mu tuvike, võidki seda teha. Kapten Smollett on vahva meremees, seda tunnistan igal ajal, aga liiga range distsipliiniga. «Kohustus on kohustus,» ütleb ta ja tal on õigus. Kaptenist hoia parem võimalikult eemale. Arst aga on sulle maruvihane — «tänamatu võrukael», nõnda ta ütles, ja kogu lugu on kokkuvõttes selline: oma meeste hulka sa ei või

enam minna, sest nad ei taha sind, ja kui sa ihuüksinda enda jaoks kolmandat laevameeskonda ei asuta, jääb sul üle ainult kapten Silveriga ühineda.»
Hea seegi. Mu sõbrad olid veel elus ja kuigi ma osalt uskusin Silveri kinnitust, et kajutimeeskonda mu pagemine vihastas, siiski kuuldu rohkem kergendas kui masendas mu meelt.
«Ma ei räägi sellest, et sa meil peos oled, kuigi see
192
nii on, lööme kas või käed,» jätkas Silver. «Ma pooldan arupidamist, ähvardusest pole ma iialgi näinud kasu olevat. Kui sulle teenistus meeldib, noh, ühine, ja kui mitte, Jim, tead, võid vabalt ära öelda — oled vaba ning teretulnud, sõber, ja kas võib ükski surelik meremees veel kenamini kõnelda, tuhat ja tuline!»
«Pean ma vastama?» küsisin väriseva häälega. Sellest pilkavast jutust tundsin, et surm mu kohal ähvardab, ja mu põsed õhetasid ning rinnus peksles valusalt.
«Poiss, keegi ei sunni sind. Mõtle järele. Keegi ei kiirusta sind, vennas, näed, aeg kaob nii kenasti su seltsis,» rääkis Silver.
«Olgu,» ütlesin ma julgust võttes, «kui pean valima, siis usun, mul on õigus küsida, mida see kõik tähendab ja mispärast te siin olete ning kus mu sõbrad on?»
«Mida see kõik tähendab?» kordas üks röövleist madala urinaga. «Ah, oleks õnn, kui seda keegi teaks!»
«Pea oma mokk maas, kuni sult küsitakse, sõber,» käratas Silver toorelt sellele kõnelejale. Ja lisas siis mulle endisel lahkel viisil: «Eile hommikul koeravahikorra aegu tuli doktor Livesey rahulipuga meie juurde. Ta ütles: «Kapten Silver, olete omadega läbi. Laev on läinud.» Noh, võib u olla, et olime klaasi tõstnud ja lasknud seda lauluga ringi käia. Ma ei eita! Vähemalt polnud meist keegi laeva valvanud. Me siis vaatasime, ja tulise pihta, vana küna oligi läinud. Ma pole iialgi näinud rumalamat lollikarja, võin seda päris kindlasti ütelda, sest mu enda nägu oli kõige juhmim. «Hüva, lepime kokku,» rääkis arst. Nii me leppisimegi, tema ja mina, ja siin me nüüd oleme: varustus, viin, maja, kute, mida olite nii ettenägelikult kogunud, nii öelda kogu see laev saalingutest kiilsonini kuulub meile. Mis neisse puutub, kõmpisid nad minema ja ma ei tea, kus nad on.»
193
Ta tõmbas jälle rahulikult piipu ning jätkas siis: «Ja et sa pähe ei võtaks, nagu oleks sinust läbirääkimisel mööda mindud, siis need olid meie viimased sõnad: «Kui palju teid on järele jäänud?» küsisin ma. «Neli,» vastas arst, «ja üks meist on haavatud. Mis neetud poissi puutub, ei tea ma, kus ta on, ega tahagi teada. Me oleme talle kõik pahased,» ütles arst. Need olid ta sõnad.»
«Kas see on kõik?»
«Jah, see on kõik, mida sulle ütlen, mu poeg,» kostis Silver.
«Nüüd siis pean valima?»
«Nüüd pead valima, lööme selle peale kas või käed,» kinnitas Silver.
«Hästi,» kostsin, «ma pole nii loll, vaid tean selgesti,, mida mul on oodata. Las siis tulla halvemast halvem, ma ei hooli sellest. Sestsaadik kui teie sekka sattusin, olen liiga palju surnuid näinud. Ent mul on teile ühtteist öelda,» rääkisin ma ning olin seekord õige ärritatud. «Esiteks: olete siin täbaras olukorras, laev kaotatud, varandus kaotatud, mehed kaotatud, kogu teie üritus luhta läinud, ja kui teada soovite, kes seda tegi, siis — see olin mina! Ööl, mil maad märkasime, olin ma õunatünnis ja kuulsin, John, teid, ja teid, Dick Johnson, ja Handsi, kes nüüd on mere põhjas, ja veel samal tunnil rääkisin iga teie sõna edasi. Aga mis kuunarisse puutub, siis olin mina see, kes ankrutrossi katki lõikas, ja mina olin see, kes tappis pardal teie mehed, ja seegi olin mina, kes viis laeva sinna, kus teist keegi seda enam ei näe. Minu kord on naerda, selle ettevõtte jäme ots on juba algusest peale olnud minu käes, ma ei karda teid

rohkem kui kärbest. Tehke, kuidas soovite, tapke mind või jätke ellu. Aga üht ma ütlen, ja mitte rohkem: kui te mind säästate — käsi peseb
194
kätt —, kui kord teie mehed on merel röövimise pärast kohtus, teen päästmiseks kõik, mis saan. Valida tuleb teil. Tapke veel üks inimene ja tehke endile kahju, või jätke mind ellu ja teil on tunnistaja võllast pääsemiseks.»
Peatusin, sest tunnistan, mul jäi hing kinni ja mu imestuseks ei liigatanud ükski mees, vaid nad istusid, vahtides mind nagu lambakari. Ja kuna nad aina vahtisid, hakkasin ma uuesti kõnelema.
«Nüüd aga, mr. Silver, kuna te arvatavasti olete parim mees ses kambas, oleks teist kena, kui te sel puhul, kui minuga räbalasti läheb, teataksite arstile, kuidas ma surma talusin.»
«Pean meeles,» sõnas Silver nii iseäraliku rõhuga, et ma ei võinud mingi hinna eest otsustada, kas ta naeris mu soovi või oli heatahtlikult vaimustatud mu julgusest.
«Peale selle, teate,» lisas vana mahagonitõmmu Morgani-nimeline madrus, keda olin näinud Johni kõrtsis Bristoli kail, «tema ongi see, kes tundis Musta Koera!»
«Jah, ja vaata, mis — mina lisan sellele veel midagi, tulise pihta, just seesama poiss näppas Billy Bones'ilt kaardi. Algusest lõpuni põrkame Jim Hawkinsi vastu!» arutles laeva kokk.
«Siis surgu ta!» ütles Morgan kurja vandudes.
Ta kargas kohe püsti ja haaras noa nagu kahekümneaastane.
«Pea!» hüüdis Silver, «Kes oled sina, Tom Morgan? Võib-olla pead ennast siin ehk kapteniks? Põrgu pihta, .aga küll ma sulle veel näitan! Hakka vastu, ja sa lähed sinna, kuhu nii mõnigi mees selle kolmekümne aasta kestel enne sind on läinud — mõned raa otsa kõlkuma, tont võtku, ja mõned üle parda, ning kõik kalade roaks.
195
Ei leidu ühtki meest, kes oleks mulle näkku karanud ja hiljem häid. päevi näinud, selle peale lööme kas või käed, Tom Morgan.»
Morgan jäi vait, aga teistelt kostis kähe urin.
«Tornil on õigus,» uratas keegi.
«Kapteni norimist talusin küllalt kaua,» lisas teine. «Ennem ripuksin ma võllas, kui et sinult aasida saan, John Silver!»
«Kas keegi teist, džentelmenid, soovib lagedale tulla?» möirgas Silver, nihutades end ettepoole konjaki-ankrult, kus ta istus, hõõguv piip ikka veel paremas käes. «Laske kuulda, mis teil tarvis läheb, arvatavasti pole te tummad. Kes soovib, see proovib. Kas ma selleks nii palju aastaid olen elanud, et kes tahes tühipaljas lakekrants mulle mu vanaduspäevil ninna julgeb karata? Te teate seadust, sest te olete omateada kõik merel seiklejad õnnekütid. Noh, olen valmis. Kes julgeb, võtku mõõk, ja kuigi olen ühe jalaga, tahan ma veel enne, kui see piibutäis otsa saab, näha, mis värvi on tema sisikond.»
Ükski mees ei liigutanud, ükski ei vastanud.
«Seda sorti sellid te olete, eks?» lisas Silver, piipu uuesti suhu pistes. «Eh, pealtnäha olete küll tore kamp. Aga muidu pole teist suurt asja. Vististi saate inglise keelest aru. Olen valitud kapteniks. Olen siin sellepärast kapteniks, et lähema meremiili ulatuses olen kõige tublim mees. Kui te ei taha võidelda, nagu on õnneküttidele sünnis, siis tulise pihta, peate sõna kuulma, selle peale võime kas või käed lüüa! Teate, see poiss meeldib mulle, ma pole kunagi tublimat poissi "näinud. Ta on mehisem kui kaks teietaolist rotti kokku, ja seda ma teile ütlen: tahan näha, kes käe ta külge ajab — seda ma ütlen, ja võime selle peale kas või käed lüüa.»
197
Sellele järgnes pikk vaikus. Seisin sirgelt seina ääres, mu süda tagus nagu sepavasar, ent uus lootuskiir süttis põues. Käed risti, piip suunurgas, nõjatas Silver selja vastu seina, ise tõsine nagu kirikus. Ometi piilus ta salamahti luurates oma taltsutamatuid kaaslasi. Vähehaaval kogunesid need omakorda maja teise otsa ja nende sosistamise tasane sisin kajas ühtesoodu

mu kõrvu nagu veevulin. Kord vaatas üks, kord teine neist üles ja tõrviku punane valgus langes hetkeks nende närvilistele nägudele, ent nende pilgud ei pöördunud minu, vaid Silveri poole.
«Teil näikse rohkesti rääkida olevat,» märkis Silver laias kaares sülitades. «Hakake pihta ja laske mul kuulda, või jääge vait!»
«Paluks vabandust, sir,» vastas üks meestest. «Sa oled juba mitut seadust rikkunud, vast oleksid nii lahke ja peaksid mõnestki kinni. Meeskond pole rahul, seda meeskonda ei saa ähvardada malspiigiga. Julgen tähendada, et sel meeskonnal on oma õigused nagu igal teisel meeskonnal, ja ma arvan, et sinu enda seaduste kohaselt võime koos aru pidada. Palun vabandust, sir, pean sind praegu kapteniks, aga ma nõuan oma õigust ja lähen välja nõupidamisele.»
Ning laitmatu meremehetervitusega astus see pikk õel kolmekümneviie-aastane kollaste silmadega mees rahulikult ukse poole ning lahkus onnist. Kordamööda järgnesid teised ta eeskujule, igaüks andis möödudes au, igaüks lisas mõne vabanduse. «Seaduse kohaselt,» ütles üks. «Ruhvimeeste koosolekule,» sõnas Morgan. Niiviisi marssisid kõik mingi märkusega välja ja jätsid mind Silveriga kahekesi tõrvikuvalgele.
Laeva kokk kahmas kohe piibu suust.
«Kuule, Jim Hawkins,» pajatas ta vaevukuuldaval sosinal, «sa oled päris surma suus, ja mis veel halvem,
198
piinamise ohus! Nad tahavad mind kukutada. Aga tea, sinu eest lähen läbi paksust ja vedelast. Kuni sa polnud rääkinud, ei kavatsenud ma seda teha. Olin juba päris meeleheitel, et kaotan nii määratu suure hulga raha ja pealekauba puuakse mind veel üles. Aga näen, sa oled just paras poiss. Ütlesin enesele: seisa Haw-kinsi eest, John, ja Hawkins seisab sinu eest. Sa oled ta viimne kaart, ja oh sa tont, tema on sulle sedasama! Käsi peseb kätt, ütlen ma. Päästa oma tunnistaja ja tema päästab su kaela!»
Hakkasin hämaralt aimama.
«Arvate, et olete kaotanud?» küsisin.
«Just nii ma arvan, põrgu pihta,» vastas ta. «Laev läinud, pea läinud — see on mu arvamine! Kohe, kui lahele vaatasin, Jim Hawkins, ega näinud kuunarit — noh, olen küllalt vintske, aga siis ma ei pidanud enam vastu. Mis vpuutub sellesse kambasse ja ta nõupida-misse, siis usu, nad on täitsa lollid ja argpüksid. Kui võin, päästan su elu nende käest. Aga kuule, Jim, — vorst vorsti vastu — päästa Pikk John võllast!»
Olin segaduses, ta palve näis olevat lootusetu — päästa tema, vana mereröövel ja igas suhtes ninamees.
«Mida saan, seda teen,» ütlesin.
«Kaup koos!» hüüdis Pikk John. «Sa rääkisid südikalt, tulise pihta! Ja minul on lootust.»
Ta komberdas puupinusse pistetud tõrviku juurde ja võttis uuesti piibule tuld.
«Mõista mind, Jim,» rääkis ta tagasi pöördudes. «Mul on nupp õlgadel, selles pole kahtlust. Olen nüüd skvaieri poolt. Tean, sa viisid laeva ilusasti kusagile varjule. Ma ei tea, kuidas sa sellega toime tulid, kuid kindel see on. Arvatavasti olid Hands ja O'Brien liiga tossud. Ma ei pidanud neist kunagi palju. Pane mind nüüd tähele! Ma ei küsi ise, ega lase teisi küsida.
199
Taipan, kui mäng on kaotatud, ja tunnen, kes on tubli poiss. Oh sind pojukest — sina ja mina koos oleksime võinud palju saavutada!»
Ta laskis ankrust konjakit tinatopsi.
«Tahad maitsta, vennas?» küsis ta, ja kui ma keeldusin, lisas: «Hüva, tühjendan selle ise, Jim. Mulle kulub üks naps ära, sest.meil on rasked ajad ees. Ja rääkides kord hädast — ütle, mispärast andis arst mulle saare kaardi, Jim?»
Mu nägu väljendas nii teesklematut imestust, et ta mõistis lähemate küsimuste mõttetust.

«Noh, hüva, ometi tegi ta seda,» lausus ta. «Pole kahtlust, selles peitub midagi — tingimata peitub selles midagi, Jim — halba või head.»
Ta võttis teise sõõmu konjakit, raputades oma suurt blondi pead kui mees, kes ootab halvimat.

XXIX PEATÜKK JÄLLE MUST MÄRK

Kui piraatide nõupidamine oli mõnd aega kestnud, astus üks neist majja ja andes jällegi au, mis mulle pilkamisena näis, palus hetkeks tõrvikut laenata. Silver nõustus lühidalt ja saadik lahkus, jättes meid seltsis pimedusse.
«Tuleb tormi, Jim,» ütles Silver nüüd juba pärfe sõbraliku koduse tooniga.
Ruttasin lähimale laskeavale ja vaatasin välja. Suure lõkke söed olid üsna kustunud ja hõõgusid nii nõrgalt ning tuhmilt, et mõistsin, miks nõupidajad tõrvikut soovisid. Nad olid tropis koos mäenõlva all tara ääres, üks hoidis tõrvikut, teine oli põlvili nende'keskel ning ma
200
nägin ta peos lahtist noatera helkivat kuu- ja tõrviku-valguse kahvatus kumas. Teised kükitasid juures ja näisid jälgivat tema tegevust. Märkasin, et tal peale noa veel üks raamat käes oli ja imestasin parajasti, kuidas midagi nii sobimatut nende valdusesse on sattunud, kui põlvitav kogu maast tõusis ja nad kõik koos maja poole tulid.
«Siia tulevad,» sosistasin ma ja ruttasin oma endisele kohale, sest mulle oleks olnud alandav lasta end tabada neid piilumast.
«Noh, las tulla, poiss, las tulla,» sõnas Silver reipalt. «Mul on veel trump varuks.»
Uks avanes ja viis meest, seistes tropis lävel, lükkasid ühe endi hulgast esile. Teistes tingimustes oleks paistnud pentsikuna ta aeglane, igal sammul kõhklev lähenemine, kusjuures ta rusikasse pigistatud parem käsi oli ette sirutatud.
«Ligemale, vennas,» hüüdis Silver. «Ma ei söö sind ära! Anna siia, tohman! Tunnen seadust ja ei puutu saadikusse.»
Niiviisi julgustatud, kiirendas mereröövel sammu ja pistis Silverile midagi pihku, lipsates seejärel veel väledamini tagasi oma kaaslaste sekka.
Laeva kokk vaatas, mis talle anti.
«Must märk! Seda ma mõtlesin,» tähendas ta. «Kust te küll paberit saite? Oi, tohhoh! Kuulge, see ei too õnne! Olete kätte võtnud ja piiblist tüki välja lõiganud. Kes tobu lõikas piiblit?»
«Noh, näete nüüd,» sõnas Morgan. «Eks ma öelnud? Arvasin ette, et sellest ei tule midagi head.»
«Hea küll, olete selle needuse nüüd endale kaela tõmmanud,» jätkas Silver. «Küll näete, lähete kõik võlla! Missugusel põrunud tohmanil oli piibel?» -
«Dickil,» vastas keegi.
201
«Kas tõesti Dickil? Siis võib Dick oma issameie ära lugeda,» ütles Silver. «Enam ei näe ta õnne, see Dick, lööme kas või käed.»
Aga siin segas pikk kollaste silmadega mees vahele.
«Lõpeta see jutt, John Silver,» ütles ta. «Meeskond andis sulle musta märgi ühisel nõul nagu kord ja kohus, ja sa pööra see ringi nagu su kohus ning vaat£, mis sinna on kirjutatud. Siis võid rääkida.»
«Aituma, George,» vastas laeva kokk. «Oled alati olnud agar tegutsema ja ma näen rõõmuga, et sa tead seadusi peast, George. Noh, olgu peale, mis see siis on? Ah! Tagandatud — see ongi, eks ole? Tõepoolest, väga kenasti kirjutatud, vannun — justkui trükitud. Kas sinu käega kirjutatud, George? Nii, hakkad kohe lausa meeskonna ninameheks. Ma ei imestaks, kui saad uueks kapteniks. Kui sul midagi selle vastu pole, võta vaevaks ja ulata mulle nüüd jälle tõrvik. Mu piip ei tõmba.»

«Kuule, tead,» ütles George, «enam sa seda meeskonda ei narri. Oma arust oled naljamees, aga nüüd oled omadega läbi ja võib-olla astud maha sealt ankru otsast ning hääletad koos teistega.»
«Minu teada ütlesid sa, et tunned seadust,» vastas Silver põlglikult. «Vähemalt kui sina ei tunne, tunnen mina ja ma ootan siin — tea seda, et olen ikka veel teie kapten —, kuni te oma nurisemise põhjustega välja tulete ja ma neile vastan, enne pole teie must märk kuivikutki väärt. Alles pärast seda vaatame.»
«Oh, ära karda, meie oleme otsekohesed,» vastas George. «Esiteks, sa vussisid ära kogu reisi — seda sa ei saa eitada, ole kuitahes ülbe. Teiseks, sa lasksid vaenlase asja ees, teist taga siit minema. Miks nad siit välja ihkasid? Ma ei tea, aga täitsa selge on, et nad seda tahtsid. Kolmandaks, sa ei lubanud meil üle soo

neile kallale tungida. Oh, näeme sind läbi, John Silver, sa mängid kahe otsaga mängu, see'p see viga ongi. Ja neljandaks on see poiss.»
«Kas see on kõik?» küsis Silver rahulikult.
«Liigagi palju,» sähvas George. «Kõlgume ja kuivame kord veel kõik võllas su vusserduse pärast.»
«Hästi, nüüd kuulake, vastan kõigile neljale punktile, vastan ühekaupa. Kas mina vussisin selle reisi ära? Noh, te teate kõik, mida ma soovisin, ja samuti te teate kõik, et kui nõnda oleks tehtud, siis oleksime tänaselgi ööl endiselt «Hispaniola» pardal olnud, iga mees elus, heas tervises, vats rosinapudingit täis ja varandus laeva kaubaruumis, tulise pihta! Noh, kes hakkasid mulle vastu? Kes sundisid mind, kuigi olin seaduslik kapten? Kes torkas maandumispäeval mulle musta märgi pihku ja alustas seda janti? Ah, on see üks tore tants — ka mina ei puudu sealt —, ja näeb selle järele välja nagu sarvepilli-tants Londoni linna Hukkamis-dokis köie otsas. Kuid kelle töö see on? Noh, Andersoni, Handsi ja sinu töö, George Merry! Oled viimane elus mees sellestsamast tüütust trobikonnast ja sul on kuradi kombel jultumust ülespoole trügida ja minu üle kapteniks kippuda — sinul, kes sa oled terve karja meist maha matnud! Põrgu nimel! Aga see lööb juba kõik üle.»
Silver peatus ning ma märkasin GeorgeM ja ta hiljutiste kaaslaste nägudest, et need sõnad polnud maha visatud.
«Niipalju esimese punkti kohta,» hüüdis süüdistatu otsalt higi pühkides, sest ta oli kõnelnud ägedusega, mis pani maja värisema. «Teate, ausõna, läila on teiega rääkida. Teil pole aru raasugi ja mu pea ei võta, kuidas emad teid üldse merele lasksid. Merele! Õnneotsijaiks! Ma arvan, rätsepaamet oleks teile paras!»

«Lase edasi, John,» ütles Morgan. «Pajata teiste punktide kohta.»
«Ah, teiste kohta!» kostis Silver. «Neid on kena hulgake, eks ole? Ütlete, et reis on vussitud. Ah, kirevase pihta, kui taipaksite, kui vussis see on, siis alles näeksite! Oleme võllale nii ligidal, et mu kael on kange sellele mõeldes. Olete ehk näinud neid ahelais võlla poodud mehi, linnud ümberringi jaol, ja madrused näitavad neid näpuga, kui nad mõõnaga välja sõidavad. «Kes see on?» küsib üks. «See? Noh, see on John Silver! Tundsin teda hästi,» vastab teine. Ja on kuulda ahelate kõlinat, kuni laev möödub järgmisest poist. Jah, umbes nõnda on lood tänu George'ile, Handsile, Andersonile ja teistele põrunud lollidele teie seast. Ja kui te neljandaks soovite seletust selle poisi kohta, siis tuhat ja tuline, kas ta pole pantvang? Kas hukkame pantvangi asjatult? Ei, seda me ei tee ja ma ei imestaks, kui ta oleks meie viimane võimalus. Tappa see poiss? Ei, seda ma ei tee, vennaksed! Ja kolmas punkt? Noh, hüva, kolmanda punkti kohta on paljugi öelda. Võib-olla, et te ei pea sellest miskit, et tõeline õpetatud doktor teid iga päev vaatamas käib, — sind, John, su purustatud peaga, või sind, George Merry, keda alles kuue tunni eest malaariavärinad raputasid ja kelle silmad veel praegugi on kollased kui sidrunikoor? Ja võib-olla on teil teadmata, et siia on oodata abilaeva?

I

Kuid nõnda see siiski on, ja isegi üsna peatselt, ning näeme, kui vaja läheb, kes siis pantvangi üle rõõmustab. Mis puutub teise punkti, et mispärast ma nendega kokku leppisin — noh, te palusite ju päris põlvili roomates, et ma seda teeksin, nii hädas olite, et roomasite põlvili — ja te oleksitegi nälga kärvanud, poleks ma seda teinud —, aga see on siiski pisiasi! Vaadake siia — sellepärast tegin seda!»
204
Ta viskas põrandale paberi, mille ma otsekohe ära tundsin, — see polnud midagi muud kui kolme punase ristiga kaart kollasel paberil, mille olin kapteni kasti põhjast õliriidesse mässitult leidnud. Miks arst selle talle oli andnud, ei suutnud ma aimata.
Kaardi väljailmumine, mis mulle oli arusaamatu, tundus ellujäänud mässajaile lausa uskumatuna. Nad kargasid sellele kallale nagu kassid hiirele. Kaart käis käest kätte, üks haaras selle teiselt ja uurimisega kaasaskäivast vandumisest, juubeldusest ning lapselikust naerust oleks võinud arvata, et neil pole kuld mitte üksnes peos, vaid et nad on varandusega juba õnnelikult merel.
«Justament, see on tõesti Flinti oma,» ütles keegi.
«J. F. ja seasõrasõlmega kriips all, nagu ta alati tegi.»
«Tore küll!» hüüdis George. «Aga kuidas me ilma laevata aaretega minema pääseme?»
Silver kargas äkki püsti ja karjus, käega seina najale toetudes: «Hoiatan sind, George! Veel üksainus sõna sinutaoliselt ninatargalt, ja ma kutsun su lagedale ning löön maha! Või kuidas minema pääseme? Noh, kust mina tean? Seda on sinu kohus mulle öelda — sinu ja teiste, kes lasksid mul oma vahelesegamisega laeva kaotsi minna, et te kõngeks! Kuid sellega te ei tule toime — teil pole niigi palju tolku kui prussakal. Aga viisakamalt pead minuga kõnelema, George Merry, selle peale lööme kas või käed.»
«Asi on klaar,» ütles vanamees Morgan.
«Klaar! Seda ma arvan,» sõnas laeva kokk. «Te kaotasite laeva, mina leidsin varanduse. Kes on siin kangem mees? Ja nüüd ma loobun ametist, tulise pihta! Valige nüüd oma kapteniks keda tahate, minule jätkub.»
205
«Silver!» karjusid nad. «Praehärg alatiseks! Praehärg kapteniks!»
«Või nii on lood?» hüüdis kokk. «George, sõber, arvan, et sul tuleb uut juhust oodata, ja sinu õnn, et ma kättemaksuhimuline pole. Mul pole sellist kalduvust. Aga nüüd, vennaksed, see must märk? Sellel pole enam mõtet, eks ole? Dick ajas oma õnne nurja ja rikkws oma piibli, ainult seda ta sai.»
«Vande andmiseks kõlbab raamat siiski veel, eks ole?» pomises Dick, keda ilmselt rõhus needus, mille ta endale kaela oli tõmmanud.
«Piibel, millest on tükk välja lõigatud! Enam mitte!» vastas Silver põlglikult. «See ei kohusta sugugi rohkem kui lihtne laulik.»
«Ei kõlba või?» hüüdis Dick teatud lõbuga. «Noh, küll kulub seegi ära.»
«Säh, Jim, võta see haruldus endale,» ütles Silver ja viskas paberitüki mulle.
See oli umbes kroonise mündi suurune ümmargune paberitükk. Üks külg oli puhas, see oli olnud ilmselt viimane leht, teisel küljel oli paar rida Johannese ilmutusraamatust — muuseas ka need sõnad, mis mulle otsekohe meelde jäid: «Väljas on koerad ja mõrtsukad.» Trükitud pool oli tehtud mustaks söega, mis pealt maha tuli ja sõrmi määris, puhtale küljele oli sellesama vahendiga kirjutatud: «Takandadud». Praegugi on mul see haruldus alles, aga kirjutisest pole enam jälgegi järel, peale üheainsa kriipsu, millist pöidla-küünega võib teha.
Sellega lõppesid öised askeldused. Peatselt, kui viina ringi oli lastud käia, heitsime magama ja Silver maksis sellega kätte, et pani George Merry tunnimeheks ning ähvardas surmaga, kui ta ustavaks ei osutu.
206

Kestis kaua, enne kui mu silmad sulgusid ja taevas teab, et mul oli küllalt mõtlemist mehele, kelle olin tapnud sel pealelõunal, ise suurimas ohus olles, ia
veelgi enam Silveri imetlusväärse mängu üle, mida ta praegu mängis. Ühe käega mässajaid vaos hoides, haaras ta teisega igast võimalikust kui ka võimatust abi-
nõust, et rahu sobitada ja oma tühist elu päästa. Ise ta magas rahulikult ja norskas tublisti, minu süda aga valutas ta nurjatu pärast, mõtlesin tumedale hädaohule, .mis teda ümbritses, ja häbistavale võllale, mis teda ootas. .

XXX PEATÜKK AUSÕNA PEALE

Mind äratas selge lahke hääl, mis hõikas metsa äärest, — õieti küll äratas see meid kõiki, sest nägin isegi uksepiida najale vajunud tunnimeest end unest üles raputavat.
«Palkmaja, ahoi! Arst on kohal.»
Ja oligi arst. Ehkki kuulsin ta häält rõõmuga, polnud mu rõõm segamatu. Hämmeldusega meenutasin oma sõnakuulmatut ja salaja ettevõetud tegu, ja nähes, kuhu see mind oli toonud — milliste kaaslaste ja milliste ohtude keskele —, häbenesin arstile otsa vaadata.
Päev oli vaevalt alanud, arst pidi pimedas tõusnud olema, ja kui ma laskeavale jooksin ning välja vaatasin, nägin teda seismas samuti nagu ükskord Silvergi poolest säärest saadik rulluvas udus.
«Doktor, teie! Tere varahommikust, sir!» hüüdis Silver, olles silmapilk täiesti ärkvel ja hiilgavalt heas tujus. «Virk ja varajane, kuidas muidu, ning nagu öeldakse, varane lind leiab ikka tera. George, poeg,
207
raputa oma kere maast lahti ja aita dr. Livesey üle parda. Meil läheb kõik kenasti, teie patsiendid on puha terved ja lustakad.»
Nii vadistas ta üha, seistes künkatipul, kark kaenlaaugus, käsi majaseina najal — eht vana John nii häälelt, kommetelt kui ilmelt.
«Pealegi on teile üllatus, sir,» jätkas ta. «Meil on üks väike külaline — hi-hii! Üks uus kostiline ja üüriline, sir, ning ta näib kõige parema tervise juures olevat, magas nagu saks otse Johni kõrval — külg külje vastu kogu öö.»
Seniks oli dr. Livesey tarast üle tulnud ja üsna koka ligidale jõudnud, nii et kuulsin ta häält muutuvat, kui ta küsis:
«Ega ometi Jim?»
«Justament, Jim mis Jim,» kostis Silver.
Arst lausa seisatas, ometi ei lausunud ta midagi ja kulus mitu sekundit, enne kui ta suutis edasi liikuda.
«Noh, hüva,» sõnas ta viimaks, «esmalt töö ja pärast lõbu, nagu te isegi öelnud oleksite, Silver. Vaatame teie haiged järele!»
Järgmisel hetkel astus ta palkmajja, noogutas mulle murelikult pead ja alustas oma tööd haigete hulgas. Ta näis kartmatuna, kuigi pidi teadma, et ta elu nende reeturlike saatanate seas juuksekarva otsas rippus. Ta lobises haigetega, nagu viibiks ta harilikul kutselisel visiidil mõnes vaikses inglise perekonnas. Ma arvan, et tema hoiak mõjus meestelegi, sest nad kattusid nii, nagu poleks midagi juhtunud — nagu oleks ta endiselt laevaarst ning nemad endiselt ustavad ruhvi-mehed.
«Te paranete kenasti, mu sõber,» sõnas ta mehele, kelle pea oli sidemes. «Ja kui kunagi kellelgi on olnud õnne, siis teil, teie pea peab küll olema kõva kui raud.
208

Noh, George, kuidas läheb? Tõepoolest, olete näost üsna haruldast värvi, no-noh, mees, maks on teil pahu-pifli. Kas rohtu võtate? Mehed, kas ta rohtu võttis?»
«Justament, sir, muidugi võttis,» vastas Morgan.
«Sellepärast, vaadake, sestsaadik kui olen mässajate arst või vangla arst, nagu mulle rohkem meeldib öelda, pean oma auasjaks, et ükski mees kuningas George'ile (jumal õnnistagu teda!) ega võllale kaotsi ei läheks!» ütles dr. Livesey kõige muhedamal moel.
Kelmid vaatasid üksteise otsa, ent neelasid torke vaikselt alla.
«Dick tunneb ennast halvasti, sir,» sõnas üks.
«Või nõnda?» vastas arst. «Noh, Dick, tulge siia ja laske oma keelt vaadata. Muidugi, oleks ime, kui ta end hästi tunneks! Keel on säärane, et kohutaks ära isegi prantslase. Jällegi palavik.»
«Noh, näed, see on piibli rikkumise palk,» tähendas Morgan.
«See on selle palk — teie keelt pruukides —, et olete lausa eeslid,» sähvas arst. «Teil pole aru raasu peas, et vahet teha terve ja mürgise õhu, kuiva maa ning viletsa katkumülka vahel. Väga tõenäoline — kuigi see on loomulikult paljas oletus —, et te saate kõik pagana palju vaeva näha, enne kui selle malaaria enestel kehast välja saate. Tahtsite soos laagris olla? Panete mind imestama, Silver! Te pole ometi ju üldiselt nii rumal kui need teised, aga siiski ei näi teil tervishoiu-reegleist algteadmisigi olevat.»
«Aga olgu pealegi,» lisas ta, kui oli kõigile annuse rohtu andnud ja igaüks oli selle lausa naerma paneva alandlikkusega vastu võtnud, sarnanedes ennemini pühapäevakooli õpilastega kui verejanuliste mässajate ning piraatidega. «Hästi, tänaseks aitab. Nüüd, kui lubate, sooviksin juttu ajada selle poisiga.»
209
Ja ta noogutas hooletult minu poole.
George Merry seisis uksel ja sülitas ning puristas kibedat rohtu võttes, ent arsti soovi kuuldes pöördus ta vihast lõkendades ümber ja karjus vandudes:
«Ei!»
Silver põrutas kämblaga vastu ankrut.
«Vait!» müristas ta ja vaatas kindlalt kui lõvi ring;. Siis jätkas ta oma tavalisel toonil:
«Mõtlesin isegi sellele, doktor, teades, kuidas te poissi armastate. Oleme teile kõik alandlikult tänulikud lahke abi eest ja nagu näete, usaldame teid ja võtame rohtu sisse nagu grokki. Arvatavasti olen leidnud mooduse, mis kõiki rahuldab. Hawkins, kas annad mulle ausõna nagu noor džentelmen — sest noor džentelmen sa oled, kuigi sündisid vaesena, — oma ausõna, et sa minema ei lipsa?»
Andsin kohe soovitud tõotuse.
«Siis minge tara taha, doktor, ja kui te juba seal väljaspool olete, toon poisi aia äärde ja arvan, et võite läbi lattidegi vestelda,» ütles Silver. «Head päeva, sir, ja aupaklikke tervitusi meie poolt skvaierile ning kapten Smollettile!»
Niipea kui arst oli majast lahkunud, puhkes pahameel, mida Silveri sünged pilgud olid seni ohjeldanud. Silverit süüdistati avalikult kahe otsaga mängus, enda kasuks eraldi rahu sobitamises, oma kaassüüdlaste ja kaaskannatajate huvide ohverdamises, ühe sõnaga täpselt selles, mida ta tegi. Seekord näis asi mu mtelest olevat nii ilmne, et ma ei osanud kujutleda, kuidas ta suudaks nende viha vaigistada. Aga ta oli teistest kaks korda targem ja öine võit andis talle määratu ülekaalu. Ta hurjutas neid kõigiks kujuteldavateks lollideks ja tohmaniteks, ütles, kui hädavajalik see on, et kõneleksin arstiga, vehkis saare kaardiga nende nina
210
all ja küsis, kas nad siis võivad murda lepingut just selsamal päeval, kui pidi mindama varandusejahile.

«Ei, tulise pihta!» hüüdis ta. «Lepingu peame murdma siis, kui on paras aeg, ja senikaua tüssan arsti, kui ma ka kas või ta saapaid konjakis peaksin leotama.»
Siis käskis ta neid tuld teha ning kätt mu õlale pannes astus ta oma kargu najal väärikalt välja, jättes segadusse mehed, keda ta sorav kõne oli rohkem vaigistanud kui veennud.
«Kiirustamata, kiirustamata, poiss,» ütles ta. «Nad võivad meid silmapilkselt rünnata, kui nähakse, et ruttame.»
Läksime siis õige pikkamisi mööda liiva sinna, kus arst meid teisel pool aeda ootas, ja niipea kui olime parajas kauguses, et vabalt kõnelda, peatus Silver.
«Võtke kõik arvesse, doktor,» ütles ta, «ja poiss jutustab teile, kuidas ma ta elu päästsin, mille eest mind peaaegu oleks tagandatud, võime kas või käed lüüa. Kui inimene kõigega riskib nagu mina, pannes oma viimase hingenatukese mängu, doktor, — siis ei pane te loodetavasti paljuks kosta ta eest head sõna? Pidage palun meeles, et sellest ei olene ainult minu elu, vaid pealekauba ka poisi oma, ja te rääkige minuga otsekoheselt, doktor, ning andke mulle halastuse pärast edaspidiseks pisutki lootust.»
Siin väljas, selg sõprade ja onni poole, oli Silver hoopis teine inimene, ta põsed näisid lohkuvajununa, hääl värises. Kunagi ei saa ükski inimene surmtõsiseni olla.
«No-noh, John, ega te ometi hirmul ole?» küsis dr. Livesey.
«Ma pole argpüks, doktor, ei, seda mitte — mitte nii-võrdki!» ja ta laskis nipsu. «Kui arg oleksin, ei räägiks ma nii. Aga tunnistan otsekoheselt, et värisen võlla
211
ees. Olete hea ja õiglane inimene, ma pole kunagi paremat inimest näinud! Ja ma tean, et te ei unusta, mis ma head olen teinud, samuti nagu te ei unusta halbagi. Ja ma astun kõrvale — vaadake — ja jätan teid Jimiga üksipäini. Ja te võtke sedagi mu kasuks arvesse, sest see on suur vastutulek, eks ju?»
Seda öeldes lahkus ta meie kuuldekaugusest, istus kännule ning hakkas vilistama, aeg-ajalt keeras ta oma istmel ringi, et silma heita mulle ja arstile kui ka oma rahututele kaabakatele, kes käisid edasi-tagasi põlema süüdatud tule ning maja vahet, kust nad hommikusöögi valmistamiseks sealiha ja leiba tõid.
«Niisiis, Jim, sa oled siin,» ütles arst kurvalt. «Mida oled külvanud, seda pead lõikama, mu poiss. Taevas teab, et oma südames ei suuda ma sind süüdistada, aga üht ma ütlen siiski, olgu see hea või halb: oleks kapten Smollett terve olnud, poleks sa julgenud ära minna, aga kuna ta haige oli ega midagi parata ei võinud, siis oli see sinust küll argpüksi temp.»
Olgu tunnistatud, et siinkohal hakkasin nutma. «Doktor, halastage mulle,» ütlesin ma. «Olen end ise juba küllalt süüdistanud. Minu elugi on niisama hästi kui kadunud ja ma oleksingi juba praegu surnud, kui Silver poleks mu eest seisnud. Ja uskuge, doktor, ma oskan surra — küllap olen selle äragi teeninud — aga ma kardan piinamist. Kui nad mind piinama hakkavad ... »
«Jim,» katkestas arst mu jutu ja ta hääl oli .muutunud. «Jim, ma ei talu seda! Lipsa üle aia ja jookse ära!»
«Doktor, andsin oma ausõna,» vastasin ma.
«Tean, tean,» hüüdis ta. «Paraku ei saa me sellest hoolida, Jim. Võtan kõik süü ja häbi enda kanda, mu poiss, aga siia ei või ma sind jätta. Hüppa! Ühe hüppega oled vaba ja me paneme jooksu nagu antiloobid.»
212
«Ei,» kostsin ma, «te teate väga hästi, et niiviisi ei talitaks ei teie ise, skvaier ega kapten. Mina seda ka eMee. Silver usaldas mind, andsin oma sõna ja lähen tagasi. Aga doktor, te ei lasknud mind lõpetada. Kui nad mind piinama hakkavad, võib-olla paotan sõnakese selle kohta, kus laev asetseb, sest ma sain laeva osalt õnne, osalt riski läbi tagasi ja ta on nüüd Põhja lahe lõunapoolsel kaldal, just kõrgvee piiril. Mõõnaga peaks ta täiesti kuival olema.»
«Laev!» hüüatas arst.

Rutuga kirjeldasin talle oma seiklusi ja ta kuulas mind vaikides.
«Selles on midagi saatuslikku,» tähendas ta, kui lõpetasin. «Igal sammul oled see sina, kes meie elu päästab, ja kas arvad, et me mingil juhul laseme sind hukkuda? See oleks kehv tasu, mu poiss. Sa paljastasid salasepitsuse, sa leidsid Ben Gunni — see on parim tegu, mis sa kunagi oled teinud või veel teed, kui sa ka üheksakümne aastani elaksid. Oh, Jupiteri nimel, ja rääkides Ben Gunnist, noh, on see alles vigurivänt. Silver!» hüüdis ta, «Silver! Annan teile head nõu,» jätkas ta, kui kokk ligemale nihkus, «selle varanduse järele ärge väga rutake.»
«Miks siis, sir? Teen, mis võimalik,» ütles Silver. «Palun vabandust, aga ma võin oma ja poisi elu ainult varandust otsides päästa, lööme kas või käed.»
«Noh, Silver, kui nii, siis lähen ma veelgi kaugemale: valmistuge hädaohu vastu, kui selle leiate,» vastas arst.
«Sir, räägime nagu mees mehega, te ütlesite mulle palju, kuid siiski liiga vähe,» sõnas Silver. «Mis teil varuks on, miks te palkmajast lahkusite, miks andsite mulle selle kaardi — seda ma ei tea, eks ole? Ja ometi täitsin teie nõudmisi kinnisilmi, kuigi mulle ainsa sõna-
213
gagi lootust ei antud! Aga ei, praegu on juba liig. Kui te ei taha mulle siiralt oma kavatsustest rääkida, siis öelge seda, ja ma panen juhiameti maha.»
«Ei, mul pole õigust rohkem öelda,» vastas arst mõtiskledes. «Teate, Silver, see pole minu saladus, muidu, ausõna, oleksin selle teile avaldanud. Aga' lähen nii kaugele, kui tohin, ja sammu kaugemalegi. Kui ma ei eksi, saab mu parukas sellepärast kapteni käest sugeda. Ja eelkõige annan teile pisut lootust: kui me mõlemad sellest hundilõksust eluga pääseme, Silver, siis teen teie päästmiseks kõik, välja arvatud valevandumine.»
Silveri nägu hiilgas. «Tõepoolest, te ei või rohkem öelda, sir, isegi kui te mu ema oleksite,» hüüdis ta.
«Hüva, see on mu esimene järeleandmine,» lisas arst. «Teiseks annan nõu: pidage poissi oma ligidal ja kui abi vajate, hüüdke. Ma lähen nüüd teile abi otsima, see näitab juba isegi, et ma tühje sõnu ei tee. Hüvasti, Jim!»
Ning dr. Livesey surus läbi aia mu- kätt, noogutas Silverile pead ja kadus kärmel sammul metsa.

XXXI PEATÜKK VARANDUSEJAHT. FLINTI TEETÄHIS

Kui üksi jäime, rääkis Silver: «Jim, nagu mina päästsin sinu elu, nõnda päästsid sina minu oma, ja ma ei unusta seda. Nägin silmanurgast, kuidas arst sulle käeviipega märku andis ära joosta, ja niisama selgesti, kui oleksin kuulnud, nägin, et sa ütlesid ei. See räägib sinu kasuks, Jim. See on mu esimene lootusesäde, sestsaadik kui rünnak nurjus, ja selle võlgnen sulle. Nüüd aga, Jim, tuleb minna varandusejahile, pealegi ähvardab
214
meid tundmatu oht ja see mulle ei meeldi. Mina ja sina peame külg-külje kõrval kokku hoidma ja kurja saatuse ning halva õnne kiuste päästame oma kaelad.»
Just siis hõikas keegi tule äärest, et söök on valmis, ja varsti istusime läbisegi maas kuivikute ja vintske praetud soolaliha juures. Nad olid süüdanud nii suure tule, et oleks võinud praadida terve härja, ja nüüd see lõõmas nii, et sellele võis ainult pealetuult ettevaatlikult ligineda. Samas pillamishoos, minu arvates, olid nad kolm korda rohkem liha küpsetanud, kui süüa jaksasime, ja üks neist viskas totaka naeruga ülejäägi tulle, mis sellest haruldasest põletisest uuesti vuhinal leegitsema puhkes. Eladeski pole ma näinud homse suhtes nii muretuid inimesi, peost suhu on ainus õige väljendus nende talitusviisi kohta, ja nende priiskamisest ning magavatest tunnimeestest nägin, et kuigi nad küllalt julged olid ägedaks rünnakuks ning lahingus võita võisid, ei kõlvanud nad põrmugi pikemaajaliseks retkeks.

Isegi Silver, kes sõi eemal istudes, Kapten Flint õlal, ei laitnud ühegi sõnaga nende järelemõtlematust. Kuna ta mu meelest praegu paistis olevat kavalam kui iialgi varem, siis imestasin veel enam.
«Jah, vennaksed, õnn, et on olemas Praehärg, kes selle peaga siin teie kõigi eest mõtleb,» rääkis ta. «Sain, mida tahtsin. Tõsi küll, laev on nende käes. Ma ei tea veel, kus ta neil on, aga kui kord varanduse üles leiame, lippame ringi ja otsime kätte. Pealegi arvan, vennaksed, et kuna meil on paadid, siis oleme neist üle.»
Nii ta muudkui lobises, suu palavat peekonit täis: nõnda ta kinnitas nende usku ja lootust ning minu meelest kahtlemata ühtlasi ka enda oma.
«Mis pantvangi puutub, siis usun, et see oli ta viimane

kõnelus nendega, keda ta nii truult armastab,» rääkis Silver edasi. «Sain uudise teada ja aituma talle selle eest, aga nüüd on sel lõpp ja asi nudi. Võtan ta oheliku otsas varandusejahile kaasa, sest esialgu hoiame teda igaks juhuks nagu puhast kulda, ärge .unustage. Kord, kui varandus ja laev käes ja jälle merel oleme nagu lõbusad poisid kunagi, noh, siis räägime veel mr. Hawkinsi üle ja muidugi saab ta oma jao kõigi oma teenete eest.»
Polnud ime, et mehed nüüd heas tujus olid. Aga mina omakorda olin kohutavalt masendatud. Oleks praegu kirjeldatud kava teostatav olnud, poleks Silver — juba kahekordne reetur — kõhelnud seda kasutamast. Tal oli kogu aeg teine jalg teises laagris ja polnud kahtlust, et ta oleks eelistanud rikkust ja priiust koos mereröövlitega paljale poomisest pääsemisele, mida ta parimal juhul meilt võis loota.
Noh, ja koguni siis, kui asjad nõnda kujuneksid, et ta oleks sunnitud pidama dr. Liveseyle antud sõna, milline hädaoht meid ootas ka sel juhul! Milline jube silmapilk see oleks, kui ta pooldajate kahtlused kindlaks teadmiseks muutuksid ning tema ja mina — sant ja poisike — peaksime viie tugeva toeka madrusega elu ja surma peale võitlema!
Lisaks sellele kahekordsele kartusele hõljus endiselt saladus mu sõprade teguviisi kohal. Mida tähendas tara arusaamatu mahajätmine, kaardi seletamatu loovutamine või arsti viimane, veelgi mõistatuslikum hoiatus Silverile: «Kui selle leiate, valmistuge hädaohu vastu.» Võite arvata, kui vähe mulle toit maitses ja kui raske südamega ma asusin oma vangistajate järel varanduse otsingule.
Oleksime pakkunud veidrat pilti, oleks keegi meid nägemas olnud, kõik räpastes madruseriietes ja peale

minu kõik hambuni relvis. Silveril rippusid kaks püssi rihmapidi kaelas, üks ees ja teine taga, peale selle suur mõõk vööl ja püstol igas saterkuue taskus. Pentsiku välimuse täienduseks istus tal Kapten Flint õlal nagu õrrel ja leierdas madruste mõttetuid kõnekäände. Ohelik ümber piha, järgnesin sõnakuulelikult laeva kokale, kes hoidis köieotsa kord vaba kämbla, kord tugevate hammastega. Igatahes veeti mind nagu karutantsitaja karu.
Teised mehed olid igaüks omamoodi koormatud, mõned kandsid kirkaid ja labidaid — need olid nad esimeses järjekorras «Hispaniolalt» maale toonud —, teised tassisid lõunasöögiks liha, leiba ja viina. Märkasin, et kogu moon tuli meie laost ja paistis, et Silver oli eelmisel ööl tõtt kõnelnud. Poleks ta arstiga kaupa teinud, oleksid pidanud tema ja laevast ilmajäänud mässajad paljast veest ja jahisaagist elatuma. Vaevalt oleks vesi neile meeltmööda olnud, ka pole madrus tavaliselt hea laskur ja pealegi, kui nad nii vähese toidukraamiga olid, polnud usutav, et neil püssiroh-tugi külluses oleks olnud.
Hüva, nõnda varustatuna asusime kõik teele, isegi purustatud peaga mees, kes kindlasti oleks pidanud ulualla varju jääma, ja lonkisime üksteise järel randa, kus, meid mõlemad paadid ootasid. Needki kandsid piraatide joomahulluse jälgi, üks oli katkise sõudepin-giga ja mõlemad olid mudased ning veest tühjaks küh-veldamata. Julgeoleku mõttes tuli mõlemad kaasa võtta ja kui meie salk oli kahte paati jagunenud, asusime teele üle ankrupaiga.

Kui me aerutasime, tekkis vaidlus kaardi üle. Muidugi oli punane rist tähiseks liiga suur ja tagaküljele tähendatud märkused, nagu kuulete, jäid pisut ebaselgeks. Nagu lugeja vast mäletab, käisid need nõnda:
217
Suur puu. Kiikri nõlv, peiling üks rumb NNO-st N poole.
Luukere saar OSO ja 0. Kümme jalga.
Suur puu oli niisiis peamiseks tähiseks. Paraku piiras ankruplatsi otse meie ees kahe-kolmesaja jala kõrgune kiltmaa, mis liitus põhjas Kiikri lõunapoolse nukiga ja lõunas kerkis kare kaljune kõrgendik, mida Besaanmasti künkaks kutsuti. Kiltmaa oli tihedasti täis tipitud erineva kõrgusega mände. Kohati tõusis mõni eriliiki mänd neli-viiskümmend jalga oma naabritest kõrgemale ja milline neist just see kapten Flinti «suur puu oli, võis ainult koha peal ja kompassi järgi kindlaks määrata.
Olgugi et asi nii oli, valis iga mees paadis juba enne poolele teele saamist välja oma tähise, mida pidas ainuõigeks, üksnes Pikk John kehitas õlgu ja soovitas neil oodata päralejõudmiseni.
Silveri näpunäidete kohaselt sõudsime aeglaselt, et mitte enneaegu käsi väsitada, ja peale üsna pikka sõitu maabusime tolle jõe suus, mis jooksis välja Kiikri metsavarjulisest lõhest. Siis hakkasime kurakätt hoidudes nõlvakust üles kiltmaale minema.
Algul pidurdasid porine maapind ning üksteisest läbipõimunud sootaimed tunduvalt meie liikumist, aga vähehaaval muutus kallak järsemaks, jalgealune kivisemaks, mets teiselaadilisemaks ning harvemaks. Tõepoolest oli see, kuhu jõudsime, meeldivamaid paiku saarel. Vängelt lõhnavad leetpõõsad ja õitsev tihnik ei jätnud rohule kasvamiseks peaaegu üldse ruumi. Rohelise muskaatpähklivõsa üle tõusid kohati punased män-nitüved, laotades laia varju, ja ühtede vürtsine hõng segunes teiste maheda vaigulõhnaga. Pealegi oli õhk värske ja see virgutas ning kosutas pärast kõrvetavaid päikesekiiri.
218
Salk jagunes hõikudes ja sinna-tänna tormates lehvikukujuliselt laiali,. Järgnesin Silveriga umbes keskpaigas, hulk maad teistest taga — mina köie otsas, tema pehmes kruusas endale vaevaga teed tehes ning lõõtsutades. Tõepoolest, taoti pidin talle käe sirutama, muidu ta oleks vääratanud ja mäest alla veerenud.
Nõnda läksime ligi pool miili edasi ja hakkasime jõudma kiltmaaharjale, kui kaugel vasakul küljel üks mees hirmunult karjuma pistis. Et üks karje järgnes teisele, jooksime meie teised tema poole.
«Varandust ei võinud ta leida, sest see asub ju mäetipul,» sõnas vana Morgan meist hüvakult mööda rühkides.
Tõepoolest, kohale jõudes leidsime midagi hoopis muud. Suure männi jalal lamas maas inimese luukere mõnede riidejäänustega, mähitud haljastesse kasvudesse, mis osalt isegi vähemaid konte olid paigalt nihutanud. Usun, et igaühel käis hetkeks külm judin südamest läbi.
«See on olnud meremees,» ütles George Merry, kes teistest julgemana ligi oli astunud ja riideräbalaid uuris. «Igatahes on see olnud tugev madruseriie.»
«Justament, enesestki mõista. Sa ei lootnud siit ometigi piiskoppi leida, ma arvan,» ütles Silver. «Aga mispärast kondid niiviisi lamavad? See on ebaloomulik.»
Lähemal vaatlemisel näis tõesti võimatuna, et keha asend oleks olnud loomulik. Aga vaatamata mõningaie korratusele, mis võib-olla oli teda nokkinud lindude töö või vähehaaval ta jäänuste ümber põimunud väänkasvude mõju, lamas luukere täiesti sirgelt — jalad ühele poole, üle pea heidetud käed nagu vettehüppajal otse vastassuunda sihitud.
«Mu vanas puupeas tekkis üks mõte,» lausus Silver. «See on kompass. Seal on Luukere saare kõrgeim tipp,
220

I

mis tungib esile nagu hammas. Tahate, määrame otsekohe kompassi järgi kontide suuna kindlaks.»
Seda tehtigi. Luukere viitas otse väikese saare sihis ja kompass näitas täpselt OSO ja O.
«Eks ma arvanud, see siin on teenäitajaks,» hüüdis kokk. Otse selles sihis ongi meie Põhjanael ja toredad dollarid. Aga tulise pihta, kuidas mul Flintile mõeldes kõhe hakkab. Kahtlemata on see üks tema vingerpusse Tema ja need kuus madrust olid üksi saarel, ta tappis kõik maha ja selle ühe tiris siia ning seadis kompassi järgi maha, tuhat ja tuline! Kondid on pikad ja juuksed on olnud kollased. Eh, see võis olla Allardyce. Mäletad sa Allardyce'i, Tom Morgan?»
«Just, just,» vastas Morgan, «mäletan küll, ta oli mulle raha võlgu ja võttis veel mu noa saarele kaasa.»
«Noast rääkides — miks ei leia me seda siin kusagil maas vedelemas?» ütles teine. «Flint polnud mees, kes madruste taskuid tühjendas, ja arvan, et linnud oleksid pidanud selle alles jätma.»
«Pagana pihta, see on õige!» hüüdis Silver.
«Midagi pole siia jäetud,» ütles Merry kontide seas kobades, «mitte punast krossi ega tubakatoosigi. See pole mu meelest õige asi.»
«Ei, jumala nimel, see ei ole õige asi ega kena ka mitte, ütlen teile,» nõustus Silver. «Välk ja pauk, poisid, kui Flint veel elaks, küll siis oleks nii mul kui teil siin jalgealune tuline! Neid oli kuus ja meid on kuus ning neist on nüüd paljad kondid järel.»
«Ise oma silmaga nägin, et ta oli surnud,» ütles Morgan. «Billy viis mind sinna. Ta lamas, pennised mündid silmadel.»
«Surnud — just nii, muidugi surnud ja põrgu läinud,» kinnitas seotud peaga mees. «Aga kui vaimud

üldse ringi hulguvad, siis Flinti oma teeb seda kindlasti. Heldene arm,'kui viletsasti Flint suri!»
«Jah, seda küll,» märkis teine, «küll ta märatses, küll ta nõudis rummi, küll ta laulis. «Viisteist meest» oli ainus laul, mida ta oskas, sõbrad, ja õigust öelda pole ma sestsaadik seda enam kunagi õieti.kuulda tahtnud. Oli kõrvetav kuumus, aken seisis lahti ja ma kuulsin seda vana laulu nii selgelt kui selgelt — ning inimene ise juba surma küüsis.»
«No-noh, jäta see jutt!» ütles Silver. «Tean, ta on surnud ega uita ringi, vähemalt päise päeva ajal mitte, võime kas või käed lüüa. Ei maksa muretseda! Virutame edasi dubloonide järele.»
Hakkasime küll minema, kuid vaatamata palavale päikesele ja selgele päevavalgusele ei jooksnud röövlid enam üksikult ja hõikudes läbi metsa, vaid hoidusid ligistikku ning rääkisid sosinal. Neid oli vallanud hirm surnud mereröövli ees.

XXXII PEATÜKK VARANDUSEJAHT. HÄÄL PUUDE VAHEL

Osalt selle tujurikkuva erutuse mõjul, osalt selleks, et Silverit ja haigeid puhata lasta, istus kogu jõuk maha, kui rinnakule jõuti. .
Kiltmaa oli lääne poole kallak ja kohalt, kus peatusime, avanes kummalegi poole avar vaade. Üle puulatvade nägime endi ees murdlainetest ümbritsetud Metsa-neeme, tagant ei paistnud üksnes ankruplats ja Luukere saar, vaid ka otse üle maanina ning idapoolse madalmaa suur avar mereväli. Kohati harvade mändidega tipitud, kohati järsakuist mustav Kiikri kalju tõusis

püstloodis me peade kohale. Polnud kuulda ühtki 4iäält peale kaugete, saart igast küljest ümbritsevate murdlainete müha ja loendamatute putukate sirina võsas. Ei ühtki inimest, ei ühtki purje merel, isegi vaatepiiri avarus suurendas üksildustunnet.

Istet võtnud, määras Silver kompassi abil suuna.
«Otse Luukere saare liinis on kolm suurt puud,» ütles ta, «Kiikri nõlv tähendab arvatavasti seda madalamat kohta seal. Varanduse leidmine on nüüd otse lapsemäng. Ma tahaksin enne lõunat süüa.»
«Ma ei tunne nälga. Küllap vist Flintile mõtlemine võttis isu,» pomises Morgan.
«Oh-jah, mu poeg, täna õnne, et ta surnud on,» ütles Silver.
«Ta oli küll püsti kurat, nägugi oli tal sinine!» hüüdis kolmas piraat judisedes.
«See tuli rummist,» seletas Merry. «Sinine! Jah, minugi arust oli ta sinine. Tõesõna!»
Sestsaadik kui nad olid luukere leidnud ja sellele mõttekäigule sattunud, rääkisid nad üha tasemini ja nüüd peaaegu sosistasid, nii et nende kõne vaevalt metsavaikust segas. Äkki puhkes meie ees puude vahel peen kõrge värisev hääl laulma tuttavat viisi ning sõnu:
Surnukirstul viisteist meest —
hoi-ras-saa, ja pudel rummi!

Nii pööraselt ehmunud mehi nagu röövlid siis, pole ma iial näinud. Nagu nõiduseväel kahvatasid kuus palet, mõned mehed kargasid jalule, mõned haarasid teistest kinni, Morgan vajus kössi maha.
«See on Flint, võtku . . .!» karjus Merry.
Laul lõppes niisama äkitselt, nagu oli alanud, — võiks öelda, katkes poolelt sõnalt, nagu oleks keegi käe

laulja suule vajutanud. Kajades kaugelt läbi selge päikesepaistelise õhu, üle haljaste puulatvade oli laul tundunud mulle muretuna ning mahedana, ja seda kummalisem oli ta mõju minu kaaslastele.
«Tulge,» ütles Silver, suuri vaevu sõnu üle tuhakarva huulte saades. «See on juba liig. Hakkame minema. Veider lugu, ma ei tunne küll seda häält, aga seal vin-gerpussitab keegi, kes on lihast ja verest, selle peale lööme kas või käed.»
Rääkides sai ta julguse tagasi ja ta nägugi võttis jumet. Juba hakkas ta julgus mõjuma ja kõik toibusid veidi, kui sama hääl uuesti kõlas — seekord mitte laulu, vaid kauge nõrga hüüuna, mis Kiikri kuristikes veelgi nõrgemalt vastu kajas.
«Darby M’Graw!» kaebles hüüd — sest kõige rohkem tuletas see meelde neid sõnu —, «Darby M’Graw! Darby M'Graw!» See kordus uuesti ning uuesti ning uuesti paisus üha tugevamaks ning viimaks, kostis koos vandega, mille välja jätan: «Darby, too ahtrisse rummi!»
Silmad jollis, tardusid mereröövlid paigale. Ammu oli hääl kustunud, kui nad ikka veel hirmuga tummalt endi ette vahtisid.
«Asi on klaar!» kähises keegi. «Teeme vehkat.»
«Need olid ta viimased sõnad,» ägas Morgan. «Ta viimased sõnad siin maailmas.»
Dickil oli piibel käes ja ta võristas palveid. Dick oli hea kasvatuse saanud, enne kui ta merele läks ja halba seltskonda sattus.
Silver polnud aga veel alla vandunud. Kuulsin tal hambaid suus logisevat, kuid ta polnud siiski alistunud.
«Darbyst pole sel saarel mitte iialgi ükski kuulnud, peale meie mitte keegi,» pomises ta ja hüüdis siis suure

pingutusega: «Sõbrad, olen siin, et seda nodi kätte iaada, ja ma ei lase oma nahka üle lüüa ühelgi inimesel ega vanakuradilgi mitte. Ma ei kartnud Flinti elusalt, ja põrgu päralt, ei karda ka surnult. Seitsesada tuhat naelsterlingit on siinsamas, vähem kui veerand miili kaugusel. Kunas on ükski õnnekütt nii paljudele dollaritele selja pööranud vana joomahullu sinise larhviga meremehe pärast, kes pealegi on koolnud?»

Ent ta kaaslased ei ilmutanud tärkava julguse märki, pigem suurendasid Silveri aukartusetud sõnad nende hirmu.
«Ole vait, John!» ütles Merry. «Ära pahanda vaimu!»
Teised olid liiga hirmunud, et vastata. Nad oleksid üksikult minema jooksnud, oleksid nad julgenud, aga kartus pidas neid koos ning hoidis Johni läheduses, nagu aitaks tema julgus ka neid. Silver ise oli oma nõrkuse kaunis hästi maha surunud.
«Vaim? Noh, võib-olla,» rääkis ta. «Aga üks asi pole mulle selge. Sel häälel oli kaja. -Noh, ükski inimene pole näinud vaimu, millel oleks vari, hea küll, milleks talle siis kajagi, tahaksin teada? See pole loomulik, eks ole?»
See argument näis mulle õige nõrgana. Ent kunagi ei või öelda, mis ebausku mõjutab, ja mu imestuseks rahustas see George Merryt tunduvalt.
«Jah, tõsi,» ütles ta. «Pole kahtlust, sul on pea õlgadel, John. Pöörake ots ümber, poisid! Usun, et meeskond on vale kursi peal. Kui mõtlema hakata, siis — ma annan järele — see oli küll nagu Flinti hääl, aga lõppude lõpuks ka mitte täpselt. See oli nagu kellegi teise hääle moodi — see oli.. .»
«Põrgu päralt, Ben Gunn!» möirgas Silver.
«Justament, seda see oli,» hüüdis Morgan maast põlvili karates. «See oli Ben Gunn!»

«Aga sellel pole ju suurt vahet, eks ole?» küsis Dick. «Ben Gunni pole samuti nagu Flintigi elusalt siin.»
Aga vanemad mehed suhtusid sellesse märkusesse põlglikult.
«Noh, Ben Gunnist pole lugu. Surnud või elus — temast ei hooli juba keegi!» hüüdis Merry.
Haruldane, kuidas nende tuju paranes ja tavaline jume jälle nägusid elustas. Peatselt lobisesid nad seltsis, puhuti kuulatades, ja kui häält enam ei kostnud, viskasid nad tööriistad õlale ning jätkasid teed, Merry Silveri kompassiga kõige ees, et pidada Luukere saarega õiget liini. Ta oli tõtt öelnud, keegi ei hoolinud Ben Gunnist, oli see siis elus või surnud.
Üksnes Dick hoidis ikka veel piiblit käes ja vaatas sammudes kartlikul pilgul ringi, ent ta ei leidnud vähimatki osavõttu ja Silver isegi narris teda ta ettevaatlikkuse pärast.
«Ma ju ütlesin sulle,» lausus ta, «ma. ju ütlesin, et sa rikkusid oma piibli ära. Kui see enam vannutami-seks ei kõlba, mis sa siis arvad, et vaimud sellest kangesti hoolivad? Mitte niivõrdki!» ja hetkeks kargu najal peatudes laskis ta oma suurte sõrmedega nipsu.
Aga Dick oli lohutamatu. Tõepoolest, mul oli peatselt selge, et poiss hakkas haigeks jääma. Palavik, mida dr. Livesey oli ennustanud, tõusis kuumuse, kurnatuse ning vapustuse tõttu silmanähtavalt ruttu.
Üleval kõrgendikul oli hea ja lahe käia. Läksime allamäge, sest nagu mainisin, alanes kiltmaa lääne suunas. Siin-seal kasvas harvalt suuremaid ja vähemaid mände ning isegi muskaatpähkli- ja asaleatuk-kade vahele jäi lagedaid kohti, mis kõrbesid päikese-lõõmas. Olles võtnud koosi risti üle saare peaaegu otse loodesse, liginesime üha Kiikrile, kusjuures samal ajal pidevalt avardus vaade sellele läänepoolsele

lahele, kus ma kord oma süstas olin heidelnud ning värisenud.
Jõudsime esimese suure puu juurde, aga see osutus kompassi järgi valeks. Samuti ka teine. Kolmas kerkis ligi kakssada jalga üle madala metsaaluse võsa, see oli hiigelpuu punase majajämeduse tüve ning nii kahara krooniga, et terve kompanii oleks võinud ta varjus ma-nööverdada. Nii idast kui läänest paistis see kaugele merele ja seda oleks võinud meresõidutähisena kaardile märkida.
Ent see polnud puu suurus, mis mu kaaslasi vaimustas, vaid teadmine, et siia kusagile, kuhu oksad laia varju heitsid, oli maetud seitsesada tuhat naela kullas. Kui nad lähemale jõudsid, pühkis mõte rahast kõik nende äsjased kartused minema. Nende silmad põlesid, nende

sammud kiirenesid ning kergenesid, kogu hingega rippusid nad varanduse küljes, selle elu-aegse pillamise ja nautimise küljes, mis neist igaüht ootas.
Mõmisedes komberdas Silver oma kargu najal, ta pärani ninasõõrmed värisesid, ta vandus nagu hull, kui kärbsed ta higisele õhetavale silmnäole laskusid, ja raevunult tiris ta ohelikku, mis mind temaga ühendas, heites mulle aeg-ajalt surmava pilgu. Ta ei võtnud muidugi vaevaks oma mõtteid varjata ja loomulikult lugesin ma neid nagu raamatust. Kulla otseses läheduses oli kõik muu unustatud. Ta lubadus ning arsti hoiatus olid minevikuasjad ja ma ei kahelnud, et ta lootis varanduse oma valdusesse saada, pimeduses leida ning vallutada «Hispaniola», kõigil ausail inimesil sel saarel kõrid läbi lõigata ja oma esialgset kavatsust mööda roimade ning kullalastiga merele purjetada.
Niiviisi ärevusest vapustatult oli mul nobedate va-randuseküttidega raske sammu pidada. Ikka ja jälle
227
komistasin ning siis tõmbas Silver jõhkralt köit ning viskas mulle mõrtsukalikke pilke. Dick, kes oli meist maha jäänud ja nüüd kõige taga sammus, pomises endamisi palveid ning sajatusi ja ta palavik üha tõusis. Kõik see suurendas mu viletsust ja kõigele krooniks kummitas mind mõte kurbmängust, mis kord siin kiltmaal oli toimunud, kui see saatanlik sinise näoga mereröövel, kes hiljem lauldes ning rummi nõudes Savannas ära suri, siinsamas isikliku käega oma kuus abilist tappis. Metsasalu, mis praegu oli nii rahulik, pidi siis küll kisast rõkkama ja isegi paljalt sellele mõeldes tundus, nagu kuuleksin seda veelgi oma kõrvus kajavat.
Olime tihniku ääres.
«Hurraa, sõbrad, korraga!» hõikas Merry ja pani esimesena jooksu.
Äkki peatusid nad vaevalt kümne jardi kaugusel. Kuuldus tasane karjatus. Silver kahekordistas sammu, karates oma karguga nagu meeletu ja järgmisel hetkel olime meiegi päral.
Meie ees avanes suur, mitte just värskelt kaevatud auk, mille ääred olid sisse varisenud ja põhja rohi võrsunud. Augus vedelesid pooleks murtud kirkavars ja laiali paisatud pakk-kastide lauad. Ühel sellisel laual nägin tulise rauaga põletatud sõna «Merihobune» — Flinti laeva nime.
Asi oli päevselge. Peidupaik oli leitud ja paljaks riisutud: seitsesada tuhat naelsterlingit olid läinud!

XXXIII PEATÜKK NINAMEHE LANGEMINE

Sellessinases maailmas pole kunagi olnud teist säärast võimukukutust. Kõik kuus meest olid kui rabatud. Ent Silver toibus löögist peaaegu silmapilkselt. Kõigi oma võtetega oli ta olnud selle raha järel pinevil nagu võidujooksja, hüva, ainsa hetke vältel loobus ta täielikult ega kaotanud pead, vaid valitses end ja muutis oma plaani, enne kui teised said mahti pettumust õieti taibatagi.
«Jim!» sosistas ta. «Säh, võta see ja ole hädaohuks valmis!»
Ning ta ulatas mulle kaheraudse püstoli.
Ühtlasi hakkas ta tasapisi põhja poole nihkuma ja mõne sammuga olime teisel pool auku. Siis vaatas Silver mulle otsa ning noogutas pead, otsekui öeldes: «Nüüd on kitsas käes,» nagu mu arvates tõesti oligi. Ta pilgud olid nüüd üpris sõbralikud ja ma tundsin sellist vastikust ta alatise muutlikkuse vastu, et ei suutnud pidada, vaid sosistasin: «Niisiis olete jälle värvi vahetanud.»
Tal ei jäänud vastamiseks mahti. Sajatuste ja kisaga hüppasid mereröövlid üksteise järel auku ja kätega mullas tuhnides pildusid nad laudu laiali. Morgan leidis kuldraha. Sõimuvalanguga tõstis ta selle üles. See oli kaheginine münt ja rändas hetkeks käest kätte.

«Kaks gini!» möirgas Merry, raputades raha Silveri näo ees. «Kas see ongi su seitsesada tuhat naela, mis? Sina oled see lepingusobitaja, eks ole? Sina oled see, kes kunagi midagi pole vussinud, säärane puupää, juhmard!»
«Kaevake, poisid, ma ei imestaks, kui leiaksite mõne maapähkli,» ütles Silver külmaverelise ülbusega.
229
«Maapähkli!» kordas Merry karjatades. «Kuulsite nüüd, sõbrad? Uskuge, see mees teadis seda kogu aeg. Vaadake talle näkku, siis näete, et see on sinna kirjutatud.»
«Noh, Merry, kas kipud jälle kapteniks? Oled tõesti ettetrügija noormees,» tähendas Silver.
Ent seekord olid kõik täielikult Merry poolt. Nad hakkasid august välja tulema, heites selja taha vihaseid pilke. Panin tähele üht meile kasulikku asjaolu: nad kõik ronisid vastaspoolsesse külge.
Noh, seal me seisime, kaks ühel, viis teisel pool auku ja keegi polnud küllalt julge esimese hoobi andmiseks. Silver ei liigutanudki, ta jälgis neid ülisirgelt oma kargu najal seistes ja paistis niisama rahulikuna nagu alati. Kahtlemata oli ta vapper.
Lõpuks näis Merry mõtlevat, et jutt asja parandab.
«Sõbrad,» hüüdis ta, «nad on ainult kahekesi — üks on vana sant, kes meid kõiki siia vedas ja me asja lörri ajas, ja teine on see kutsikas, kelre südame ma veel välja kisun. Nüüd, sõbrad... »
Ta tõstis parajasti kätt ja häält ning kavatses ilmselt kallaletungi juhtida. Ent just siis — raks, raks, raks — sähvatasid tihnikust kolm püssipauku. Merry lendas uperkuuti auku, seotud peaga mees keerles vurrina ja kukkus küljeli, tõmbles veidi aega ning jäi siis surnult lamama, kuna teised kolm pöördusid ja jooksid kõigest väest minema.
Silmapilkselt tulistas Pikk John kaks püstolilaengut rabeleva Merry pihta ja kui mees surmaheitluses ta poole silmi pööritas, ütles ta: «George, arvan, et oleme tasa.»
Samal hetkel astusid arst, Gray ja Ben Gunn muskaatpähklipuude vahelt meie juurde, suitsevad püssid käes.
230
«Edasi!» hüüdis arst. «Kiirust, poisid! Peame enne neid paatide juurde jõudma.»
«Asusime pikal sammul teele, kohati rinnuni läbi põõsaste sumades.
Teate, küll püüdis Silver nüüd kõigest hingest meiega sammu pidada. Vaevale, mida ta nägi, karates oma karguga, nii et rinnalihased olid rebenemas, ei ole iial võrdunud ühegi terve inimese pingutus, arstki arvas nii. Sellele vaatamata oli ta juba kolmkümmend jardi meist maha jäänud ja ähvardas lämbuda, kui me kallakust üles jõudsime.
«Ennäe! Polegi ruttu, doktor!» hüüdis ta.
Tõepoolest ei maksnud enam rutata. Nägime kolme ellujäänut lagedal kiltmaal otse Besaanmasti künka poole jooksvat, samas suunas, kuhupoole nad algul olid plehku pannud. Me olime juba nende ja paatide vahel ning nii istusimegi neljakesi maha puhkama, kuni Pikk John higi pühkides pikkamisi järele jõudis. «Tänan teid südamest, doktor,» ütles ta. «Arvan, et tulite minu ja Hawkinsi suhtes päris parajal hetkel. Ja see ikka oledki sina, Ben Gunn!» lisas ta. «Noh, tõepoolest, oled tore poiss!»
«Olen küll Ben Gunn,» vastas maroon kimbatuses niheldes. Pika pausi järel lisas ta: «Kuidas teil läheb, mr. Silver? Muidugi ütled — tänan, paris kenasti.»
«Ben, Ben, mõtle, kuidas sa mind ära petsid!» pomises Silver.
Arst saatis Gray tagasi kirka järele, mis mässajad põgenemisel maha olid jätnud, ja kui me siis aeglaselt künkast alla paatide juurde läksime, jutustas ta napisõnaliselt, mis oli toimunud. Jutt huvitas Silverit väga ja kohtlane maroon Ben Gunn esines seal algusest lõpuni kangelasena.
231
Ben oli saarel oma pikil üksildasil rännakuil luukere leidnud — tema oligi selle taskud tühjendanud, tema oli ka varanduse leidnud ning välja kaevanud — see oli tema murdunud kirkavars, mis augus lamas, — tema oli kulla kandnud vaevarikkalt seljas vähehaaval suure

männi alt oma koopasse, mis asetses saare kirdenurgas kahe tipuga kaljul. Seal oli varandus kindlasse kohta peidetud juba kaks kuud enne «Hispaniola» saabumist.
Kui arst selle saladuse Ben Gunnilt lahingupäeva õhtupoolikul oli välja meelitanud ning kui ta järgmisel hommikul oli leidnud, et laev on ankruplatsilt kadunud, oli ta Silveri juurde läinud ja andnud talle kaardi, mis nüüd oli kasutu, andnud talle ka kõik varud, sest Ben Gunn oli oma koopa täitnud omasoolatud kitselihaga, — oli andnud niisiis kõik, et nad võiksid ise ohutult tarast kahe tipuga kaljule kolida, seal malaariast puutumata jääda ja raha üle valvet pidada.
«Mis sinusse puutub, Jim, siis lõikas see ümberkolimine mulle küll südamesse, aga ma tegin, mida paremaks pidasin nende suhtes, kes oma kohust täitsid. Kelle süü see oli, et sa nende hulgas polnud?»
Nähes, et võin mereröövlitele valmistatud kohutava pettumuse tõttu hätta jääda, oli arst täna hommikul jooksnud kaljukoopasse tagasi, jätnud skvaieri kaptenile kaitseks, võtnud Gray ning marooni kaasa ja tulnud põiki üle saare, et õigel ajal männi juures olla. Ruttamisele vaatamata nägi ta varsti, et meie nejst ette jõuame, ja läkitas väleda Ben Gunni, et see kas või üksi teeks, mida suudab. Siis oligi maroonile pähe turgatanud oma kunagiste laevakaaslaste ebausu peale mängida ja ta oli niivõrd edukas, et Gray ning arst juba enne rahaotsijate saabumist pärale jõudsid ja varitsema asusid.
232
«Oi, milline õnn, et mul Hawkins kaasas oli,» ütles Silver. «Te oleksite lasknud vana Johni kas või tükkideks lõigata ega oleks liigutanud sõrmegi, doktor.»
«Jah, poleks mõttessegi tulnud,» vastas dr. Livesey lõbusalt.
Seni olime paatideni, jõudnud. Ühe neist purustas arst kirkaga ja siis istusime kõik teise ning hakkasime Põhja lahe poole sõudma.
Sõita oli kaheksa või üheksa miili. Kuigi Silver oli surmani väsinud, pandi ta koos teistega aerude taha ja varsti liuglesime kiiresti üle sileda mere. Peatselt jõudsime väinast välja ja sõitsime ümber saare kagu-nurga, kus me alles nelja päeva eest olime pukseeri-nud «Hispaniolat.»
Kahetipulisest kaljust möödudes nägime Ben Gunni koopa mustavat suud ja seal seisvat musketile nõjatuvat kogu. See oli skvaier. Me lehvitasime taskurätikuid ja hüüdsime kolmekordse hurraa, millega Silveri hääl ühines sama südamlikult nagu teiste omad.
Ja mida muud võisime kohata kolm miili eemal, just Põhja lahe suudmes, kui omapead ristlevat «Hispanio-lat»? Viimane veetõus oli ta paigalt kergitanud ja kui siin tugevam tuul või käredam vool oleks olnud, nii nagu lõunapoolsel ankruplatsil, poleks me teda iialgi enam leidnud, või siis oleksime leidnud lahtipäästma-tult randa jooksnuna. Paraku polnud tal aga muud viga kui see, et suurpuri oli katki kärisenud. Uus ankur pandi hakkama ja heideti poolteise sülla sügavusse vette. Seejärel sõudsime Rummi lahesoppi, Ben Gunni varaaidale kõige lähemasse punkti, ja siis pöördus Gray üksinda paadiga tagasi «Hispaniolale», kus tal tuli ööks vahti jääda.
Rannalt kerkis nõlvak pikkamööda kuni koopa suuni. Üleval ootas meid skvaier. Minu vastu oli ta südamlikult
233
lahke ega lausunud mu kergemeelse vembu kohta midagi, ei laitustega kiitust. Silveri viisakas tervitus ajas ta veidi turri.
«John Silver, te olete imestustäratav kaabakas ja petis — kohutav petis, sir!» ütles ta. «Olen lubanud, et ma teid kohtulikult vastutusele ei võta. Olgu siis, ma ei tee seda. Aga surnud, sir, jäävad teie hinge peale.»
«Tänan teid alandlikult, sir,» vastas Pikk John uuesti kätt kõrva äärde tõstes.
«Ah te julgete veel tänada!» käratas skvaier. «See on jäme eksimine mu kohuste vastu. Käige minema!»

Seejärel astusime kõik koopasse. See oli avar ja õhuküllane, väikese allika ja sõnajalgadest varjatud selge tiigiga ruum. Põrand oli liivast. Suure tule ääres lebas kapten Smollett ja kaugemas nurgas silmasin leekide hämaras võbeluses suuri mündihunnikuid ning nelja-kandilisi kullakange. See oligi Flinti varandus, mida olime nii kaugele otsima tulnud ja mis «Hispaniola» meeskonnast oli juba seitsmeteistkümne inimese elu maksnud. Kui palju elusid aga maksis selle kogumine, kui palju verd ja valu, kui palju põhjalastud kalleid laevu, kui palju kinniseotud silmadega üle parda aetud vahvaid mehi, kui palju kahurikuule, alatust, valskust ja toorust — seda ei tea arvatavasti enam ükski elav inimene öelda. Sellel saarel oli siiski veel kolm meest — Silver, vana Morgan ja Ben Gunn —, kellel oli oma osa neis roimades ja kes asjata olid lootnud oma osa ka saagist.
«Tule siia, Jim,» kutsus kapten. «Oled omamoodi tubli poiss, Jim, aga ma arvan, et me teist korda enam koos merele ei lähe. Minu jaoks oled sa liiga saatuse pailapsena sündinud. Kas see olete teie, John Silver? Mis teid siis siia toob, madrus?»
234
«Olen ilmunud tagasi oma teenistuskohuste täitmisele, sir,» vastas Silver.
«Ah!» ütles kapten, ja mitte sõnagi rohkem.
Milline õhtusöök oli mul sel ööl oma sõprade seltsis, kui hästi maitses Ben Gunni soolatud kitseliha ja selle peale paar maiuspala ja pudel vana veini «Hispanio-lalt». Usun, iialgi pole olnud rõõmsamaid ega õnnelikumaid inimesi. Ja Silvergi oli seal, ta istus tagapool, peaaegu tule valgusringist väljas, aga ta sõi isukalt ja oli valmis silmapilk kohale kargama, kui midagi vajati, ta koguni naeris rahulikult meiega kaasa — täpselt niisama leebe, viisaka, alandliku madrusena nagu merereisi alguses.

XXXIV PEATÜKK — JA VIIMANE

Järgmisel hommikul hakkasime tööga varakult pihta, sest arvestades meie väikest arvu, oli nii suure hulga kulla tassimine ligemale miili kaugusel oleva kaldani ning sealt edasi paatidel kolme miili kaugusel asuva «Hispaniolani» tubli tükk tööd. Kolm ikka veel saarel viibivat selli ei valmistanud meile enam suurt muret: ainsast valvurist künka harjal piisas, et meid kaitsta iga ootamatu kallaletungi vastu, ja pealegi arvasime, et küllap neile juba jätkub võitlemisest.
Seepärast käis töö kärmelt. Gray ja Ben Gunn sõud-sid paadiga laevale ja tagasi, kuna teised vahepeal uue lasti randa ladusid. Kaks köiega kokkuseotud kullakangi oli tubli täismehe koorem, mida aeglaselt käies jaksas ära kanda. Kuna minust kandmise juures suurt tulu polnud, siis olin kogu päeva koopas ametis, pakkides münditud raha leivakottidesse.
235
See oli kummaline kollektsioon, nagu Billy Bonesi eriliiki rahade tagavaragi, ainult päratult suurem ja mitmekesisem ja arvan, et vaevalt on mul olnud suuremat lõbu kui selle sorteerimine. Inglise, Prantsuse, Hispaania ja Portugali rahad, ginid ja luidoorid, dubloonid ja topeltginid, moidoorid ja tsekiinid, kõigi Euroopa viimase sajandi kuningate kujutustega mündid, kummalised hommikumaa rahad, mille peen joonistus meenutas nöörikimpe või ämblikuvõrke, küll ümmargused, küll neljakandilised rahad, rahad keskele puuritud auguga, et neid nööri otsas kaelas saaks kanda — arvan, peaaegu kõik maailmas olevad rahaliigid pidid leiduma selles kogus; mis aga nende arvu puutub, siis oli neid nagu lehti sügisel, nii et mu selg valutas nende kohal küürutamisest ja sõrmed nende sorteerimisest.
Nii jätkus töö päev päeva järel, igaks õhtuks oli hulk aardeid laeva lastitud, kuid juba ootas uus virn homset päeva, ja kogu selle aja kestel ei kuulnud me midagi kolmest ellujäänud mässajast.

Lõpuks — see oli vist kolmandal õhtul — me hulkusime just doktoriga mäenõlval, kust vaade lauskmaale avanes, kui äkki alt pilkasest pimedusest tuul meie kõrvu midagi kriiskamise või laulmise taolist kandis. Sellestki kuulsime ainult katkendit, siis järgnes jälle endine vaikus.
«Taevas andestagu neile!» ütles doktor. «Need on mässajad!»
«Kõik purjus, sir,» kostis Silveri hääl meie selja tagant.
Silverile, pean tähendama, oli antud täielik vabadus ja vaatamata pidevale jahedale kohtlemisele näis ta ennast uuesti pidavat eesõigustatud ja sõbrajalal seisvaks teenijaks. Oli tõepoolest märkimisväärne, millise kergusega ta talus torkeid ja millise väsimatu viisakusega
236
ta püüdis uuesti kõikide poolehoidu võita. Vaevalt siiski kohtles teda keegi paremini kui koera, välja arvatud vahest Ben Gunn, kes tundis veel hirmu oma endise roolimehe ees, või mina ise, kes ma olin Silverile tõesti mõne asja eest tänu võlgu, olgugi et mul samal ajal oli põhjust temast halvemini mõelda kui kellelgi teisel, sest ma olin näinud, kuidas ta kiltmaal uut reetmist kavatses. Mõistagi vastas doktor Silverile üsna järsult:
«Purjus või jampsivad palavikus.»
«Õigus, sir, kuid teile ega minule ei lähe see põrmugi korda,» kostis Silver.
«Te muidugi ei looda, et peaksin teid humaanseks inimeseks,» vastas aist pilkavalt, «ja seepärast võivad mu tunded teid ehk üllatada, isand Silver. Aga kui ma oleksin kindel, et nad seal haigusehoos jampsivad, et vähemalt ühel neist on kindlasti palavik, siis — millisesse ohtu ma ka oma naha saadaksin — läheksin siit ja annaksin neile abi.»
«Vabandage, sir, te teeksite suure eksisammu,» ütles Silver. «Te kaotaksite oma kalli elu, selle peale lööme kas või käed. Ma olen nüüd igapidi teie nõus ja ma ei soovi, et meie pool nõrgeneks, eriti kui see puutub teisse, kuna ma tean, mis ma teile võlgnen. Aga need mehed seal laagris ei suuda sõna pidada, isegi kui nad seda tahaksid, ja edasi — nad ei suuda teid usaldada nagu teie usaldate neid.»
«Jah, ja teie ise olete küll sõnapidaja mees, seda me juba teame,» vastas doktor.
Ning need olid peaaegu viimased märgid kolmest piraadist. Ainult kord kostis meie kõrvu kauge püssipauk ja me oletasime, et nad on jahil. Nõupidamisel otsustati nad saarele jätta — mida Gray väga pooldas ja millest Ben Gunn heameelt tundis. Jätsime neile tubli tagavara püssirohtu ja haavleid, soolatud kitse-
237
liha, veidi arstimeid ja muud vajalikku, nagu tööriistu, riideid, vana purje, paar sülda köit ja arsti erilisel soovil hea hulga tubakat.
Sellega olidki meie toimingud saarel lõpule jõudmas. Varandus oli juba lastitud ja laev vee ning häda-korraks ka allesjäänud kitselihaga varustatud. Lõpuks hiivasime ühel ilusal hommikul ankru ja sõitsime Põhja lahest välja. Mastis lehvis seesama võidukas lipp, mille kapten taras oli heisanud ja mille all seal võideldi.
Peatselt veendusime, et kolm kelmi olid meid jälginud terasemalt kui arvata võisime. Sõites läbi väina, tuli meil õige lähedalt mööduda lõunapoolsest neemest ja seal nägime neid kolmekesi põlvitamas kitsal leetseljakul, käed anuvalt meie poole sirutatud. Arvan, meile läks kõigile südamesse, et pidime nad nii armetusse olukorda jätma, kuid me ei võinud riskida teistkordse mässuga, ja neid võlla jaoks koju viia oleks olnud liiga õelat sorti lahkus. Doktor hõikas neid ja teatas, et me neile kraami jätsime ning kust nad seda leida võivad. Kuid sellest hoolimata hüüdsid nad meid nimepidi ja anusid jumala nimel, et me halastaksime ning ei jätaks neid niisugusesse paika surema.
Aga lõpuks, nähes laeva oma endist kurssi hoidvat ja kiiresti kuuldekaugusest väljuvat, hüppas üks neist — ma ei saanud aru, kes nimelt — kähinal kirudes püsti, tõstis püssi palge ja läkitas meile järele lasu, mis vihises üle Silveri pea ja läbi suurpurje.

Pärast seda hoidusime reelingu varju ja kuf ma uuesti välja vaatasin, olid nad neemelt kadunud, maa-säär ise aga sulas silmapiiril üha enam kaugusesse. Viimaks, enne keskpäeva, kadus mu suureks rõõmuks Aarete saare kõrgeim kaljutipp mere sinisesse avarusse.
Meil oli nii vähe mehi pardal, et igaühel tuli käed külge panna, ainult kapten, kes oli küll tublisti parane-

nud, kuid vajas veel rahu, lamas ahtris madratsil ja jagas sealt korraldusi. Tüürisime lähima Lõuna-Ameerika sadama poole, sest ilma uute meesteta ei võinud me riskida pikale koduteele asuda. Vastutuulte ja paari tugeva tormi tõttu olime täiesti vintsutatud, enne kui sinna jõudsime.
Päike loojus parajasti, kui me ühes imekaunis ja varjulises sadamas ankrusse heitsime. Otsekohe ümbritsesid meid paadid, kust neegrid, Mehhiko indiaanlased ja segaverelised meile igasugust puu- ja aedvilja müüa pakkusid ning valmis olid sukelduma vette visatud raha järele. Kõik need heasüdamlikud näod, eriti just neegrite omad, maitsev troopika puuvili ja tuled, mis linnas vilkuma hakkasid, olid kõige võluvamas vastuolus saare tumedate ja veriste päevadega. Arst ja skvaier läksid maale õhtut veetma ja võtsid ka minu kaasa. Siin kohtusid nad ühe Inglise sõjalaeva kapteniga, sattusid jutuhoogu, läksid ta laevale ja — lühidalt — aeg kulus nii mõnusasti, et me 'alles koidikul «Hispaniolale» tagasi jõudsime.
Ben Gunn oli üksinda tekil ja niipea kui me pardale astusime, hakkas ta kummaliste näomoonutuste saatel pihtima. Silver oli jalga lasknud. Maroon oli vaadanud läbi sõrmede ta põgenemisele paadiga paar tundi tagasi ja püüdis nüüd meid veenda, et oli teinud seda üksnes meie elude päästmiseks, mis kindlasti oleksid olnud kadunud, kui «see ühe jalaga mees oleks jäänud pardale.» Aga see polnud kõik. Kokk polnud läinud tühjade kätega. Kõigile märkamatult oli ta vaheseina läbi lõiganud ja võtnud edaspidiste reiside kindlustamiseks kaasa kotitäie kulda võib-olla kolme- või neljasaja gini väärtuses.
Arvan, et me kõik rõõmustasime, et temast nii lihtsalt lahti saime.

Hüva, lühidalt kokku võttes — palkasime pardale uusi mehi, jõudsime hästi koju ja «Hispaniola» saabus Bristolisse just siis, kui mr. Blandly mõtles ta otsimiseks abilaeva välja saata. Teekonda alustanud meestest pöördus ainult viis tagasi. Ülejäänutel «viisid viin ja kurat hinge seest». Kuigi neid oli ootamatult palju, polnud meie olukord ometi veel nii halb, nagu laul räägib ühest teisest laevast:
Laevameeskonnast ellu jäi ainult üks,
kuigi merele seitsmekümne viiega läks.
Kõik me saime varandusest rikkaliku osa, mida igaüks vastavalt oma iseloomule hästi või halvasti kasutas. Kapten Smollett ei läinud enam tagasi merele. Gray mitte üksnes ei käinud rahaga säästlikult ümber, vaid ilmutas korraga suurt tahet elus edasi jõuda: ta süvenes oma kutseala õpinguisse ja on nüüd tüürimees ning kaasosanik toredal täies taglases purjekal, pealegi abielus ja perekonnaisa. Ben Gunn sai aga oma tuhandest naelast lahti kolme nädalaga, õigem üheksateistkümne päevaga, sest kahekümnendal tuli ta juba lisa nuruma. Siis anti talle väravavahi koht, just nii nagu ta saarel oli kartnud, ja külapoiste suure lemmikuna, ehkki mõnevõrra ka pilkealusena elab ta veel praegugi ning on pühapäeviti ja pühade ajal kirikus väljapaistev laulja.
Silverist pole me aga iial enam midagi kuulnud. See kohutav ühe jalaga meremees on viimaks ometi lõplikult mu elust kadunud, küllap kohtas ta uuesti oma vana neegrinaist ja elab selle ning Kapten Flintiga kusagil mõnusasti. Elagu pealegi, sest vaevalt tal teises ilmas enam midagi head loota on.
Minu teada lebavad hõbedakangid ja relvad veel praegugi seal, kuhu Flint nad mattis, ja minust nad jää-

I

vadki sinna. Isegi ikkes härgadega ei saaks mind enam tagasi vedada sellele- neetud saarele ja oma halvimates unenägudes kuulen ma murdlaineid kohisevat vastu ta kaldaid ning hüppan voodist, kuuldes kõrvus Kapten Flinti kriiskavat kisa: «Piastrid! Piastrid!»

JÄRELSÕNA

Robert Louis Stevenson, üks XIX sajandi teise poole populaarsemaid inglise kirjanikke, sündis 1850. a. Sotimaa pealinnas Edinburghis.

1867. a. astus Stevenson Edinburghi ülikooli, et valmistuda insenerikutsele. Et tal aga vähe huvi oli vajalike õppeainete vastu, vahetas ta mõne aasta pärast isa kurvastuseks ala ja hakkas õppima õigusteadust. Kuigi Stevenson uutelegi õpingutele ei pühendunud innuga, vaid meelsamini tegeles kirjandusega (tema katsetused hakkasid juba ajakirjadesse teed leidma), kuigi ta ühe talve pidi veetma kopsude ravimiseks Vahemere rannikul, ometi sooritas ta nõutavad eksamid ja sai 1875. a. loa advokaadina tegutsemiseks. Kuid selle võimaluse jättis ta kasutamata, pühendudes täielikult kirjanduslikule tööle.

1883. a. ilmub raamatuna tema esimene seiklusromaan «Aarele saar» (ajakirjas oli see ilmunud juba eelmisel aastal) ja leiab vaimustatud vastuvõtu. Sellele järgneb varsti teisigi menukaid teoseid nagu «Dr. Jekyll ja mr. Hyde», «Röövitu» (mõlemad 1886. a.), «Must nool» (1887) jne.

Stevenson suri 1894. a. Samoa saarel. Temast jäi maha rikkalik kirjanduslik pärand, millest suur osa on kirjutatud haigevoodis. Sellest hoolimata on Stevensoni teosed täis teorõõmu, tema tegelased energilised, stiil nõtke ja distsiplineeritud. Ta kirjanduslik toodang on väga mitmekesine. Temalt on ilmunud küll reisikirjeldusi ja kirjandust käsitlevaid esseid, küll novelle ja luuletusi ja isegi kogu väga lapsepärast ja tundeehtsat lasteluulet — «Lapse värsiaed». Ka näidendite kirjutamisega on Stevenson katsetanud, kuid vähese menuga. Kuigi Stevenson oli suur meister põnevate ja sisukate novellide kirjutamises, maailmakuulsuse võitis ta siiski oma seiklusromaanidega.

«Aarete saar» on üheks tuntud näiteks sellest, et kirjandusliku väärtusega teoseid võib luua ka seiklusromaani alal. Selle loominguliigi tugevad küljed esinevad siin meeldejäävalt, seiklus- lugude tavalised nõrkused on aga õnnelikult välditud. Siin leiame

243

me Stevensoni teostele omaseid erakordseid ja põnevalt arenevaid sündmusi, eksootilist miljööd, romantilisi tegelasi, kes julgelt ja leidlikult astuvad vastu ohtudele ning võidavad raskusi. Siit kiirgab energiat ja teotahet, mis muudavad raamatu armsaks eriti noortele lugejatele. Autor ei kuhja teost liiaks üle õnnelike juhuste ja väheusutavate sündmustega, nagu seda on teinud tihti tema epigoonid. Tegelaste kujud on antud ilmekalt ja mõjuvad erakordsusest hoolimata usutavalt. Teoses pole peamotiiviga sidumata või nõrgalt seotud episoode, kuskil pole autor laialivalguv. Kahe varanduseküttide rühma võitlus on antud napis vormis otsekui draamas, kus pole ruumi ülearusele. Sõnastus on nõtke, pildirikas, lühidalt ja täpselt tabav. Teoses tutvume me omaaegse meresõiduga ja eksootilise loodusega; mitmesugused inimkarakterid kerkivad lugeja ette reljeefselt, teritades ta pilku elu nägemiseks.

Mainitud väärtuste kõrval aga küllap märkab lugeja, et elu peegeldamine «Aarete saare» laadis jääb mõnevõrra piiratuks. Nii ei valgusta meile Stevenson näiteks XVIII sajandi kapitalistliku Inglismaa sotsiaalseid olusid, ei näita rahvahulkade vaesust ega laialt levinud vaadet, et rikkus tähendab au ja jumala õnnistust, vaesus aga häbi ja peaaegu pattu. Oleks ta seda teinud, siis mõistaksime sügavamalt romaani tegelaste iha hoobilt rikkaks saada. Enesekindlad mereröövjid, kes külma südamega on valmis igaks roimaks, saaksid meile arusaadavamaks, kui teoses oleks vihjatud sellele, et omaaegseis Inglismaa koloniaalsõdades mereröövlid olid tihti riigi liitlasteks, et nende ametit XVI ja XVII sajandi Inglismaal peeti

üsna ausaks ja piraate mõnigi kord rahvuskangelasteks. Mis ime, kui mõni mees hakkas pidama röövlitegevust täiesti loomulikuks! Need ajad ei olnud jutu tegevuse päevil kauges minevikus, kuigi suhtumine mereröövleisse oli muutumas. Stevenson ei hakka siin selgitama, miks üks või teine tegelane selleks on saanud, mis ta on, ta piirdub nende ilmeka kujutamisega ja põneva loo jutustamisega. Seda ei saa muide kaugeltki öelda kõigi Stevensoni romaanide kohta. Tal on selliseidki, kus karakteri kujunemine on üsna keskseks küsimuseks ning teisi, kus ajaloolist tausta on iseloomustatud üsna oluliste joontega. «Aarete saarest» ei selgu ka hästi autori enda suhtumine kodanlikus maailmas nii tavalisse saagiahnusesse, mis romaani tegelased liikuma paneb. On avaldatud arvamust, et Stevenson tahtis teosega hoiatada kullaiha eest, mis kirgi vallandab ja hukkumisele viib. Aga see oletatav moraal ei pääse mõjukalt esile. Ekspeditsiooni organiseerija ja isegi mereröövel

244

Silver saavutavad loo lõpul ihaldatud rikkuse. Osav roimargi on oma roimade kaudu õnne leidnud ja ei tunne mingit südametun-nistuspiina. Aga siingi tuleks lisada, et Stevensonil on selliseidki teoseid, kus autori moraalne seisukoht avaldub küllalt selgesti. Kuigi «Aarete saares» ei näidata nähtuste sügavamaid sotsiaalseid juuri, ometigi jääb ta omas laadis nauditavaks kunstiliseks tervikuks. Realistliku kujutuse, reipa optimismi, eriti aga südi ja vapra, oma ülesandeile ustava peategelase Jim Hawkinsi kuju pärast on ta kütkestav ka nõukogude lugejale, eriti noorele lugejale.

L. ANVELT

Р. Л. Стивенсон ОСТРОВ СОКРОВИЩ На эстонском языке Перевод с английского М. Нурме Оформление А. Вийдалеппа Эстонское Государственное Издательство Таллин, Пярнуское шоссе, 10

Toimetaja A. P e r v i k. Kunstiline toimetaja H. V i t s u r. Tehniline toimetaja T. Mitt. Korrektor S. Kõiv.
l.niluiiiiiiwle antud 30. V 1958. Trükkimisele antud 4.. VUI 195K. Paber 54:84,, Vii)..
Trükipoognaid 15.5 + 1 lisa. Formaadile 60:92 kohandatud
l.aduiiiiiwle antud 30. V 1958. Trükkimisele antud 4.. VUI П9938. I 54:84,, Viio
TriiilkipiMiogiiuiid 15.5 + 1 lisa. Formaadile 60:92 kohale trükipoognaid 12,81.
Arvutuspoognaid 10,6. Trükiarv 30 000. Tellimise nr. 1810.
Trükikoda «Ühiselu». Tallinn, Pikk tn. 40/4S.
Hind rbl. 4.90